

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BİLGİ KÜLTÜR KLASİKLERİ

WALTER TEVIS
ALAYCI KUŞ

Çeviren
Eban Karaman

B I L İ M K U R G U K L A S İ K L E R İ

WALTER TEVIS
ALAYCI KUŞ

Çeviren
Cihan Karamancı

Önsöz

Jonathan Lethem

Eleanora Walker için

Önsöz

Jonathan Lethem

Walter Tevis bir fabl yazarı ve *Alaycı Kuş* da en iyi eserlerinden biri. Bunları okurken yirmi yıl önce yazılmış o fabla şiddetle bir ihtiyaç ve istek duyduğunuzun pek farkında olmayabilirsiniz. Ne gariptir ki bu zarif fablın bazı kısımları kâh tesadüfen kâh kasten tanıdık gelecektir, zira Tevis arketiplerin usta bir işleyicisi, zamanın ruhunu didik didik etse bile kendine has salt arayışından vazgeçmeyen bir sanatçıydı.

9

Bu kitapta 1984, *Cesur Yeni Dünya* ve *Earth Abides* gibi kitaplardan koca koca bölümlerin yutulmuş gibi gözükmesinin sebebi büyük ihtimalle Tevis'in o kitapları gayet iyi bilmesiydi. Fakat aynı şey *Kong'un Dönüşü* gibi seyrettiği (ve değindiği), *Vertigo* gibi seyretmiş olabileceği ve de *Blade Runner* gibi seyretmesinin mümkün olmadığı filmler için de geçerli. Hazır söz açılmışken *Alaycı Kuş*, Clifford Simak ile Steve Erickson arasındaki mükemmel köprü gibi okunuyor mu? Ayrıca bu sürgün ve dönüş öyküsünde Bob Dylan'ın "Isis" şarkısından yankılar duymuyor musunuz? *Alaycı Kuş*'ta geçen bütün bu gölgeler ve yankılar yirminci yüzyıl sonunda bu tür fabllara; çaresizce umutlarıyla, vahşice nostaljileriyle, kıymetli şeylerin çoktan yok olup unutulduğu içgüdüleriyle bizi utandıran öykülere (Vonnegut, Bradbury, Bernard Wolfe; *Brazil*, *Alphaville*) duyduğumuz ve muhtemelen tahminlerimizi bile aşan özlemimizi ispatlamıyor mu? Bunlar gibi

öykülere ilgi duyarız ama nihayetinde bu öykülerin toyluklarından dehşete düşüp onları bir kenara atar, kendimizi şatafatlı ve mutlak duygulardan mahrum ederiz.

Fakat Tevis'in kitabı toy değil; düşündürücü, orta yaş hikmetiyle ironik, fazlasıyla ikircikli ve akli başında bir eser, çünkü Tevis kitabındaki genç sevgililerin badireler atlattıkları kasvetli, ufalmış dünyanın imgelerine uzanırken aslında kendi içine uzanmış: ikircikli gözler, vatandaşlarının uyuşmuş bir mahremiyete sığınışları, makinelerin amaçsız ve mükerrer faaliyetleri, özellikle de Spofforth'ın -*Alaycı Kuş*'un kalbinde yer alan ve ölebilmek uğruna dünyanın da ölmesini dileyen kadim robotun- nihilist elitizmi... Tevis dünyasını resmederken sevgili olan karakterleri için çizdiği umut dolu portrenin aksine kendisi için karanlık bir tane çizmiş. Ve gerek *Alaycı Kuş*'ta geçen yankılara ve gölgelere, gerekse sofistike kişiliğine rağmen Tevis geleceğe dair öyküsünü, anıların bu zafer marşını güzel bir tür edebi unutkanlıkla yazacak kadar arsızca bir cesaret göstermiş: Orwell, Huxley, George R. Stewart ve Bernard Wolfe gibi o da daha önce hiç kimse bir gelecek öyküsü yazmamışçasına yazmış. *Alaycı Kuş* bu sayede türünü safça reddederek diğerlerinden ayrılıyor ve de bir karakter romanı olarak, Tevis'in Manhattan'ına tepeden bakan harap Empire State Binası kadar müstesna ve daha önceden bahsettiğim gibi sandığınızdan çok daha fazla istediğiniz ve hatta ihtiyaç duyduğunuz bir fabl haline geliyor.

1999

“Bir insanın iç yaşamı engin ve çeşitlik gösteren bir âlemdir. Kendini renk, biçim ve tasarımın uyarıcı düzenlemeleriyle meşgul etmez.”

11

-Edward Hopper

Spofforth

12

Gece yarısı Beşinci Cadde’de uyanan Spofforth ıslık çalmaya başlıyor. Yalnızken sık sık ıslıkla çaldığı karmaşık ezginin adını bilmediği gibi bunu önemsemiyor da. Beline kadar çıplak ve yalınayak olmasının yanı sıra sadece haki pantolon giymekte, aşınmış eski asfaltı ayaklarının altında hissetmekte. Geniş caddenin ortasından yürüse de asla yapılmayacak onarımları bekleyen, uzun zaman önce çatlayıp ufalanmış olan kaldırımların her iki yanında bitmiş çimen ve yabani ot öbeklerini görebiliyor. Spofforth o öbeklerden bir böcek korosunun çok çeşitli tıkırtılarını ve kanat ovuşturmalarını duyuyor. Sesler yılın bu zamanında, yani baharda hep yaptığı gibi onu huzursuz ediyor. İri ellerini pantolon ceplerine sokuyor. Sonra rahatsız olup onları tekrar çıkarıyor ve hafif adımlarla koşmaya başlıyor. İri cüssesine rağmen atletik. Hedefi ise Empire State Binası’nın muazzam sureti.

Binanın kapı aralığı gözlere ve bir sese sahipti; beyni, bir ahmağın beyni gibi tek odaklı ve duyarsızdı. “Tamiratlar sebebiyle kapalıdır,” dedi ses, Spofforth oraya yaklaşıırken.

“Kapa çeneni ve açıl,” dedi Spofforth. “Ben Robert Spofforth. Dokuzuncu Yapım.”

“Pardon, efendim,” dedi kapı. “Göremedim de...”

“Evet. Açıl. Ve ekspres asansöre benim için aşağı inmesini söyle.”

Kapı bir süre sessiz kaldı. “Asansör çalışmıyor, efendim.”

“Kahretsin,” dedi Spofforth. “Yürüyerek çıkarım.”

Kapı açıldı ve Spofforth içeri girip merdiven boşluğuna doğru karanlık lobiye kat etti. Bacaklarındaki ve akciğerlerindeki acı devrelerini susturup tırmanmaya başladı. Artık ıslık çalmıyordu; detaylı zihni tamamen yıllık niyetine odaklanmıştı.

Platformun kenarına ulaşır da şehrin mümkün olabildiği kadar üzerinde durunca bir komut yolladı ve bacakları yine ağrımaya başladı. Simsiyah gecenin yükseklerinde ve yapayalnız bir halde o ağırlarla hafifçe yalpaladı. Tepesinde hiç ay yoktu ve yıldızlar donuktu. Ayaklarının altındaki yüzey pürüzsüz, cilalıydı; Spofforth yıllar evvel bir defasında kayıp düşecek gibi olmuştu. *Keşke aynı şey bu sefer kenarda tekrar olsa*, diye hemen hüsrarla düşünmüştü. Fakat olmamıştı.

Platform sınırının altmış santimetre yakınına kadar yürüdü ve hiçbir zihinsel sinyal göndermeden, hiçbir istemde bulunmadan, öyle olmasını dilemeden bacakları kırırdamayı bıraktı. Spofforth kendini her zamanki gibi hareketsiz bir halde kent merkezinin dışındaki Beşinci Cadde’ye bakarken buldu. Caddenin ona kucak açan sert yüzeyi üç yüz karanlık metreden daha aşağıdaydı. Spofforth bunun ardından mahzun ve vahim bir azimle vücudunu ilerlemeye zorlayarak iradesini öne devrilme arzusuna yoğunlaştırdı. Tek yapması gereken kuvvetli ve ağır bedenini, fabrikadan çıkmış vücudunu binadan ve hayattan uzağa eğmekti. Hareketsizliğine içinden haykırmaya başlayarak kendini aşağıdaki sokağa doğru yavaş çekimde zarifçe ve katiyetle takla atarken hayal etti. Öyle yapmayı fazlasıyla istedi.

Fakat vücudu –olmayacağını bildiği gibi– ona ait değildi. O insanlar tarafından tasarlanmıştı; onu ancak bir insan öldürebilirdi. Sonra kollarını iki yana açıp yüksek sesle haykırarak hışmını sessiz şehre haykırdı. Fakat bir türlü ilerleyemedi.

Spofforth haziran gecesinin geri kalanı boyunca orada, dünyadaki en yüksek binanın tepesinde yapayalnız ve hareketsiz

dikildi. Kimi zaman aşağıda bir düşünce otobüsünün yıldız-
larınkinden azıcık daha büyük ışıklarının boş bir kentin cad-
delerinde gidip geldiğini gördü. Binalarda hiç ışık yoktu.

Derken güneş sağındaki Doğu Nehri'nin ve hiçbir köprü-
nün uzanmadığı Brooklyn'in üzerindeki göğü aydınlatmaya
başlarken hüsrani geçmeye yüz tuttu. Gözyaşı bezleri olsaydı
o sırada gözyaşı dökmesi işten bile değildi ama ağlayamazdı.
Işığın parlaklığı arttı; aşağısındaki boş otobüslerin dış hat-
larını görebilir oldu. Görebildiği bir diğer şey de ufacık bir
Tespit arabasının Üçüncü Cadde'den yukarı ilerlemesiydi. Ve
sonra haziran göğündeki solgun güneş boş bir Brooklyn'in
arkasından yüzünü gösterip zamanın şafağı kadar temiz olan
nehirin sularını ısıldattı. Spofforth aradığı ve uzun hayatı bo-
yunca aramış olduğu ölümden bir adım geri çekildi. İçini
kaplayan öfke, yükselen güneşle beraber çekilmeye başladı.
Yaşamaya devam edecekti ve öyle yapmaya katlanabilecekti.

Tozlu merdivenlerden ilk başta yavaş yavaş indi. Fakat lo-
biye vardığında adımları seri, kendinden emin, yapay yaşam
doluydu.

Binadan ayrılırken kapı aralığındaki hoparlöre konuştu.
"Asansörün tamir edilmesine izin verme. Tırmanmayı yeğ-
lerim."

"Peki, efendim," dedi kapı.

Dışarıda güneş ıslıl ıslıl parlıyordu ve sokakta birkaç insan
vardı. Tesadüfen Spofforth'ın dirseğine sürtünen soluk mavi
elbiseli yaşlı bir zenci kadın başını kaldırıp onun yüzüne dal-
gın bir bakış attı. Bir Dokuzuncu Yapım robot olduğunu belli
eden damgayı görünce hemen gözlerini kaçırdı ve, "Özür di-
lerim. Özür dilerim, bayım," diye geveledi. Spofforth'ın yakı-
nında ne yapacağını bilemeden bekledi. Kadın muhtemelen
daha önce bir Dokuzuncu Yapım hiç görmemişti ve onları
erken yaşlardaki eğitiminden biliyordu.

"Devam et," dedi Spofforth nazikçe. "Her şey yolunda."

"Peki, efendim," diyen kadın elbisesinin cebini eşıledi ve
bir sapor çıkarıp içti. Sonra döndü ve ayaklarını sürüyerek
oradan uzaklaştı.

Spofforth günışığında tekrardan Washington Meydanı'na, çalıştığı New York Üniversitesi'ne doğru hızlı adımlarla yürüdü. Vücudu hiç yorulmazdı. Zihni –detaylı, çetrefil ve berak zihni– yorgunluğun anlamını idrak ederdi, o kadar. Zihni hep ama hep yorgundu.

Spofforth'ın metal beyninin inşası ve vücudunun canlı dokulardan büyütülmesi uzun zaman önce, mühendisliğin gerilediği ama robot yapımının yüksek bir sanat olduğu bir dönemde gerçekleşmişti. O sanat da fazla geçmeden gerileyip yok olacaktı; Spofforth onun en büyük başarısıydı. O, Dokuzuncu Yapım adı verilmiş yüz robotluk bir serinin, insanlık tarafından yaratılmış en güçlü ve zeki yaratıkların sonuncusuydu. Ayrıca kendi isteklerine rağmen canlı kalması için programlanmış tek robottu.

Yetişkin bir insan beynindeki her sinirsel yolun, her öğrenme örüntüsünün kaydını çıkarıp o kaydı bir robotun mental beynine aktarmayı sağlayan bir teknik vardı. Bu teknik sadece Dokuzuncu Yapım serisinde kullanılmıştı; o serideki tüm robotlar tek bir insanın canlı beyninin değiştirilmiş kopyalarıyla donatılmıştı. O insan Paisley adındaki dahiyane ve melankolik bir mühendisti – gerçi Spofforth bunu hiç öğrenemeyecekti. Paisley'nin beynini oluşturan bilgi kırıntıları ve dahili bağlantılar şebekesi manyetik kasetlere kaydedilip Cleveland'daki bir kasaya kaldırılmıştı. Zihni kopyalandıktan sonra Paisley'ye ne olduğunu bilen yoktu. Kişiliğinin, hayal gücünün ve öğrendiklerinin tamamı o kırk üç yaşındayken kasetlere kaydedilmişti ve sonrasında adam unutulup gitmişti.

Kasetler düzenlenmişti. “Faydalı” işlevlere zarar verilmekten içlerindeki kişilik mümkün olduğunca çıkarılmıştı. Gelgelelim bir zihinde nelerin “faydalı” olduğu, hayal gücü Paisley'ninkinden daha kıt mühendisler tarafından belirlenmişti. Yaşamın anıları silinmiş, öğrenilenlerin çoğu da onunla beraber gitmişti. Yine de söz dizimi ve İngilizce kelime dağarcığı kasetlerde kalmıştı. Düzenlemeden sonra bile adına

insan beyni denen evrimsel bir mucizenin mükemmele yakın bir kopyasını içermişlerdi. Paisley'ye ait bazı istenmeyen şeyler de kalmıştı. Kasetlerde piyano çalma yeteneği vardı ama bu yeteneğin dışavurumu için kollara ve ellere sahip bir vücut lazımdı. Fakat vücut yapıldığında çalabileceği bir piyano olmayacaktı.

Kayıtları alan mühendisler onları istemeseler de eski düşlerin, özlemlerin ve kaygıların kalıntılarından kurtulamamışlardı. Diğer işlevlere hasar vermeksizin bunları kasetlerden silmenin bir yolunu bulamamışlardı.

Kayıt binlerce nikel-vanadyum katmanından oluşan, otomatik cihazlar tarafından eğrilip şekillendirilen yirmi üç santim çapındaki gümüşü bir topa elektronik olarak aktarılmıştı. Top özellikle onun için klonlanmış bir vücudun kafasına yerleştirilmişti.

Vücut Cleveland'daki eski bir otomobil fabrikasında tutulan çelik bir tankta dikkatle büyütülmüştü. Sonuç kusursuzdu – uzun boylu, güçlü kuvvetli, atletik, güzel. Sağlam kaslara, güçlü ciğerlere ve bir kalbe, kıvrırcık siyah saçlara, berrak gözlere, güzel ve kalın dudaklı bir ağza ve de iri, kuvvetli ellere sahip hayatının baharında zenci bir adam ortaya çıkmıştı.

Bazı insani şeylerde değişikliğe gidilmişti: Yaşlanma süreci otuz yaşındaki birinin bedensel gelişiminde duracak şekilde programlanmıştı – zaten vücut, çelik tankta geçirdiği dört yılın ardından o yaşa ulaşmıştı. Vücut ayrıca kendi acı tepkilerini kontrol edebilecek şekilde donatılmıştı ve belli sınırlar dahilinde yeniden oluşabilirdi. Mesela ihtiyaç halinde yeni dişler, yeni el veya ayak parmakları çıkarabilecekti. Asla kelleşmeyecek, gözleri bozulmayacak veya katarakt olmayacak, damarları tıkanmayacak, romatizmaya yakalanmayacaktı. Kısacası genetik mühendislerinin söylemekten hoşlandıkları gibi Tanrı'nın eserindeki bir gelişmeydi. Bununla beraber o mühendislerin hiçbiri Tanrı'ya inanmadığından kendilerine yönelttikleri övgüler yersizdi.

Spofforth'ın bedeni, üreme organlarına sahip değildi.

“Dikkatinin dağılmasından kaçınmak için,” demişti mühendislerden biri. Harikulade kafanın her iki yanındaki kulak memeleri, bu insan taklidine bakıp da huşuya kapılabilecek herhangi bir insana onun nihayetinde altı üstü bir robot olduğunu göstermek için simsiyahtı.

Frankenstein’ın canavarı gibi ona elektrik şokuyla aktif hayat verilmişti; tankından yetişkin biri olarak çıkmış ve ilk başta biraz sarsakça da olsa hemen yürüyebilmişti. Şuurunun açıldığı devasa, karmakarışık fabrika odasında kara gözleri heyecanla ve yaşamları etrafına bakınmıştı. Bilincin gücünün taptaze benliğini bir dalga gibi sarmaladığını, hatta benliği *haline geldiğini* ilk kez tecrübe ettiğinde bir sedyedeydi. Boğazı sıkışarak düğümlenmiş, ardından dünyaya gelmenin kuvvetiyle haykırmıştı.

Hâlâ okumayı bilen az sayıdaki insandan biri ona Spofforth adını takmıştı. Bu isim kadim bir Cleveland telefon fihristinden rasgele seçilmişti: Robert Spofforth. O bir Dokuzuncu Yapım robot, yani insan dehası tarafından üretilen en gelişmiş cihazdı.

İlk yılki eğitiminin bir kısmını koridorları denetleyerek ve insanlar için bir yatılı okulda ufak tefek ayak işleri yaparak geçirmişti. Okul gençlere kendi dünyalarının yol yordamının öğretildiği bir yerdi: İçer Dönüklük, Mahremiyet, Kişisel Tatmin, Zevk. Spofforth oradayken kırmızı pardösülü kıızı görüp âşık olmuştu.

O kış boyunca ve ilkbaharın başlarında kız hep kıpkırmızı bir pardösü giymişti. Pardösünün kadife yakası taşkömürü kadar, beyaz tenine düşen saçları kadar siyahtı. Kırmızı ruju pardösüsüyle uyumluydu. O günlerde hemen hemen hiç kimse artık ruj sürmüyordu ve kızın bir ruja sahip olması bile hayret vericiydi. Ruj kızın çok yakıştıyordu. Spofforth yurt yerleşkesindeki üçüncü gününde onu ilk gördüğünde kız neredeyse on yedi yaşındaydı. Spofforth’ın zihni onu derhal ve ebediyen fotoğraflamıştı. Çektiği resim baharda, haziran

ayında başlayıp üretilmiş ve kudretli benliğinin derinlerine işleyecek olan hüznün büyük bir parçası olup çıkacaktı.

Spofforth bir yaşında bastığında kuantum mekaniğinden, robotik mühendislikten ve Kuzey Amerika'daki devlet şirketlerinin tarihinden anlıyordu –hepsi de ona sesli-görsellerle robot eğitmenler tarafından öğretilmişti– ama okumayı bilmiyordu. Bilinçli olarak insan cinselliği hakkında da hiçbir şey bilmemesine rağmen bir zamanlar kalbi denilecek yerinde sönük özlemler duyuyordu. Bazen karanlıkta yalnızken karnında kısa bir süreliğine rahatsız edici bir kıpırdanma oluyordu. İçinde bir yerde gömülü bir yaşam, bir hisler yaşamı bulunduğunu anlamaya başlıyordu. Hayatındaki ilk haziran ayının sıcak akşamlarının ilkinde bu durumdan ciddi ciddi endişelenmeye başladı. Gece geç saatlerde bir yurt binasından diğerine yürürken sıcak Ohio akşamında ağaçlardaki çekirgelerin seslerini işitiyor ve göğsünde garip, rahatsız edici bir basınç peydahlanıyordu. Yurtlarda sıkı çalışarak “eğitim” denen şey uğruna pek çok angarya hallediyordu; fakat yaptığı iş dikkatini nadiren meşgul ediyordu ve ruhuna melankoli çökmeye başlamıştı.

Ara sıra Dördüncü Yapım işçilerden bazıları arızalanırdı; ufak çaplı aksaklıklarla baş etmeye yetecek kadar onarım ekipmanı asla olmazdı. Öyle bir şey gerçekleştiğinde görevi devralmaları için el altında birkaç yaşlı adam tutulurdu. Onlardan biri genellikle sentetik cin kokan ve hiç çorap giymeyen Arthur adında bir kimsesizdi. Yurt koridorlarında veya binaların dışındaki çakıllı yollarda ne zaman karşılaşırsalar Spofforth'la kısmen dostane, kısmen de alaycı bir tarzla konuşurdu. Bir keresinde Spofforth kafeteryadaki küllükleri boşaltırken yerleri süpürmekte olan Arthur çalışmayı bırakıp süpürgesine yaslandı ve, “Bob,” dedi. Spofforth başını işinden kaldırdı. “Bob,” diye tekrarladı Arthur, “amma da huysuzsun. Huysuz robotlar yaptıklarını bilmezdim.”

Spofforth alay edilip edilmediğinden emin değildi. O sabahki esrarlı sigara izmaritleriyle dolu bir plastik küllük yığını salonun köşesindeki çöp tenekesine taşımayı sürdürdü.

Öğrenciler kısa süre önce televizyonda yayınlanan bir yoga dersi için oradan ayrılmışlardı.

“Daha önce üzgün bir robot hiç görmemiştim,” dedi Arthur. “O siyah kulaklar yüzünden mi?”

“Ben bir Dokuzuncu Yapım robotum,” dedi Spofforth kendini savunurcasına. Hâlâ çok gençti ve insanlarla girdiği diyaloglar onu tedirgin ederdi.

“Dokuz!” dedi Arthur. “Bu epey yüksek, değil mi? Yahu okulu işleten Andy sadece bir Yedi.”

“Andy mi?” dedi Spofforth, elinde küllüklerle.

“Evet, android. Ben çocukken size Andyler derdik. O zamanlar sizden pek yoktu. Bu kadar akıllı da değildiniz.”

“Senin için bir sakıncası var mı? Yani akıllı olmamın?”

“Hayır,” dedi Arthur. “Yok be. Bugünlerde herkes o kadar angut ki insanın ağlayası geliyor.” Bakışlarını kaçırdı, sonra süpürgesini biraz itti. “Akıllı akıllıdır. Bir yerlerde hâlâ öylelerinin olmasından memnunum.” Süpürmeyi bırakıp öğrenciler halen oradaymışçasına boş salonu işaret etti. “Buradan ayrıldıklarında okuma-yazma bilmeyen o angutlardan birinin gösteriyi yürütmesini istemem.”

Buruşuk yüzü horgörü doluydu. “Hipnotize olmuş ucubeler. Hıyarlar. Hepsini bir komaya sokup hapla beslemek lazım.”

Spofforth cevap vermedi. İçindeki bir şey yaşlı adama bir yakınlık –belli belirsiz bir benzerlik– duyuyordu. Fakat bu yerde eğitilen ve kültürleştirilen genç insanlar hakkında herhangi bir hissi yoktu.

Onlara, yani genellikle boş bakan, yavaş hareket eden, konuşmaksızın sınıftan sınıfa giden veya Mahremiyet odalarında oturarak esrar içen, duvar ebatlı televizyonlarında soyut desenler seyreden ve hoparlörlerden anlamsız, hipnotik müzik dinleyen gençlere karşı bilinçli duygular beslemiyordu. Fakat içlerinden birinin görüntüsünü aklından hiç çıkaramıyordu: Kırmızı pardösülü kız. Kız o kadim pardösüyü kış boyunca giymişti ve bahar gecelerinde hâlâ giyyordu. Ötekilerden tek farkı bununla sınırlı değildi. Bazen yüzünde

diğerlerinininkine benzemeyen cilveli, narsisist, kibirli bir ifade oluyordu. Gençlerin hepsine de kendilerini “bireysel” olarak geliştirmeleri söyleniyordu ama hepsi de alçak sesleriyle, ifadesiz yüzleriyle aynı görünüyordu. O kız ise yürürken kalçalarını kıvırtıyordu ve bazen diğer herkes kendi içine kapanıp sessiz sedasız otururken yüksek sesle gülüyordu. Teni süt kadar beyazdı ve saçları kömür karasıydı.

Spofforth onu sık sık düşünüyordu. Kimi zaman onu başkalarıyla çevrili olarak ama yapayalnız bir halde derse giderken görünce yanına varıp ona nazikçe dokunmak, iri elini onun omzuna koyup bir süre orada tutmak ve teninin sıcaklığını hissetmek istiyordu. Bazen kız kendisini göz ucuyla, keyifle, gülerek seyrediyormuş gibi geliyordu. Fakat birbirleriyle hiç konuşmuyorlardı.

“Sen onu bunu bırak,” diyordu Arthur. “Otuz yıl sonra her şeyi siz robotlar idare ediyor olacaksınız. İnsanlar artık kendi başlarına hiçbir bok yiyemiyorlar.”

20

“Şirketler yönetmek için eğitiliyorum,” dedi Spofforth.

Arthur ona sert bir bakış attı, sonra da gülmeye başladı. “Küllükler boşaltarak mı?” dedi. “Ha siktir!” Tekrar yerleri süpürmeye başlayarak koca süpürgeyi Permoplastik zemin boyunca hevesle itti. “Kahrolası bir robotun kandırılabilceğini bilmezdim. Hele hele bir Dokuzuncu Yapımın.”

Spofforth elinde küllüklerle orada bir dakikalığına dikilerek adama baktı. *Kimse beni kandırmıyor*, diye aklından geçirdi. *Yaşayacak bir hayatım var.*

Arthur’la ettiği sohbetten yaklaşık bir hafta sonra Spofforth mehtaplı bir haziran gecesinde Sesli-Görsel Bina’nın önünden geçerken bakımsız binanın yanında yetişmiş gür çalılardan gelen bir hışırtı işitti. Bir erkek sesi inledi, sonra daha başka hışırtılar geldi.

Spofforth durup kulak kesildi. Bir şey kıpırdıyor, artık bunu daha usulca yapıyordu. Spofforth dönüp birkaç adım

yürüdü ve yüksek bir çalıya yanaştı. Onu yavaşça kenara itti. Sonra öbür tarafta neler olduğunu görüp aniden donakaldı ve orada öylece dikilerek bön bön baktı.

Kırmızılı kız çalının arkasına sırtüstü yatmış, elbisesini göbek deliğinin üstüne kadar çekmişti. Pembemsi, çıplak, tombul bir delikanlı kızın üstüne çıkıp diz çökmüştü; Spofforth delikanlının kürek kemiklerinin arasındaki pembe deride bir kahverengi ben öbeği gördü. Gördüğü bir diğer şey de kızın genç adamın uylukları altındaki kasık kıllarıydı. O kıvrıcık kıllar kızın bembeyaz bacakları ve kalçaları önünde simsiyahtı. Başındaki saçlar kadar, üstünde yattığı kırmızı pardösüsünün küçük yakası kadar siyahtı.

Kız da onu gördü ve yüzü tiksintiyle buruştu. Spofforth'la ilk ve son kez o zaman konuştu. "Bas git buradan, robot," dedi. "Kahrolası robot. Bizi yalnız bırak."

Bir elini klonlanmış kalbine kapatan Spofforth döndü ve yürüyüp gitti. Orada uzun ömrünün geri kalanı boyunca bileceği bir şey öğrendi: Aslında yaşamak istemiyordu. Gerçek bir insan yaşamından korkunç bir şekilde mahrum bırakılmıştı; içindeki bir şey kendisine dayatılan hayatı yaşamaya isyan ediyordu.

Kızı birkaç kez daha gördü. Kız onun gözlerinden tümüyle kaçındı. Spofforth kızın bunu utançtan yapmadığının farkındaydı, zira insanlar seks konusunda utanmazlardı. Onlara "çabuk seks en iyisidir" diye öğretilirdi ve buna inanıp uygulamaya koyarlardı.

Öğrenci yurdundan alınıp Akron şehrinde sentetik süt ürünlerinin dağıtım düzenlerine karar vermek gibi daha çok sorumluluk isteyen bir işe atanmak içini rahatlattı. Oradan küçük otomobillerinin üretimine geçip bir zamanlar araba sevdalı bir nüfus tarafından sürülecek son birkaç bin özel arabanın üretimini denetledi. O iş de bitince düşünce otobüslerini, yani sürekli azalan insan nüfusuna yönelik sekiz

yolcu kapasiteli dayanıklı araçların üretiminden sorumlu şirketin yöneticiliğine getirildi. Sonra Nüfus Kontrol Müdürü olup o iş için New York'a atandı. Orada otuz iki katlı bir binanın çatı katındaki bir ofiste çalışarak günlük çetele tutan ve insan doğurganlık oranlarını buna göre ayarlayan eski bilgisayarlarla ilgilendi. Devamlı bozulan cihazları denetlemek, artık hiçbir insanın nasıl onarılacağını bilmediği ve hiçbir robotun anlayacak şekilde programlanmadığı bilgisayarları tamir etmenin yollarını bulmaya çalışmak yorucu bir işti. Sonrasında ona başka bir iş verildi: New York Üniversitesi Fakülte Dekanlığı. O kuruluşu yönetmeye yarayan bilgisayar çalışmayı bırakmıştı; bir Dokuzuncu Yapım olarak onun yerini almak ve bir üniversitenin idaresinin gerektirdiği çoğunlukla ufak çaplı kararları vermek Spofforth'ın işi haline geldi.

Oradayken toplamda yüz adet Dokuzuncu Yapım klonlanmış ve aynı insan zihninin kopyalarıyla canlandırılmış olduğunu keşfetti. Kendisi onların sonuncusuydu ve serisindeki diğerlerinin başlarına geleni önlemek için müstesna metalik beynindeki sinapslarda özel ayarlamalara gidilmişti – diğerleri hep intihar etmişlerdi. Bazıları yüksek voltajlı kaynak ekipmanlarıyla beyinlerini kapkara bir kütle haline gelecek kadar eritmişti; bazılarıysa aşındırıcı maddeler yutmuştu. Birkaçı insanlar tarafından yok edilmeden önce tamamen delirmiş, keçileri kaçırıp gece yarısı açık saçık şeyler haykırarak şehir sokaklarında terör estirmişti. Sofistike bir robot için gerçek bir insan beynini model almak bir deney olmuştu. Bu deney başarısız kabul edilmiş ve devamı gelmemişti. Fabrikalar hâlâ devlet idaresi, eğitim, tıp, hukuk, planlama ve üretim işlevlerini insanlardan gitgide daha çok devralan ahmak robotlar ve hatta tek tük Yedinci ve Sekizinci Yapım çıkarıyordu; fakat tüm bunlar en ufak bir duygu, içebakış, özbilinç içermeyen sentetik, insandışı beyinlere sahipti. Onlar yalnızca birer makineydi –akıllı, insan görünümlü, iyi üretilmiş makineler– ve yapmaları gereken ne varsa yapıyorlardı.

Spofforth ebediyen yaşayacak ve hiçbir şeyi unutmayacak şekilde tasarlanmıştı. Tasarımı gerçekleştirenler durup da öyle bir hayatın neye benzeyeceğini düşünmemişlerdi.

Kırmızı pardösülü kız yaşlandı, şişmanladı, on düzine erkekle sevişti, birkaç bebek doğurdu, çok fazla bira içti ve eften püften, amaçsız bir hayat yaşayıp güzelliğini yitirdi. Spofforth ise genç, son derece sağlıklı ve güzel haliyle yuvarlanıp gitti. Kız orta yaşlı bir kadinken bir zamanlar olduğu seksi, cilveli kızı unuttuktan çok sonra bile Spofforth onu on yedisinde görmeyi sürdürdü. Onu gördü, sevdi ve ölmek istedi. Fakat aymaz bir insan mühendis bunu bile imkânsız hale getirmişti.

Haziran gecesı gezintisinden tek başına döndüğünde Üniversite Rektörü ve Araştırmalar Dekanı onu bekliyorlardı.

Rektör ikilinin daha ruhsuz olanıydı. Carpenter isimli adam kahverengi bir Senlon takım elbise ile neredeyse tamamen aşınmış sandaletler giyiyor, yürürken göbeğı ve yanları gözle görülecek kadar titriyordu. Spofforth içeri girip tez adımlarla ona doğru yürüdüğünde robotun büyük tik ağacı masasının yakınında dikiliyordu. Spofforth yerine otururken Carpenter tedirgince kenara çekildi.

Spofforth kısa bir süre sonra gözünü ona dikti – Mecburi Kibarlık'ın gerektirdiğı gibi birazcık sağına değil de dosdoğru üstüne. “Günaydın,” dedi güçlü, kontrollü sesiyle. “Bir sorun mu var?”

“Şey...” dedi Carpenter, “emin değilim.” Bu sorudan epey rahatsız olmuş gibiydi. “Sen ne dersin, Perry?”

Araştırmalar Dekanı Perry işaret parmağıyla burnunu ovuşturdu. “Biri aradı, Dekan Spofforth. Üniversite Hattı'ndan. İki defa.”

“Öyle mi?” dedi Spofforth. “Ne istiyormuş?”

“Sizinle konuşmak,” dedi Perry. “Bir iş hakkında. Bir yaz öğretimi...”

Spofforth ona baktı. “Evet?”

Perry gözlerini robotunkilerden kaçırarak tedirgin bir ses-

le sözlerini sürdürdü. “Yapmak istediği şeyi telefonda anlayamadım. Yeni bir şey – söylediğine göre onu bir-iki sarı önce keşfetmiş.” Bakışları kahverengi takım elbiseli şişman adamı buluncaya dek etrafına bakındı. “Ne demişti, Carpenter?”

“Okuma mı?” cevabını verdi Carpenter.

“Evet,” dedi Perry. “Okuma. Okuma yapabileceğini söyledi. Kelimelerle ilgili bir şeyler. Onu öğretmek istiyormuş.”

Spofforth bu kelimeyi duyunca dimdik oturdu. “Biri okumayı mı öğrenmiş?”

Spofforth’ın sesindeki şaşkınlıktan utanan adamlar bakışlarını ondan ayırdılar.

“Diyalogu kaydettiniz mi?” diye sordu Spofforth.

İki insan kendi aralarında bakıştı. Sonunda Perry söz aldı. “Unuttuk,” dedi.

Spofforth asabiyetini bastırdı. “Tekrar arayacağını söyledi mi?”

24 Perry rahatlamış gibi gözüktü. “Evet, söyledi, Dekan Spofforth. Sizinle iletişim kurmaya çalışacakmış.”

“Pekâlâ,” dedi Spofforth. “Başka bir şey var mı?”

“Evet,” diyen Perry burnunu tekrar ovuşturdu. “Her zamanki müfredat BB’leri. Üç öğrenci intihar etti. Ayrıca Zihinsel Hijyen’in doğu kanadının kapatılmasına dair bir yerlerde planlar kayıtlı ama robotlardan hiçbirisi onları bulamıyor.” Perry kadrodaki robotların bir başarısızlığını bildirmekten hoşnut gözüküyordu. “Altıncı Yapımlardan hiçbirisi onlar hakkında bilgi sahibi değil, efendim.”

“Çünkü o planlar *bende*, Dekan Perry,” diyen Spofforth çalışma masasının çekmecesini açıp oradaki küçük çelik toplardan birini çıkardı. BB denilen toplar ses kaydetmekte kullanılırdı. Topu Perry’ye uzattı. “Bunu bir Yedinci Yapıma çalın. Zihinsel Hijyen sınıflarında ne yapılması gerektiğini anlar.”

Perry biraz mahcup bir yüz ifadesiyle kaydı alıp gitti. Carpenter da onun peşinden odayı terk etti. Dışarı çıkma-larının ardından Spofforth bir müddet masasında oturarak okuyabildiğini söyleyen adamla ilgili haberi düşündü.

Gençken okumayı sık sık duymuştu ve uzun zaman önce ortadan kalktığını biliyordu. Kitaplar görmüştü. Üniversite Kütüphanesi'nde o kadim şeylerden yok edilmemiş birkaçı hâlâ duruyordu.

Spofforth'ın ofisi büyük ve çok hoştu. Onu sahil kuşları baskılarıyla ve yıkılmış bir müzeden aldığı oymalı bir meşe büfeyle bizzat süslemişti. Büfede Robotik Mühendislik alanında bir dizi küçük model vardı. Modeller sanatın gelişiminde kullanılmış maymunumsu biçimlerin tarihini kabaca göstermekteydi. En solda duran en eskisi silindirik bir vücuda ve dört kola sahip tekerlekli bir yaratıktı. Bu çok erken model bir servomekanizma ile otonom bir mekanik varlık arasında bir yerdeydi. Permoplastikten yapılmış yaklaşık on beş santim uzunluğundaki robota kısa işlevsellik safhası boyunca Wheelie adı verilmişti; onlardan asırlardır bir tane bile üretilmemişti.

Wheelie'nin sağında daha insansı ve modern bir ahmak robota bir nebze daha yakın bir şekil mevcuttu. Biblolar soldan sağa doğru giderek daha ayrıntılı ve daha insansı bir hal alıyor, nihayetinde de Spofforth'ın ta kendisinin bir minyatürüyle son buluyordu. Görünüm itibarıyla tamamen insana benzeyen o zarif robot ayak uçlarında duruyor ve modelinin dahi gözleri canlıymış gibi görünüyordu.

Çalışma masasında kırmızı bir ışık yanıp sönmeye başladı. Spofforth konuşmadan önce bir düğmeye bastı. "Ben Spofforth."

"Adım Bentley, Dekan Spofforth," dedi karşı uçtaki ses. "Paul Bentley. Ohio'dan arıyorum."

"Okuyabilen kişi siz misiniz?" dedi Spofforth.

"Evet," cevabını verdi ses. "Kendi kendime öğrendim. Okuma biliyorum."

Koca maymun, devrilmiş bir otobüsün üstünde bitkin bir halde oturuyordu. Şehirde in cin top oynuyordu.

Ekranın merkezinde beyaz bir girdap belirdi ve döne döne büyümeye başladı. Durduğu zaman ekranın yarısından faz-

lasını doldurmuştu. Bir gazetenin devasa bir manşete sahip ön sayfası olduğu anlaşıldı.

Ekranda o manşet varken Spofforth projektörü durdurdu. “Şunu okuyun,” dedi.

Bentley tedirgince genzini temizledi. “Canavar Maymun Şehri Dehşete Düşürüyor,” diye okudu.

“Güzel,” diyen Spofforth projektörü tekrar çalıştırdı.

Filmin geri kalanında yazılı kelimeler yoktu. Maymunun son yıkıcı cinnetini, aşkını ifade etmedeki acınası acizliğini, akıl almaz derecede uzun binadan aşağıdaki geniş ve boş sokağa süzülürcesine düşüp ölmesini konuşmadan seyrettiler.

Spofforth ofisindeki ışıkları yakan düğmeye bastı ve cumbayı yeniden transparan hale getirdi. Ofis artık karanlık olmayıp bir projeksiyon odası değildi. Dışarıda, Washington Meydanı’nın parlak çiçekleri arasında kot cüppeler giyen yaşı ilerlemiş bir yüksek lisans öğrencileri halkası bakımsız çimenlerin üstünde oturuyordu. Yüzleri ifadesizdi. Güneş haziran göğünün yükseklerinde ve uzaktı. Spofforth karşı-sındaki Bentley’ye baktı.

“Dekan Spofforth,” dedi Bentley, “ders verebilecek miyim?”

Spofforth adamı kısa bir süre düşünceli gözlerle süzdü. “Hayır. Üzgünüm ama bu üniversitede okuma öğretmemeliyiz.”

Bentley mahcupça ayağa kalktı. “Pardon,” dedi, “ama sanmıştım ki...”

“Oturun, Profesör Bentley,” dedi Spofforth. “Becerinizi yazın kullanabileceğimiz kanaatindeyim.”

Bentley yerine yerleşti. Tedirginliği her halinden belliydi; Spofforth kendi varlığının yarattığı baskının farkındaydı.

Koltuğunda arkasına yaslanıp gerindi ve Bentley’ye şefkatle tebessüm etti. “Söyleyin bana,” dedi. “Okumayı nasıl öğrendiniz?”

Adam ona bakarak gözlerini kırptırdı. “Kartlardan. Okuma kartlarından. Ve dört küçük kitaptan: *İlk Okuma*; *Roberto*, *Consuela* ve *Köpekleri Biff* ve de...”

“Böyle şeyleri nereden buldunuz?” diye sordu Spofforth.

“Garipti,” dedi Bentley. “Üniversite çok eski bir porno film koleksiyonuna sahip. Bir ders için malzeme toplamaya çalışırken mühürlenmiş bir kutu dolusu eski filme rastladım. Yanında o dört küçük kitap ve kart seti vardı. Filmleri oynattığımda porno olmadıklarını gördüm. Bir sınıfta çocuklarla konuşan bir kadını gösteriyordu. Kadının arkasında siyah bir duvar vardı ve kadın oraya beyaz işaretler koyuyordu. Örneğin sonradan ‘kadın’ kelimesi olduğunu öğrendiğim şeyi yazıyordu ve çocuklar hep birlikte ‘kadın’ diyorlardı. Aynı şeyi ‘öğretmen,’ ‘ağaç,’ ‘su,’ ve ‘gökyüzü’ için de yapıyordu. Kartları gözden geçirirken üzerlerinde bir kadının resmini gördüğümü hatırladım. Kadın resimde kartın altındaki işaretlerin aynısını yapmıştı. Daha başka resimler, siyah duvarın üstünde daha başka beyaz işaretler, öğretmenin ve sınıfın söylediği daha başka kelimeler de vardı.” Bentley anımsadıkça gözlerini kırıştırdı. “Öğretmen mavi bir elbise giyyordu ve saçları beyazdı. Devamlı gülümser gibiydi...”

27

“Peki sonra ne yaptınız?” diye sordu Spofforth.

“Sonra mı?” Bentley anıdan sıyrılmaya çalışırcasına başını iki yana salladı. “Filmi bir daha oynattım, sonra bunu tekrarladım. Gördüklerimden büyülenmişim. O filmdeki bir şey sanki... sanki...” Durup çaresizce bir sözcük arandı.

“Önemli miydi?” diye sordu Spofforth.

“Evet. *Önemli.*” Bentley, Mecburi Kibarlık kurallarına karşı gelerek kısa bir süre Spofforth’ın gözlerinin içine baktı. Sonra başını pencereye doğru çevirdi. Pencerenin dışında kafası kıyak yüksek lisans öğrencileri hâlâ sessizce oturarak arada bir kafa sallıyorlardı.

“Ya sonra?” dedi Spofforth.

“Filmi sayabileceğimden daha fazla kez yeniden oynattım. Daha en başından biliyormuşum ama bildiğimin farkında değilmişim gibi öğrenmenin ve sınıfın işaretlere bakarak o işaretlerin temsil ettiği kelimeleri söylediklerini yavaş yavaş fark etmeye başladım. İşaretler birer resme benziyordu. Kelimelerin resimleri. Bir insan onlara bakarak kelimeleri

seslendirebilirdi. Daha sonra işaretlere bakarak kelimelerin sessizce *duyulabileceğini* öğrenecektim. Aynı kelimeler ve benzerleri bulmuş olduğum kitaplarda da vardı.”

“Yani diğer kelimeleri anlamayı da mı öğrendiniz?” diye sordu Spofforth. Sesi ifadesiz, alçaktı.

“Evet. O iş uzun sürdü. Kelimelerin *harflerden* oluştuğunu fark etmem gerekti. Harfler hep aynı sesleri çıkarıyordu. Günlerce uğraştım. Hiç durasım gelmedi. Kitapların zihnimde *söyleyebildikleri* şeyleri bulmak zevkliydi...” Adam gözünü yere dikti. “Dört kitaptaki her kelimeyi öğreninceye kadar durmadım. Ancak o zaman, üç kitap daha bulduğumda yaptığım şeyin ‘okumak’ olduğunu keşfettim.” Sustu ve birkaç saniye sonra utangaç gözlerle Spofforth’ın yüzüne baktı.

Spofforth adamı uzun uzun süzdü, ardından hafifçe kafa salladı. “Anlıyorum,” dedi. “Profesör Bentley, hiç sessiz film diye bir şey duymuş muydunuz?”

“Sessiz film mi?” dedi Bentley. “Hayır.”

28 Spofforth hafifçe gülümsedi. “Sanırım onları duyan çok az kimse vardır. Çok eskidirler. Kısa zaman önce bir yıkım sırasında onlardan bir sürü bulundu.”

“Öyle mi?” dedi Bentley kibarca, neyden bahsedildiğini anlamadan.

“Sessiz filmler hakkında bilmeniz gereken bir şey varsa, Profesör Bentley,” dedi Spofforth yavaşça, “o da içlerindeki aktörlerin konuşmalarının sözlü değil yazılı olduğudur.” Tekrar nazıkçe gülümsedi. “Anlaşılmaları için okunmaları gerekir.”

Bentley

Birinci Gün

Bunu yapmamı Spofforth önerdi. İşten sonra geceleri kaydediciye konuşmamı ve gündüz neler yaptığımı anlatmamı. Bunun için bana ilave BB'ler bile verdi.

Çalışma bazen çok sıkıcı olabiliyor ama kendince mükâfatları da yok değil. Şimdilik beş gündür bu işle uğraşıyorum; ilk defa şimdi kendimden bahsedecek kadar küçük kayıt makinesine alışabildim. Peki ya kendimle ilgili neler söyleyebilirim? İlginç biri değilim ki.

Filmler kırılgan ve çok büyük bir özenle tutulmaları gerekiyor. Koptuklarında –sık sık olduğu gibi– uçlarını birleştirmem için özenle vakit harcamak zorunda kalıyorum. Dekan Spofforth'tan bana bir teknisyen robot, belki de bir dişçi olarak veya hassasiyet gerektiren başka bir tür iş için eğitilmiş bir ahmak robot tahsis etmesini istedim ama, “Öyle bir şey çok pahalıya gelir,” demekle yetindi. Haklı olduğundan da eminim. O yüzden filmleri “projektör” denen eski, garip makinelere takıyorum ve ancak doğru düzgün hizalandıklarını sağlama aldıktan sonra onları yatak-masamdaki küçük ekrana yansıtmaya başlıyorum. Projektör devamlı gürültü çıkarıyor. Fakat eski kütüphanenin mahzeninde ayak seslerim bile kulağıma aşırı derecede yüksek geliyor. Buraya kimsecikler inmiyor ve paslanmaz çelikten yapılmış kadim duvarlarda yosunlar bitiyor.

Kelimeler basılı halde ekranda belirince projektörü dur-

durup onları yüksek sesle bir kaydediciye okuyorum. “Hayır!” ve “Filmin Sonu,” gibi telaffuz etmeden önce azıcık bir tereddüdün yettiği cümlelerde bu iş yalnızca bir saniye sürüyor. Fakat diğer zamanlarda daha zor tabirlerle ve hecelemelemlerle karşılaşıyorum. Öyle anlarda telaffuzdan emin oluncaya dek uzun bir çalışma yapmam gerekiyor. En zorlarından biri genç bir kadının endişesini ifade ettiği son derece duygusal bir sahnenin ardından ekrana gelen o siyah fonlardan birindeydi. Tam olarak şunlar yazıyordu: “Eğer Dr. Carrothers birazdan gelmezse annemin zıvanadan çıkacağı kesin.” Bu cümleyle yaşadığım sıkıntıyı varın siz düşünün! Bir diğeri de şöyleydi: “Ormanın kenarında bir tek alaycı kuş şakır.” Bunu yaşlı bir adam genç bir kıza söylüyordu.

30

Bazen filmlerin kendisi de büyüleyici oluyor. Daha şimdiden saymayı bildiğimden çoğunu elden geçirmeme karşın daha bile fazlası duruyor. Hepsi de siyah-beyaz ve hareketler hep *Kong’un Dönüşü*’ndeki dev maymununki gibi kesik kesik. Sadece karakterlerin hareketleri ve tepkileri değil, onlarla ilgili her şey bir tuhaf. İnsan onları seyrederken –nasıl anlatsam ki?– müdahil olduğu, sanki koca koca hissiyatlılık dalgalarıyla yıkandığı duygusuna kapılıyor. Lakin anladığım kadarıyla bazen bir taşın cilalanmış yüzeyi kadar boş ve anlamsızlar. Elbette bir “alaycı kuşun” ne olduğunu bilmiyorum. “Dr.’nin” ne anlama geldiğini de. Ama beni rahatsız eden şey bunlar, hatta filmlerin tuhaflığı ve sergilenen yaşamdaki antikalık hissi değil de hiç bilmediğim duyguların –bir zamanlar o filmleri seyreden eski insanlardan *her birinin* hissettiği ama artık ebediyen yok olmuş duyguların– iması. Hüzün en sık kapıldığım his. Hüzün. “Ormanın kenarında bir tek alaycı kuş şakır.” Hüzün.

Öğle yemeklerimi genellikle yatak-masamda yiyorum. Bir kap maymun pastırmalı mercimek çorbası. Veya bir soyagofret. Servo hademe beni okul kafeteryasından istediklerimle beslemeye programlandı. Bazen oturup acele

etmeden yemeğimi yiyerek bir film kesitini tekrar tekrar oynatıyor, o silik geçmiş i duyumsamaya çalışıyorum. Bazen unutamayacağım şeyler görüyorum. Bu bazen küçük bir kızın bir çayırdaki bir mezarın başında ağladığı bir sahne oluyor. Veya kulaklarının dışarı taşıdığı buruşuk bir şapka takan bir at bir şehir sokağında dikiliyor veya yaşlı adamlar büyük cam bardaklardan içki içerek ekranda sessizce gülüyorlar. Bazen bu şeyleri seyrederken kendimi gözyaşları içinde buluyorum.

Ve sonra kimi zaman günlerce bütün duygular kayboluyor. Her şeyin angarya gibi geldiği öyle anlarda iki makaralık koca bir filmi başından sonuna kadar mekanik bir şekilde seyredip geçiyorum. “Biograph Sinema sunar: *Margaret’in Ağ ıt ı*. Yönetmen John W. Kiley. Baş rolde Mary Pickford...” Bu böyle “Son” yazısı çıkıncaya kadar sürüyor. Ardından kaydedicimi kapatıp küçük çelik topu çıkarıyorum ve filmi tutan siyah, hava geçirmez kutudaki bölmesine yerleştiriyorum. Ve bir sonrakine geçiyorum.

31

İşin angarya kısmı işte bu ve ona katlanamayacak gibi olduğumda esrar içip kestirerek durumu idare ediyorum.

Üçüncü Gün

Bugün hayatımda ilk defa bir toplu yanmaya tanık oldum. İki genç adam ve bir kadın Beşinci Cadde’de ayakkabı üretip dağıtan bir binanın önüne oturmuşlardı. Belli ki üzerlerine bir tür yanıcı sıvı dökmüşlerdi, çünkü ıslak görünüyorlardı. Gözüme ilişmelerinin hemen ardından kadın kot eteğinin ucuna bir sigara çakmağı değdirdi ve soluk alevler sarı bir tülbendin açılması gibi onları sarmalamaya başladı. Kafayı iyice bulmuş olacaklar ki günışığında parlamayan ateş onları önce kızartır, sonra da karartırken herhangi bir acı belirtisinden yoksun çehrelerinde yalnızca bir nevi tebessüm vardı. Gelip geçen pek çok kişi durup seyretti. Etraf yavaş yavaş kötü bir kokuyla dolmaya başlayınca oradan ayrıldım

Hep üçerli gruplar halinde gerçekleşen böyle yanımlar duymuş ama hiç görmemiştim. New York'ta sıklıkla yaşandıkları söylenir.

Bir kitap buldum – gerçek bir kitap! Ohio'dayken incelediğim ve sadece Roberto'dan, Consuela'dan ve iri köpekleri Biff'ten bahseden o ince mecmualardan biri değil. Gerçek, kalın, elle tutulur bir kitap.

Onu bulmam kolay oldu. Ofisimin dışındaki devasa, paslanmaz çelik koridor boyunca dizili yüzlerce kapıdan birini açtım, hepsi bu. Ufak, çıplak odanın ortasındaki bir camekânda o büyük, kalın kitap duruyordu. Camekanın toz kaplı tepesini kaldırıp kitabı aldım. Ağırdı ve sararmış sayfaları parmaklarıma kupkuru geldi. Kitabın adı *Sözlük*. Bir sözcük ormanı içeriyor.

Beşinci Gün

Böyle bir günlük tutmaya başlamamın ardından kendimi gün boyunca karşılaştığım tuhaflıklara eskisinden daha fazla ilgi gösterirken buluyorum – herhalde onları geceleyin arşive kaydedebilmek için. Fark edip düşünmek bazen yorucu ve kafa karıştırıcı oluyor. Acaba Tasarımcılar sıradan vatandaşların bir kaydediciyi kullanmalarını neredeyse imkânsız hale getirirlerken bunun bilincinde miydiler? Veya hepimize en erken öğrenilen o hikmeti öğretirlerken: “Şüpheye düştüğünde unut gitsin.”

Örneğin Bronx Hayvanat Bahçesi hakkında tuhaf bir şey –veya tuhaf birkaç şey– fark eder oldum. Bir ayı aşkın zamandır Çarşamba günleri hayvanat bahçesine giden bir düşünce otobüsüne biniyorum ve her seferinde orada yalnızca beş çocukla karşılaşıyorum – üstelik görünüşe göre hep aynı çocuklarla. Hepsi de daima beyaz gömlekler giyiyor, külahta dondurma yiyor ve –belki de en tuhafı– hayvanat bahçesinde bulunmaktan son derece heyecanlı ve neşe dolu görünüyor. Yaşıtlım veya daha büyük diğer ziyaretçiler onları genellikle dalgın gözlerle süzüp gülümsüyorlar ve çocuklar kendilerine

bakıldığında bir hayvanı, mesela bir fili işaret edip, “Şu kocaman file bakın!” diye bağırıyorlar. Büyükleri de güvenleri tazelenmişçesine aralarında bakışarak gülümsüyorlar. Bunda bana meşum gelen bir şey var. Acaba çocuklar birer robot mu?

Daha da meşum olanı, eğer öyleyseler *gerçek* çocuklar nerede?

Ne zaman Sürüngenler Evi’ne girsem kırmızı elbiseli bir kadın görüyorum. Bazen onu iguanaların yakınındaki bir bankta yatmış uyurken buluyorum. Bazen de ortalıkta boş boş gezinirken. Bugün elinde bir sandviç tutuyor ve cam kafesindeki pitonun sentetik bir ağacın dallarından aşağı kaymasını seyrediyordu. Şimdi düşününce pitonu merak ediyorum. Hep o dalların arasında kayıyor. Lakin hayvanat bahçelerindeki iri yılanların genellikle uyuduklarını veya cacekanlarının bir köşesine ölü gibi kıvrılıp hareketsiz yattıklarını uzun zaman önceki (tabii ne kadar zaman önce olduğunu bilmemin bir yolu yok) çocukluğumdan hatırlar gibiyim. Fakat Bronx Hayvanat Bahçesi’ndeki piton hep kayıyor veya dilini çıkartarak onu görmek için Sürüngenler Evi’ne gelen insanlardan nidalar koparıyor. O da bir robot olabilir mi?

33

On Birinci Gün

Gidişat bana fazla gelmeye başladı. Bunu yazarken, bugün aklıma geleni bildirirken kendimi sarsılmış hissediyorum. Halbuki bir kez gördükten sonra gerçek o kadar bariz, o kadar netti ki. Neden onu daha önce akıl edemedim?

Bir film seyrediyordum. Yaşlı bir kadın küçük, karanlık bir evin ön sundurmasında (eğer adı oysa) oturuyordu. “Sallanan sandalye” denen bir şeyde oturuyor ve kucağında ufak bir bebek tutuyordu. Derken endişeli gözlerle bebeği havaya kaldırdı ve görüntü hep olduğu gibi kısa bir süreliğine kayboldu. Ekranda şu kelimeler belirdi: “Ellen’in bebeği kuş palazına yakalanmış!” İşte ekranda “bebek” sözcüğü belirince ansızın bilinebileceğinden daha uzun zamandır gerçek bir

bebek görmemiş olduğumu fark ettim! Sarılar, maviler, kırmızılar: Sayısız yıldır bir bebekle karşılaşmamıştım.

Bebekler nereye gittiler? Ve bu soruyu soran başka biri daha oldu mu?

Ve sonra çocukluk eğitimimden gelen içimdeki ses konuştu. "Sorma – gevşe."

Ama gevşeyemem.

Bu konuyu bir kenara bırakacağım ve biraz sopor içeceğim.

On Dokuzuncu Gün

On dokuz. Bu hayatım boyunca kullandığımı hatırladığım en büyük sayı. Şimdiye dek bu kadar yüksek bir sayımı hak eden bir şey yaşamadım.

Lakin herhalde kişinin yaşamındaki mavileri ve sarıları saymak mümkün olabilir. Bir işe yarayacağından değil ama yapılabilir.

34

Filmlerde sık sık büyük sayılar görüyorum. Genellikle savaşla ilgili oluyorlar. 1918 sayısı bilhassa yaygın gibi. Sayının nasıl bir anlam ifade ettiğine dair en ufak bir fikrim yok. 1918 gün boyunca devam eden bir savaş çıkmış olabilir mi? Fakat hiçbir şey o kadar uzun sürmez. İnsan o kadar uzun, o kadar büyük veya o kadar kapsamlı bir şey düşündükçe afallıyor.

"Sorma – gevşe." Evet, gevşemeliyim.

Bir sopor içmeden önce biraz soyagofret ve sos yemeyi aklımda tutmalıyım. İki gece üst üste karnımı doyurmayı unuttum.

Bazı geceler yeni kelimeler öğrenmek için *Sözlük*'ü çalışıyorum ve bu kimi zaman uykumun gelmesine yardım ediyor. Ama bazen de beni heyecanlandıran kelimelere rastlıyorum. Genellikle tanımlarını bilmiyorum – "hastalık" veya "cebir" gibi. Onları aklımda evirip çeviriyorum ve tanımlarını okuyorum. Ama o tanımlar hemen hemen her seferinde akıl sır ermez kelimeler içeriyor ve bu beni daha da heyecanlandırıyor. İşte o zaman bir sopor almak zorunda kalıyorum.

Başka nasıl gevşeyeceğimi bilmiyorum.

Hayvanat bahçesinin yardımını dokunurdu ama son zamanlar o çocuklar yüzünden oraya gitmiyorum. Elbette robotlarla bir alıp veremediğim yok. Ama o çocuklar...

Yirmi Birinci Gün

Bugün hayvanat bahçesine gittim ve kırmızılı kadınla konuştum. İguanaların oradaki bankta oturuyordu. Ben de yanına oturdum. “Piton bir robot mu?” diye sordum.

Dönüp bana baktı. Gözlerinde garip, gizemli bir şey vardı – hipnoz olmuş birininkiler gibi. Lakin düşündüğünü ve uyuşturucu etkisi altında olmadığını görebiliyordum. Uzun bir süre konuşmayınca cevap vermeyeceğini ve yabancılar tarafından rahatsız edildiğimiz zamanlarda yapmamızın öğretildiği gibi Mahremiyetine çekileceğini düşünmeye başladım. Fakat ben tam omuz silkip kalkacakken ağzını açtı. “Sanırım *hepsi* robot.”

Ona hayretle bakakaldım. Hiç kimse öyle laflar etmezdi. Gel gör ki ben de günlerdir aynı şeyi düşünüyordum. Durum o kadar tedirgin ediciydi ki ona teşekkür etmeden kalkıp gittim.

35

Sürüngenler Evi’nden çıkarken yine o beş çocuğu gördüm. Hepsi de bir aradaydı. Elllerinde dondurma külahları tutuyorlardı ve gözler heyecanla kocaman açılmıştı. Hep beraber gülümseyerek bana baktılar. Bakışlarımı kaçırdım...

Yirmi İkinci Gün

Filmlerde ikide bir ortaya çıkan ilgi çekici bir şey var: “aile” denen bir insan topluluğu. Görünüşe bakılırsa kadim zamanlarda çok yaygın bir düzenlemeymiş. “Aile” genellikle bir arada kalan, hatta anlaşıldığı kadarıyla hep beraber yaşayan bir grup insan. İçlerinde hep bir erkek ile bir kadın var – tabii bunlardan biri ölmediyse; o zaman bile o kişi sık sık anılıyor ve yaşayanların yakınındaki duvarlarda falan görüntüleri (“fotoğrafları”) oluyor. Bir de daha gençler, farklı yaşlardaki

çocuklar var. Asıl şaşırtıcı olan, şu “ailelere” özgüymüş gibi görünen şeyse *adamın ve kadının daima bütün çocukların an-nesi ve babası olmaları!* Bazen yaşça büyük kimseler de oluyor ve bunlar hep ya adamın ya da kadının anneleri ve babaları çıkıyor! Bu duruma nasıl bir anlam vereceğimi bilmiyorum. *Herkes birbiriyle akrabaymış gibi gözüküyor.*

Dahası bu filmlerdeki hissiyatlılık duygusunun büyük bölümü akraba olmakla derinden bağlantılıymış gibi geliyor. Ve filmlerde iyi bir şey olarak sunuluyor.

Kimseyi ahlaki açıdan yargılamamam gerektiğini elbette biliyorum. Hele ki başka bir zamanın insanlarını. Filmlerdeki hayatın “yalnızlık en iyisidir” vecizesiyle çeliştiğinin farkın-dayım; fakat canımı sıkan o değil. Ne de olsa bazen başka-larıyla günler geçirdim – haftalarca her gün aynı öğrencileri gördüğüm bile oldu. O “aileler” hakkında beni rahatsız eden şey Yakınlık Hatası değil. Sanırım insanların öyle *risklere* gir-meleri beni şoke etti. Birbirlerine karşı çok fazla his besler gibi gözüküyorlar.

36

Bu da beni hem şoke ediyor hem de üzüyor.

Üstelik birbirleriyle o kadar çok *konusuyorlar* ki. Ağızla-rından sesli kelimeler çıkmasa bile dudakları habire oynuyor.

Yirmi Üçüncü Gün

Dün gece uzun zaman önceki insanların “ailelerine” soktuk-ları riskleri düşünerek yatağa girdim ve bu sabah ilk iş o risk-lerin ne kadar ciddi olabileceğini gösteren bir filmi gözden geçirdim.

Ekranda yaşlı bir adam ölüyordu. Evindeki eski moda tuhaf bir yatakta yatıyordu – bir hastanenin ölüm merke-zinde değil. Etrafı ailesiyle sarılıydı. Duvarda sarkaçlı bir saat asılıydı. İçeride kızlar, oğlanlar, adamlar, kadınlar, yaş-lılar –sayabileceğimden daha fazla kişi– vardı. Ve hepsi de mutsuzdu; hepsi de ağlıyordu. Sonra yaşlı adam ölünce genç kızlardan ikisi vücutlarını onun üstüne attı ve sessiz hıçkı-rıklarla sarsıldı. Yatağın ayak ucunda bir de köpek vardı.

Adam ölünce o da başını patilerine koyup adeta yas tuttu. Derken saat durdu.

Bu gereksiz acı gösterisi beni o kadar huzursuz etti ki filmi yarım bırakıp hayvanat bahçesine gittim.

Dosdoğru Sürüngenler Evi'ne yollandım. Kadın yine oradaydı. Esrar içen ve odanın ortasındaki gölette bulunan timsahlara kafa sallayan gri kazaklı ve sandaletli iki yaşlı adam haricinde yalnızdı. Elinde bir sandviçle ortalıkta geziniyor ve herhangi bir şeye bakarmış gibi gözüküyordu.

Gerek seyrettiğim film, gerekse bu günlüğe başladığımdan beri olup biten her şey yüzünden hâlâ huzursuzdum ve hiç düşünmeden kadının yanına gidip onunla konuştum. "Neden hep buradasın?"

Zınk diye durdu ve dönüp o delici, gizemli gözlerle bana baktı. Aklımdan deli olabileceği geçti. Fakat bu mümkün değildi; öyle olsaydı Saptayıcılar bunu tespit ederdi ve kadın bir Zaman Ayarlı Valium* ile cin iştirildikten sonra bir Korumalı Bölgeye gönderilirdi. Hayır, akli başında olmalıydı. Başkalarının arasında gezen herkesin akıl sağlığı yerindeydi.

37

"Burada yaşıyorum," dedi.

Hiç kimse hayvanat bahçelerinde yaşamazdı. En azından bildiğim kadarıyla. Ayrıca tüm Kamu Kuruluşlarında olduğu gibi hayvanat bahçesindeki işler de o veya bu tür robotlar tarafından yapılırdı.

"Neden?" dedim. Bu davranışım Mahremiyet İhlali'ydi. Fakat nedense o düsturun burada geçerli olduğunu hissetmiyordum. Belki sebep çevremizdeki camekanlarda sürünen ve kıvrılan bütün o sürüngenlerdi. Ve de yapay ağaçlardaki gür, yemyeşil, ıslak görünümlü yapraklar.

"Neden olmasın?" yanıtını verdi, sonra da ekledi: "Sen de burada epey bulunuyormuş gibisin."

Yüzümün kızardığını hissettim. "Doğru. Buraya... keyfim kaçtığımda gelirim."

Bana bakakaldı. "Yani hap almaz mısınız?"

* Güçlü bir yatıştırıcı ilaç. -çn

“Muhakkak,” dedim. “Ama yine de hayvanat bahçesine gelirim.”

“Eh,” dedi, “ben hap almam.”

Bu sefer ben ona bakakaldım. Bu inanılmaz bir düşünceydi. “Hap almaz mısın?”

“Eskiden alırdım. Ama artık beni hasta ediyorlar.” Yüz ifadesi birazcık yumuşadı. “Demek istediğim hap aldığım zaman kusuyorum.”

“İyi ama onun için de bir hap yok mu? Yani bir ilaç robotu...”

“Herhalde vardır,” dedi, “ama kusmaya karşı olan hapi da kusmaz mıyım?”

Sözüne tebessüm etsem mi bilemedim ama yine de ettim. Bütün bunların hayret verici bir tarafı olmasına rağmen.

“İğne yaptırabilirsin...” dedim.

“Unut gitsin,” dedi. “Gevşe.” Aniden dönüp iguana kafesine doğru baktı. İguanalar her zamanki gibi hareketliydiler. Cam kafeslerinin içinde kurbağalar gibi hoplayıp zıplıyorlardı. Kadın sandviçini ısırdı ve çiğnemeye başladı.

“Demek burada yaşıyorsun. Hayvanat bahçesinde?” dedim.

“Evet,” dedi ısırıklar arasında.

“Peki hiç... sıkılmıyor musun?” diye sordu.

“Tanrım, evet.”

“Öyleyse neden burada kalıyorsun?”

Bana cevap vermeyecekmiş gibi baktı. Elbette tek yapması gereken omuzlarını silkmek ve gözlerini yummaktı. O zaman Mecburi Kibarlık onu yalnız bırakmamı gerektirirdi. Sırf canınız öyle istiyor diye Bireysellik’e fütursuzca müdahale edemezsiniz.

Fakat anlaşılan sorumu yanıtlamaya karar verdi ve konuşacağını görünce neden bilmiyorum ama şükran duydum. “Hayvanat bahçesinde yaşıyorum,” dedi, “çünkü bir işim ve kalacak başka bir yerim yok.”

Ona tam bir dakika aval aval bakmış olmalıyım. “Neden bırakmıyorsun?”

“Bıraktım. En az iki sarı boyunca bir Bırakma Bölgesinde yaşadım. Ta ki esrar içmekten ve hap almaktan kusmaya başlayıncaya kadar.”

Bırakma Bölgelerindeki esrarı tabii ki duymuştum; otomatik ekipmanlarca engin tarlalarda yetiştirilirdi ve sözüm ona inanılmayacak kadar etkiliydi. Fakat ondan rahatsızlanıldığını hiç duymamıştım.

“İyi de tekrar katıldığında... sana bir iş tahsis edilmesi gerekmez miydi?”

“Tekrar katılmadım ki.”

“Katılmadın mı?”

“Hayır.” O sırda sandviçini bitirdi, bakışlarını benden ayırıp yeniden iguana kafesine yöneltti ve lokmasını çiğnedi. Kısa bir süre şaşkınlık değil öfke hissettim. Kurbağa taklitçisi o aptal iguanalar!

Sonra, *Onu ihbar etmeliyim*, diye düşündüm. Fakat daha düşünürken bile ihbar etmeyeceğimi biliyordum. Sorumluluk sahibi birinin yapması gerektiği gibi o toplu yanmayı da rapor etmem gerekirdi. Fakat etmemiştim. Muhtemelen hiç kimse etmemişti. Artık insanların ihbar edildiklerini hiç duymuyordunuz.

Kadın yemeyi bitirince bana doğru döndü. “Az önce yataktan çıkıp buraya kadar yürüdüm. Kimsenin fark etmiş gibi bir hali yoktu.”

“İyi de nasıl yaşıyorsun?” diye sordum.

“Ah. O kolay.” Gözlerindeki yoğunluğun bir kısmı kaybolmuştu. “Mesela bu binanın dışında bir sandviç makinesi var. Bir kredi kartıyla çalıştırılan türden. Her sabah bir servo robot gelip onu taze sandviçlerle dolduruyor. Yarım sarı önce buraya ilk geldiğimde robotun hep makineye sığandan beş sandviç fazla getirdiğini keşfettim. O bir ahmak robot; bu yüzden elinde fazladan beş sandviçle orada öylece dikiliyor. Ben de o sandviçleri ondan alıyorum. Gündüzleri onları yiyorum. Çeşmelerden de su içiyorum.”

“Hiç çalışmıyor musun?”

Bana uzun uzun baktı. “Bugünlerde nasıl çalışıldığını bi-

liyorsun. Bize yapmamız karşılığında ücret ödeyecek şeyler bulmak için robotları devre dışı bırakmaları gerekiyor.”

Söylediğinin doğru olduğunu biliyordum. Herhalde herkes biliyordu. Fakat hiç kimse bunu açık açık dile getirmiyordu. “Bahçıvanlık yapabilirsin...” dedim.

“Bahçıvanlık yapmaktan hoşlanmam,” dedi.

Gidip piton kafesinin yanındaki banka oturdum. O iki yaşlı adam gitmişti ve yalnız kalmıştık. Kadına bakmadım. “Peki ne yaparsın?” diye sordum. “Canın sıkıldığında ne yaparsın? Burada hiç televizyon yok. Hem kredin olmadan New York’taki Eğlence Tesislerini kullanamazsın. Ayrıca bir işte çalışmadan kredi kazanamazsın...”

Cevap gelmedi ve bir dakikalığına beni duymadığını sandım. Derken ayak seslerini işittim. Az sonra yanımda oturuyordu. “Son zamanlarda,” dedi, “hayatımı ezberlemeye çalışıyorum.”

“Hayatımı ezberliyorum.” Bu o kadar tuhaf bir tabirdi ki gıkımı çıkarmadım. Dalların arasında kıvranan pitona bakmakla yetindim. Hiçbiri gerçek değildi.

“Bazen sen de denemelisin,” dedi kadın. “Öncelikle yaşamış bir şeyi anımsıyorsun, sonra da onu tekrar tekrar gözden geçiriyorsun. Buna ‘ezberlemek’ denir. Öyle yapmaya yeteri kadar devam edersem her şey aklımda kalacak ve hayatımı bir öykü veya bir şarkı gibi bileceğim.”

Tarım! diye düşündüm. *Aklı başında olamaz!* Ama işte yanımdaydı ve Saptayıcılar onu kendi haline bırakmışlardı. *Derken, Sebep ilaç kullanmaması. Kimbilir zihnine neler olmuştur...* diye düşündüm.

Banktan kalktım, müsaade istedim ve oradan ayrıldım.

Yirmi Dördüncü Gün

“Hayatımı ezberliyorum.” Bu tabiri aklımdan bir türlü çıkaramıyordum. Otobüsle Bronx’tan Manhattan’a, oradan da kütüphaneye gidene kadar aralarında dikkatli bir mesafe bırakarak otobüsün koltuklarında oturan veya bakışmaktan

kaçınarak caddelerde gidip gelen sevimli, utangaç, zararsız insanların yüzlerine baktım. Ve sürekli, *Hayatımı ezberliyorum*, diye aklımdan geçirdim. Bu sözden pek bir şey anlamasam da onu kafamdan atamadım.

Derken otobüs kütüphaneye yaklaştığı ve ön asansörde durması için dilek sinyali yolladığım sırada sokaklarda çok sayıda insan gördüm ve zihnimde ısrarla tekrarlanıp duran tabirin yerini ansızın bir başkası aldı: *Bütün genç insanlar neredeler?*

Zira ortalıkta hiç genç biri yoktu. Herkes en az benim kadar büyüktü. Ve ben filmlerdeki çoğu babadan daha yaşıyım. *Kaptan Kan*'daki Douglas Fairbanks'ten daha yaşıyım – hem de çok daha fazla.

Niye kimse benden daha genç değil? Filmler genç insanlarla dolu. Hatta onlar ağırlıkta.

Yoksa bir terslik mi var?

Yirmi Beşinci Gün

Sınıfımdaki diğer oğlanlarla ve kızlarla beraber öğrenci yurdunda büyürken arkamızda bizden daha küçük bir çocuk grubu yoktu. En genç bizdik. Toledo yakınlarındaki o kocaman Permoplastik bina kümesinde kaç kişiydik bilmiyorum, zira hiç sayılmadığımız gibi saymayı da bilmezdik.

Her gün bir saatliğine Mahremiyet Tatbikatı ve Sükûnet Eğitimi için gittiğimiz Ergenlik Öncesi Şapeli denilen eski, تنها bir bina olduğunu hatırlıyorum. Dersin altında yatan fikir kendi yaşındaki çocuklarla dolu bir odada oturmak ve odanın ön tarafındaki devasa bir televizyon ekranında hareketli ışıklar ve renkler seyrederken başkalarının varlığına kayıtsız hale gelmekti. Her bir seansın başlangıcında bir ahmak robot –bir İkinci Yapım– tarafından zayıf soporlar ikram edilirdi. Orada kendimi kahvaltının ardından içeri girecek, tatlı bir aromaya sahip soporumu ağzımda erittikten sonra bir saat kalacak ve –muhtemelen benden başka yüz çocuk daha olmasına rağmen– başkalarının farkına bile varmadan

bir sonraki dersime gidecek seviyeye kadar geliştirdiğimi hatırlıyorum.

Oradan mezun olup Ergenlik Eğitimi'ne geçtiğimizde bina bir büyük makineler ve Üçüncü Yapım robotlar ekibi tarafından yıkılmıştı. Yaklaşık bir mavi sonra Büyük İnsanlar için Uyku Merkezi'ne geçtiğimde aynı şey Ergenlik Öncesi Uyku Merkezimize de olmuştu.

Herhalde son çocuk nesli bizdik.

Yirmi Altıncı Gün

Bugün öğleyin bir yanma daha gördüm.

42 Beşinci Cadde'deki Burger Şef'te oldu. NYÜ kredi kartım büyük bir cömertlikle ihtiyaç duyduğumdan daha çok masraf yapmama izin verdiği için öğle yemeklerini genellikle orada yerim. Algburgerimi daha yeni bitirmiştım ve semaverden ikinci bir bardak çay içiyordum ki arkamda bir hava akımı hissettim ve birinin, "Eyvah!" dediğini işittim. Elimde çay bardağımla dönünce lokantanın karşı ucundaki bir bölmede oturan ve cayır cayır yanmakta olan üç kişi gördüm. Alevler karanlık denebilecek mekânda çok parlaktı ve yanan insanları görmek ilk başta zordu. Fakat yüzleri çarpılıp karmarmaya başlarken onları kademe kademe seçebilir oldum. Hepsi de yaşlıydı – sanırım kadındı. Ve elbette en ufak bir acı belirtisi yoktu. Dersin ki kâğıt oynuyorlardı ama aslında yanarak ölüyorlardı.

Haykırmak istedim ama tabii ki öyle bir şey yapmadım. Bardağımdaki çayı alevlere boğulmuş zavallı bedenlerine dökmeyi bile düşündüm ama elbette Mahremiyetleri beni bundan men etti. Ben de orada öylece dikilip seyrettim.

Mutfaktan iki servo gelip yakında bir yerde bekledi – herhalde yangının yayılmadığından emin olmak için. Kimse kıpırdamadı. Kimse konuşmadı.

Sonunda koku dayanılmaz bir hal alınca Burger Şef'ten ayrıldım. Fakat vitrinin dışından alev almış insanlara bakan

bir adam görünce durdum. Kısa bir süre onun yanında dikildim. Ve sonra, “Anlamıyorum,” dedim.

Adam bana ilk başta boş gözlerle baktı. Ardından hoşnutsuz bir ifadeyle kaşlarını çattı ve omuz silkip gözlerini kapadı.

Ağlamakta olduğumu fark edince utançtan kızarıp bozarmaya başladım. Ağlıyordum. Hem de alenen.

Yirmi Dokuzuncu Gün

Bunları ciddi ciddi yazmaya başladım. Bugün izinliyim ve hiç film seyretmedim. Onun yerine Kendini İfade Departmanı’ndan yaprak yaprak çizim kâğıdı ile bir kalem aldım ve *Sözlük*’ün ilk sayfasındaki büyük harfleri kullanarak kayıtlı günlüğümdeki kelimeleri kâğıda dökmeye başladım. İlk başta o kadar zorlandım ki asla başa çıkamayacakmışım gibi hissettim; kaydedicimden birkaç kelime dinliyor ve sonra onları kâğıda yazıyordum. Fakat bu iş bir süre sonra tam bir çile halini aldı. Üstelik uzun kelimeleri okumaya çalışmak çok zor. Bazılarını filmlerde gördüğüm oldu. Neyse ki gerçekten uzun olan bazılarını da son zamanlarda *Sözlük*’ten öğrendim ve onları genellikle orada bulabiliyorum. Yine de bunun için biraz arama yapmam gerekiyor.

Sanırım *Sözlük*’te kelimelerin düzenlenişi bir tür prensibe dayanıyor –belki de kolayca bulunsunlar diye– ama o prensibe aklım ermiyor. Sayfalar boyunca her kelime aynı harfle başlıyor, sonra o harf bir anda değişiveriyor.

Birkaç saat yazdıktan sonra elim ağrımaya başladı ve kalem daha fazla tutamaz oldum. Ağrı kesici haplar içmem gerekti; fakat o zaman yaptığım işe ilgi göstermeyi güçleştirdiklerini ve bazen kelimeleri, hatta tabirleri büsbütün gözden kaçırdığımı keşfettim.

İlaçların insanı bu şekilde etkileyebileceğinden kuşkulanıyordum ama daha önce hiç böylesine inandırıcı bir kanıta rastlamamıştım.

Otuz Birinci Gün

Bugün hayvanat bahçesine gitmedim.

Gün boyu hiç durmadan kâğıda sözcükler yazdım. Öğle yemeğini bile es geçip dışarıda havanın kararmaya başladığı şu âna kadar devam ettim. Elimdeki acı yoğun bir hal alsa da ağrı kesici içmedim ve bir süre sonra ağrıyı unutmaya bile başladım. Hatta çalışma masamda oturup elim ve bileğim acılar içindeyken bir kâğıt parçasına kelimeler yazma tecrübesinde –nasıl desem– ödüllendirici bir şey var. Günlüğümü yirmi dokuzuncu güne kadar tamamladım ve şimdi bunları ses kaydedicisiyle kaydetmeme rağmen yarın önüme bir kâğıt koyup kelimeleri yazma işine geri dönmeye can atıyorum.

Zihnimde ısrarla öne çıkmaktan vazgeçmeyen bir şey var. Geçen gün Sürüngenler Evi'ndeki kadının söylediği "hayatımı ezberliyorum" tabiri. Onu yaklaşık bir saat önce kâğıda yazarken kelimelerde bir şey, tümüyle kavramamın biraz zaman aldığı bir şey gördüm. *Benim yaptığım da kendi hayatımı ezberlemektir.* Bu kelimeleri bir kaydediciye okumaktansa kâğıda dökmek zihinsel bir eylemdi – kadının "ezberlemek" dediği şey. "Hayatımı ezberliyorum," kelimelerini yazdıktan sonra çalışmayı bıraktım ve küçük bir şey yapmaya karar verdim. *Sözlük*'ü elime alıp hepsi de "E" ile başlayan kelimelere gelinceye kadar sayfaları tek tek geçtim, sonra da onları incelemeye başladım. Bir süre sonra bir tür düzen olduğunu anladım, çünkü "E" ile başlayıp "Z" ile devam eden kelimelerin hepsi de bir aradaydı. O kelime grubunu gözden geçirirken biraz aramanın ardından "ezberlemek" kelimesini keşfettim. Tanımı da şuydu: "Akılda tutmak." Bu ne garip bir ifadeydi böyle – tutmak, akılda tutmak. Hiçbir şey anlamadım. Yine de "akıl" sözcüğü nedense kulağa doğru geliyor, zira her işimi aklımla yaptığımı biliyorum.

Hayatım boyunca hiç bu kadar net görebildiğimi, duyabildiğimi ve düşünebildiğimi sanmıyorum. Sebep bugün ilaç almamam olabilir mi? Veya bu yazma eylemi? İkisi o kadar yeni ve birbiriyle o kadar bağlantılı ki hangisi doğru emin

değilim. Böyle hissetmek aşırı derecede tuhaf. Coşkulu bir tarafı var ama risk hissi neredeyse dehşet verici.

Otuz Üçüncü Gün

Dün gece uyuyamadım. Yatakta uyumadan yatarak arşivdeki odamın paslanmaz çelik tavanına baktım. Birkaç defa servo robota seslenecek ve sopor isteyecek gibi oldum ama öyle yapmamaya kararlıyım. Uykusuzluk hissi bir bakıma hoşuma gitti. Bir süre kalkıp odada gezindim. Menekşe rengi kalın ve ağır bir halıya sahip odam parlak. İçinde yatağımla bütünleşik bir çalışma masası, masanın üstünde de *Sözlük* var. Kitabın sayfalarını çevirip kelimelere bakarak aşağı yukarı bir saat harcadım. Kimbilir o kelimelerde ne gibi anlamlar ve nasıl bir tarih bilinci gizli!

Dışarı çıkmaya karar verdim. Vakit çok geçti. Sokaklarda kimsecikler yoktu ve New York kesinlikle güvenli olmasına rağmen kendimi gergin hissetmekle kalmayıp birazcık korktum da. Aklımda bir şey vardı ve onu bir türlü bırakamıyordum. Sopor içmemekte de kararlıyım. Bir düşünce otobüsü çağırıp ona beni Bronx hayvanat bahçesine götürmesini söyledim.

45

Otobüste yalnızdım. Manhattan'ın bungalovlarının ve boş arsalarının arasındaki uzun, dolambaçlı yolda giderken camlardan dışarısını seyrettim. New York özellikle geceleri çok huzurlu bir yer ama televizyon seyreden bütün o insanları, o hayatları düşünüp durdum ve sürekli, *Geçmişe dair hiçbir şey bilmiyorlar. Ne kendi geçmişlerini ne de başkalarınınkini*, diye aklımdan geçirdim. Bu elbette doğrudu ve onu hayatım boyunca bilmiştim. Fakat gecenin bir vakti otobüsle hayvanat bahçesine doğru New York'ta ilerlerken gerçeği her zamankinden daha yoğun hissettim ve durumun tuhaflığı bana fazla gelmeye başladı.

Sürüngenler Evi karanlık olsa da kilitli değildi. Kapıdan girerken ses çıkardım ve kızın irkilip, "Kim var orada?" dediğini duydum.

“Benim,” dedim.

Ağzından bir nidanın kaçtığını işittim. “Tanrım! Hem de bu sefer geceleyin.”

“Galiba öyle,” dedim ve kadının bir sigara çakmağıyla ışık yaktığını gördüm. Işık çabucak sabitlendi ve bir mumun yandığını anladım. Kadın mumu cebinden çıkarmış olmalıydı. Onu bankın üstüne koydu.

“Eh,” dedim, “ışığının olmasına sevindim.”

Ben geldiğimde bankta uyuyor olacak ki gerindi. “Gel hadi,” dedi. “Bari buraya geç otur.”

Ben de gidip onun yanına oturdum. Ellerimin titrediğini hissedebiliyordum. Kadının bunu fark etmediğini umdum. Bir süre konuşmadan bankta yan yana oturduk. Camekânlarındaki sürüngenleri göremediğim gibi en ufak bir ses çıkarmıyorlardı. İçerisi sessizdi. Mum alevinin ışığı kadının yüzüne yaklaştı. Nihayet konuştu.

“Geceleyin hayvanat bahçesinde bulunmaman gerekir,” dedi.

Ona baktım. “Senin de.”

Gözlerini kucağında kavuşmuş ellerine dikti. Jestinin hoş bir tarafı vardı. Bunu eski filmlerde pek çok kez görmüştüm. Mary Pickford. Kadın başını kaldırıp bana baktı. Bakışlarındaki yoğunluk mum ışığında biraz yumuşamıştı.

“Buraya neden geldin?” diye sordu.

Konuşmadan önce onu uzun uzun süzdüm. “Geçen gün kullandığın kelimeler nedeniyle. Onları aklımdan bir türlü çıkaramadım. Hayatını ezberleyeceğini söylemiştin.”

Kafa salladı.

“Bunun ne anlama geldiğini ilk başta bilmiyordum,” dedim, “ama sanırım artık biliyorum. Hatta sanırım aynı şeyi veya benzerini ben de yapmaya çalışıyorum. Hayatımın başlarını, çocukluğumda veya üniversitede okurken yurtlarda yaşadığımı değil de şimdi, daha doğrusu bir süredir yaşadığım hayatı kastediyorum. İşte onu ezberlemeye çalışıyorum.” Durdum. Tam olarak nasıl devam edeceğimi bilmiyordum. Yüzüme yakından bakıyordu.

“Öyleyse tek değilim,” dedi. “Belki bir şey başlatmışımıdır.”

“Evet,” dedim, “belki başlatmışsındır. Ama bende faydalı bulabileceğin bir şey var. Bir kaydedici nedir biliyor musun?”

“Sanırım evet,” dedi. “Ona bir şeyler söylediğinde onları sana aynen tekrarlamaz mı? Hani bilgi almak için bir kütüphaneyi aradığında duyduğun sesin o an konuşan bir insana değil de uzun zaman önce konuşmuş bir insana ait olması gibi.”

“Evet,” dedim. “Altında yatan fikir o. Bir kaydediciye sahibim. Onu denemekten hoşlanabileceğini düşündüm.”

“Şimdi yanında mı?” diye sordu.

“Evet,” cevabını verdim.

“Güzel,” dedi. “Bak bu ilginç olacak ama ışığa ihtiyaç duyacağız.” Banktan kalktı ve odayı kat ederek mum alevinin ışığından çıktı. Bir şey açtığını işittim. Derken bir tıkırtı duydum ve oda aydınlığa boğuldu. Bütün kafeslerin camları bana parlarken içlerindeki sürüngenler –iguanalar, piton, yeşil dev kertenkeleler, koskoca kahverengi timsahlar– bütün o sentetik bitki örtüsünün arasında kıpırdamadan ve çıt çıkarmadan oturuyordu. Kadın banka geri gelip yanıma oturdu. Artık saçlarının karmakarışık olduğunu ve bankta uyumaktan yüzünde iz kaldığını görebiliyordum. Buna rağmen dinç ve son derece uyanık bir hali vardı.

“Şu kaydediciyi görelim bakalım,” dedi.

Cebimi eşileyip cihazı dışarı çıkardım. “İşte burada,” dedim. “Dur nasıl çalıştığını sana göstereyim.”

Orada bir saati aşkın zamandır oturuyor olmalıydık. Kadın kaydediciden büyülenmişti ve onu bir süreliğine alıp alamayacağını sordu. Bunun imkânsız olduğunu, cihazı işimde kullandığımı ve yenilerinin çok zor bulunduğunu söyledim. Bir an için okumadan ve yazmadan da bahsedesim geldi ama içimden bir ses beni öyle yapmaktan alıkoydu. Belki o konuya başka zaman girerdim. Kaldığım yere geri dönme vaktimin geldiğini belirttiğimde, “Nerede kalıyorsun?” diye sordu. “Nerede çalışıyorsun?”

“New York Üniversitesi’nde,” dedim. “Orada sadece bu yaz boyunca geçici olarak çalışıyorum. Ohio’da yaşarım.”

“Üniversitede ne yapıyorsun?” dedi.

“Kadim filmler üstünde çalışıyorum,” dedim ona. “Filmlerin ne olduğunu biliyor musun?”

“Filmler mi? Hayır,” dedi.

“Eh, filmler video kayıtları gibidir. Hareketleri görüntüleri kaydetmenin bir yoludurlar. Televizyonun icadından önce kullanılırlardı.”

Kadının gözleri kocaman aralandı. “Televizyonun icadından önce mi?”

“Evet,” dedim. “Televizyonun henüz icat edilmediği bir zaman dilimi vardı.”

“Tanrım,” dedi. “Bunu nereden biliyorsun.” Aslında tabii ki bilmiyordum ama seyrettiğim filmlere dayanarak televizyondan öncesine dayandıklarını tahmin etmiştim, çünkü filmlerdeki o ailelerin evlerinde yaşayan insanların asla bir televizyonları olmuyordu. Olaylar ve şartlar silsilesi –gidişatın hep aynı olmadığı– fikri, ancak geçmiş diye adlandırabileceğim şeyin farkına vardıkça aklımdan geçen garip ve çarpıcı düşüncelerden biriydi.

“Eskiden televizyon diye bir şey olmadığını düşünmek çok tuhaf,” dedi kadın. “Ama bunu anlayabiliyormuşum gibi hissediyorum. Hayatımı ezberlemeye başladığımdan beri pek çok güzel şeyi anlayabildiğimi hissediyorum. Olayların birbirini izlediği ve hayatın değiştiği gibi bir fikre kapılıyorsun.”

Ona bakakaldım. “Yüce tanrım, evet,” dedim. “Ne demek istediğini biliyorum.” Sonra kaydedicimi de alıp orayı terk ettim. Düşünce otobüsü bekliyordu. Gün ağarmaya başlıyor, bazı kuşlar şakıyordu. *Ormanın kenarında bir tek alaycı kuş şakır*, diye düşündüm. Ama bu sefer böyle düşünürken üzüntü duymadım.

Otobüse doğru yürürken nedense mahcubiyete kapıldım. Sanki kadın bana büyük bir hizmette bulunmuştu. Gecenin bir vakti beni buraya, hayvanat bahçesine sürükleyen şey iki Nembucaine tableti içmişim gibi artık bulanıktı... Fakat ka-

dına nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyordum. Bu yüzden tekrar girip ona, “İyi geceler,” demekle yetindim ve tekrar dışarı çıkmaya davrandım.

“Bekle,” dedi ve dönüp onu karşıma aldım.

“Neden beni de yanında götürmüyorsun?”

Bu sözü beni şoke etti. “Niye?” diye sordum. “Seks için mi?”

“Belki,” dedi. “Tam olarak değil. Aslına bakarsan... kaydedicini kullanmak istiyorum.”

“Bilemiyorum,” dedim. “Üniversiteyle bir anlaşma yaptım. Emin değilim...”

Yüzü bir anda değişti. Öfkeyle –hem de filmlerdeki bazı aktörlerin yüzlerindeki kadar büyük bir öfkeyle– buruşarak korkutucu bir hal aldı. “Senin farklı olduğunu sanmıştım.” Sesi titrese de kontrol altındaydı. “Hatalar, Kurallar umurunda değil sanmıştım.”

Öfkesi fazlasıyla tedirgin ediciydi. Alenen öfkeli davranmak –ve bu bir bakıma aleni bir durumdu– en büyük Hatalar’dan biriydi. Neredeyse Burger Şef’in önünde ağlamam kadar kötüydü. Kendimi, o gün nasıl ağladığımı düşünürken ne diyeceğimi bilemedim.

Kadın suskunluğumu hoşnutsuzluğa veya bir Mahremiyete Bürünüş’e yormuş olacak ki aniden, “Bekle,” dedi.

Ben orada başka ne yapacağımı bilmeksizin dikilirken Sü-rüngenler Evi’ni çarçabuk terk etti. Az sonra geri döndü. Eli kadar iri bir taş taşıyordu. Onu dışarıdaki çiçek tarhlarının birinden almış olmalıydı. Ne yapacağını büyülenmişçesine seyrettim.

“Gel sana Hatalar’ı ve Davranış Kuralları’nı göstereyim,” deyip elini geriye götürdü ve taş piton kafesinin vitrinine fırlattı. Davranışı hayret vericiydi. Önce yüksek bir gürültü koptu ve vitrin içe göçtü. Üçgen şeklinde büyük bir cam parçası ayaklarımın dibine düşüp tuzla buz oldu. Ben orada dehşetle beklerken kadın camekana yaklaştı, iki elini birden içeri soktu ve pitonu dışarı çekti. Ürperdim; özgüveni müt-hişti. Yılan bir robot değilse ne olacaktı?

Yaratığı tepetaklak tutup çenelerini açtı ve eğilip ağzından içeri baktı. Sonra da geniş, kem görünümlü ağzı açık tutmayı sürdürerek kafayı bana doğru çevirdi. Haklı çıkmıştık. Yılanın boğazının otuz santim kadar içerisinde bir D Sınıfı robotun hataya yer bırakmayan nükleer pil takımı vardı.

Kadının davranışından bir şey söyleyemeyecek kadar dehşete düşmüştüm.

Eski filmlerdeki bir “tablo” gibi gözüktüğü kesin o halimizle orada öylece dikildik. O yılanı utkuyla tutarken ben de az evvel yaptığının boyutlarına dehşetle bakakaldım. Ansızın arkamdan bir gürültü geldi ve tam o tarafa döndüğüm sırada duvardaki iki sürüngen camekanının arasında bulunan kapı açıldı. Uzun boylu, haşın bir Güvenlik robotu hızlı adımlarla o kapıdan çıktı. Üstümüze yürürken gür bir sesle konuştu: “Tutuklusunuz. Sessiz kalma hakkınız var...”

Kadın kendisine tepeden bakaran robotu soğukkanlı gözlerle süzüyordu. Derken sert bir sesle robotun sözünü kesti. “Bas git, robot,” dedi. “Bas git ve çeneni kapat.”

Robot konuşmayı bıraktı. Hareketsiz kaldı.

“Robot,” dedi kadın, “bu kahrolası yılanı alıp tamir ettir.”

Robotuzandı, yılanı kadının kollarından aldı ve mekândan usulca dışarıdaki geceye çıktı.

Tüm bunlar olurken neler hissettiğimin farkında bile değildim. Sanki o filmlerdeki şiddet sahnelerinden birini seyreliyordum – koskoca taş binaların çöktüğü *Hoşgörüsüz*’deki gibi. İnsan öyle sahnelere hiçbir şey hissetmeden bakakalıyor.

~~Fakat~~ sonra düşünmeye başladım ve, “Saptayıcılar...” dedim.

Kadın bana baktı. Yüzü şaşırtıcı derecede sakindi. “Robotlarla böyle baş etmelisin. Onlar insanlara hizmet etmek için üretildiler ama bunu artık kimse bilmiyor.”

İnsanlara hizmet etmek mi? İddiası kulağa doğru olabilir miş gibi geliyordu. “Peki ya Saptayıcılar ne olacak?”

“Saptayıcılar artık saptamıyor,” dedi. “Bana baksana. Beni saptamadılar. Ne sandviç çalmamı, ne bir Kamu Alanında uyumamı, ne de Bırakma Bölgesi’nden ayrılıp da bir daha geri dönmememi.”

Konuşmasam da geçirdiğim şok yüzüme yansımış olmalıydı.

“Saptayıcılar *hiçbir şey* saptamıyor,” dedi. “Belki de hiç saptamadılar. Saptamalarına gerek de yok. Herkes çocukluktan itibaren o kadar çok şartlandırılıyor ki kimse bir şey *yapmıyor*.”

“İnsanlar kendilerini yakarak intihar ediyorlar,” dedim. “Sıklıkla.”

“Peki Saptayıcılar buna engel oluyorlar mı?” diye sordu. “Saptayıcılar neden insanların dengesizce, intihara meyilli düşüncelere kapıldıklarını keşfedip onları zaptetmiyor?”

Elimden sadece kafa sallamak geldi. Elbette ki haklı olmalıydı.

Yerdeki kırık cama, ardından artık her türlü hareketten yoksun olan plastik ağaçlı kırık cama baktım. Sonra bakışlarımı Sürüngenler Evi’ndeki parlak yapay ışıktaki sakın sakın dikilen uyuşturucu almamış ve –korkularımda haklıysam– aklını büsbütün kaçırmış yabancıya çevirdim.

O sırada piton kafesinden tarafa bakıyordu. İçerideki ağacın yüksekçe dallarının birinden bir tür meyve sarkıyordu. Kadın aniden kolunu kafese soktu ve belli ki koparma niyetiyle meyveye doğru uzandı.

Gözümü ondan ayıramadım. Dal bir hayli yüksekti ve kadının sırf parmaklarını meyveye değdirebilmesi için ayak uçlarında yükselmesi ve kolunu yapabildiği kadar uzatması icabetti. Camekanın içindeki güçlü ışık elbisesine arkadan vururken vücut hatları açıkça belli ve çok güzeldi.

Meyveyi kopardı ve onunla beraber kısa bir süreliğine orada bir dansçı gibi durdu. Sonra meyveyi memeleriyle aynı hizaya indirdi ve ellerinde çevirerek inceledi. Ne tür meyve

olduğunu kestirmek zordu; bir tür mangoya benziyordu. Plastikten yapıldığından emin olsam da bir an için onu yemeye kalkışacağını sandım. Fakat sonra kolunu kaldırıp cismi bana uzattı. “Bu şey kesinlikle yenemez,” dedi. Sesi şaşır-tacak kadar sakın, uysaldı.

Meyveyi ondan aldım. “Neden kopardın?” diye sordum.

“Bilmem,” dedi. “İçimden öyle yapmak geldi.”

Hiçbir şey söylemeden kadını uzun bir müddet süzdüm. Yaş çizgilerine, yüzündeki uyku izlerine ve saçlarının taranmamış görüntüsüne rağmen öyle güzeldi ki. Yine de ona arzu değil, sadece bir nevi huşu duyuyordum. Ve de hafif bir korku.

Sonra plastik meyveyi cebime soktum. “Kütüphaneye dönüp biraz sopor içeceğim.”

Arkasına dönüp boş kafesten tarafa baktı. “Peki,” dedi. “İyi geceler.”

52

Kütüphaneye vardığımda meyveyi yatak-masamda duran *Sözlük*’ün üstüne koydum. Sonra üç sopor aldım. Ve bugün öğleye kadar uyudum.

Meyve hâlâ orada duruyor. Bir anlam taşımasını istiyorum ama taşımıyor.

Otuz Yedinci Gün

Hapsiz geçen dört gün. Ve günde yalnızca iki tane esrarlı sigara – biri akşam yemeğinden sonra, biri de yatmadan önce. Tüm bunlar o kadar tuhaf ki. Kendimi gergin ve nedense heyecanlı hissediyorum.

Çoğunlukla huzursuzum ve kütüphane mahzenindeki odamın dışında bulunan koridorlarda gezinmesem olmuyor. Koridorlar uçsuz bucaksız, dolambaçlı, yosunlu ve biraz rutubetli. Kapı aralıklarının önünden geçiyorum ve ara sıra bir kapıyı açıp içeri bakıyorum. Öyle yaparken de *Sözlük*’ü bulduğum zamanı hatırlayıp neredeyse kaygılanıyorum. Bir şey

bulmak istediğimden emin değilim. Buraya geldiğimden beri yeteri kadar yeniliğe kavuştum zaten.

Fakat odalarda hiçbir şeyle karşılaşmıyorum. Bazılarında zeminden tavana kadar raflar oluyor ama o raflar hep boş duruyor. Etrafa bakıyorum, sonra kapıyı kapatıp koridorda yürümeyi sürdürüyorum. Koridorlar hep küf kokuyor.

Odaların kapıları farklı renklerde olduğundan ayırt edilebiliyorlar. Benim odamın içindeki halıyla uyumlu menekşe rengi bir kapısı var.

Buraya ilk yerleştiğimde bu devasa, boş binada yürüme fikri korkutucuydu. Fakat artık o fikirden bir tür huzur buluyorum.

Artık eskisi gibi gündüzleri kestirmiyorum.

Kırkinci Gün

Kırk gün. Hepsi de kaleme alındı ve yetmiş iki sayfalık kuşe kâğıt halinde önümdeki çalışma masasında duruyor. Hepsi ni de ben yazdım.

53

Bu hayatımın en büyük başarısı. Evet, o kelimeyi kullandım: Büyük bir *başarı*. Okumayı öğrenmem bir başarıydı. Öyle yapmayı benden başka bilen yok. Spofforth bile bilmiyor. Ama zaten Spofforth bir robot ve robotlar her şeyi öğrenebilirler. Fakat robotlar hiçbir şey başaramazlar; yaptıklarını yapmak için üretilirler ve değişemezler.

Bugün yedi film seyrettim ve makineye okuduğum kelimeleri zar zor anımsıyorum.

O kadını aklımdan çıkaramıyorum. Onu arkasındaki camekânda bulunan ağaçların ve eğreliotlarının arasında plastik meyveyi bana uzatırken görüyorum.

Kırk Birinci Gün

Çoğu Burger Şef küçük Permoplastik binalardan ibarettir ama Beşinci Cadde'deki daha büyük ve paslanmaz çelikten yapılma. Masalarının üstünde lale biçimli kırmızı lambalar var ve duvarlardaki hoparlörlerden balalaykalarla çalınan

Ruh Muzak yayınlanıyor. Kırmızı servis tezgâhının her bir ucunda büyük bir pirinç semaver duruyor ve garsonlar –dişi bir klonun Dördüncü Yapım robotları– kırmızı bandanalar takıyorlar.

Bu sabah sentetik yumurta ve sıcak çayla kahvaltı etmek için oradaydım. Servis kuyruğunda beklerken önümdeki adam kahvaltıda bir Altın Sarısı Patates Kızartması siparişi vermeye çalışıyordu. Kahverengi bir tulum giyen ve yüzünde boş bir sükûnet ifadesi bulunan kısa boylu adam elinde bir kredi kartı tutuyordu. Kartın rengi turuncuydu. Bu da onun önemli biri olduğu anlamına geliyordu.

Tezgâhın arkasındaki robot garson ona Altın Sarısı Patates Kızartması'nın kahvaltıda yasak olduğunu söyledi. Adamın yüzündeki sükûnet ifadesi bir anda kayboldu. “Ne demek istiyorsun? Kahvaltı etmiyorum ki,” dedi.

54 Garson kadın tezgâha alık alık baktı. “Altın Sarısı Patates Kızartması sadece Süper Şef’le beraber verilir.” Sonra hemen yanı başında bekleyen tıpatıp aynı çehreye sahip robota doğru döndü. İkisinin de kaşları burnun üstünde bitişikti. “Sadece Süper Şef’le. Öyle değil mi, Marge?”

Tezgâhın arkasına bakınca küçük plastik poşetlerde bekleyen patates kızartması yığınları gördüm.

“Altın Sarısı Patates Kızartması sadece Süper Şef’le beraber verilir,” dedi Marge.

İlk robot kısa bir süre için adama tekrar baktı, sonra gözleri tekrar aşağı çevirdi. “Altın Sarısı Patates Kızartması sadece Süper Şef’le beraber verilir,” dedi.

Adam çileden çıktı çıkacaktı. “Pekâlâ,” dedi. “Öyleyse bana yanında bir Süper Şef ver.”

“Altın Sarısı Patates Kızartması'nın yanında mı?”

“Evet.”

“Özür dilerim, bayım, ama Süper Şef makinesi bugün düzgün çalışmıyor. Sentetik yumurtalarımız ve maymun pastırmamız var. Bir de Altın Sarısı Tostumuz.”

Adam bir an için çığlık atacakmış gibi gözüktü. Fakat öyle yapacağına elini göğüs cebine soktu, küçük bir gümüş haplık çıkardı ve üç yeşil sapor yuttu. Kısa süre sonra yüzü tekrar huzurlu bir hal aldı ve tost sipariş etti.

Kırk İkinci Gün

Kadını kütüphanede ağırliyorum! Şu an koridorun aşağısındaki boş bir odanın kalın halısı üstünde uyuyor.

Durun bu nasıl oldu anlatayım.

Hayvanat bahçesine bir daha asla dönmemeye kararlıydım. Fakat dün onu bir türlü aklımdan çıkaramadım. Sebep seks veya filmlerden pek çoğuna konu olan “aşk” adlı fikir değildi. Bunu kendi kendime açıklamamın tek yolu onun hayatım boyunca tanıştığım en *ilginç* insan olduğunu söylemekti.

Sanırım okumayı öğrenmeseydim ona ilgi duymazdım. Ondan yalnızca korkardım.

Dün öğle yemeğinin ardından otobüsle hayvanat bahçesine gitti. Günlerden Perşembe olduğu için yağmur yağıyordu. Sokaklarda çöpleri boşaltan, çalıları kırpan, parklarda ve şehir bahçelerinde çalışan birkaç ahmak robottan başka kimse yoktu.

Oraya vardığımda kadın Sürüngenler Evi'nde değildi. Apışıp kaldım – kadının oradan ayrılmış olabileceğinden ve onu bir daha hiç göremeyeceğimden korktum. Oturup onu beklemeyi denedim ama öylesine tedirgindim ki gezinmem gerekti. Önce sürüngenlerden bazılarına baktım. Piton kafesi onarılmıştı ama piton içinde değildi. Onun yerine çingiraklarını hevesle sallayan dört veya beş elmas sırtlı çingiraklı yılan vardı. Yılanlar dışarıda gördüğüm dondurma külahlı çocuk kadar coşkuluymuştu.

Bir süre sonra bütün o aşırı oynak yaratıklara bakmaktan usandım ve yağmurun dindiğini görünce dışarı çıktım.

Patikalardan birinde o çocuk veya tıpkı ona benzeyen bir diğeri duruyordu. Bir yağmur gününde hayvanat bahçesine

kimsecikler uğramadığında çocuk sadece bana yönelik bir tür gösteri yapmaya karar vermiş olmalıydı. Bulunduğum yere kadar yürüyüp, “Selam, bayım,” dedi. “Bütün bu hayvanları seyretmek ne kadar eğlenceli, değil mi?”

Cevap vermeksizin yanından geçip gittim. Bir patika boyunca zebraların yaşadıkları hendekli adaya doğru yürürken arkamdan geldiğini işittim.

“Vay canına!” dedi çocuk. “Zebralar bugün amma enerjik görünüyorlar.”

Sözleri çocukluğumdan beri hissetmeye yanaşmadığım bir şey hissettirdi: Öfke. Hızla dönüp şiş yanaklı, çil suratlı yaratığa hiddetle baktım. “Bas git, robot,” dedim.

Bana bakmadı. “Zebralar...” dedi.

“Bas git.”

İşte o zaman aniden döndü ve başka bir patikadan aşağı seke seke uzaklaştı.

56

Çocuğun bir robot olduğundan emin değilsem de davranışım bana kendimi kötü hissettirmede. Robotlar güya renkli kulak memelerinden anlaşılırlar ama diğer her konuda olduğu gibi hayatım boyunca bunun hep böyle olmadığı yönünde dedikodular duymuştum.

Bir süre zebralara ilgi göstermeye çalıştım. Fakat tecrübe ettiğim çeşitli duygular yüzünden dikkatimi bir türlü onlarda tutamadım. Çocuğu -veya her neyse onu- susturmaktan bir tür sevinç duyuyor, kadın hakkındaysa bir sürü karmaşık hisse kapılıyordum. Bunlardan en önemlisi gitmiş olabileceği korkusuydu. Veya sakın saptanmış olmasındı?

Zebralar hiç de hareketli değillerdi; belki bu durum gerçek olduklarını gösteriyordu.

Bir süre sonra tekrar yürümeye başladım. Başımı kaldırıp gri renkli küçük bir süs havuzuna giden patikanın ilerisine baktığımda kadını kırmızı elbisesiyle bana doğru yürürken gördüm. Elinde bir demek sarı fulya tutuyordu. Yürümeyi bıraktım ve bir an için kalbim duracakmış gibi hissettim.

Elindeki çiçeklerle gülümseyerek yanıma kadar geldi. “Merhaba,” dedi.

“Merhaba,” dedim. “Adım Paul,” diye ekledim.

“Ben de Mary,” dedi. “Mary Lou Borne.”

“Nerelerdeydin? Sürüngenler Evi’ne gittim.”

“Yürüyordum. Öğle yemeğinden önce yürüyüşe çıktım ve yağmura yakalandım.”

İşte o zaman kırmızı elbisesinin ve saçlarının ıslak olduğunu gördüm.” Ah,” dedim. “Ben de... gittiğinden korkuyordum.”

“Saptandığımdan mı?” Güldü. “Gel yılanlar evine dönüp birer sandviç yiyelim.”

“Ben karnımı çoktan doyurdum,” dedim, “ve senin kuru giysiler giymen lazım.”

“Kuru giysilerim yok,” dedi. “Elimde sadece bu elbise var.”

Konuşmadan önce kısa bir tereddüde kapıldım. Sonra da söyleyeceğimi söyledim. Nereden çıktı bilmiyorum ama söyledim işte. “Benimle Manhattan’a gel de sana bir elbise sayın alayım.”

Teklifime şaşırmış gibi bir hali hiç yoktu. “Bir sandviç yeter de artar...”

57

Ona Beşinci Cadde’deki bir makineden bir elbise satın aldım – Senlon denen güzel, sert bir kumaştan dikilmiş sarı bir tane. Biz otobüsle oraya varıncaya kadar saçları kurumuştı ve nefes kesici görünüyordu. Hâlâ yanında taşıdığı çiçekler elbisesiyle uyumluydu.

“Nefes kesici” sözünü bir Theda Bara filminden aldım. Filmde bir asilzade ile bir uşak siyah bir elbise giyen Bayan Bara’nın elinde beyaz çiçeklerle kıvrık bir merdivenden inmesini seyrediyorlardı. Uşak konuştuktan sonra ekranda şu kelimeler belirliyordu: “Hoş. Pek hoş.” Asilzade hafifçe kafa sallıyordu. “*Nefes kesici.*”

Otobüste pek konuşmamıştık. Onu yatak odası-ofisime sokmamın ardından siyah renkli plastik bir kanepeye oturup etrafına bakındı. Büyük ve rengârenk döşenmiş bir odaya sahibim – menekşe kilim, çelik duvarlarda parlak çiçek baskıları ve yumuşak bir ışıklandırma. Odamla gurur duyduğumu söyleyebilirim. Bir pencere olsun isterdim ama oda bir

mahzende -hatta eksi beşinci kattaki bir mahzende- ve ışık alamayacak kadar derinde.

“Beğendin mi?” diye sordum.

Ayağa kalkıp bir çiçek resmini düzeltti. “Bir Şikago kerhanesi gibi,” dedi. “Ama beğendim.”

Dediğini anlamadım. “Bir Şikago kerhanesi nedir?” diye sordum.

Bana bakıp gülümsedi. “Bilmiyorum. Babamın söylediği bir laftı.”

“*Babanın* mı?” dedim. “Bir baban mı vardı?”

“Sayılır. Yurttan kaçtığımda çok yaşlı bir adam bana baktı. Çölde. Adı Simon’dı ve ne zaman çok parlak bir şey -mese-la bir günbatımı- görse, ‘Tam da bir Şikago kerhanesi gibi,’ derdi.”

Gözleri az önce düzelttiği resimdeydi. Derken ona sırtını döndü ve gidip tekrar kanepeye oturdu. “Bir şeyler içmeye hayır demem,” diye konuştu.

58

“Alkollü içkiler mideni bulandırmıyor mu?”

“Sen-cin bulandırmaz,” dedi. “En azından fazla içmezsem.”

“Pekâlâ,” dedim. “Sanırım biraz bulabilirim.” Çalışma masamdaki düğmeye basarak servo robotu çağırdım ve gelir gelmez ondan bize iki bardak Sen-cin ile buz getirmesini istedim.

Gitmek için döndüğü sırada Mary Lou kanepeden atıldı. “Bekle bir dakika, robot,” deyip bana baktı. “Bir şeyler yesem olur mu? Hayvanat bahçesi sandviçlerinden bıktım usandım.”

“Elbette,” dedim. “Akıl etmediğim için özür dilerim.” Kontrolü ele almış gibi gözükmesi biraz keyfimi kaçırmıştı ama aynı zamanda onu ağırlamaktan memnundum - özellikle de NYÜ kartımda bol bol kullanılmamış kredi olduğu için. “Kafeteryadaki makineler güzel bir maymun pastırmalı ve domatesli sandviç yapıyor.”

Mary Lou kaşlarını çattı. “Eskiden beri maymun pastırması yiyemem,” dedi. “Babam maymunlu gıdaları iğrenç bulurdu. Bifteğe ne dersin? Ama sandviç değil.”

Robota doğru döndüm. “Bir tabak dilimlenmiş biftek getirebilir misin?”

“Evet,” dedi robot. “Tabii.”

“Güzel,” dedim. “İçkilerimizle beraber biraz da turp ve marul getir.”

Robot gitti ve bir dakika boyunca odaya mahcup bir sessizlik çöktü. Buna hem şaşırdım hem de biraz sevindim. Mary Lou bazen hiç de duyarlı davranmıyor.

Sessizliği ben bozdum. “Yurttan kaçtın mı?”

“Ergenlik çağımda. Bir sürü yerden kaçtım.” Birinin bir yurttan kaçmayı *düşünebileceği* aklımın ucundan bile geçmemişti. Hayır, bu doğru değildi. Hatırlıyorum da çocukken bir robot öğretmen falan haksızlık etti diye oğlanların “kaçıp gitmekle” böbürlendiklerini duyardım. Ama hiç kimse gerçekten öyle bir şey yapmazdı. Görünüşe bakılırsa Mary Lou hariç.

“Peki saptanmadın mı?”

“İlk başta saptanacağımdan emindim.” Kanepede arkasına yaslanıp gevşedi. “Çok korkuyordum. Eski bir yolda yarın gün yürüdüm ve sonra çölde boş, eski bir kasaba buldum. Ama Saptayıcılar hiç gelmedi.” Başını yavaşça iki yana salladı. “İşte o zaman Saptayıcıların aslında çalışmadıklarını anlamaya başladım. Ve de robotlara itaat etmen gerekmediğini.”

Yurttayken başıma gelen bir şeyi, bir robotun beni Tecziye’ye koyduğunu hatırlayıp surat ekşittim.

“Biliyorsun,” dedi Mary Lou, “bize robotların insanlara hizmet etmek için üretildikleri öğretilir. Ama ‘hizmet’ kelimesini söylediklerinde kulağa ‘kontrol’ gibi gelir. Babam –Simon– buna ‘politikacı ağzı’ derdi.”

“Politikacı ağzı mı?”

“Yalan söylemenin özel bir yöntemi,” dedi Mary Lou. “Ta-

nıştığımızda Simon çok yaşlıydı. Yanına taşınmamdan bir-iki sarı sonra öldü. Hiç dişi kalmamıştı ve zar zor duyabiliyordu. Kendi babasından –veya başka birinden– öğrendiği bir sürü eski şey anlatırdı.”

“O da bir yurtta mı yetiştirilmiş?”

“Bilmiyorum. Sormak hiç aklıma gelmedi.”

Robot yiyeceklerimiz ve içkilerimizle geri geldi. Mary Lou biftek tabağını bir eline, Sen-cinini diğerine aldı ve kanepeye rahatça kuruldu. Cinden derin bir fırt çekti, hafif bir ürper-tiyle yuttu, sonra da parmaklarını kullanarak bir parça et alıp onu benim için yeni olan çok doğal bir tarzda yedi – parmak-larıyla yemek yiyen birini daha önce hiç görmemiştim.

“Aslına bakarsan,” dedi Mary Lou, “beni bifteğe muhte-melen Simon alıştırdı. Büyük otomatik çiftliklerden sığır aşı-rırdı. Bazen de vahşileri avlardı.”

Daha önce hiç öyle bir ifade duymamıştım. “Aşırmak ‘çal-mak’ anlamına mı geliyor?” diye sordum.

60

Kafa salladı. “Galiba.” Bir dilim daha biftek alıp tabağı ya-rındaki kanepeye koydu. Eti parmaklarının arasında tutarak elindeki içkiden bir yudum daha içti. “Saptayıcıları sormak-la uğraşma,” dedi. “Onlardan hiç yoktu.” Sonra içkisini bir dikişte bitirdi. “Simon hayatı boyunca tek bir Saptayıcı bile görmediğini veya saptanan birini duymadığını söylemişti.”

Duyduklarım hayret verici olsa da kulağa doğru geliyor-du. Ben de genç değildim ve saptanan birini ne görmüş ne de duymuştum. Ama zaten şimdiye dek öyle bir riske giren herhangi bir kimse tanımamıştım.

O sohbetin ardından bir müddet konuşmayı bıraktık ve Mary Lou tabağındaki yemeği bitirmeye odaklandı. Bense onun yemesini seyretmekle yetindim. Ne kadar ilginç –ve fiziksel açıdan ne kadar çekici– biri olması ve onu gelip yanımda kal-maya ikna edebilmem beni hâlâ hayrete düşürüyordu.

Seks konusu elbette ki kafamı kurcalıyordu ama onun bir süre daha gerçekleşmeyeceğini hissediyordum. Hatta ger-çekleşmemesini umuyordum, zira o konuda çoğu kimseden

daha utangacımdır ve Mary Lou fazlasıyla çekici olmasına rağmen –cinimi içtikten sonra bu husus benim için her zamankinden daha belirgin bir hal almıştı– henüz öyle bir işe kalkışamayacak kadar tedirgindim.

Uzun gelen bir sürenin ardından misafirim tekrar konuştu. “Dur kaydedicine tekrar bakayım.”

“Hayhay,” deyip onu almak maksadıyla çalışma masama gittim. Kaydedicinin yanında Mary Lou’nun piton kafesinden kopardığı taklit meyve duruyordu; odaya girdiğinden beri onu fark etmişe benzemiyordu.

Meyveye el sürmeden kaydediciyi alıp Mary Lou’ya verdim.

Cihazın nasıl çalıştırıldığını hatırladı. “Bir şeyler kaydetmemin sakıncası var mı?” diye sordu.

Ona sakıncası olmadığını söyledim. Sonra robottan bize tekrar Sen-cin ve buz getirmesini isteyip yatağıma sırtüstü uzandım ve Mary Lou’nun kaydediciye konuşmasını dinledim.

61

Ne yaptığını anlamam biraz zaman aldı. Yavaş, hipnotize edici bir üslupla konuşuyordu ve kelimeleri herhangi bir duyguya yer vermeden söylüyordu. Sonunda yaptığının hayatını “ezberlediği” biçimde anlatmak –kelimeleri tecrübeyle öğrendiği gibi tekrarlamak– olduğunu fark ettim:

“Yatağımın yanında bir sandalye olduğunu hatırlıyorum. Derslere girerken yeşil bir elbise giydiğimi hatırlıyorum. Bi-reyselliğimizle gösteriş yapmak için herkes diğer herkesten farklı giyinirdi. Ama bence hepimiz birbirimize benzerdik.

“Derslerimde çok zekiydim ama onlardan nefret ederdim.

“Yüzünde berbat sivilceler bulunan Sarah adlı bir kız hatırlıyorum. Bana seksten ilk o bahsetmişti. O işi diğer bazı çocukların gözleri önünde çoktan yapmıştı. Anlattıkları kulağa... yanlış geliyordu.

“Yaşadığım yerin etrafı çepeçevre çöldü ve bazen Gila canavarları gelip yurtlarda uyurlardı. Robotlar onları alıp dışarı taşırldı. O iri, aptal kertenkelelere üzüldüm. Sürüngenler Evi’nde hiç Gila canavarı yok ama bence olması gerekirdi...”

Bu böyle devam etti. Anlattıkları ilk başta ilgimi çekse de bir süre sonra çok uykum geldim. Uzun bir gün geçirmiştım. Ve böyle içki içmeye alışkın değildim.

Mary Lou kaydediciye konuşurken uyuyakaldım.

Bu sabah uyandığım zaman ortada yoktu. İlk başta çekip gittiğinden endişelendim. Ama koridordaki diğer odalara baktım ve içleri boş olan birkaçını açtıktan sonra onu buldum. Odanın ortasına kıvrılıp yatmış, kalın turuncu halkının üstünde bir çocuk gibi uykuya dalmıştı. Baktıkça ona kanım ısındı. Kendimi... bir *baba* gibi hissettim. Ve de bir sevgili gibi.

Sonra ofisime dönüp kahvaltı ettim ve bunları yazmaya koyuldum.

Yazmayı bitirince Mary Lou'yu uyandıracacağım ve öğle yemeği için çıkıp bir lokantaya gideceğiz.

Kırk Üçüncü Gün

62

Uyanmasının ardından Mary Lou'yu taşıma kayışıyla Beşinci Cadd'e götürdüm ve bir sebze lokantasında öğle yemeği yedik. Ispanak ve fasulyeyle karnımızı doyurduk.

İkimiz de hiç hap almamış veya esrarlı sigara içmemiştik. Diğer herkesin ne kadar sersem ve uyuşmuş olduğunu görmek şaşırtıcıydı. Tabii bize hizmet eden robotlar buna istisnaydı. Yakındaki bir masada oturan yaşlıca bir çift, bir sohbetin amaçsız bir taklidiyle aynı sözleri tekrarlayıp duruyordu. Adam, "En güzel yer Florida," diyor, kadın buna, "Adını tam duyamadım," diye cevap veriyor, adam, "Florida'dan hoşlanırım," diyor, kadın, "Arthur'du, değil mi?" diye soruyordu. Yemek boyunca bu böyle sürüp gitti. Aralarında sekse dayalı bir ilişki olmalıydı ama birbirleriyle başka bir bağlantı kuramıyorlardı. Böyle diyaloglara sık sık rastlanırdı ama Mary Lou'yla orada otururken, ikimizin de birbirimize söyleyecek şeylerimiz varken ve zihinlerimiz tamamıyla açıkken söylenenler bilhassa fark edilirdi. Bir o kadar üzücüydü de.

Kırk Altıncı Gün

Mary Lou üç gündür burada. Onların ilk ikisinde bana kendisine ilişmememi söyledikten sonra öğleye kadar uyudu. Sabah vakitlerini okyanus aşabilen yelkenli gemilerde çalışan bellerine kadar çıplak adamlar hakkındaki bir film seyrederek geçirdim. Adamlar çoğu zaman bıçaklarla ve kılıçlarla kendi aralarında kavga ediyorlardı. “Yuh be!” ve “Denizlerin efendisi benim!” gibi şeyler söylüyorlardı. İlginç bir film; fakat Mary Lou ona pek ilgi gösteremeyeceğim kadar kafamı meşgul ediyordu.

O iki gün boyunca bir tek sabahları çalıştım, zira nedense misafirim beni çalışırken görmesinden çekiniyordum. Neden bilmiyorum ama Mary Lou’nun okuma konusundan haberdar olmasını istemiyordum.

Derken üçüncü sabah odama girdi. Elinde bir kitap taşıyordu. Görünümü çarpıcıydı: Ona vermiş olduğum bir pijama giyiyordu ve pijama üstünün düğmelerini iliklemediği için memelerinin arasını görebiliyordum. Boynuna bir haç takmıştı. Göbek deliği meydandaydı. “Hey, bak!” dedi. “Bak ne buldum.” Kitabı bana uzattı.

Pijamasının üstü bu jeste uyum sağladı ve meme uçlarından biri kısa bir süreliğine açığa çıktı. Kafam allak bullaktı; orada dikilerek ona bön bön bakmamaya çalışırken tam bir budala gibi göründüysem hiç şaşmam. Yalınayak olduğunu fark ettim.

“Alsana,” dedi ve kitabı adeta zorla elime tutuşturdu.

Bir diğer şaşkınlık ânının ardından onu aldım. Küçüktü ve her kitapta olduğunu sandığım sert kapaktan yoksundu.

Kapağa baktım. Üstünde solmuş sarı ve mavi resim hiçbir anlam ifade etmedi. Bazılarında tuhaf görünümlü şekillerin oturduğu koyu ve açık karelerden oluşan bir desendi. Başlığı *Temel Satranç Kapanışları*’ydı ve yazarın adı Reuben Fine’di.

Kitabı açtım. Sararmış sayfalarda siyah-beyaz karelerden teşkil küçük küçük diyagramlar ve anlam veremediğim bir sürü yazı vardı.

Biraz sakinleştikten sonra yeniden Mary Lou'ya baktım. Az önceki davranış biçimim gözünden kaçmamış olacak ki pijama üstünün düğmelerini iliklemişti. Parmaklarını saçında gezdirerek onu taramaya çalışıyordu.

“Bunu nereden buldun?” diye sordum.

Beni düşünceli gözlerle süzdü. “Bu bir... bu bir kitap mı?”

“Evet,” dedim. “Nereden buldun?”

Bakışlarını elimdeki kitaba dikti. “Tanrı aşkına!” dedi.

“Ne?”

“Bu sadece bir ifade,” dedi, sonra elimi tuttu. “Gel. Sana onu nerede bulduğumu göstereyim.”

Bir çocuk gibi elinden tutarak Mary Lou'yu takip ettim. Dokunuşundan utanmama ve elini bırakmak istememe rağmen bunu nasıl yapacağımı bilemedim. Sanki içi amaç ve azim doluydu; benimse kafam karmakarışık.

Beni koridorda daha önce hiç gitmediğim kadar uzağa götürdü, bir köşeyi döndürdü, çift kanatlı bir kapıdan geçirdi, sonra bir koridora daha soktu. Bu koridor boyunca da kapılar diziliydi ve bazıları açıktı. Odaların içleri boş gibiydi.

Mary Lou sanki aklımdan geçenleri tahmin etti. “Daha önce hiç buralara kadar gelmiş miydin?”

Gelmemiş olmamdan nedense utandım. Fakat bütün o odaları gözden geçirmeyi hiç düşünmemiştim. Öyle bir şey münasip gözükmemişti. Mary Lou benden cevap alamayınca, “O kapıları daha sonra kapatırım,” dedi, ardından ekledi: “Dün gece uyuyamadım. Bir süre sonra kalkıp keşfe çıktım.” Güldü. “Simon hep, ‘Etrafını kolaçan et, tatlım,’ derdi. Ben de kapıları açan Leydi Macbeth gibi koridorlarda gezindim durdum. Odaların çoğu boştu.”

“Leydi Macbeth nedir?” diye sorarak sohbet etmeye çalıştım.

“Pijamalarla ortalıkta gezinen biri,” dedi.

İçinde bulunduğumuz yeni koridor açık duran büyük, kırmızı bir kapıyla son buluyordu. Mary Lou beni ona götürdü ve odaya girerken nihayet elimi bıraktı.

Etrafıma aval aval bakındım. Odanın çelik duvarları anla-

şılan kitaplar için yapılmış raflarla kaplıydı. Bir filmde buna benzer bir oda görmüştüm – lakin o odanın duvarlarından birinde koca koca resimler, içinde de masalar ve lambalar vardı. Bundaya raflardan başka hiçbir şey yoktu. Rafların çoğu boştu ve kalın bir toz tabakasıyla kaplıydı. Yerde büyük küf lekelerine sahip kırmızı bir halı seriliydi. Fakat odanın arkasında bir duvardaki kitapların sayısı yüzleri buluyor olmalıydı.

“Bak!” diyen Mary Lou raflara koştu ve bir elini büyük bir dikkatle onlardan birinde gezdirdi. “Simon bana kitaplardan bahsetmişti. Fakat bu kadar çok olabilecekleri aklımın ucundan bile geçmemişti.”

Kitaplar hakkında zaten biraz bilgi sahibi olduğum için yavaş adımlarla oraya gidip onları incelemek bana kendimi daha rahat –duruma daha hâkim– hissettirdi. Rafların birinden bir kitap aldım. Kapak aynı kareli desenin farklı bir versiyonuna sahipti ve adı *Paul Morphy ve Satrancın Altın Çağı* idi. İçinde ilkiyle aynı diyagramlar vardı ama yazılar daha anlaşılırdı.

65

Ben kitabı açık tutarak “satranç” kelimesinin anlamını tahmin etmeye çalışırken Mary Lou tekrar konuştu. “Bir kitapla tam olarak ne yapılır?”

“Onu okursun.”

“Ah,” dedi, sonra da ekledi: “Peki ‘okumak’ ne demek?”

Kafa salladım. Sonra tuttuğum kitabın sayfalarını çevirmeye başladım ve, “Bu işaretlerden bazıları sesleri ifade eder,” dedim. “Ve sesler kelimeleri oluşturur. İşaretlere bakarken aklına sesler gelir ve yeterince pratik yaparsan birinin konuştuğunu duymuş gibi olmaya başlarsın. Ama sessizce konuştuğunu.”

Bana uzun bir süre baktı. Ardından biraz çekinerek raflardan bir kitap alıp açtı. Bir sarı evvel bende de olduğu gibi kitap tutmayı garip ve karmaşık buluyordu. Sayfaları gözden geçirdi, onları parmaklarıyla hissetti, sonra da ifadesiz bir yüzle kitabı bana uzattı. “Anlamıyorum,” dedi.

Tekrar açıklamaya başladım. “Okuduğumu yüksek sesle

söyleyebilirim. Zaten işim gereği öyle yaparım – okurum ve okuduklarımı yüksek sesle söylerim.”

Kaşlarını çattı. “Hâlâ anlamıyorum.” Bana, ardından çelik raflardaki kitaplara, en sonunda da ayakları altındaki küflü halıya baktı. “Demek işin... okumak. Kitapları mı?”

“Hayır. Başka bir şey okurum. Sessiz film denilen bir şey.” Kitabı ondan aldım. “Elimden gelirse okuduklarımı yüksek sesle söylerim. Öyle yapmak bazen onları anlaşılır kılar.”

Mary Lou kafa salladı. Kitabı orta yerinden açıp okumaya başladım. “En çok tercih edileni beş B’nin B dörde oynanması ve bunun Lasker Çeşitlemesi’yle izlenmesidir. Zira Beyaz piyonunu geri alabilse dahi büyük bir saldırı fırsatı yakalamaz. Beyaz’ın dokuzuncu hamlesinin ardından iyi bilinen bir pozisyona ulaşıldığı görülür ve çoğu otorite bunu Beyaz tarafın lehine kabul eder.”

Yabancı kelimelerde çok az bocaladım ve kitabı iyi okuduğumu düşündüm. Yine de okuduklarımdan hiçbir şey anlamadım.

Ben okurken Mary Lou yanıma yanaşmış, vücudunu benimkine dayamıştı. Gözleri sayfadaydı. Sonra yüzüme baktı. “Sırf o kitaba *bakarak* aklında işittiğin şeyleri mi söylüyorsun?”

“Aynen öyle,” dedim.

Yüzü rahatsız edecek kadar benimkine yakındı. Bütün Mahremiyet kurallarını unutmuşa benziyordu – tabii onları daha önceden biliyorsa. “Peki her şeyi yüksek sesle söylemen ne kadar sürer...” Kolumu sıkarken havaya sıçrayıp ondan uzaklaşmamak için kendimi zor tuttum. Gözlerinde bazen olduğu gibi aşırı derecede yoğun ve tedirgin edici bir bakış belirmişti. “O kitaptaki bütün kâğıt tabakalarına bakarak aklında işittiğin her şeyi yüksek sesle söylemen?”

Genzimi temizleyerek ondan hafifçe uzaklaştım. “Sanırım bütün bir gündüz vakti. Kitap kolaysa ve yüksek sesle söylemen gerekmiyorsa daha bile hızlı yapabilirsin.”

Kitabı elimden alıp yüzünün önünde tuttu. Ona öyle büyük bir dikkatle baktı ki sırf konsantrasyon gücüyle kelimeleri seslendirmeye başlayacak sandım. Ama başlamadı. Onun yerine dedi ki: “Tanrım! Bu şeyin içinde o kadar... o kadar çok sessiz BB kaydı mı var? O kadar çok... bilgi?”

“Evet,” cevabını verdim.

“Tanrım,” diye tekrarladı, “aynı şeyi hepsiyle yapmalıyız. Neydi o sözcük?”

“Okumak.”

“İşte o. Hepsini *okumalıyız*.”

Mary Lou kucak dolusu kitap toplamaya başladı. Ben de uysalca aynını yaptım. Topladığımız kitapları koridorlardan geri giderek odama taşıdık.

Kırk Sekizinci Gün

O sabahın geri kalanını Mary Lou’ya farklı kitaplardan kısımlar okuyarak geçirdim. Fakat ilgi göstermeye devam etmekte zorlandım; nelerin anlatıldığına dair hemen hemen hiçbir fikrim yoktu. Birkaç defa kitap değiştirmemize rağmen hepsinin de konusu satrançtı.

Bu şekilde harcadığımız birkaç saatin ardından sözümü kesti. “Neden bütün kitaplar satranç hakkında?”

“Ohio’daki evimde daha başka konulu kitaplar da var,” dedim. “İnsanlar, köpekler, ağaçlar ve başka şeyler hakkında. Bazıları öyküler anlatıyor.” Derken ansızın daha önce akıl etmem gerekip de etmediğim bir şey düşündüm. “*Sözlük*’te ‘satranç’ kelimesine bakabilirim.” Çalışma masamın çekmesini açıp *Sözlük*’ü çıkardım ‘S’ harfiyle başlayan kelimelere gelinceye dek sayfaları çevirdim. Aradığım sözcüğü neredeyse hemen buldum. “Satranç: İki oyuncu arasında oynanan bir masa oyunu.” Tanımın yanında bir masada oturan iki adamın bir resmi vardı. Masada okumamın bana “taşlar” olduklarını öğrettiği o siyah-beyaz cisimlerden oluşan bir dizilim vardı. “Bir tür oyun,” dedim. “Satranç bir tür oyun.”

Mary Lou resme baktı. “Kitaplarda insan resimleri de mi var?” diye sordu. “Simon’ın duvarlarındaki gibi?”

“Bazı kitaplar insanların ve başka şeylerin resimleriyle doludur,” dedim. “Onlar okumayı öğrenmekte kullandıklarına benzer kolay kitaplardır. Her bir sayfada kocaman resimler bulunur.”

Mary Lou kafa salladı. Sonra beni dikkatle süzdü. “Bana okumayı öğretir misin?” dedi. “İçlerinde büyük resimler olan o kitaplardan?”

“O kitaplar yanımda değil,” dedim. “Hepsi de Ohio’da kaldı.”

Yüzü asıldı. “Elinde sadece... satranç konulu kitaplar mı var?”

Başımı iki yana salladım. “Dahası da olabilir. Yani buradaki kütüphanede.”

“İnsanlar hakkında kitaplar mı demek istiyorsun?”

“Aynen öyle.”

Yüzü tekrar güldü. “Gel gidip bakalım.”

“Yorgunum.” Bütün o okumanın ve ortalıkta koşuşturmanın ardından sahiden de öyleydim.

“Hadi ama,” dedi. “Bu önemli.”

Böylece onunla beraber gidip daha başka odalara bakmayı kabul ettim.

Koridorlarda gezerek ve kapıları açarak bir saatten fazla zaman geçirmiş olmalıyız. Odaların hepsi de boş çıktı ama yine de bazılarının duvarlarında raflar vardı. Mary Lou bir ara, “Bütün bu boş odalar ne için ki?” diye sordu. Ben de ona, “Dekan Spofforth bana kütüphanenin yıkımı için gün belirlendiğini söylemişti. Sanırım odalar o yüzden boş.” New York genelinde pek çok binanın biz doğmadan uzun zaman önce yıkılmasının kararlaştırıldığını ama hiçbir şey yapılmadığını Mary Lou’nun bildiğini düşünüyordum.

“Evet,” dedi, “hayvanat bahçesindeki binaların yarısı için de aynı şey geçerli. Peki ama odalar ne için?”

“Bilmem,” dedim. “Kitaplar için olmasın?”

“O kadar çok kitap var mı ki?”

“Bilmem.”

Derken tavandaki ışıklardan bazılarının kısık yandığı uzun ve bilhassa yosunlu bir koridorun sonunda DEPO yazan bir tabelaya sahip gri bir kapıya geldik. Kapıyı iterek açarken zorlandık; ötekilerden çok daha ağırdı ve etrafında bir tür conta vardı. Yine de birlikte yüklenerek kapıyı açtık. Açar açmaz da iki şeye şaşırdım. İçerideki hava tuhaf –eski– kokuyordu ve aşağıya inen basamaklar mevcuttu. Zaten kütüphanenin en alt katında olduğumuzu sanıyordum. Basamaklara adım atarken neredeyse kayıp düşecektim. Üzerleri bir tür kaygan, sarımsı tozla kaplıydı. Dengemi son anda sağladım.

Biz aşağı indikçe havadaki koku daha bile yoğun ve eski kokar oldu.

Merdivenin dibinde başka bir koridor vardı. Yukarıda ışıklar olsa da bunlar çok kısıktı. Koridor kısaydı ve iki kapıyla son buluyordu. Bunlardan birinde EKİPMANLAR, diğerindeyse KİTAPLAR yazıyordu. İkincisinin altına daha küçük harflerle GERİ DÖNÜŞÜM İÇİN yazılmıştı. O kapıyı da iterek açtık. Arkasında bizi karanlık ve iç bayıcı bir hava karşıladı. Derken ışıklar ansızın titreşerek yandı ve Mary Lou’nun ağzından bir nida kaçtı. “Tanrım!” dedi.

Oda kocamandı ve her yerde kitaplar vardı.

Raflar kitaplarla dolu olduğundan duvarlar görünmüyordu. Daha başka kitaplar da odanın orta yerine yanlamasına istiflenmiş ve duvarlardaki tıklım tıklım rafların önlerine yığılmıştı. Her renkte ve ebatta kitaba rastlamak mümkündü.

Ne yapacağımı veya diyeceğimi bilemeden orada öylece dikildim. Filmlerden bazılarının bana hissettirdiğine benzer bir şey hissediyordum. Sanki ölmüş ve benim anlamadığım şeyleri anlamış insanlar tarafından hissedilen koskoca duygu dalgalarının huzurundaydım.

Kadim dünyada kitaplar olduğunu ve büyük ihtimalle çoğunun televizyon öncesi zamandan kaldığını tabii ki biliyordum ama bu kadar çok oldukları aklımın ucundan bile geçmemişti.

Ben orada adlarını bilmediğim hislere kapılarak bekler-

ken Mary Lou diğlereri kadar yüksek olmayan büyük, ince kitaplardan teşkil bir yığına doğru yürüdü. Sürüngenler Evi'ndeyken piton kafesindeki yenilmez meyveye uzandığını gördüğüm gibi yukan uzandı ve en üstteki kitabı dikkatle aldı. Onu iki eliyle birden sarsakça tutarak kapağına baktı. Sonra sayfalarını büyük bir dikkatle açtı. İçinde resimler olduğunu gördüm. Mary Lou sayfalardan bazılarını uzun süre inceledi. Sonunda, "Çiçekler!" deyip kitabı kapattı ve bana uzattı. "Bunda... ne okuduğunu bana söyleyebilir misin?"

Kitabı ondan alıp kapağı okudum: *Kuzey Amerika'nın Kır Çiçekleri*. Bakışlarımı Mary Lou'ya çevirdim.

"Paul," dedi usulca, "bana okumayı öğretmeni istiyorum."

Spofforth

Spofforth her öğleden sonra saat ikide yaklaşık bir saatliğine yürüyüşe çıkardı. Bilmediği piyano çalma yeteneğinin onda-ki yegâne tezahürü olan ıslık çalma alışkanlığı gibi yürüyüş yapma alışkanlığı da metal beynine daha en başta tesadüfen kopyalanmıştı. Bu bir zorunluluk değildi; istediğinde onu devre dışı bırakabilirdi ama genellikle bırakmazdı. Üniversitedeki işi ona o kadar basit, o kadar önemsiz geliyordu ki yürümeye rahatlıkla vakit ayırabiliyordu. Ayrıca ona öyle yapmamasını söyleme yetkisine sahip biri yoktu.

71

Yürüyüşe çıktığında elini kolunu sallaya sallaya adımları hafif, başı dik, genellikle hiç sağına soluna bakmadan New York şehrinin sokaklarında gezerdi. Bazen kredi kartlılara gıda veya giysi dağıtan küçük otomatik dükkânların vitrinlerinden içeri bakar veya durup bir İkinci Yapım ekibinin çöpleri boşaltmasını yahut kadim kanalizasyonda çalışmasını seyrederdi. Bunlar onu ilgilendiren konulardı; Spofforth gıda ve giysi tedarikinin, çöpleri boşaltmanın önemini her insandan çok daha iyi bilirdi. Ölüm döşegindeki bu şehrin geri kalanına bela olan yetersizliklerin ve işlevsizliklerin o hizmetleri aksatmasına izin verilemezdi. O nedenle Spofforth her gün Manhattan'ın farklı bir bölümünde gezerek gıda ve giysi ekipmanlarının çalışıp çalışmadığını, çöplerin toplanıp toplanmadığını kontrol ederdi. Bir teknisyen değilse de sıradan arızaları onaracak kadar zekiydi.

Sokakta karşılaştığı insanlara genellikle bakmazdı. O in-

sanların çoğu gözünü ondan -cüssesinden, zindeliğinden, siyah kulak memelerinden- ayıramazdı ama Spofforth onlara aldırış etmezdi.

Bu ağustos günü yaptığı yürüyüş onu Manhattan'ın Batı Yakası'ndaki merkezinden geçiriyordu. Yürüdüğü sokaklarda yüzlerce yıllık küçük Permoplastik evler mevcuttu ve bunlardan bazıları iyi bakılmamış çiçek bahçelerine sahipti. Bahçıvanlık her nedense yurtlarda öğretilirdi. Muhtemelen asırlar önce çiçeklerden hoşlanan bir Mühendis-Planlamacı çiçek bakımının standart insan deneyiminde yer alması gerektiğine karar vermişti ve o gelişigüzel fikir sebebiyle nesiller dolusu insan sebebini dahi bilmeden çuha, zinyalar, flokslar ve sarı güller ekmişti.

Spofforth bazen durup bir dükkân ekipmanını hassasiyetle inceler ve bilgisayarlarının gerektiği gibi çalışarak stokları uygun seviyede tuttuklarından, Birinci Yapım boşaltıcılarının sabah kamyonlarıyla başa çıkabileceklerinden, satış otomatlarının sorunsuzca çalıştığından emin olurdu. Bazen bir giyim mağazasına girip özel Sınırsız kredi kartını bir yuvaya sokar ve Siparişfon'a, "Üstüme sıkıca uyacak gri bir pantolon istiyorum," derdi. Sonra içlerine zar zor sığabildiği küçük kabinlerden birinde bekleyerek ses dalgalarıyla ölçülerinin alınmasına müsaade eder ve de dışarı çıkıp makinele-
rin yukarıdaki devasa kumaş rulolarından seçim yapmasını, kumaşı kesmesini, pantolonunu dikmesini ve kredi kartını geri vermesini seyrederdi. Fermuarın takılış şekli veya cep-
lerin dikimi gibi konularda bir sorun çıkarsa -sık sık çıkardı da- ya makineyi bizzat tamir eder, ya da tamir etsin diye telefonla bir teknisyen robot çağırmayı denerdi. Tabii telefon çalışırsa.

Veyahut bir kanalizasyon kanalına girip etrafına bakınarak nelerin çatladığını, tıklandığını veya paslandığına belirler, sonra da arızayı gidermek için elinden geleni yapardı. O olmasaydı New York'ta hayatın durması işten bile değildi. Bazen hiç Dokuzuncu Yapımları ve işbilir insanları olmadan diğer şehirlerin nasıl canlı kaldığını merak ederdi; Cleveland

sokaklarındaki çöp yığınlarını ve kısa bir süreliğine St. Louis belediye başkanı olarak hizmet verirken şehirdeki herkesin ne kadar kötü giyindiğini unutmamıştı. Üstelik bunlar neredeyse bir asır önceydi. St. Louis'teki herkes yıllarca cepsiz gezmiş ve üstüne çok büyük gelen gömlekler giymişti. Sonunda Spofforth sonik ölçüm ekipmanını bizzat onarmış ve şehrin yegâne giyim mağazasının cep makinesinden ölü bir kedi çıkarmıştı. St. Louis'tekiler muhtemelen henüz çıplak ve aç kalmamışlardı; fakat yirmi mavi içinde herkes yaşlanıp zayıf düşünce ve acil bir durumda gidip bir Yedinci Yapımdan yardım isteyecek kadar kafası çalışan genç insanlar kalmayınca ne olacaktı? Elinden gelseydi Spofforth kendini kopyalayıp Baltimore'da, Los Angeles'ta, Philadelphia'da ve New Orleans'ta işler yürüsün diye dünyaya yüz tane Dokuzuncu Yapım daha koyardı. İnsanlığı o kadar önemseydi için değil, düzgün çalışmayan makineler görmekten nefret ettiği için. Bazen kendini de bir makine olarak görür ve ister istemez sorumluluk duyardı.

73

Fakat daha başka Dokuzuncu Yapımlar üretebilseydi muhakkak dünyaya hissetme becerileri olmadan gelmelerini sağlardı. Ve ölme becerileri olarak. Bu kadarını onlara çok görmezdi.

Bu sıcak ağustos öğleden sonrasıysa Batı Central Park'taki bodur, eski bir binaya varıncaya kadar hiçbir yere uğramadı. Aklında belirli bir fikir vardı.

Şehirdeki betondan yapılmış az sayıdakinden biri olan binanın ön cephesinde sütunlar ve büyük, çok camlı pencereler vardı. Eski kapı koyu renkli ve lekeliydi. Spofforth kapıyı açıp beyaz bir tavandan cam bir avizenin sarktığı tozlu bir lobiye girdi ve aşınmış, gri bir yüzeye sahip tahta bir tezgaha yanaştı.

Tezgâhın arkasındaki bir koltukta ufak tefek bir adam kamburunu çıkarmış uyuyordu.

Spofforth ona sert bir sesle hitap etti. "New York belediye başkanı sen misin?"

Adam uykulu bir halde gözlerini açtı. “Hı-hı,” dedi. “Belediye başkanı benim.”

“Ulusal Kayıtlar’la konuşmak istiyorum,” diyen Spofforth asabiyetinin sesine yansımasına izin verdi. “Batı Amerika’nın nüfusunu öğrenmek istiyorum.”

Adam biraz kendine gelmişti. “Bak *onu* bilemeyeceğim,” dedi. “hiç kimse sokaktan buraya gelip de kayıtlar hakkında konuşmaz.” Ayağa kalkıp kibirle gerindi. Sonra Spofforth’a daha yakından baktı. “Sen bir robot musun?” dedi.

“Doğru,” dedi Spofforth. “Dokuzuncu Yapım.”

Adam ona bir an için bakakaldı, ardından gözlerini kırıştırdı. “*Dokuzuncu* Yapım mı?”

“Kontrol’e ne yapılacağını sor. Devlet Kayıtları’yla konuşmak istiyorum.”

Adam artık onu biraz ilgiyle inceliyordu. “Yoksa sen Spofforth dedikleri misin?” dedi. “Hani Belediye Meclisi’ne su basıncının nasıl yüksek tutulacağı ve düşünce otobüslerinin lastiklerinin ne zaman değiştirileceği gibi şeyleri söyleyen?”

74

“Adım Spofforth ve seni işinden kovdurabilirim. Bilgisayar Kontrol’ü ara.”

“Peki,” dedi adam. “Peki, efendim.” Sonra koltuğunun yanındaki masada bulunan bir şaltere bastı. Gizli bir hoparlörden sentetik bir kadın sesi konuştu. “Burası Hükümet.”

“Burada bir Dokuzuncu Yapım robot var. Adı Spofforth. Devlet Kayıtları’yla konuşmak istiyor...”

“Anlıyorum,” dedi kadın sesi, nazikçe bir tınıyla. “Nasıl yardımcı olabilirim?”

“Erişimi var mı?”

Hoparlör kısa bir süre vızıldadı. Ardından yapay ses, “Elbette var. Onun da erişimi olmazsa kimin olabilir?” dedi.

Adam şaltere tekrar bastı ve sonra bakışlarını Spofforth’a çevirdi. “Tamam, efendim,” dedi yardımcı olmaya çalışırken.

“Eee,” dedi Spofforth, “kayıtlar nerede?”

“Nüfus Kayıtları... şey...” Adam bakışlarını odada gezdirmeye başladı. Avize haricinde bakacak bir şey yoktu ve gö-

zünü kısa bir süreliğine uzak bir duvara dikti. Derken omuz silkti, öne eğildi ve şaltere tekrar bastı. Kadın sesi bir kez daha, “Burası Hükümet,” dedi.

“Ben belediye başkanı. Ulusal Nüfus Kayıtları nerede?”

“New York’ta,” dedi ses. “Batı Central Park’taki Hükümet Binası’nda.”

“Ben *zaten* oradayım,” dedi belediye başkanı. “Binanın neresinde?”

“Beşinci kat. Soldan ikinci kapı,” dedi Birleşik Devletler Hükümeti.

Adam şaltere tekrar basarken Spofforth ona asansörün yerini sordu.

“Çalışmıyor, efendim. Hem de hatırladığımdan beri.”

Spofforth bunun gibi bir insanın ne kadar eskiyi hatırlayabileceğini merak ederek adamı bir müddet süzdü. Herhalde o süre bir maviyi geçmezdi. “Merdivenler nerede?” diye sordu.

“En geride ve sağda,” dedi belediye başkanı. Sonra elini gömlek cebine soktu ve bir esrarlı sigara çıkarıp güdük parmakları arasında düşünceli bir edayla tuttu. “O asansörü defalarca kez tamir ettirmeye çalıştım. Ama robotlar nasıldır bilirsiniz...”

“Evet,” diyen Spofforth merdivenlere yollandı. “Robotlar nasıldır bilirim.”

Kayıtlar konsolu yaklaşık bir insan kafası ebatlarında karmış bir metal kutuydu. Bir kadranı ve bir hoparlörü vardı. Önünde metal bir sandalye duruyordu. Oda bunların haricinde boştu.

Spofforth kadranı yeşil renkli “açık” konumuna çevirdiğinde kulağa ukala gelen bir erkek sesi konuştu. “Burası dünya nüfus kaydı.”

Spofforth bardağı taşıran bu son damladan sonra çileden çıktı. “Senin Kuzey Amerika için olman gerekiyordu. Kahrolası dünyanın tamamını istemiyorum.”

Ses derhal şenlendi. “Kahrolası dünyanın tamamının toplam nüfusu Greenwich Standart Saati’ne göre öğle itibarıyla

on dokuz milyon dört yüz otuz bin yedi yüz altmış dokuzdur. Alfabetik olarak kıtalara göre: Afrika'da yüzde doksan üçü yurt eğitilmiş, yüzde dördü beleşçi, geri kalanıysa kuruluşlarda olmak üzere takriben üç milyon kişi bulunur. Asya'da yüzde doksan yedisi yurtlarda ve geri kalanların neredeyse hepsi kuruluşlarda olmak üzere dört buçuk milyon kişi yaşar. Avustralya tahliye edildiğinden nüfusu sıfırdır. Avrupa'da da yaklaşık aynı–”

“Kapa çeneni!” dedi Spofforth. “Tüm bunları bilmek istemiyorum. Ben sadece Kuzey Amerika'daki biri hakkında bilgi almak istiyorum. Tek bir kişi–”

Ses onun sözünü kesti. “Peki,” dedi, “*peki*. Kuzey Amerika'nın kahrolası nüfusu iki milyon yüz yetmiş üç bin on ikidir. Bunun yüzde doksan ikisi yurt eğitilmiş–”

76 “Bunlar umurumda değil,” dedi Spofforth. Daha önce buna benzer bilgisayarlara rastlamıştı ama aradan uzun zaman geçmişti. Üretimleri onun yaradılışından çok uzun zaman önceki bir çağa dayanırdı. Rasgele Programlama tekniklerinin daha yeni icat edildiği o zamanlarda makinelere “kişilik” verme hevesi ortaya çıkmıştı. Bilgisayarın programlama şekliyle ilgili bir hususa akıl erdiremeyen Spofforth sormaya karar verdi. “Neden ‘kahrolası’ diyorsun?” dedi.

“Çünkü siz öyle dediniz,” diye canayakın bir üslupla yanıtladı ses. “Soruları benzer bir tarzla cevaplamak üzere programlandım. Ben bir D 773 Zekâyım. Programlanmış bir kişiliğe sahibim.”

Spofforth gülecek gibi oldu. “Kaç yaşındasın?” diye sordu.

“Dört yüz doksan kahrolası sarı önce programlandım. Yıl hesabıyla iki yüz kırk beş.”

“‘Kahrolası’ demekten vazgeç,” dedi Spofforth, ardından ekledi: “Bir adın var mı?”

“Hayır.”

“Duyguların var mı?”

“Lütfen soruyu tekrarlayın.”

“Kişiliğin olduğunu söylüyorsun. Duyguların da var mı?”

“Hayır. Tanrım, hayır,” dedi bilgisayar.

Spofforth bıkkınlıkla gülümsedi. “Hiç canın sıkılır mı?”

“Hayır.”

“Pekâlâ,” dedi Spofforth. “Bu sefer soruma doğru cevap ver. Ve çokbilmiş cevaplar istemiyorum.” Boş odaya göz gezdirirken çürüyen alçı duvarları ve bel vermiş tavanı fark etti. “Doğu New Mexico Yurdu’na kayıtlı Mary Lou Borne adındaki bir insan kadına dair mevcut istatistikleri istiyorum. Yaşı otuz civarında. Yani altmış sarı.”

Bilgisayar hemen yanıt verdi. Sesi bu sefer daha mekanik olup eskisi kadar şen şakrak değildi. “Mary Lou Borne. Doğum ağırlığı üç kilo iki yüz gram. Kan grubu yedi. DNA kodu alfa delta dokuz sıfır sıfır altı üç yedi dört sekiz. Yüksek genetik belirsizlik. Doğumdan İmha adayı. İmhası gerçekleştirilmemiş. Sebep bilinmiyor. Solak. Zekâsı otuz dört. Gözleri–”

“Zekâyı tekrarla,” dedi Spofforth.

“Otuz dört, efendim.”

“Charles zekâ ölçeğine göre mi?”

“Evet, efendim. Otuz dört Charles.”

İşte bu şaşırtıcıydı. Spofforth daha önce hiç bu kadar zeki bir insan duymamıştı. Niye ergenlikten önce yok edilmemişti? Herhalde St. Louis’teki pantolonların fermuarsız olmalarıyla aynı sebepten: Arıza.

“Söyle bana,” dedi Spofforth. “Ne zaman kısırlaştırıldı ve yurttan ne zaman mezun oldu?”

Bilgisayar soru karşısında utanmışçasına bu sefer uzun bir bekleme yaşandı. Ses nihayet, “Ne kısırlaştırma ne de soporlar vasıtasıyla tamamlayıcı doğum kontrol kayıtlarına sahibim. Aynı şey yurt mezuniyeti için de geçerli.”

“Tahmin etmiştim,” dedi Spofforth vahametle. “Hafızanı tara. Kuzey Amerika’da kısırlandırmadan, doğum kontrolden ve yurt mezuniyetinden muaf başka bir kadına dair bir kayıt var mı? İster Düşünür ister İşçi yurtlarından olsun?”

Ses bir dakikadan uzun süre konuşmayarak taramayı yürüttü. Sonunda, “Hayır,” dedi.

“Ya dünyanın geri kalanı?” diye sordu Spofforth. “Çin’deki yurtlardan ne haber?”

“Pekin’i arayacağım,” dedi ses.

“Uğraşma,” dedi Spofforth. “Bu konuya kafa yormak istemiyorum.”

Kadranı kırmızıya çevirerek Dünya Nüfus Kayıtları’nı çenebaz zekâsının nadir konuşma seanslarının arasında duygulara kapılmadan, canı sıkılmadan içinde yaşadığı arafa yolcu etti.

Aşağıda New York’un belediye başkanı yüzünde boş bir tebessümle plastik koltuğunda kaykılmış oturuyordu. Spofforth adamı rahatsız etmedi.

Dışarıda güneş parlamaya başlamıştı. Spofforth üniversitedeki ofisine dönerken robotların işlettiği küçük bir parktan geçti ve kendine bir sarı gül kopardı.

Bentley

Elli Yedinci Gün

Bu günlüğe yazmayalı dokuz gün oldu: Dokuz gün. Sayıları toplayıp çıkarmayı öğrendim. Kitapların birinden. Fakat *Oğlanlar ve Kızlar İçin Aritmetik* adlı kitabı çalışmak sıkıcı olduğu için toplamanın ve çıkarmanın ardından devamını getir-medik. Yedi şeftalin varsa ve üçünü atarsan elinde dört tane kalır. İyi de şeftali ne?

Mary Lou çok hızlı öğreniyor – hatta benden o kadar hızlı öğreniyor ki hayret ediyorum. Ama sonuçta benden yardım alıyor ve bana yardım edecek kimse yoktu.

79

Büyük baskılara ve resimlere sahip bazı kolay kitaplar buldum. Onları yüksek sesle Mary Lou'ya okuyorum ve okuduğum kelimeleri ona tekrarlatıyorum. Üçüncü gün bir keşif yaptık. *Oğlanlar ve Kızlar İçin Aritmetik* kitabında oldu. Bir problem şöyle başlıyordu: “Alfabede yirmi altı harf bulunur...” Mary Lou hemen, “Alfabe nedir?” diye sordu ve o kelimeyi *Sözlük*’te bulmaya karar verdim. Buldum da. *Sözlük* diyordu ki: “Alfabe: Muayyen bir dilin geleneklere göre belirlenmiş bir düzene dayalı harfleri. Karşı sayfaya bakınız.” Bir “muayyen” dilin ve bir “karşı” sayfanın ne olabileceğine kısa bir süre kafa yordum, ardından kitabın öbür tarafındaki sayfaya baktım. Orada “A” harfinin en tepede, “Z” harfinin-se en aşağıda olduğu bir şema vardı. Bütün harfler tanıdıktı. Düzenleri de tanıdık görünüyordu. Onları saydığımda tıpkı

* İngiliz alfabesinden bahsediliyor. -çn

Oğlanlar ve Kızlar İçin Aritmetik'in söylemiş olduğu gibi yirmi altı taneydiler. "Geleneklere göre belirlenmiş bir düzen" ise insanların bitkileri art arda dikmeleri gibi onları sıralama biçimleri anlamına geliyor gibiydi. Fakat insanlar harfleri sıralamamışlardı. Bildiğim kadarıyla Mary Lou ve ben bir harfin ne olduğunu bilen yegâne insanlarız. Fakat insanlar –hatta belki herkes– bir zamanlar harflerden haberdardı ve onları alfabe adındaki bir düzene sokmuş olmalıydı.

Onlara bakarak sesli okudum: "A, B, C, D, E, F, G, H, I, J..." Derken kafama dank etti. Kelimeler *Sözlük*'e bu şekilde koyulmuştu! "A" kelimeleri ilkti ve onları "B" kelimeleri izliyordu!

Bunu Mary Lou'ya açıkladığımda hemen anlamış güzüktü. Kitabı alıp sayfalarını çevirdi. Kitapları tutmakta şimdiden ustalaşması dikkatimden kaçmadı; onlarla olan beceriksizliği ortadan kalkmıştı. Bir dakika sonra, "Alfabeyi ezberlemeliyiz," dedi.

Ezberlemek. Akılda tutmak. "Neden?" diye sordum.

Yüzüme baktı. Ona satın aldığım sarı Senlon elbisesiyle yere bağdaş kurmuştu. Ben önüme kitapların yığılı olduğu yatak-masamda oturuyordum. "Emin değilim," dedi. Yeniden kucağındaki kitaba baktı. "Belki alfabeyi söyleyebilirsek bu kitabı kullanmamız kolaylaşır."

Biraz kafa yordum. "Pekâlâ," dedim.

Biz de böylece alfabeyi ezberledik. Mary Lou'nun onu benden çok daha önce söyleyebilir hale gelmesi beni utanırdı. Fakat onu söylemeyi öğrenmeme yardım etti ve sonunda ikimiz de öğrendik. Zorlanmadım değil –özellikle de "W, X, Y, Z" diye giden son kısımda– ama nihayet doğru bir şekilde belledim ve yirmi altı harfin tamamını iki defa tastamam söyledim. Bitirdiğimde Mary Lou gülüp, "Artık birlikte bir şey biliyoruz," dedi. Ben de güldüm. Neden bilmiyorum. Sözü o kadar komik değildi.

Kısa bir süre gülümseyerek yüzüme baktı. Daha sonra, "Gel yanıma otur," dedi." Kendimi öyle yaparken buldum. Gidip yanındaki kilime oturdum.

“Gel artarda söyleyelim,” dedi ve kolumu sıkıp, “A,” diye başladı.

Dokunuşu bu sefer beni ne utandırdı ne de mahcup etti.

“C,” dedi ve dönüp beni karşısına aldı.

“D,” dedim ve ağzını seyrederek bir sonraki harfi söylemesini bekledim. Diliyle dudaklarını nemlendirdi ve usulca, “E,” dedi. Sanki iç çekmişti.

Çabucak, “F,” dedim. Kalbim hızla atmaya başlıyordu.

Yüzünü çevirip ağzını kulağımın dibine kadar soktu ve, “G,” dedi. Sonra hafifçe kıkırdadı. O anda beni neredeyse yerrimden hoplatan bir şey hissettim. Kulağımda sıcak ve ıslak bir şey vardı. Dili olduğunu anladım. Neredeyse kalbim duracaktı.

Ne yapacağımı bilemediğimden, “H,” dedim.

Dili bu sefer sahiden kulağımın içindeydi. Beni ürpertti. Vücudumdan yumuşak bir ürperti geçti ve sanki karnımda bir şey boşaldı. Ve de zihnimde. Dili hâlâ kulağımdayken, “I,” diye fısıldadı – çıkardığı sesi uzatarak, “uuuhhhhh,” haline getirdi.

Doğrusunu söylemek gerekirse mavilerden ve sanlardan beri cinsel bir deneyimim olmamıştı. Üstelik şu an hissettiğim şey benim için yepyenyidi. O kadar heyecan verici, o kadar ezici, hem vücudum hem de hayal gücüm için o kadar sarsıcıydı ki kendimi yerde onunla yüz yüze ağlarken buldum. Suratım gözyaşlarıyla ıslanıyordu.

“Tanrım, Paul,” diye fısıldadı. “Ağlıyorsun. Hem de benim önümde.”

“Evet,” dedim. “Özür dilerim. Ağlamamalıyım...”

“Kendini kötü mü hissediyorsun?”

Yanağımı silerken elim onunkine değdi. Elimin tersi Mary Lou’nun yanağında hareketsiz kaldım. Sonra elinin benimkini büyük bir nezaketle çevirdiğini ve avucumu yanağına bastırıldığını hissettim. Yeni bir his dalgasına kapıldım. Güçlü bir uyuşturucuya benzer yumuşak, tatlı bir duygu içimi kapladı. Mary Lou’nun yüzüne, artık bir nebze üzgün duran iri ve meraklı gözlerine baktım. “Hayır,” dedim. “Hayır. Kendimi

hiç de kötü hissetmiyorum. Sadece... bir şey hissediyorum. Bilmiyorum.” Hâlâ ağlıyordum. “Hissettiğim çok *güzel* bir şey.”

Yüzü benimkine çok yakındı. Neyden bahsettiğimi anlamış olacak ki kafa salladı. “Harfleri söylemeyi bitirelim mi?”

Gülümsedim. “],” dedim. Ve elimi onun yanağından çekip sırtına koydum. “Bir sonraki harf ‘j.’”

O da gülümsedi.

Alfabenin zor kısmına –“W, X, Y ve Z” harflerine– geçmedik.

Elli Dokuzuncu Gün

Mary Lou yanıma taşındı! İki gecedir yatağımda beraber yatıyoruz. Mary Lou mobilyanın çalışma masası kısmını söküp duvara dayayarak kendine yer açabildi.

Yatağımda başka biri varken uyumakta zorlandım. Erkeklerin ve kadınların yatak paylaştıklarını duymuştum ama birlikte yattıklarından haberim yoktu. Fakat Mary Lou böyle olmasını istediği için öyle yaptım.

Vücudu konusunda mahcubum. Ona dokunmaktan veya yaslanmaktan korkuyorum. Fakat bu sabah uyandığımda bir de baktım ki onu kollarımda tutuyordum. Hafifçe horluyordu. Saçlarını koklayıp ensesini hafifçe öptüm, sonra da o uyanıncaya kadar uyuyan bedenine uzun bir süre sarılarak öylece yattım.

Uyandığında beni kendisine sarılırken bulunca güldü ve bana iyice sokuldu. Yeniden mahcup oldum. Ama sonra konuşmaya başladık ve mahcubiyetimi unuttum. Okumayı öğrenmekten bahsetti. Rüyasında okuduğunu –daha şimdiden binlerce kitap okuduğunu ve hayat hakkında öğrenilecek her şeyi öğrendiğini– görmüş.

“Hayat hakkında öğrenecek ne var ki?” diye sordum.

“Her şey,” dedi. “Bizi çok cahil tutuyorlar.”

Ne kastettiğini –ve bizi “kimlerin” cahil tuttuğunu– anladığımdan emin olmadığım için konuşmadım.

“Gel kahvaltı edelim,” dedi. Servoyu çağırmamın ardından soyagofret ve domuz pastırması yedik. Az uyumama rağmen kendimi çok iyi hissediyordum.

Kahvaltı sırasında Mary Lou masanın üzerine eğilip beni öptü! Öyle birdenbire! Yaptığı hoşuma gitti.

Kahvaltının ardından bir film üstünde çalışmaya karar verdim. Mary Lou da onu benimle beraber seyretti. *Borsacı* adlı filmin başrol oyuncusu Buster Keaton’dı. Keaton filmlerinde pek çok sıra dışı zorlukla karşılaşan ateşli bir adam. Filmler o kadar üzücü olmasaydı komik gelebilirdi.

Mary Lou seyrettiklerinden büyülendi. Daha önce hiç film görmemişti ve yalnızca hoşlanmadığı holografik televizyona aşinaydı.

İlk makaranın başlarında Buster Keaton bir evi boyarken başını pencereden dışarı çıkaran bir adamın yüzünü de boyadı. Mary Lou, “Paul, Buster Keaton tıpkı sana benziyor. Ne kadar da... ciddi!” dedi.

Haklıydı.

83

Filmden sonra günümüzü okuma çalışarak geçirdik. Mary Lou hayret verecek kadar hızlı öğreniyor ve ilginç sorular soruyor. Ders verdiğim üniversitede pek çok öğrencim oldu ama hiçbiri ona benzemiyordu. *Benim* okumam da giderek gelişiyor.

Mary Lou her yönüyle harika.

Şimdi akşam vakti ve duvara dayalı bu çalışma masasında yazı yazmamı seyrediyor. Ona yazmayı açıkladığımda heyecanlandı ve hayatının anısını yazabilmek için kendisinin de öyle yapmayı öğrenmesi gerektiğini söyledi. “Aklıma gelen başka şeyleri yazmak için de. Böylece onları okuyabilirim,” dedi.

İşte bu sözü ilginçti. Belki bunları yazmamın asıl sebebi –zira Spofforth’ın kayda almamı istediğinden çok daha fazla yazıyorum– yazdıklarımı okuyabilmek içindir. Onları okumak zihnimde garip ve heyecan verici bir etki yaratıyor.

Belki Mary Lou'nun benden daha gözüpek olmasının bir nedeni de kaçmadan önce bir İşçi Yurdu'nda yaşamış olmasıdır. Bense tabii ki bir Düşünür Yurdu mezunuyum. Buna rağmen öyle müthiş bir zekâya sahip ki! Neden bir Düşünür olarak değil de bir İşçi olarak eğitildi ki? Belki seçimler zekâdan başka bir esasa dayanıyordur.

Daha fazla kâğıt bulmalıyım ki Mary Lou da yazmayı öğrenebilsin ve hayatının anılarını kaleme alabilsin.

Altmış Beşinci Gün

Mary Lou bütün Bireysellik ve Mahremiyet prensiplerine aykırı bir şekilde dokuz gündür yanımda kalıyor. Bazen başka birinin kaprisleri doğrultusunda Dahili Gelişimimi tehlikeye attığım için suçluluk duyuyorum ama edepsizliği pek sık kafama takmıyorum. Hatta bunlar hayatımın en mutlu dokuz günüydü.

Üstelik daha şimdiden neredeyse benim kadar iyi okuyor! İnanılmaz! Dahası hayatının anılarını yazmaya başladı bile.

84

Sürekli birlikteyiz. Bazen Douglas Fairbanks ile Mary Pickford'a benziyoruz – gerçi onlar seks yapmayacak kadar iyi eğitilmişler.

Eski filmlerde insanların pek çoğu en samimi ve edepsiz açılardan birlikte yaşamalarına karşın hiç seks yok. Normalde Klasikler derslerinde öğretilen porno belli ki sessiz filmlerin yapıldığı dönemde tıpkı televizyon gibi henüz keşfedilmemişti.

Elimden geldiği kadar sıkça sevişiyoruz. Bu bazen birlikte okurken ve Mary Lou cümleleri benden sonra tekrarlarlarken oluyor. Bir defasında ikide bir durduğumuz için *Kâğıt Uçurtmaların Hazırlanışı* adlı küçük bir kitabı bitirmemiz neredeyse bütün öğleden sonramızı aldı.

İkimiz de esrarlı sigara içmiyor veya hap almıyoruz. Genellikle çok tedirgin ve heyecanlı oluyor, kıpırdamadan oturamayacakmışım gibi hissediyorum. Öyle olduğunda kimi zaman kısa yürüyüşlere çıkıyoruz. Ve bir parçam yaşa-

ma, çalışma ve sevişme biçiminin yoğunluğuna itiraz etse de böylesinin diğer her türlü halimden iyi olduğunu biliyorum.

Bir keresinde yürüyüş yaparken heyecanlandık ve Times Meydanı'ndaki bir çabuk seks barına gitmemizi önerdim. Gittiğimizde NYÜ kredi kartımı kullanarak en iyi odacığı kiraladık. Lobide her zamanki gibi büyük porno hologramları ve memeleri çıplak iki robot cariyeye vardı. Zenci robotlar bize grup seks teklif ettiler ama neyse ki Mary Lou onlara çekip gitmelerini söyledi. Ben de barmenlerin hazırladıkları iktidar hapları teklifini geri çevirdim. Odacığa yalnız girdik, ışıkları kapattık ve dolgulu zeminde seviştik. Fakat o şekilde hiç güzel olmadı.

Daha önce hep o tarzda sevişirdim. Zaten olması gereken de oydu. "Çabuk seks korur," derdi Kişiler Arası İlişkiler öğretmenim. Ama Mary Lou'yla kendi mekânımda beraber olmak, kendi yatağında sevişip sonrasında konuşmak istiyordum. Seks haricinde kadim filmlerdeki anneler ve babalar gibi olmamızı istiyordum. Ona çiçekler almak, onunla dans etmek istiyordum.

İşimizi bitirdiğimizde Mary Lou, "Gel bu seks fabrikasından ayrılalım," dedi. Oradan çıkarken de, "Sanırım Simon bir 'Şikago kerhanesi' derken böyle bir yeri kastediyordu," diye ekledi.

Ona bir otomattan çiçek bile aldım. Gloria Swanson'ın *Herkesin Kraliçesi* filminde taktıklarına benzer beyaz karanfillerden.

O gece yatağa girmeden önce Mary Lou'yu dansa kaldırdım. Senlon elbisesine bir çiçek iğneledim ve bir TV programından fon müziği çaldım. Birlikte dans ettik. Şimdiye kadar iki kişinin birlikte dans etmesini hiç duymamıştı ama ciddi bir film izleyicisi danstan anlar. Filmlerde pek çok dans görmüştüm. Beceriksizdik ve birkaç defa birbirimizin ayağına bastık ama yine de eğlendik.

Fakat yatağa girdiğimizde neden bilmem korkuya kapıldım. Mary Lou uykuya dalıncaya dek ona sarıldım. Sonra uzun süre uyanık yatarak düşündüm. Sanırım çabuk seks mekânında beni korkutan bir şey vardı.

Bunun üzerine yataktan kalkıp bunu yazmayı bitirdim. Artık yorgunum ama hâlâ korku içindeyim. Mary Lou'nun çekip gitmesinden mi korkuyorum? Onu kaybetmekten mi korkuyorum?

Yetmiş Altıncı Gün

Mary Lou on sekiz gündür burada ve son dokuzunda hiçbir şey yazmadım.

Mutluluğum arttı! Birlikte yaşamamızın edepsizliği veya muhtemelen yasaları çiğniyor olmamız umurumda değil. Varsa yoksa Mary Lou'yu, filmlerde gördüklerimi, okuduklarımı ve de onun okuduklarını düşünüyorum.

Mary Lou dün bütün gün şiir denilen yeni bir tür yazı okudu. Bazılarını seslendirdi de. Bazı yerlerde satranç gibi anlaşılmazken diğer bazı yerlerde tuhaf ve ilginç şeyler söylüyorlardı. Mary Lou şunu bana iki kez okudu:

Ey Batı rüzgârı, ne zaman eseceksin,

Es de biraz yağmur yağsın.

Tanrım! Kollarımdaydı aşkım

Ve ben yine yatağımdaydım!

“Ey” kelimesine Sözlük'ten bakmam gerekti. Mary Lou satırları ikinci defa okuduğunda filmlerdeki bazı güçlü sahneleri seyrederken kapıldığım hisse kapıldım. O kapsamlı his göğsümü acı verecek kadar yoğun bir neşeyle doldurdu.

Mary Lou okumayı bitirdiğinde ne gariptir ki, “Ormanın kenarında bir tek alaycı kuş şakır,” dedim.

Kitaptan başını kaldırıp, “Ne?” dedi. Ben de cümleyi tekrarladım: “Ormanın kenarında bir tek alaycı kuş şakır.”

“O ne demek?” diye sordu.

“Bilmiyorum. Bir filmde geçiyordu.”

Mary Lou dudaklarını büzdü. “Az önce okuduğum kelimelere benziyor, değil mi? Sana bir şey hissettiriyor ama ne hissettiğini bilmiyorsun.”

“Evet,” derken söylemek istediğimi söylemiş olmasından hayrete, hatta neredeyse huşuya kapılmışım. “Evet. Aynen öyle.”

Sonra biraz daha şiir okudu ama hiçbirisi bende yine o hissi uyandırmadı. Yine de Mary Lou’yu okurken duymak hoşuma gitti. Onun yerde bağdaş kurup oturarak gözünü kitaptan ayırmamasını seyrettim ve ciddi, berrak bir sesle ikimize birden okumasını dinledim. Kitapları yüzüne benim yaptığımndan çok daha yakın tutuyor ve okurken çok dokunaklı bir hale bürünüyor.

Her gün yürüyüşlere çıkıyoruz ve farklı farklı yerlerde öğle yemeği yiyoruz.

Yetmiş Yedinci Gün

Mary Lou genellikle yaptığı gibi bu sabah da bize biraz Hemen-Hazır yemek almak için dışarı çıktı. Bu iş için kredi kartımı kullanıyor. O yokken projektörü çalıştırıp Lillian Gish’in oynadığı bir filmi seyretmeye ve diyalogları kaydediciye okumaya başlamıştım ki kapı açılıverdi. Dönüp baktığımda Spofforth’ı kapı aralığında beklerken buldum. Öyle uzun boylu, öyle güçlü kuvvetli bir görünüme sahipti ki sırf orada dikilerek bile bütün boşluğu doldurur gibiydi. Lakin bu sefer ondan korkmadım. Sonuçta Spofforth altı üstü bir robot. Projektörü kapatıp onu içeri davet ettim. Odaya girip bana dönük olarak karşı duvarın önündeki beyaz plastik sandalyeye oturdu. Hâkî pantolon, sandalet ve beyaz tişört giyiyordu. Yüzü gülmese de sert bakmıyordu.

Bir müddet sessiz sedasız oturmamızın ardından, “Günlüğümü dinliyor musun?” diye sordum. Onu uzun zamandır görmüyordum ve odama ilk defa geliyordu.

Kafa salladı. “Vakit buldukça.”

Sözü nedense canımı sıktı ve ona kafa tutasım geldi. “Ne-

den hakkımda bilgi sahibi olmak istiyorsun?” diye sordum. “Neden benden hayatımın bir günlüğünü tutmamı istiyorsun?”

Cevap vermedi. Bir süre sonra, “Okumanın öğretilmesi bir suçtur. Öyle yaptığın için hapse atılabilirsin,” dedi.

Sözleri beni korkutmadı. Mary Lou’nun Saptama hakkında, hiç kimsenin saptanmadığı hakkında söylediklerini düşündüm. “Neden?” dedim. Bir Davranış Kuralı çiğniyordum: “Sorma; gevşe.” Fakat umurumda değildi. Birine okumayı öğretmenin neden suç sayıldığını bilmek istiyordum. Daha önce, NYÜ’de okuma öğretmeyi ilk teklif ettiğimde Spofforth’ın bunu bana neden söylemediğini de. “Neden Mary Lou’ya okumayı öğretmemeliyim?”

Spofforth öne eğilip devasa ellerini dizlerine koydu ve gözünü bana dikti. Bakışları biraz korkutucu olsa da başımı çevirmedi.

“Okumak çok mahremdir,” dedi. “Seni başkalarının hislerine ve fikirlerine çok fazla yaklaştırır. Rahatını kaçırıp kafanı karıştırır.”

Biraz korkmaya başlıyordum. Spofforth’ın huzurunda bulunmak, gür ve otoriter sesini dinleyip de itaatkâr ve uysal davranmayı istememek kolay değildi. Fakat bir kitapta okuduğum bir şey aklıma geldi: “Biliyorsun, başkaları da yanılabilir.” O söze sıkı sıkıya tutundum. “Rahatının kaçması ve kafanın karışması neden bir suç olsun? Veya başkalarının neler düşündüklerini ve hissettiklerini bilmek?”

Spofforth bana bakakaldı. “Mutlu olmak istemiyor musun?” diye sordu.

Aynı soruyu daha önce yurttaki robot öğretmenlerimden de duymuştum ve hep cevapsız gözükmüştü. Fakat şimdi burada, Mary Lou’nun eşyalarının, projektörümün ve film kutularımın bulunduğu odamda zihnim uyuşuk değilken onu duymak tepemi attırırverdi. “Okumayan insanlar kendilerini öldürüyorlar, vücutlarını ateşle yakıyorlar. Onlar mutlu mu?”

Spofforth bana yine bakakaldı. Sonra aniden başını öteye,

Mary Lou'nun kırmızı elbisesinin buruşuk bir halde serili olduğu ve yanında bir çift sandaletinin durduğu başka bir sandalyeye doğru çevirdi. "Başka biriyle bir haftadan fazla yaşamak da bir suçtur," dedi ama sesi bu sefer daha yumuşaktı.

"Hafta nedir?" diye sordum.

"Yedi gün," dedi Spofforth.

"Neden yedi gün?" dedim. "Veya yedi yüz gün? Mary Lou'yla mutluyum. Daha önce uyuşturucunun ve çabuk seksin hiç yapmadığı kadar mutluyum."

"Korkuyorsun," dedi Spofforth. "Şu an korktuğunu görebiliyorum."

Ayağa kalkıverdim. "Ne olmuş yani?" dedim. "Ne olmuş yani? Böyle yaşamak bile bir... bir robot olmaktan iyidir."

Sahiden de korkuyordum. Spofforth'tan, gelecekten. Kendi öfkemden. Orada konuşmaksızın dikilirken bir an için sopor içmeye –onlardan bir avuç alıp kendimi sakın, telaşsız, hissiz kılmaya– yönelik güçlü bir arzu duydum. Fakat öfkelenmekten *hoşlanıyordum* ve ondan vazgeçmeye henüz hazır değildim. "Mutlu olup olmamamdan sana ne?" dedim. "Ne yaptığım seni niye ilgilendirsin? Hem zaten sen bir tür makinesin."

Spofforth işte o zaman şaşırtıcı bir şey yaptı. Başını geriye attı ve yüksek, gür kahkahalarla uzun uzun güldü. Delirmiş olacağım ki öfkemin geçtiğini hissettim ve ben de onunla beraber gülmeye başladım. Nihayet sustu ve dedi ki: "Peki, Bentley. Peki." Ayağa kalktı. "Olduğunu sandığımdan fazlasısın. O kadınla yaşamaya devam et." Kapıya doğru yürüdü, sonra dönüp beni süzdü. "Bir süre daha."

Ona hiç konuşmadan baktım. Dışarı çıktı ve kapıyı arkasından kapadı.

Gitmesinin ardından bir kez daha yatak-masama oturdum ve kollarımın kontrolsüzce titrediğini, kalbimin güm-bür güm-bür attığını keşfettim. Daha önce hiç kimseyle, hele hele bir robotla hiç öyle konuşmamıştım. Kendimden çok korkuyordum. Fakat içten içe mutluydum. Tuhaf bir duyguydu. Şimdiye kadar hiç böyle hissetmemiştim.

Mary Lou geri döndüğünde ona ziyaretçimden bahsetmedim. Fakat okumamıza kaldığımız yerden devam etmek istediğinde öyle yapmaktansa onunla seviştim. Buna ilk başta biraz kızdı; fakat ona duyduğum arzu o kadar güçlüydü ve yerdeki halıda onun vücudunu sımsıkı tutarak, kendimi var gücümle ona bastırarak onunla öylesine şiddetli sevişiyordum ki fazla geçmeden yüzümün her yanını öperek gülmeye başladı.

Sonrasında kendimi öyle iyi, öyle rahat hissettim ki, “Gel bir süre okuyalım,” dedim. Okuduk da. Ve hiçbir şey olmadı. Spofforth geri gelmedi.

Ben bunları yazarken Mary Lou da hayatının anılarını yazıyor. Ben çalışma masamdayken o ilave sandalyemde oturuyor ve kucağına koyduğu büyük bir kitabı bir yazma yüzeyi olarak kullanıyor. Küçük, düzgün harflerle kelimeleri güzel ve sistematik bir şekilde kâğıda döküyor. Bu kadar kısa bir süre sonra benden daha iyi yazabilmesi beni utandırıyor. Yine de öğretmeni bendim ve bununla gurur duyuyorum. Şimdi düşünüyorum da üniversitedeki yıllarımda kimseye bilmeye değer bir şey öğretmemişim; Mary Lou’ya öğrettiklerim bana Ohio’daki bütün çalışmalarımın daha fazla zevk veriyor.

Yetmiş Sekizinci Gün

Bugün bir grup yanmasına tanıklık ettik.

Yeni bir şey yapmaya ve kahvaltıyı Burger Şef’te yemeye karar verdik. Oraya yedi blokluk bir yürüyüşle ulaşıyor ve bundan Mary Lou’ya bahsederek sayı sayma alışkanlığını nasıl edindiğimi anlattım. Yurtlarda herkes ona kadar saymayı öğrenir ama saymak genellikle bir insanın satın alabileceği şeylerin sekiz farklı fiyatı için kullanılır. Mesele bir pantolon iki birim, bir algburger bir birim tutar. O günlük bütün kredilerinizi kullandığınızda da kredi kartınız pembeye döner ve daha fazla çalışmaz. Elbette çoğu şey

ücretsizdir – düşünce otobüsü yolculukları, ayakkabılar ve televizyonlar gibi.

Mary Lou da blokları saydı ve yedi tane olduklarını doğruladı. “Ben de hayvanat bahçesindeyken hep beş sandviçimi sayardım,” dedi.

Aklıma *Oğlanlar ve Kızlar İçin Aritmetik* geldi. “Sandviçlerinden üçünü yersen geriye kaç tane kalır?” diye sordum.

Güldü. “İki tane.” Ardından sokakta durup kendini hayvanat bahçesindeki ahmak robota benzetti. Sol elini beş sandviç tutuyormuşçasına hiç titretmeden havaya kaldırdı. Gözlerini ifadesizleştirip başını yan yatırdı ve ahmak robotunkiler gibi dudaklarını biraz aralık bıraktı. Orada öylece dikilerek bana alık alık baktı.

İlk başta şok geçirdim ve ne yaptığını anlamadım. Ardından yüksek sesle güldüm.

Kot cüppeler içinde oradan geçen bazı öğrenciler ona bön bön baktılar, sonra da bakışlarını kaçırdılar. Mary Lou’nun bu halinden biraz utandım. Kendini maskara yerine koyuyordu ama gülmemek elimde değildi.

Burger Şef’e vardığımızda süregiden bir yanma vardı.

Hadise daha önce gördüğümle aynı bölmedeydi. Neredeyse sona ermiş olmalıydı, çünkü içerideki yanık et kokusu ağırdı ve havayı temizleme gayretindeki egzoz vantilatörlerinden gelen güçlü esinti hissedilebiliyordu.

Yine üç kişiydiler ve hepsi de kadındı. Vücutları yanarak kapkara kesilmişti ve o esintide giysileri ile saçlarından geriye kalanlardan kısa alevler yükseliyordu. Yüzleri gülümsüyordu.

Çoktan öldüklerini düşünürken biri konuştu – daha doğrusu bağırdı. Söylediği şey, “Tanrımız Yüce İsa’ya şükürler olsun ki nihai İçe Dönüklük bu!” Ağzının içi simsiyahtı. Dişleri bile kararmıştı.

Sonunda sustu. Öldüğünü tahmin ettim.

“Tanrım!” dedi Mary Lou. “Tanrım.”

Görölüp görülmediğimi hiç umursamadan koluna girdim ve onu kapıdan dışarı çıkardım. Mary Lou yol kenarına yürüyüp sokağa dönük olarak yere oturdu.

Hiç konuşmadı. Sokaktan iki düşünce otobüsü ile bir Saptama arabası, kaldırımdansa insanlar gelip geçti. Nasıl ki Mary Lou onlara aldırış etmediyse onlar da ona etmediler. Ne diyeceğimi veya yapacağımı bilemeden yanında dikildim.

En sonunda gözünü sokaktan ayırmaksızın, “Bunu kendi kendilerine mi yaptılar?” diye sordu.

“Evet,” dedim. “Sanırım aynı şey sık sık gerçekleşiyor.”

“Tanrım,” dedi. “Neden? İnsanlar neden öyle bir işe kalkışıyorlar ki?”

“Bilmiyorum,” dedim. “Bunu neden yalnız –veya gizlice– yapmadıklarını da bilmiyorum.”

“Evet,” dedi. “Belki sebep uyuşturuculardır.”

Bir dakika kadar cevap vermedim. Sonunda, “Belki yaşam tarzlarıdır,” dedim.

92

Mary Lou yerden kalktı, bana şaşkın bir bakış attı ve uzanıp sağ kolumu tuttu. “Evet,” dedi, “büyük ihtimalle öyledir.”

Seksen Üçüncü Gün

Hapisteyim. Beş gündür hapisteyim. Sırf “hapis” kelimesini bu kalın kâğıda yazmak bile bana acı veriyor. Hayatımda kendimi hiç bu kadar yalnız hissetmemiştim. Mary Lou’suz nasıl yaşarım bilmiyorum.

Hücremde küçük bir pencere var ve dışarı bakarsam ikindi sonları güneşi altındaki yerleşkenin paslanmış metal çatılara ve kalın parmaklıklı pencerelere sahip yüksek, koyu yeşil binalarını görebiliyorum. Tarlalardaki bir öğleden sonra vardiyasından daha yeni geldim; ellerimdeki su kabarcıkları yarık ve ıslak. Bileklerime takılı sıkı metal kelepçeler, altlarındaki soyulmuş deriyi sızlatıyor. Böğrümde elimden daha büyük mavimsi bir morluk var. Oraya tarlalardaki ilk günümde tökezleyip zaman kaybettiğim için bir ahmak gardiyan sopayla vurdu. Ayaklarım da buraya ilk geldiğimde bana

tahsis edilen ağır, siyah ayakkabıların içinde çalışmaktan ağrıyor. Elimdeki kramplardan dolayı yazı yazdığım kalemi tutmakta zorlanıyorum.

Mary Lou'ya ne oldu bilmiyorum. Acılara dayanabilirim, çünkü daha beter olabileceklerinin ve büyük ihtimalle geçeceklerinin farkındayım; fakat Mary Lou'yu bir daha görüp görmeyeceğimi ve ona neler yapıldığını bilmemek katlanabileceğimi hissettiğimden daha ağır. Ölmenin bir yolunu bulmalıyım.

Mary Lou olmayınca ve başıma gelenin şokuyla ilk başta tekrar yazmak istemedim. Asla. Kalemimin ve günlük sayfalarımın bende kalmasına izin verildi. Alınıp götürülürken hiç düşünmeden onları ceket cebine tıktırdım. Fakat üstüne yazacağım temiz kâğıdım yoktu ve bulmak için çaba harcamadım. Günlüğüme ileride okunacağı düşüncesiyle başlamadığımı biliyorum – zira o zamanlar okuyabilen tek canlı insan bendim. Fakat daha sonraları Mary Lou'nun okuyucum haline geldiğini anladım. Günlüğümü *onun* için yazıyordum. Dolayısıyla o olmadan hapishanede, bu korkunç yerde yazmaya devam etmek bana anlamsız gözüktü.

Bugün öğle vakti garip bir şey gerçekleşmeseydi şu an yazıyor olmazdım. Ayakkabı fabrikasındaki sabah mesaim yeni bitmişti. Burada bize sunulan ve sessizce yememiz istenen ekmek ile protein çorbasından teşkil berbat öğle yemeğine oturmadan önce elimi yüzümü yıkamaya gitmiştim. Olay üç kirli lavabonun bulunduğu küçük çelik tuvalette yaşandı. Ağrıyan ellerimi sabunsuz ve soğuk suyla yapabildiğim kadar iyi yıkadım, sonra da dağıtıcıdan bir kâğıt havlu almak için elimi kaldırdım. Dünkü tarla mesaisinin ardından ellerim hâlâ tutuk ve kramplı olduğu için dağıtıcıya sarsakça dokundum. Dokunmamla birlikte kapağı açıldı ve düzgünce katlanmış koca bir kâğıt havlu demeti ellerime düştü. Onları içgüdüsel olarak yakalayınca çektiğim acıyla yüzümü ekşittim. Fakat onları bırakmadım. Kâğıt havlulara bakarken yüzlerce yapraklık sağlam, kalın bir kâğıt demeti tuttuğumu fark ettim. Üstüne yazı yazılabilecek bir kâğıt demeti.

Hayatımda önem taşıyan şeylerin çoğu tesadüfen gerçekleşmiş gibi geliyor. Okuma filmini ve kitapları tesadüfen buldum. Mary Lou'yla tesadüfen tanıştım. *Sözlük*'e tesadüfen rastladım. Ve şimdi üstüne yazdığım kâğıt tesadüfen elerime düştü. Bu konuda ne düşüneceğimi bilmiyorum; fakat kimse okumasa ve yarın kendimi öldürmenin bir yolunu bulsam bile tekrar yazmaktan memnunum.

Artık duracağım. Kalemî çok fazla yere düşürüyorum. Elim artık onu tutamıyor.

Mary Lou. Mary Lou. Buna dayanamıyorum.

Seksen Sekizinci Gün

Son yazdığımdan beri beş gün geçti. Ellerim artık daha iyi, daha kuvvetli. Kalemî nispeten sıkı tutabiliyorum. Fakat sırtım ve böğrüm hâlâ ağrıyor.

94 Ayaklarım da daha iyi durumda. Burada birkaç gün geçirdikten sonra diğer mahkûmların pek çoğunun yalınayak olduğunu fark ettim ve ertesi sabah vardiyama ayakkabısız gittim. Ayaklarım hâlâ sızlıyor ama iyileşiyor da. Ve kaslarım eskisinden daha kuvvetliymiş, daha sıkıymış gibi geliyor.

Mutlu değilim! Çok mutsuzum ama artık ölmek istediğimden emin değilim. Boğulmak bir olasılık. Fakat kararımı vermeden önce bir müddet bekleyeceğim.

Robot gardiyanlar korkunç. Biri beni dövdü. Başka mahkûmları da dövdüklerini görüyorum. Yaptığının çok yanlış olduğunu biliyorum ama ölmeden önce beni döveni öldürmek istiyorum. Böyle bir şey istediğim için kendime hayret ediyorum ama bu bana yaşamayı isteten şeylerden biri. Robotun habis ve zalim bir hayvanınkiler gibi minicik kırmızı gözleri ve kahverengi üniformasını şişiren kasları var. Belki bir tuğlayla suratını ezebilirim.

Ölmeden önce günlüğümü güncellemek istedim. Dışarıda hava halen aydınlık. Sıkı çalışırsam sanırım yatmam gerekmeden önce buraya nasıl gönderildiğim hakkında yazabilirim.

May Lou ve ben günlerdir şiirler kitabına geri dönüyorduk. Onları kıt kanaat anlayarak birbirimize sesli okuyorduk. “Kof Adamlar” adında ikide bir okuduğumuz bir şiir vardı. Bir gün öğleden sonranın başlarında Mary Lou’yla yerde yan yana oturarak onu sesli okuyordum. Sanırım kelimeleri yazabilirim:

*Biz kof adamlarız
Biz doldurulmuş adamlarız
Birlikte yaslanınız
Saman dolu kafamız. Eyvah!
Birlikte fısıldayınca
Kurumuş seslerimiz
Alçak ve anlamsız çıkar
Kuru otlardaki rüzgâr kadar...*

Ancak oraya kadar gelebildim. Kapı açıldı ve Dekan Spofforth içeri girdi. Kollarını göğsünde kavuşturup başımızda dikildi ve bize tepeden batı. Onu o halde odamda görmek şoke ediciydi. Mary Lou onu daha önce hiç görmemişti ve Spofforth’a kocaman açılmış gözlerle bakıyordu.

95

Spofforth’ın görünümünde bir tuhafılık vardı. O tuhaflığın ne olduğunu anlamam birkaç saniyemi aldı: Üstünde *Mahremiyet* yazan geniş, siyah bir kolluk takmıştı. Kolluğu uzun zaman önceki bir okul dersinden tanıdım; bir Saptayıcı kolluğuydu.

İlk Mary Lou konuştu. “Ne istiyorsun?” dedi. Korkmuş bir hali yoktu.

“İkiniz de tutuklusunuz,” dedi Spofforth. “Ayağa kalkmanızı istiyorum.”

Kalktık. Kitabı hâlâ elimde tutuyordum. “Eee?” dedi Mary Lou.

Spofforth gözünü onun yüzüne dikti. “Ben bir Saptayıcıyım ve siz ikiniz saptandınız.”

Mary Lou’nun şok geçirdiğini ama bunu belli etmemeye çalıştığını görebiliyordum. Kolumu ona sarmak, onu bir şekilde korumak istedim. Fakat öylece beklemekten başka bir şey yapamadım.

Spofforth ikimizden de uzun boyluydu. Üstelik asaleti ve heybeti karşı konulmazdı. Ondan hep korkmuştum ve şimdi bir Saptayıcı olduğunu söylemesinden nutkum tutulmuştu.

“Ne yaparken saptandık?” diye sordu Mary Lou. Sesi hafifçe titriyordu.

Spofforth onu gözlerini kırpmadan süzdü. “Birlikte yaşarken saptandınız. Okuma öğretirken ve okuma eylemini gerçekleştirirken saptandınız.”

“Fakat Dekan Spofforth,” diye araya girdim, “okuyabildiğimi zaten biliyordun...”

“Evet,” dedi, “ve sana açık bir dille okumanın bu üniversitede öğretilmeyeceğini söyledim. Okuma öğretmek bir suçtur.”

İçimde bir şey koptu. Son günlerde hayatımın büyük bir bölümü haline gelen azmin ve heyecanın kaybolduğunu, o devasa robotun önünde küçücük bir çocuk gibi kalakaldığımı hissettim. “Bir suç mu?” dedim.

96

“Evet, Bentley,” dedi. “Duruşman yarın görülecek. Ben sabah geri gelinceye kadar odanda kalacaksın.”

Sonra Mary Lou’yu kolundan tuttu ve, “Sen benimle geleceksin,” dedi.

Mary Lou ondan kurtulmaya çalıştı. Elinden sıyrılama-yınca da, “Bas git, robot. Tanrı aşkına, bas git.”

Spofforth ona bakarken gülecek gibi oldu. “Bu bende işe yaramaz,” dedi. Fakat sesi yumuşadı ve, “Sana zarar gelmeyecek,” diye ekledi.

Kapıdan çıkarken dönüp bana baktı. “Mutsuzluğa kapılma, Bentley. Böylesi herkes için daha iyi olabilir.”

Mary Lou direnmeden onunla gitti ve Spofforth kapıyı arkasından çekerek kapattı.

Zarar gelmeyecek mi? Bu ayrılıktan daha büyük bir zarar olabilir mi? Nerede o? Mary Lou nerede?

Bunları yazarken ağlıyorum. Artık yazımı tamamlayamayacağım. Sopor alıp uyuyacağım.

Seksen Dokuzuncu Gün

Elimdeki zamanda anlatabileceğimden daha fazla şey oldu. Yine de deneyeceğim.

Spofforth beni mahkemeye bizzat götürdü. Ellerime kelepçe taktı ve beni siyah bir düşünce otobüsüyle Central Park'taki Adalet Sarayı denen bir yere götürdü. Pencerelemi kirli plastik bina iki katlıydı.

Mahkeme salonu büyüktü. Duvarlarda pek çok tuhaf görünümlü adamın resmi vardı. Bazıları kadim filmlerde gördüğüm takım elbiseler ve kravatları giyiyorlardı. Adamın biri tıpkı Douglas Fairbanks gibi bir kitap dolabının önünde duruyordu. Resminin altında da şöyle yazıyordu: “*Sydney Fairfax, Mahkeme Başkanı.*” Ve bunun altına daha küçük harflerle 1997-2014 sayıları koyulmuştu. Sanırım o sayılar “tarih” denilen şeydi.

Mahkeme salonunun karşı ucundaki girişe dönük bir koltukta siyah cüppeli bir robot yargıç oturuyordu. Onu görünce irkildim; yüzünü daha önce de görmüştüm. Eğitim aldığım Ohio'daki yurdun Yedinci Yapım müdürünün yüzüydü. Bir Üst Yönetim Robotu. Bir defasında, “Bütün Yedinci Yapımlar birbirine benzer,” diye bir söz duyduğumu hatırladım. Henüz bir çocuk olduğum için, “Neden?” diye sormuştum. Konuştuğum çocuk da, “Sorma; gevşe,” diye cevap vermişti.

Biz içeri girdiğimizde yargıç devre dışıydı. Yani elektriği kesilmişti. Yanındaki daha alçak ve basit bir sandalyede yine devre dışı bir Dördüncü Yapım kâtip robot oturuyordu.

Yaklaştığımızda tıpkı kütüphanenin o kapatılmış kısmındaki gibi robotların üzerlerinin sarımsı bir toz tabakasıyla kaplı olduğunu gördüm. Yargıcın yüzündeki zeki görünümlü kırışıklıklar sarı tozla dolmuştu. Elleri kucağında kavuşmuş vaziyetteydi ve bir örümcek uzun zaman önce sağ önkolundan çenesine kadar ağ örmüştü. Deliklerin olduğu ağ da tozla kaplıydı. Ağın kalıntılarından kurumuş sümöklere benzer birkaç ufak böcek leşi sarkıyordu. Ortalarda bir örümcek yoktu.

Yargıcın arkasında Düşünür Yurdundaki Sofuluk Evi'nde olduğu gibi Kuzey Amerika Devlet Mührü vardı. O da toza bulanmış, toz zerrelere güvercin ve kalp rölyeflerinin üstünde kalın bir tabaka oluşturmıştı. Aynı şey Devlet Mührü'nün iki yanındaki ikiz Bireysellik ve Mahremiyet Tanrıçalarının plastik kalçaları için de geçerliydi.

Spofforth beni tahta denenen bir maddeden yapılmış ve hiç de rahat olmayan sanık sandalyesine oturttu. Sonra şaşırtıcı derecede nazik bir dokunuşla kelepçelerimi çıkardı ve sağ elimi tam önümde duran Hakikat Deliği'nin içine sokturdu. Usulca, "Söylediğin her yalana karşılık bir parmağın kesilecek. Yargıca dikkatli cevaplar ver," dedi.

Asgari Yurttaşlık derslerinde elbette ki Hakikat Deliklerini ve mahkemeleri öğrenmiştim. Fakat onları daha önce hiç görmemişim ve kendimi korkudan tir tir titrerken buldum. Belki pek çok şeyin yurtlara ve çocukken Mahremiyet İhlali sebebiyle cezalandırıldığım zamana benzemesi korkumu daha da artırıyordu. Sert oturakta kıpırdanarak rahat etmeye çalıştım ve bekledim.

Spofforth sıvadaki delikleri, kadim adamların resimlerini veya boş tahta bankları seyredencesine odaya göz gezdirdi. Sonra yargıcın yanına gitti ve bir işaret parmağını robotun yanağında gezdirip parmak ucunda biriken küçük toz yığına baktı. "Kabul edilemez," dedi.

Kâtibe doğru dönüp otoriter bir sesle konuştu. "Faaliyete geç, Mahkeme Kâtibi."

Kâtip bir tek ağzını kıpırdattı. "Mahkemeye kim buyruk veriyor?"

"Ben bir Rasyonel Robotum. Dokuzuncu Yapım. Sana uyanmanı buyuruyorum."

Kâtip hemen ayağa kalktı. Kucağından yere bir miktar kalıntı döküldü. "Peki, ekselansları. Uyanık ve faalim."

"Bir temizlik ekibi çağırıp yargıcı temizletmeni istiyorum. Derhal." Spofforth bunun ardından kâtibin kucağında kalmış sarı toz yığınlarına ve kalıntılara göz attı. "Kendini de temizlet."

Kâtip saygılı bir dille konuştu. “Mahkeme servoları ve temizlik ekibi artık çalışır durumda değil, ekselansları.”

“Neden?”

“Pillerinin bitmesi ve genel arızalar sebebiyle, ekselansları.”

“Niye onarılmadılar?”

“Altmış sarıdır Central Park’ta bir onarım ekibi yok, ekselansları.”

“Pekâlâ,” dedi Spofforth. “Öyleyse bizzat temizlik malzemeleri bul ve ikinizi de temizle.”

“Peki, ekselansları.” Kâtip döndü ve odadan ağır ağır ayrıldı. Fena topallıyor, bacaklarından birini neredeyse arkasından sürüyordu.

Birkaç dakika sonra bir kova suyla ve bir süngerle geri geldi. Dosdoğru yargıca gitip süngerini suya batırdı ve robotun yüzünü silmeye başladı. Sarı tozun bir kısmı bulaşsa da çoğu çıktı. Ardından yavaşça ve beceriksizce yargıcın ellerini temizledi.

Spofforth sabırsızlıkla bekledi. Sabırsız bir robot olabileceğini bilmiyordum; fakat Spofforth bir ayağıyla yerde tempo tutuyordu. Sonra aniden hızlı adımlarla koltuğunda oturan yargıcın yanına gitti, eğildi, yargıç cüppesinin eteğini tutup şiddetle silkeledi. Tozlar her tarafa uçtu. Toz bulutu çökmeye başlarken örümcek ağının kaybolmuş olduğunu gördüm.

Spofforth bunun ardından geri çekilip yargıca baktı. Durmasını söylediği kâtip, yargıcın hâlâ kucağında duran sol elinde yeşilimsi bir leke bırakarak hemen durdu.

“Bu duruşmada hizmetlerine ihtiyaç duyulmayacak,” dedi Spofforth kâtibe. “Bizzat zabıt tutacağım. Duruşma sürerken Genel Bakım’a telefon açıp derhal bir Kent Temizlik ve bir Kent Onarım robotu göndermesini söyleyebilirsiniz.”

Kâtip ona alık alık baktı. Sanırım bir Üçüncü Yapımdı – kulak memeleri yeşildi. Üçüncü Yapımlar ahmak robotlardan sadece biraz üstündürler. “Telefon çalışmıyor,” dedi.

“Öyleyse Genel Bakım’a *yürü*. Buradan yaklaşık beş blok uzakta.”

“Yürümek mi?” dedi robot.

“Belli ki yürüyebiliyorsun. Nereye gideceğini biliyor musun?”

“Evet, efendim.” Kâtip dönüp kapıya doğru topallamaya başladı. “Bekle,” dedi Spofforth. “Buraya gel.”

Kâtip tekrar dönüp onun yanına gitti ve karşısına dikildi. Spofforth eğilip kâtibin sol bacağını tuttu, kısa bir süre yokladı, sonra da uzva aniden asıldı. İçerideki bir şey sertçe gıcırdadı. Spofforth doğruldu. “Git artık,” dedi.

Kâtip tamamen normal bir yürüyüşle mahkemeyi terk etti.

Spofforth bir kez daha yargıcı karşısına aldı. Yargıç artık daha temiz olsa da üstü başı biraz lekeli ve buruştu.

“Duruşmanın başlaması çağrısında bulunuyorum,” dedi Spofforth. Yurttaşlık derslerimizde bize bunu herhangi bir vatandaşın yapabileceği öğretilmişti. Lakin aynı şeyi robotların da yapabildiklerine dair hiçbir şey söylenmemiştir. Bize kutsal Mahremiyet ve Bireysellik haklarımızın korunmasında mahkemelerin ne kadar önem taşıdığı ve bir yargıcın ne kadar faydalı olabileceği anlatılmıştı ama her nasılsa derslerde en iyisinin mahkemelerden büsbütün uzak durmak olduğu gibi bir izlenim edinirdin.

Yargıcın başı uyansa da geri kalanı hareketsiz kaldı. “Mahkemeye kim çağrıda bulunuyor?” diye gür, ciddi bir sesle konuştu.

“Ben bir Dokuzuncu Yapım robotum,” dedi Spofforth usulca. “Saptama için programlandım ve Kuzey Amerika Devleti tarafından o yönde yetkilendirildim.”

Bu sözler üzerine yargıcın geri kalanı da uyandı. Adam cüppesine çekidüzen verdi, parmaklarını kırçıl saçlarından geçirdi, sonra da çenesini eline dayadı. “Duruşma başlamıştır. Vatandaş robotun talebi nedir?”

Vatandaş robot mu? Bu terimi ilk defa duyuyordum.

“Bir ceza davası, Yargıç,” dedi Spofforth. “Sanık adını söyleyecek.” Bana doğru döndü. “Adını, unvanını ve ikamet adresini söyle.” Sonra başıyla Hakikat Deliği’ni işaret etti. “Ayağını denk al.”

Hakikat Deliği'ni neredeyse unutmuştum. Ona bakmaktan kaçınarak dikkatle konuştum. "Adım Paul Bentley. Güneydoğu Ohio Üniversitesi'nde Zihinsel Sanatlar profesörüyüm ve ikamet adresim kampüsteki Profesör Yurdu. Halihazırda Fakülte Dekanı tarafından geçici bir süreliğine işe alındığım New York Üniversitesi Sanat Kütüphanesi'nde kalıyorum." Emrinde çalıştığım dekanın Spofforth olduğunu söylesem mi bilemedim ama söylemedim.

"Çok iyi, evlat," dedi yargıç. Spofforth'a baktı. "Yöneltilen suçlama nedir?"

"Üç suçlama var," dedi Spofforth. "Birlikte yaşamak, Okumak ve Okumayı Öğretmek."

Yargıç ona boş gözlerle baktı. "Okumak nedir?" diye sordu.

Spofforth kısa bir süre konuşmadı. "Sen Dördüncü Çağ'da tasarlanmış bir Yedinci Yapımsın. Adli Programın o suçlamayı içermez. Arşivine danış."

"Evet," diyen yargıç kocaman koltuğunun kolçağındaki bir düğmeye bastı ve bir yerlerden bir ses geldi: "Burası Kuzey Amerika Hukuk Arşivi."

Yargıç, "Okumak adında bir kamu suçu var mı? Ayrıca ilk suçu öğretmek farklı bir suç mu?"

Arşiv sesi cevap vermeden önce uzun bir zaman geçti. Bir bilgisayarın bu kadar ağırdan aldığını ilk defa duyuyordum. Veya belki de bana öyle geliyordu. Ses nihayet konuştu. "Okumak fikirlerin ve hislerin gizli saklı yöntemlerle zımnî ve kapsamlı bir şekilde paylaşılmasıdır. Büyük bir Mahremiyet işgali olmasının yanı sıra Üçüncü, Dördüncü ve Beşinci çağlar Anayasalarının doğrudan bir ihlalidir. Okumanın Öğretilmesi de Mahremiyet'e ve Kişilik'e karşı ona denk bir suçtur. Her bir suçun cezası bir ilâ beş yıla kadar hapistir."

Yargıç bilgisayarı kapattı. "Bu belli ki ciddi bir mesele, genç adam. Birlikte Yaşamak'la suçlanman da cabası." Bunun ardından Spofforth'a doğru döndü. "Ne ile birlikte yaşadı? Erkek mi, kadın mı, robot mu, yoksa hayvan mı?"

"Bir kadınla. Yedi hafta birlikte yaşadılar."

Yargıç kafa sallayıp tekrar bana döndü. “Bu suç diğeri kadar ağır değil, genç adam. Ama yine de ciddi bir Bireysellik ve Kişilik riski. Ayrıca sık sık çok daha ciddi davranışlara yol açtığı bilinir.”

“Evet, Yargıç Bey,” dedim. Tam pişman olduğumu söyleyecektim ki tam zamanında hiç bile pişman olmadığımı –sadece korktuğumu– fark ettim. Neredeyse bir parmağımı kaybedecektim.

“Başka bir şey var mı?” diye Spofforth’a sordu yargıç.

“Hayır.”

Yargıç bana baktı. “Elini Dürüstlük Regülatörü’nden çek ve mahkemeye dönük olarak ayağa kalk.”

Elimi Hakikat Deliği’nden çıkarıp sandalyemden kalktım.

“Suçlamaları kabul ediyor musun, etmiyor musun?” diye sordu yargıç.

Artık elim kutunun içinde olmadığından yalan söyleyebilirdim. Fakat suçlamaları reddedersem ve bir duruşmaya geçilirse elimin tekrar deliğe sokulacağını tahmin ettim. Zaten buradaki başka bir mahkûmdan uygulamanın aynen öyle olduğunu öğrenmiş bulunuyorum. Hemen hemen herkes kendisine yöneltilen suçlamaları kabul ediyor.

Yargıca bakarak, “Suçluyum,” dedim.

“Mahkeme dürüstlüğünü takdir ediyor,” dedi yargıç. “Kuzey Amerika İslahevi’nde ilk iki yılı ağır işlerde olmak üzere altı yıl hapis cezasına çarptırılmış bulunuyorsun.” Başını hafifçe eğip bana sert bir bakış attı. “Öne çık,” dedi.

Koltuğunun önüne kadar yürüdüm. Yavaşça ayağa kalktı ve kollarını uzattı. Birinde hâlâ o yeşil lekenin bulunduğu iri elleri omuzlarımı kavradı. Cildimde uyuşturucu enjeksiyonuna benzer bir batma hissettim. Ve kendimden geçtim.

Gözümü bu hapishanede açtım.

Bugünlük ancak bu kadar yazabileceğim. Yazma elim ve kolum şu âna kadar yazdıklarımın dolaylı sızlıyor. Üstelik vakit geç oldu ve yarın bedensel iş yapacağım.

Doksanıncı Gün

Hapishanedeki odam –veya “hücrem”– küçük bir düşünce otobüsünden pek de büyük değil ama konforlu ve mahrem. Bir yatağım, bir sandalyem, bir lambam ve küçük bir kayıt kütüphanesine sahip bir televizyon duvarım var. Şimdiye kadar yalnızca bir dans ve egzersiz programı oynattım ama içimden dans etmek gelmiyor ve daha program bitmeden BB’yi yuvasından çıkardım.

Aynı binada tıpatıp aynı hücrelerde kalan aşağı yukarı elli mahkûm daha var; kahvaltıdan sonra hep beraber işe gidiyoruz. Sabahları bir hapishane ayakkabı fabrikasında çalışıyorum. On dört mahkûm müfettişten biriyim. Ayakkabılar elbette otomatik ekipmanlar tarafından üretiliyor; benim işim her on dört ayakkabıdan birinde kusur aramak. Bir ahmak robot bizi gözlüyor ve solumdaki adam ne zaman eline bir ayakkabı alsa ondan sonra ben de almazsam cezalandırılacağıma dair uyarıldım. Ayakkabıya gerçekten *bakmanın* gerekmediğini keşfettiğim için bakmıyorum. Her on dört ayakkabıdan birini elime almakla yetiniyorum, o kadar.

103

Zihinsel Sanatlarda eğitim aldığım için ayakkabı denetleme zamanının çoğunu yumuşak bir halüsinasyon içerisinde geçirmekte zorlanmıyorum. Fakat halüsinasyonlarımla bir yönü üstünde hiç kontrol sahibi olmamak bazen canımı sıkıyor; aklıma Mary Lou’nun hayret verecek kadar canlı görüntüleri geliyor. Tam hayali soyutlamalarla –renklerle ve değişken şekillerle– kendimi eğlendirmeye çalışırken birdenbire Mary Lou’nun hevesli ve şaşkın bakışlı yüzünü görüyorum. Bazen o görüntülerde ofisimin zemininde bağdaş kurmuş oturarak kucığındaki bir kitabı okuyor.

Öğretmenlik yaparken orgazma halüsinasyon dersimde küçük bir espriden yararlanırdım. Sınıflarıma, “Günün birinde hapse atılmanız ihtimaline karşılık bu öğrenmesi yararlı bir teknik olacaktır,” derdim. Esprim fazla kahkaha almazdı, zira hapishane referansını anlamanız için Klasiklerde –mesela James Cagney filmlerinde– iyi eğitilmiş olmanız gere-

kirdi. Her neyse, o eskiden yaptığım bir espriydi. Fakat artık halüsinasyonla orgazma ulaşmıyorum – teknikte uzman olmama rağmen. Geceleri hücremde mastürbasyon yapıyorum – herhalde diğer mahkûmların da yaptıkları gibi. Mary Lou hakkındaki en mahrem geceleri yalnız kaldığım zaman için saklamak istiyorum.

Akşam yemeklerimizle beraber bize iki esrarlı sigara ve iki Sopor veriliyor ama kendiminkileri bir süredir saklıyorum. Yemeğin ardından büyük hapishane yurdunda esrarın hoş kokusunu alabiliyorum ve diğer hücrelerden gelen erotik televizyon müziğini dinlerken diğer mahkûmların yüzlerindeki sentetik saadeti hayal ediyorum. Nedense daha yeni yazdığım bu düşünce artık beni ürpertiyor. Mary Lou'yu burada, yanımda istiyorum. Sesini duymak istiyorum. Onunla birlikte gülmek istiyorum. Beni teselli etmesini istiyorum.

Bir yıl önce ne hissettiğimi bilmezdim. Fakat bütün o filmlerin ardından ne olduğunu biliyorum: Mary Lou'ya âşığım.

104

Bu korkunç bir his. Âşık olmak korkunç bir his.

Bu hapishanenin yerini bilmiyorum. Okyanusun yanında bir yerde. Buraya baygın getirildim ve ayıldığımda kendimi bir robot tarafından elime mavi bir üniforma tutuşturulurken buldum. Mary Lou'yu yanımda arzu ederek geçirdiğim ilk gece uyuyamadım.

Onu istiyorum. Başka hiçbir şey gerçek değil.

Doksan Birinci Gün

Öğleden sonraları okyanus kenarındaki bir tarlada çalışıyorum. Yaklaşık üç kilometrelik bir sahil şeridine sahip tarla kocaman; Protein 4 adlı sert bir sentetik bitkiyle dolu. Yaklaşık yetişkin bir erkek kafası ebatlarındaki iri ve çirkin bitkinin rengi morumsu yeşil ve ağır bir kokusu var. Açık havadayken bile kimi zaman o kokuda boğulacak gibi oluyorum. İşim her gün bir bilgisayar tarafından belirlenen kimyasallarla her birini ayrı ayrı beslemek. Her bir uzun sıranın sonundaki bir

bilgisayar terminalinin saçmalarla dolduğu küçük bir hava tabancam var ve onu her bir bitkinin dibindeki sarı toprağa gömülü küçük bir plastik ağza dayayıp saçmaları ağzın içine sıkıyorum.

Sıcak güneş altında tarladaki devamlı müziğin yarattığı hızlı tempoya ayak uydurarak yapılması gereken iş çok yorucu. Orada kırkımız çalışıyoruz ve her saat beş dakika mola veriyoruz. Hepimiz de durmadan terliyoruz.

Aynı işi on ahmak robot yapabilir. Fakat rehabilite ediyoruz.

Daha doğrusu öğle yemeği sonrası sosyal zamanımızda seyretmemiz gereken televizyon bize öyle söylüyor. Sosyal zamanda konuşmamıza izin verilmediğinden diğerlerinin benim kadar kızgın -ve bitkin- olup olmadıklarını bilmiyorum.

Çalışırken bizi kahverengi üniformalı iki robot gözlüyor. Kısa boylu, ağır ve çirkinler. Ne zaman beni dövmüş olana baksam sanki o da kırpışmayan gözlerle bana bakıyor ve salya akıtmak üzereymiş gibi android ağzı hafifçe açık duruyor.

O tabancanın tetiğini çekmekten elim hâlâ öyle yorgun ve hassas ki daha fazla yazamayacağım.

Mary Lou. Tek umudum benim kadar mutsuz olmaman. Ve umarım ara sıra beni düşünüyorsundur.

Mary Lou

Bir

106

Okumak bazen can sıkıcı oluyor ama arada bir öğrenmekten keyif aldığım bir şeyle karşılaşıyorum. Bunları yazarken pencerenin önündeki bir koltukta oturuyorum ve kucağımda kâğıdı üstüne koyduğum bir pano tutuyorum. Başlamadan önce uzun bir süre öylece oturup yağın kara baktım. İri, ağır, birbirine yapışık kar taneleri gökyüzünden dümdüz düşüyor. Bu şiş karnı oradan oraya taşımaktan belim ağnmasın diye Bob bana kendimi yormamamı söyledi. O yüzden uzun zaman karları seyrettim. Ve birkaç gün önce su döngüsü –buharlaşıma, yoğunlaşma, rüzgârlar ve hava arasındaki karmaşık ilişki– hakkında okuduğum bir yazıyı düşünmeye başladım. Karın düşüşünü seyrederek o beyaz topakların nasıl kısa süre önce güneşin ısıyla buharlaşmış Atlantik Okyanusu’nun yüzeyi olduğunu düşündüm. Suyun çok üzerinde bulutların hep beraber hareket etmesini, içlerindeki suyun kristalleşerek kar tanelerine dönüşmesini ve o tanelerin ben onları New York’taki bu pencerenin arkasından görünceye kadar bir araya toplanarak aşağı düşmesini hayalimde canlandırdım.

Böyle şeyleri *bilmek* her nedense bana kendimi çok iyi hissettiriyor.

Küçük bir kızken Simon bana su döngüsü ve ekinoksların devinimi gibi konulardan bahsederdi. Eski bir karatahtası ve tebeşiri vardı; Satürn gezegenini halkalarıyla beraber benim

için çıldığını hatırlıyorum. Ona öyle şeyleri nasıl bildiğini sorduğumda onları babasından öğrendiğini söylemişti. Dedesi küçükken, Simon'ın "entelektüel merakın ölümü" diye adlandırdığı dönemden kısa süre sonraki günlerde bir semai teleskoptan gece göğüne bakarmış.

Simon her ne kadar okuma veya yazma bilmemesine ve okula hiç gitmemiş olmasına rağmen geçmiş hakkında bilgi sahibiydi. Sadece Şikago kerhaneleri değil Roma İmparatorluğu, Çin, Yunanistan ve İran hakkında da. Küçük tahta kulübemizde dişsiz ağzından bir esrarlı sigara sarkarken ve tahta ocağın başında tavşan yahnisi ya da bezelye çorbası karıştırırken, "Eskiden dünyada büyük adamlar yaşırdı," dediğini hatırlıyorum. "Zekâ, güç ve yaratıcılık sahibi adamlar. Aziz Paul, Einstein ve Shakespeare gibi..." Öyle zamanlarda ballandıra ballandıra sayıp döktüğü geçmişten kalma pek çok isim listesi vardı ve onları duymak bana hep huşu hissettirirdi. "Julius Caesar, Tolstoy ve Immanuel Kant. Ama artık her şey robotlardan ibaret. Robotlardan ve zevk prensibinden. Herkesin kafası ucuz bir film gösterisi."

107

Tanrım. Simon'ı neredeyse Paul'ü özlediğim kadar çok özlüyorum. Keşke Bob'un üniversitede çalıştığı sabah saatlerinde benimle beraber New York'ta olsaydı. Paul'le birlikte yaşarken ve bu günlüğün, hayatımın bu ezberinin ilk bölümünü yazarken Simon'ın çöldeki evine ilk geldiğim zamanki günler hakkında kafamdaki sorulara yanıt vermesini isterdim. Çocukken neye benzediğim, güzel ve akıllı olup olmadığım, sahiden de söylediği kadar hızlı öğrenip öğrenmediğim gibi sorulara. Şimdiyse espri anlayışını ve yabanıllığını özlüyorum. O yaşlı mı yaşlı biriydi ama o zamandan beri birlikte yaşadığım her iki kişiden de çok daha yabanıl ve komikti.

Paul *acınacak* kadar ciddiye. Piton kafesine taş attığımda yüzünün ne hale geldiğini veya bana okumayı öğretirken ne kadar vahim bir tavır takındığını hatırlaması bile gülünç. Üstelik kütüphanede birlikte yaşarken günlüğünün ilk kısımlarını tekrar okuduğunda dudaklarını büzüp kaşlarını çatardı – bana komik gelen yerlerde bile.

Bob'un ondan kalır bir tarafı yok. Bir robotta espri anlayışı bulunmasını beklemek saçma olurdu ama yine de ciddiyetini ve hassasiyetini kabullenmek zor. Özellikle de uzun hayatı boyunca görüp durduğu o rüyadan bana bahsederken. İlk başta ilgi duymadım değil ama zamanla içimi sıktı.

Sanırım üç odalı bu dairede onunla beraber yaşamamda o rüyanın etkisi büyük. Uzun zaman önce sıradan bir insan gibi yaşama ve davranma, rüyayı ilk gören kişinin hayatı gibi bir hayat sürdürme arzusunun başlangıcı çok büyük ihtimale ona dayanıyor.

Sonuçta onun sahip olmak istediği eş veya metresim. Ve bir tür evcilik oyunu oynuyoruz, çünkü Bob öyle istiyor.

Bence o aklını kaçırmış.

Hem beyninin bir bekârından kopyalanmadığını nereden biliyor? Veya bir kadınınından?

İtirazlarıma hiç kulak asmıyor. Yalnızca, "Bunu cidden dert ediyor musun, Mary?" deyip geçiyor.

108

Galiba etmiyorum. Paul'ü özlemesine özlüyorum. Sanırım ona az biraz âşıktım. Fakat işin aslı bu hayatı, koyu tenli bir robota yoldaşlık etmeyi cidden dert etmiyorum.

Tanrı aşkına, eskiden *hayvanat bahçesinde* yaşardım. Bunu da atlatırım.

Pencerenin dışında hâlâ kar yağıyor. Hafıza günlüğümdeki bu bölümü bitirdikten sonra bir saat boş oturacak, bira içecek, karı seyredecek ve Bob'un eve gelmesini bekleyeceğim.

Paul'ü geri almak elbette hoş olurdu. Fakat Simon'ın da dediği gibi hayatta hep kazanamazsın. Bunu da atlatırım.

İki

Bob bana yine rüyasından bahsediyordu. Her zamanki gibi o konuşurken kibarca gülümseyip anlayışlı davranmaktan başka pek bir şey yapamıyorum. Rüyasında beyaz bir kadın görüyor ama o kadın ban hiç benzemiyor. Ben siyah saçlı ve bedensel olarak kuvvetliyim. Ayrıca dolgun, sağlam kalçala-

ra ve uyluklara sahibim. Diğer kadınsa sarışın, uzun boylu ve ince. “Estetik,” diyor Bob. Ve ben öyle değilim – lakin bu sözcük Paul’e epey yakışabilir. Bob’un rüyasındaki kadın hep siyah bir göletin başında dikiliyor ve bir bornoz giyiyor. Ben-se hayatım boyunca bornoz giydiğimi hiç sanmıyorum ve göletlerin başında uzun süre beklemek gibi bir hevesim yok.

Sanırım anlatmaya çalıştığım şey Bob’un bana değil o kadına âşık olduğu. Hem böylesi herkes için daha iyi.

Bob’a âşık olmadığım kesin – hatta Paul’ü benden ayırıp hapse yolladığında ondan nefret ettim. İlk şoku atlattıktan sonra ağladım ve ona defalarca kez vurdum. Alışması en zor şeylerden biri de onun gerçekten bir Saptayıcı olması –her şeye rağmen Saptayıcıların gerçekten var olmaları– idi. Onun bir robot veya zenci olması beni rahatsız etmedi; yaşadığım tecrübenin kıssadan hissesi *saptanabildiğimi* keşfetmekti. Bu hayatım boyunca büyük bir güç bulduğum bir şeyi benden aldı: İçinde yaşadığım bu salaklar toplumu tarafından kandırılmadığım hissi. Simon’ın –hayatım boyunca sevdiğim veya muhtemelen seveceğim tek kişinin– bana verdiği özgüvenin bir kısmını incitti.

Eh, Paul hoş, tatlı bir adamdı ve onun için endişeleniyorum. Bob’a onu hangi hapishaneye yolladıysa oradan salıverdirtmeye çalıştım ama Bob konuyu benim tartışmaya bile yanaşmıyor. Yalnızca, “Ona kimse zarar vermeyecek,” diyor ve kestirip atıyor. İlk başta Paul için ağlayacak gibi oluyordum. Sevimliliğini ve saflığını, bana bir şeyler satın almaktan duyduğu çocukça zevki özlüyordum. Fakat uğruna gerçekten gözyaşı dökmedim.

Öte yandan Bob sonuç odaklı bir yaratık. Çok yaşlı –hâlâ yaşasaydı Simon’dan bile yaşlı olacağını– biliyorum; lakin ona çekici denebilecek bir dünyadan bezginlik katması hariç buna hiç önem vermiyor gibi. Ayrıca bir robot olmasının seks yapamamamızdan dolayı ilişkimize belirli bir basitlik katması hariç benim için en ufak bir anlamı yok. Seks meselesini ilk keşfettiğimde hayal kırıklığına uğramadım değil ama zamanla ona da alıştım.

Üç

Paul'le ayrılmamızın üstünden yarım sene geçti ve Bob'la yaşamak rahat olsa da pek mutluluk verici değil. İnsanlık eksikliği sebebiyle bir robotu azarlamak saçma olurdu ama nihayetinde sorun da o. Duygudan yoksun olduğunu kastetmiyorum - tam tersine. Ne zaman yemek yesem ona benimle beraber oturmasını istemeyi akıl etmem gerekiyor, yoksa duyguları inciniyor. Ona kızdığım da hakikaten şaşıp kalıyor. Bir keresinde canım sıkırken ona "Robot" adıyla sataştığımda korkutacak kadar çileden çıktı ve bana, "Tecessümümü ben seçmedim!" diye bağırdı. Hayır. Hassasiyetlerine karşı daima tetikte beklemem gerekmesi bakımından Paul'e benziyor. Başkalarının üstüne varmayan sadece benim.

110

Fakat Bob insan değil ve bunu unutamam. Birlikte geçirdiğimiz ilk ayda birkaç kez unuttum. Bu dediğim Paul'ü benden koparmasının öfkesi dindikten sonra, yani ikinci ayımızda oldu; onu baştan çıkarmayı denedim. Mutfak masasında konuşmadan oturuyorduk. Ben bir tabak yağda yumurta ve üçüncü bardak biramı bitirirken Bob yakışıklı başı bana dönük olarak yanımda oturuyor, yemek yememi seyrediyordu. Dokunaklı denebilecek kadar utangaç bir hali vardı. Hiç yemek yememesine çoktan alışmıştım ve bu basit gerçeğin taşıdığı anlamı büsbütün unutmuştum. Sebep belki biraydı ama kendimi onun açık kahverengi ve genç teniyle; kısa, kıvrıkcık ve parlak siyah saçlarıyla ve de kahverengi gözleriyle gerçekten ne kadar yakışıklı göründüğünü ilk defa fark ederken buldum. Üstelik çehresi ne kadar da güçlü ve hassastı! O anda aniden cinselden ziyade anaç bir hisse kapıldım ve uzanıp elimi bileğinin hemen yukarısına koydum. Teni bir insanınki gibi sıcaktı.

Bakışlarını masanın üstüne çevirirken ağzını açmadı. Zaten o günlerde birbirimizle pek konuşmazdık. Üstünde kısa kollu, bej renkli bir Senlon gömlek vardı. Esmer -ve güzel- kolu pürüzsüz, tüysüz ve dokunulduğunda sıcaktı. Hâkî pantolon giymişti. Bardağımı masaya bıraktım ve bir rüya-

daymışçasına ağır ağır elimi uyluğuna doğru uzattım. Bar-
dağı bıraktığım, tereddüt edercesine bir an duraksadığım,
sonra da bir elim kolunu hafifçe tutarken diğerini de yak-
laştırdığım kısacık zaman dahilinde bütün o hadise heyecan
verici bir cinsellik kazanmıştı; ansızın tahrik olmuştum ve
bu duyguyla başım dönüyordu. Avucumu uyluğunun iç kıs-
mına koydum.

Bana uzun gelen bir süre boyunca öyle oturduk. Açıkçası
şimdi ne yapacağımı bilmiyordum. Zihnim duruma yönelik
herhangi bir hesap yapmaktan tümüyle acizdi ve “robot” ke-
limesi bir an bile olsun aklımdan geçmedi. Lakin başka... *er-
keklerle* yapabileceğim gibi daha ileri gitmedim.

Bob sonunda başını kaldırıp bana baktı. Yüzü bir tuhaftı.
Lakin her türlü ifadeden yoksun gibiydi. “Ne yapmaya çalışı-
yorsun?” diye sordu.

Ona aptal aptal baktım.

Başını benimkine doğru eğdi. “Ne halt yemeye çalışıyor-
sun?”

Cevap vermedim.

111

Boştaki eliyle elimi bacağından kaldırdı. Ben de diğer eli-
mi kolundan çektim. Ayağa kalkıp pantolonunu çıkarmaya
başladı. Hiçbir şey düşünmeden ona bön bön baktım.

Gösterdiği şeyle karşılaşmayı beklememiştim. Gördü-
ğümde de gerçekten şok geçirdim. Bacaklarının arası boştu.
Oradaki düzgün ve esmer tende basit bir kınıklık vardı, o
kadar.

Bütün bu zaman zarfında bana bakıyordu. Alt çıplaklığı-
nın kafama dank ettiğini görünce, “Ben Cleveland, Ohio’daki
bir fabrikada üretildim, kadın. Doğmadım. Bir insan değı-
lim,” dedi

Başımı öteye çevirdim ve az sonra tekrar pantolonunu
giydiğini işittim.

Bir düşünce otobüsüyle hayvanat bahçesine gittim. Bir-
kaç gün sonra da hamile olduğumu keşfettim.

Dört

Bob dün gece rüyasından bahsetmektense yapay zekâlardan bahsetmeye başladı.

Bob beyninin bir düşünce otobüsündeki telepatik beyne hiç benzemediğini söylüyor. Düşünce otobüsleri Bob'un bir "niyet sinyali alıcısı ve güzergâh arayıcısı" dediği şeyle talimat alıp kendi kendilerini sürüyorlarmış. Ne Bob'un ne de Kuzey Amerika'da kalan altı veya yedi Saptayıcının en ufak bir telepati yeteneği yokmuş. Telepati onların "insan modeli" zekâlarına çok fazla yük olurmuş.

Bob bir Dokuzuncu Yapım robot. Söylediğine göre kendisinden başka bir tane bile kalmamış olabilecek Dokuzuncu Yapımlar çok özel bir "kopyalanmış zekâ" türündenmişler ve üretilen son robot serisiymişler. Endüstriyel idareciler ve üst düzey yöneticiler olmak üzere tasarlanmışlar; Bob özel arabalar ortadan kalkıncaya dek otomobil tekeline idare etmiş. Bana bir zamanlar yalnızca özel arabalar değil, havada uçan ve içlerinde insan taşıyan makineler de olduğunu söylüyor. Anlattıkları kulağa imkânsız geliyor.

Birlikte yaşamamızda ısrar etmesinin ardından Bob'la beraberliğe alışma yöntemim ona eskiden işlerin nasıl yürüdüğü hakkında sorular sormaktı. Sorularımı cevaplamaktan hoşlanıyor gibiydi.

Ona düşünce otobüslerinin neden robotlar tarafından sürülmediğini sordum.

"Asıl fikir," dedi, "en gelişmiş makineyi yapmaktı. Bana – benim türümde robotlara – imkân tanıyan da aynı fikir oldu."

"Bir düşünce otobüsünün nesi en gelişmiş?" dedim. Rahat koltuklarıyla ve asla üçü yahut dördü geçmeyen yolcularıyla hep etrafta görmeye alıştığımız düşünce otobüsleri bana son derece sıradan şeylermiş gibi geliyordu. O sağlam, gri renkli, dört tekerlekli alüminyum araçlar hep çalışan ve kullanmak için kredi kartı gerekmeyen az sayıdaki mekanik şeyden biriydi.

Bob apartman dairemizin mutfağındaki tozlu bir plek-

siglas sandalyede oturuyordu; bense nükleer ocağın çalışan tek yakmacında sentetik yumurta kaynatıyordum. Ocağın üstündeki duvar kaplamasının bir bölümü yıllar evvel dö-külmüş, gideli çok olmuş eski kiracıların yalıtım için oraya çiviledikleri yeşil kapaklı bir kitabın kopyaları açığa çıkmıştı.

“Eh, öncelikle sürekli *çalışıyorlar*,” dedi Bob vahamet-le. “Yedek parçaya ihtiyaçları yok. Bir düşünce otobüsünün beyni gerek makinedeki yıpranmaları ve stres noktalarını bulmakta, gerekse yıpranma ve aşınmayı dağıtacak kritik ayarlamaları yapmakta o kadar beceriklidir ki yedek parça üretilmesine ihtiyaç yoktu.” Pencereden dışarıda yağan kara bakıyordu. “Benim vücudum da aynı şekilde çalışır,” dedi. “Ben de yedek parçalara ihtiyaç duymam.” Susup kaldı.

Konudan uzaklaşır gibi bir hali vardı. Aynı şeyi daha önce de yaptığını fark etmiş ve buna dikkatini çekmiştim. “Bunu-yorum,” dedi. “Robot beyinleri de herkesinki gibi eskir.” Fa-kat anlaşılan düşünce otobüsü beyinleri eskimiyordu.

Sanırım Bob rüyasıyla ve “kayıp benliğini diriltme” girişi-miyle –Paul’ü hapse göndermesine ve beni eş olarak yanına almasına yol açan girişimle– çok fazla takıntılı. Kimin bey-nine sahip olduğunu öğrenmek ve o beynin anılarını kurtar-mak istiyor. Bence bu mümkün değil. Bence mümkün olma-dığını *o da* biliyor. Taşıdığı beyin çok zeki bir insan beyninin *silinmiş* bir kopyası. Hem de birkaç eski rüya hariç tamamen silinmiş.

Ona konuyu kapatmasını söyledim. “Şüpheye düştüğün-de unut giysin,” derdi Paul. Fakat Bob aklını başında tutan –ilgisini çeken– tek şeyin bu olduğunu söylüyor. Dokuzuncu Yapımlar ilk on mavilerinde ev akımıyla ve trafolarla kendi devrelerini yakmışlar, ağır fabrika ekipmanlarıyla beyinleri-ni ezmişler veya durduk yerde sapıtıp ya budalalar gibi salya akıtmaya, ya da tutarsızlaşıp çılgınlar gibi avaz avaz haykır-maya başlamışlar. Hatta kendilerini nehirlerde boğanlar ya da tarım alanlarına diri diri gömenler bile olmuş. Dokuzun-cu Yapım serisinin ardından başka bir robot üretilmemiş. Asla.

Bob düşünürken parmaklarını siyah, kıvrıkcık saçlarından tekrar tekrar geçirme huyuna sahip. Bu çok *insanca* bir jest. Aynı şeyi başka bir robotun yaptığını hiç görmedim. Üstelik bazen *ıslık çaldığı* bile oluyor.

Bir keresinde bana beyninin silinmiş hafızasındaki bir şiirin bir mısrasını kısmen hatırladığını söyledi. Şöyle diyordu: “Biliyorum sanırım ‘bunların’ kime ait olduğunu...”^{*} Fakat o “bunların” ne olduğunu hatırlamıyordu. “Âletler” veya “düşler” gibi bir kelime. Bazen mısrayı öyle söylüyordu:

“Biliyorum sanırım bu düşlerin kime ait olduğunu...” Fakat bu onu tatmin etmiyordu.

Bir keresinde bana bildiği kadarıyla o “anıları” diğer Dokuzuncu Yapımların paylaşmadıklarını açıkladığında neden diğerlerinden farklı olduğunu düşündüğünü sordum. Bana şu cevabı verdi: “İçlerindeki tek zenci benim.” Ve başka bir şey söylemedi.

O öğleden sonra mutfağımızda dalıp gittiğinde, “Bir düşünce otobüsünün ‘gelişmiş’ tek yanı kendi bakımını yapabilmesi mi?” diye sorarak dikkatini çektim.

“Hayır,” dedi ve parmaklarını saçlarında gezdirdi. “Hayır.” Fakat sözlerini hemen sürdüreceğine, “Bana bir esrarlı sigara getiriver, olur mu, Mary?” dedi. Bana her seferinde Mary Lou yerine “Mary” diyor.

“Tamam,” dedim. “Peki ama uyuşturucu bir robota etki edebilir mi?”

“Sen getir yeter,” dedi.

Yatak odamdaki paketten bir sigara aldım. Sigaralar yaşadığımız apartman sitesindeki insanlara –çoğumuz gibi sarı kredi kartı kullanan insanlara– haftada iki defa Pro-süt ve sentetik yumurtalarla beraber teslim edilen Nevada Otu adlı yumuşak bir marka. “İnsanlar” dememin sebebi, Bob’un burada kalan tek robot olması. İşe düşünce otobüsüyle gidip geliyor ve günde altı saat evde olmuyor. O zamanın çoğunu kitaplar veya

* Amerikalı şair Robert Frost’un *Stopping by Woods on a Snowy Evening* (Karlı Bir Akşam Vakti Ormana Uğramak) şiirinden bir mısra. Spofforth’ın unuttuğu kelime “woods.” –çn

mikrofilmden kadim dergiler okuyarak geçiriyorum. Bob hemen hemen her gün işyerinden bana kitap getiriyor. Onları Paul'le beraber içinde yaşadığımdan bile daha eski bir arşiv binasından alıyormuş. Bir keresinde kitaplardan başka okunacak bir şey olup olmadığını sorduğumda bana bir mikrofilm projektörü getirdi. Bob bazen çok yardımsever oluyor – gerçi düşünüyorum da sanırım aslen bütün robotlar o şekilde programlanıyordu: Başkalarına yardım etmeleri için.

Bu anlatımda, hayatımı ezberleme planımın bu devamınca kesinlikle konudan konuya atlıyorum. Belki Bob gibi ben de bunuyorumdur.

Hayır, bunak falan değilim. Hayatımı yeniden ezberlediğim için heyecanlıyım, o kadar. Bu günlüğe başlamadan önce sadece bıkkındım – tıpkı Simon öldükten sonra New Mexico'da, Paul bir çocuğun yalınlığı ve sevimliliğiyle çıkagelmeden önce Bronx Hayvanat Bahçesi'nde olduğum kadar bıkkın.

Paul'ü düşünmekten vazgeçsem iyi olacak.

115

Bob'a sigarasını getirdiğimde onu yakıp derin bir nefes çekti. Sonra da dostane davranma çabasıyla, "Sen hiç sigara tütürmez misin? Veya hap içmez misin?" diye sordu.

"Hayır," dedim. "Beni fiziki olarak hasta ediyorlar. Zaten onları içme fikrinden hazzetmiyorum. Tamamıyla uyanık olmaktan hoşlanıyorum."

"Evet, öylesin de," dedi. "Sana gıpta ediyorum."

"Neden bana gıpta ediyorsun?" diye sordum. "Ben insanım ve hastalanma, yaşlanma, kemiklerimin kırılması gibi şeylere tâbiyim..."

Sözlerimi duymazdan geldi. "Günün yirmi üç saati tamamıyla uyanık ve bilinçli olacak şekilde programlandım. Sadece son birkaç yıldır, rüyalarımı –eski kişiliğimi ve onun silinmiş hisleri ile anılarını– düşünmeye yoğunlaşmak için kendime izin verdiğimden beri... zihnimi gevşetmeyi ve dalıp gitmeyi öğrendim." Sigaradan bir nefes daha çekti. "Tamamıyla uyanık olmaktan hiç hoşlanmazdım. Şimdi de hoşlanmadığım kesin."

Dediklerine bir dakika kafa yordum. “Esrarın metal bir beyne etki edebileceğinden kuşkuluyum. Neden kendini kafayı bulacak şekilde programlamayı denemiyorsun? Bir yerlerdeki bazı devrelerde değişiklik yapıp kendini mutlu yahut sarhoş edemez misin?”

“Denemiştım. Dearborn’dayken. Ve daha sonra Hükümet tarafından bu saçma sapan üniversite dekanlığına ilk atandığımda. İkinci defa ilkinden daha çok uğraştım, çünkü üniversitenin bir tür içe dönüklük haricinde hiçbir şey öğrenmemek için buraya gelen öğrencilere güya eğitim vermesini anlamak beni çileden çıkarmıştı. Fakat kafayı bulmadım. Akşamdan kaldım.”

Sandalyesinden kalkıp pencereye gitti ve bir süre karları seyretti. Yumurtalarımı ocaktan alıp soymaya başladım.

Sonra Bob tekrar konuştu. “Belki beni o kadar kızdıran şey beynime gömülü bir klasik eğitimin anılarıydı. Veya belki sahiden de işimi yapmak için eğitilmiş olmamdı. Mühendislikten anlıyorum. Fakat öğrencilerimden teki bile termodinamik yasalarından herhangi birini, vektör analizini, üç boyutlu geometriyi veya istatistiksel analizi bilmiyor. Bütün disiplinlere ve hatta daha fazlasına aşınayım. Üstelik bunlar beynime yerleştirilmiş manyetik hafızada yer almıyor. Onları Cleveland’dayken kütüphane kasetlerini tekrar tekrar oynatarak ve diğer Dokuzuncu Yapım robotlarla beraber ders çalışarak kendim öğrendim. Bir Saptayıcı olmayı da öğrendim...” Başını iki yana salladı ve pencereye sırtını dönüp bana baktı. “Ama artık onun da önemi yok. Baban haklıydı. Artık çalışır durumda pek fazla Saptayıcı kalmadı. Onlara ihtiyaç duyulmuyor. Çocuklar doğmaz olduğunda—”

“Çocuklar mı?” dedim.

“Evet,” dedi. Sonra tekrar oturdu. “Gel sana düşünce otobüslerini anlatayım.”

“Peki ya çocuklar?” dedim. “Paul bir keresinde bana—”

Bob tuhaf bir bakış attı. “Mary,” dedi, “artık neden çocuk doğmadığını bilmiyorum. Bunun nüfus kontrol ekipmanıyla bir ilgisi var.”

“Eğer kimse doğmuyorsa,” dedim, “dünyada hiç insan kalmayacak.”

Bob bir dakika ses çıkarmadı. Sonra gözünü yeniden bana dikti. “Umurunda mı?” diye sordu. “Sahiden umurunda mı?”

Bana de gözümü ona diktim. Ne diyeceğimi bilmiyordum. Umurumda olup olmadığını da.

Beş

Bu daireye Paul alınıp götürüldükten bir hafta sonra taşındık ve aradan geçen aylarda ondan epey hoşlanırdım. Bob dökülen duvarların yenilenmesi, yeni duvar kâğıtları döşenmesi, ocaktaki yakmaçların tamir edilmesi ve kanepenin tekrar doldurulması için onarım ve bakım robotları getirtmeye çalıştı ama şimdiye kadar sonuç alamadı. O muhtemelen New York’taki en üst düzey güç; en azından daha geniş yetkilere sahip başka bir yaratık tanımıyorum. Fakat elinden fazla bir şey gelmiyor. Küçükken Simon bana her şeyin bozulduğunu ve iyi ki de öyle olduğunu söylerdi. “Teknoloji Çağı paslandı,” derdi. Eh, Simon öldüğünden beri aradan geçen kırk sarıda durum daha bile sarpa sardı. Yine de burada durum o kadar kötü değil. Camları silme ve yerleri temizleme işlerini kendim yapıyorum. Yiyeceğimiz de bol.

117

Hamileliğimde bira içmekten zevk duyar oldum ve Bob otomatik bir birahaneden gelen sınırsız stoka sahip bir yer biliyor. Her üçüncü veya dördüncü teneke bozuk çıksa da onları tuvalete dökmek kolay. Lavabo deliği çok tıkalı.

Bob geçen gün salon duvarındaki büyük ve çirkin lekenin üstüne asayım diye bana arşivden elle çizilmiş kadim bir resim getirdi. Çerçeve küçük bir pirinç levha vardı. Levhadaki yazıyı okuyabildim: “Peter Bruegel, *İkaros’un Düşüşü Sırasında Bir Manzara*.” Resim çok güzel görünüyor. Bunları yazdığım masadan başımı kaldırdığımda onu görebiliyorum. Suda bir su kütleli –bir okyanus veya büyük bir göl– var. Suda dışarı bir bacak çıkıntı yapıyor. Gördüğüme anlam veremesem de sahnenin geri kalanının durgunluğu hoşuma gidi-

yor. Suda çırpınan o bacak hariç. Günün birinde biraz mavi boya bulup üstünü kapatmayı deneyebilirim.

Bob'un bitirdiğimizi düşündüğüm bir sohbete günler sonra kaldığı yerden devam etmek gibi bir huyu var. Herhalde bu özelliği zihninin bilgileri saklama biçiminden kaynaklanıyor. Bob hiçbir şeyi unutamadığını söylüyor. Ama eğer bu doğruysa neden eğitiminin başlarında öğrenmeye o kadar çaba harcadı?

Bu sabah kahvaltı ederken ve o da yanımda otururken tekrar otobüslerden bahsetmeye başladı. Herhalde ben uyurken o konuya kafa yoruyordu. Bazen sabahleyin yataktan kalktığımda onu salonda ellerini çenesinin altında kavuşturmuş olarak otururken veya mutfakta volta atarken bulmak beni ürkütüyor. Bir defasında ona bütün gece *yapacak* bir şeyi olsun diye okuma öğretmeyi teklif ettim ama o, "Zaten çok fazla şey biliyorum, Mary," dedi. Daha da üstüne varmadım.

Tadını pek beğenmeden bir kâse sentetik protein gevreği yediğim sırada Bob durduk yerde, "Bir düşünce otobüsünün beyni aslında devamlı uyanık değildir," dedi. "Sadece kavrayışlıdır. Öyle bir beyne sahip olmak fena olmazdı. Sadece kavrama yeteneği ve kısıtlı bir amaç algısı."

"Öyle insanlar tanıdım," dedim protein gevreğini çiğnerken. Ona bakmıyordum; hâlâ epey uykulu gözlerle gevrek kutusunun yanındaki parlak tanıtım resmini inceliyordum. Resim güya herkesin güvendiği -ama adını neredeyse hiç kimsenin bilmediği- bir surat gösteriyordu. O surat belli ki sentetik protein gevreğiyle dolu büyük bir kâsenin üzerinde gülümsüyordu. Gevrek resmi elbette insanların kutuda ne olduğunu bilmeleri için gerekliydi ama adam resminin anlamını merak ediyordum. Paul hakkında söyleyebileceğim bir şey varsa o da sizi öyle konularda meraklandırması. Çevremizdeki şeylerin *anlamı* ve size kendinizi nasıl *hissettirdikleri* hakkında şimdiye dek tanıdığım herkesten daha meraklı. Merakının birazı bana da geçmiş olmalı.

Paul'e göre kutudaki surat Yüce İsa'nın suratiymiş. Pek çok şeyin satışında kullanılırmış. Paul bir yerlerde bunun

altında yatan fikre “kalıtsal hürmet” dendiğini okumuştı. Muhtemelen yüz veya daha fazla mavi önce öyle şeylerin planlandığı günlerden kalma bir terimdi.

“Bir otobüs beyninin yaptığı tek şey,” diyordu Bob, “kafasında gidecek bir yer belirleyen bir yolcunun zihnini okumak, sonra da herhangi bir kaza yapmadan onu oraya götürmenin bir yolunu belirlemektir. Ve o kişinin gideceği yeri diğer yolcularınkine uydurmak. Bu da herhalde kötü bir hayat olmasa gerek.”

Başımı kaldırıp ona baktım. “Eğer tekerlekler üstünde gitmekten hoşlanıyorsan,” dedim.

“Ford tesislerinde üretilen ilk düşünce otobüsü modelleri çift taraflı telepatlarmış. Yolcularının kafalarına müzik veya hoş düşünceler yayınlarmış. Bazı gece seferlerinde erotik düşünceler bile gönderilirmiş.”

“Neden artık öyle yapmıyorlar? Ekipmanları mı bozuldu?”

“Hayır,” dedi. “Söyledim ya, düşünce otobüsleri diğer hurdalardan farklıdır. Bozulmazlar. Asıl sorun kimsenin otobüslerden *inmemesiymiş*.”

Kafa salladım. Sonra da, “Ben herhalde inerdim,” dedim.

“Ama sen farklısın,” dedi. “Sen Kuzey Amerika’daki programlanmamış tek kadınsın. Ve kesinlikle tek hamilesin.”

“Başka kimse hamile değilse ben neden olayım?” diye sordum.

“Çünkü hap veya esrar içmiyorsun. Son otuz yılki çoğu ilaç doğurganlık kısıtlayıcı bir madde içerir. Geçen gün aramızda o konu konuşulduktan sonra kütüphanedeki bazı kontrol kasetlerini gözden geçirdim. Bir yıl boyunca nüfusu azaltmak için bir Yöneltilmiş Plan uygulamaya koyulmuş. Bir bilgisayar kararıymış. Fakat bir sorun çıkmış ve bir daha asla nüfus artışına gidilmemiş.”

İşte bu şoke ediciydi. Bir süre orada öylece oturarak düşündüm. Bir diğer ekipman arızası veya bir diğer yanmış bilgisayar. Bebeklerin sonu. Ebediyen.

“Bu konuda bir şeyler yapabilir misin? Yani arızayı onarabilir misin?”

“Belki,” dedi. “Ama onarım için programlanmadım.”

“Of, hadi ama, Bob,” dedim aniden kızarak. “Bahse varım gerçekten istersen bu duvarları boyayabilir ve lavaboyu açabilirsin.”

Konuşmadı.

Kendimi bir tuhaf hissediyordum. Asabiydim. Dünyadaki çocuk eksikliği konulu sohbetimiz –Paul belirtinceye kadar hiç fark etmediğim bir şey– kafamı bozuyordu.

Bob’u sert bir ifadeyle –Paul’ün gizemli dediği ve beni kendisine daha da sevdirdiğini söylediği bakışlarla– süzüyordum. “Robotlar yalan söyleyebilirler mi?” diye sordum.

Cevap vermedi.

Altı

Dün öğleden sonra Bob üniversiteden eve erken geldi. Artık yedi aylık hamileyim ve dairede bol bol aylaklık ederek vakit öldürüyorum, kar yağışını seyrediyorum. Bazen biraz okuyorum, bazen de yalnızca oturuyorum. Dün Bob eve geldiğinde sıkkın ve huzursuzdum. Ona, “Doğru düzgün bir pardösüm olsaydı yürüyüşe çıkardım,” dedim.

Bana kısa bir süre tuhaf tuhaf baktı. Ardından, “Sana bir pardösü alacağım,” dedi ve döndüğü gibi kapıdan çıkıp gitti.

O geri gelinceye dek iki saat geçmiş olmalıydı. O zamana kadar daha da sıkılmışımdı ve bu kadar ağırdan aldığı için sabırsızdım.

Geldiğinde yanında bir paket vardı. Onu bana vermeden önce bir dakika elinde tutarak karşımda dikildi. Çok ciddi ve –nasıl söylesem bilmem ki– savunmasız görünüyordu. Evet, tüm iriliğine ve gücüne rağmen kutuyu bana verirken bana bir çocuk kadar savunmasız gözüktü.

Paketi açtım. İçinden siyah kadife yakalı parlak kırmızı bir pardösü çıktı. Onu alıp üstümde denedim. Sahiden de kıpkırmızıydı. Yakasından da pek hoşlanmadım. Yine de sıcak tuttuğu kesindi.

“Bunu nereden aldın?” diye sordum. “Ve neden bu kadar geciktin?”

“Onu buluncaya kadar beş ambarın envanterlerinde arama yaptım,” dedi bana bakarak.

Kaşlarımı kaldırmama rağmen cevap vermedim. Karnımın üstüne gelen düğmeleri iliklemeye kalkışmadığım sürece pardösü üstüme cuk oturdu. “Hoşuna gitti mi?” diyerek olduğum yerde döndüm.

Bir şey söylemese de beni uzun bir süre düşünceli bakışlarla süzdü. Sonunda, “Fena değil. Saçların siyah olsaydı daha bile çok yakıştırdı,” dedi.

Ondan böyle bir şey duymak tuhaftı. Üstelik şimdiye kadar nasıl görüldüğümü fark ettiğine dair bir belirti vermemiştii. “Saç rengimi değiştirmeli miyim?” diye sordum. Saçlarım kahverengidir. Belirli bir nitelikten yoksun düz kahverengi. Asıl öne çıkan tarafım vücudumdur. Ve de gözlerim. Gözlerimden hoşlanırım.

“Hayır,” dedi. “Saçlarını boyamanı istemiyorum.” Bunu söyleme tarzında üzgün bir şey vardı. Ardından yine tuhaf bir laf etti: “Benimle bir yürüyüşe çıkmak ister misin?”

Başımı kaldırıp ona bakarken gözlerimi bir süre kırpmadım. Sonrasında, “Tabii,” dedim.

Sokağa çıktığımızda da elimden tutarak beni şaşkına çevirdi. ıslık çalmaya başladı. Neredeyse bomboş sokaklarda ve sadece kafası kıyak birkaç yaşlı bayanın sessiz sedasız oturarak esrarlı sigara içtiği karla kaplı Washington Meydanı’nda o şekilde yaklaşık bir saat yürüdük. Bob ona ayak uydurabilmem için yavaş yürümeye özen gösterdi –sahiden de kocaman– ama bütün o süre boyunca hiç konuşmadı. Ara sıra ıslık çalmayı kesip yüzümü incelercesine bana baksa da tek kelime etmedi.

Tuhaf bir durumdu. Lakin nedense hoşuma gitti. Kırmızı bir pardösü giymemde, yan yana yürümemizde ve elimi tutmasında onun için önemli bir şey varmış gibi geldi. Yine de o şeyin ne olduğunu bilme gereği duymadım. Bilmemi isteseydi bana söylerdi. Nedense onun tarafından *ihtiyaç duyulduğumu* ve bir süreliğine çok önem taşıdığımı hissettim. Hoş bir histi. Keşke kolunu omzuma atsaydı.

Bazen yakında bir anne olacağım düşüncesi beni korkutuyor ve bana kendimi yalnız hissettiriyor. Bob’la bunun hakkında konuşmadım. Nasıl konuşacağımı da bilmiyorum; kendi özlemlerine o kadar çok kapılmış gözüküyor ki.

Bebek doğurmak ve ona bakmakla ilgili bir kitap okudum. Fakat bir anne *olmanın* nasıl hissettireceğine dair en ufak bir fikrim yok. Hayatım boyunca bir bebek görmedim.

Yedi

New York’ta karların arasında yalnız başıma yürürken suratları seyredirim. Hep yavan, hep ifadesiz, hep alık olmazlar. Bazıları dillerinin ucunda zor düşünceler varmış gibi dikkatle kaşlarını çatar. İnce bedenlere, kırçıl saçlara ve parlak giysilere sahip gözleri donuklaşmış, düşüncelere dalmış orta yaşlı insanlar görürüm. Bu şehirde yanarak intiharların ardı arkası kesilmez. Çevremdekiler ölümü mü düşünürler? Onlara hiç sormam. Öyle bir şey yakışık almaz.

122 Neden birbirimizle konuşmayız? Neden bu kentin boş sokaklarında esen soğuk rüzgâra karşı birbirimize sokulmayız? Bir keresinde, uzun zaman önce New York’ta özel telefonlar varmış. İnsanlar o zamanlar birbirleriyle konuşurlarmış – belki uzaktan uzağa, tuhaf bir şekilde, elektronik cihazların incelttiği ve yapaylaştırdığı seslerle ama yine de konuşurlarmış. Bakkaliyelerin fiyatı, başkanlık seçimleri, ergen çocuklarının cinsel davranışları, hava durumuna ve ölüme duydukları korku hakkında. *Okurlarmış* da – belagatli bir dille kendilerine hitap eden yaşayanların ve ölülerin seslerini duyarlarmış. Zihinleri adeta, *Ben insanım. Konuşur, dinler ve okurum*, diyen insancıl bir lakırdıyla dolarmış.

Neden hiç kimse okuyamıyor? Neler oldu?

Random Yayınevi’nin, yani bir zamanlar kitaplar basan ve onlardan milyonlarca satan bir işyerinin bastığı son kitabın bir kopyasına sahibim. Kitabın adı *Ağır Tecavüz*; basım tarihi 2189. İlk sayfasında şöyle başlayan bir beyan var: “Bir serinin bu beşinci romanıyla birlikte Random Yayınevi yazınsal ka-

pılarını kapatıyor. Son yirmi yıldır okullardaki okuma programlarının iptali bu kararın alınmasına katkıda bulundu. Büyük bir üzüntüyle...” Ve böyle devam edip gidiyor.

Bob hemen hemen her şeyi biliyormuş gibi gözüküyor; fakat insanların okumayı ne zaman veya neden bıraktıklarını bilmiyor. “Çoğu kimse fazla tembeldir,” diyor. “Sadece kendilerini oyalayacak şeyler isterler.”

Belki haklıdır ama bana haklıymış gibi gelmiyor. Yaşadığımız apartman pek çok kereler restore edilmiş çok eski bir bina. Bodrum katındaki reaktöre yakın bir duvara kaba harflerle şöyle yazılmış: YAZMAK İĞRENÇ. Duvar kurumsal bir yeşile boyalı ve boyaya kabaca çizimlerle penisler, kadın göğüsleri ve de oral seks yapan veya birbirine vuran çiftler kazınmış. Fakat YAZMAK İĞRENÇ dışında bir sözcük bulunmuyor. Ne bu beyanda ne de bir çivi yahut bıçak ucuyla onu sert boyaya kazıyarak *yazma* dürtüsünde bir *tembellik* yok. O sert, bildirimsel ibareyi okurken hissettiğim şey içinde ne kadar çok *nefret* olduğu.

123

Belki her yanda gördüğüm ciddiyet ve soğukluk hiç çocuk bulunmadığı içindir. Artık hiç kimse genç değil. Hayatım boyunca kendimden genç birine rastlamadım. Çocukluk hakkındaki tek fikrim anılardan ve hayvanat bahçesinde çocuk taklidi yapan o edepsiz robotlardan geliyor.

En az otuz yaşında olmalıyım. Çocuğum dünyaya geldiğinde hiç oyun arkadaşı bulamayacak. Yaşama hevesini yitirmiş yaşlı, bezgin insanlara ait bir dünyada yapayalnız kalacak.

Sekiz

Kadim dünyada aktörlerin hiçbiri onları okuyamasa da televizyon yazarlarının hâlâ senaryolar yazdıkları bir dönem yaşanmış olmalı. Ve yazarken kasetçalarlar kullanan bazı yazarlar olmasına rağmen –özellikle de o sıralarda rağbet gören seks-ve-acı şovları için– pek çoğu bir tür şımarıklık-

tan dolayı öyle bir şeye yanaşmayıp senaryolarını daktiloyla yazmayı sürdürmüş. Daktilo üretimi yıllar önce dursa ve gerek yedek parçaların gerekse şeritlerin bulunması neredeyse imkânsız bir hal alsa bile daktilolardan çıkan senaryoların arkası kesilmemiş. Demek ki her stüdyonun bir *okuyucusu* –işî yönetmen senaryoları anlayabilsin ve aktörler rollerini oynayabilsinler diye yazılanları bir kasetçalara okumak olan bir insan– varmış. Petrolün Ölümü’nden sonra kitapları da-iremizin duvarlarını soğuk havadan yalıtmakta kullanılan Alfred Fain öykü televizyonculuğunun –namıdiğer Gerçekçi Video’nun– son günlerinde hem bir senarist hem de bir okuyucuymuş. *Son Otobiyografi* adlı kitabı şöyle başlıyor:

124

Ben bir delikanlıyken okumak hâlâ seçmeli ders olarak devlet okullarında öğretiliyordu. St. Louis’deyken Bayan Warburton’ın okuma dersindeki on iki yaş çocuk grubunu hâlâ açıkça hatırlıyorum. On yedi kişiydik ve kendimizi gururla entelektüel elitler olarak görürdük. Okuldaki sadece “siktir” ve “bok” gibi kelimeleri heceleyebilen –onları okul alanının büyük bölümünü kaplayan spor arenalarının, jimnastik salonlarının ve televizyon odalarının duvarlarına çiziktiren– diğer binlerce öğrenci bize kinci bir huşuyla muamele ederdi. Kimi zaman bizi itip kakmalarına rağmen –Zihin Gezisi dersinin ardından düzenli olarak burnumu katanan hokey oyuncusunu anımsadıkça hâlâ ürperirim– gizli-den gizliye bizi kıskanır gibilerdi. Üstelik onlar okumanın ne olduğuna dair iyi bir fikir sahibiydi.

Fakat bu anlattıklarım uzun zaman önceydi ve şimdi elli yaşındayım. Birlikte çalıştığım genç insanlar –porno yıldızları, yarışma şovlarının genç ve ateşli yönetmenleri, zevk uzmanları, duygu manipölatörleri, reklamcılar– okumanın ne olduğunu anlamadıkları gibi umursamıyorlar bile. Bir gün sette bir ihtiyarın yazmış olduğu bir senaryoyla uğraşı-yorduk. Senaryoda genç bir kız yaşça büyük bir kadına kitap fırlatıyordu. Sahne unutulmuş kadim bir metinden uyarlanan ve izleyiciye kendini iyi hissettiren dini bir öykünün par-

çasıydı. Ekip plastik sandalyelerle ve pelüş bir kilimle hayli ikna edici bir bekleme odası yaratmıştı. Fakat yönetmen geldiğinde dekorcu onun kısa bir görüşme yaparak ona “*kitapla ilgili kısmı pek anlamadığını*” söyledi. Bir kitabın ne olduğunu bilmediği her halinden anlaşılan ama bilmediğini itiraf etmek istemeyen yönetmen de bana kitabın neye yaradığını sordu. Adama kitabın onu okuyan kızı entelektüel ve bir nebze antisosyal göstermeye yaradığını söyledim. Yönetmen muhtemelen “entelektüel” sözünü de anlamamasına karşın duyduklarını düşünürmüş gibi yaptı, sonra da, “Gelin cam bir küllük kullanalım. Küllük kadına çarptığında da biraz kan aksın. Zaten sahne çok yavan,” dedi.

Onunla tartışamayacak kadar şoke olmuşum. Ne hale düştüğümüzü o zamana kadar tam olarak anlamamıştım.

Bu da beni şu soruya getiriyor: Bunları neden yazıyorum? Verebileceğim tek cevap, yazmayı hep istemiş olmam. Okulda okumayı öğrenirken hepimiz de bir günün birinde kitaplar yazacağımızı ve *birilerinin* onları okuyacağını sanmıştık. Artık buna başlamak için çok fazla beklediğimi biliyorum ama yine de fikrimi değiştirmeyeceğim.

Ne ironiktir ki yönetmen o senaryoyla bir ödül kazandı. Öyküde evli bir kadın iktidarsızlık sebebiyle kocası Claude’u bir kliniğe götürüyordu. Claude’un sorununu değerlendirmeleri için doktorları bekledikleri sırada sekse aç genç bir lezbiyenin fırlattığı küllük kadının yüzüne vuruyor ve onu komaya sokuyordu. Kadın daha sonra dini bir uyanışla beraber sanrılar görmeye başlıyordu.

Ödülün verildiği partide meskalin ve cinle sarhoş olduğumu, sonra da benimle beraber kanepede oturan göğsü çıplak aktriste televizyon endüstrisinin yegâne standartlarının parasal olduğunu ve televizyonda para kazanmanın ötesinde herhangi bir amaç bulunmadığını açıklamaya çalıştığımı hatırlıyorum. Ben konuşurken kadın bana devamlı gülümsemiş ve bazen parmak uçlarını hafifçe meme uçlarında gezdirmişti. Sözümü bitirdiğimde de, “Ama para da mutluluk verir,” demişti.

Onu sarhoş edip bir motele götürmüştüm.

Kitap yazarken kendimi bir Talmud âliminin veya bir Mısır bilimcisinin kendini yirmi yüzyılda Disneyland'da hissedebileceği gibi hissediyorum. Gerçi sanırım söylediklerimi dinlemek isteyen birileri olup olmadığını gerçekten merak etmiyorum; öyle birilerinin olmadığını *biliyorum*. Dünyada okuyabilen kaç kişi kaldığını merak etmemek elimde değil. Herhalde birkaç bindir. Bir yayınevi yöneticisi olarak yarı zamanlı çalışan bir arkadaşım ortalama bir kitabın aşağı yukarı seksen okuyucu bulduğunu söylüyor. Ona kitap basmaktan niye topyekün vazgeçmediklerini sordum. Açıkçası bilmediğini ama yayın kuruluşunun bağlı bulunduğu rekreasyon şirketinin çok ufak bir bölümü olduğu için muhtemelen varlığını unuttuklarını söyledi. Kendisi de okuma bilmez; fakat çok sevdiği annesi hayattayken neredeyse sürekli okuyan bir tür münzevi olduğundan kitaplara saygı duyar. Bu arada o bir ailede büyüdüğünü bildiğim birkaç kişiden biri. Dostlarımdan çoğu yurtlardan gelme. Ben Nebraska'daki bir kibbutzta* yetiştirildim. Fakat sonuçta ben Yahudi'yim ve bu da -Yahudi olmak ve olduğunu bilmek de- bugünlerde nadir rastlanır bir şey. Kibbutzun son üyelerinden biriydim; yirmili yaşlarımdayken orası devletçe işletilen bir Düşünür Yurduna dönüştürüldü.

2137 yılında doğdum...

O tarihi okuyunca hemen Alfred Fain'in ne kadar zaman önce yaşadığını merak edip Bob'a sordum. "Yaklaşık iki yüz yıl," dedi.

Ben de, "Artık bir tarih var mı? Bu yılın bir sayısı var mı?" diye sordum.

Bana soğuk bir bakış attı. "Hayır," dedi. "Tarih falan yok."

Tarihi bilmek isterdim. Çocuğumun bir doğum tarihi olsun diye bilmek isterdim.

* Yahudilerin kurdukları köye benzer bir toplu yaşam alanı. -çn

Bentley

Doksan Beşinci Gün

Artık o kadar yorgun değilim. İş yapmak giderek kolaylaşıyor ve kendimi daha kuvvetli hissediyorum.

Soporlarımı içmeye karar verdiğimden beri geceleri daha iyi uyuyorum. Ayrıca yemekler makbul geliyor ve epey yiyorum. Hem de hayatım boyunca hiç yemediğim kadar.

Artık soporların etkisinden pek hoşlanmıyorum; fakat doğru düzgün uyuyabilmem için gerekliler. Acı verici düşüncelerimden bazılarını önlüyorlar.

127

Bugün ayağım takıldı ve bitki sıralarının arasına düştüm. Yakındaki başka bir mahkûm koşup yanıma geldi ve kalkma yardım etti. Arada bir ıslık çaldığı için önceden fark ettiğim uzun boylu, kırçıl saçlı bir adamdı.

Üstümü başımı silkmeme yardım ettikten sonra bana yakından baktı. “İyi misin, ahbap?” diye sordu.

Tüm bunlar neredeyse müstehcene varacak kadar içli dışlıydı ama dert etmedim. “Evet,” dedim, “iyiyim.” Sonra robotlardan biri, “Konuşmak yok. Mahremiyet İhlali!” diye bağırdı. Adam bana bakarak kocaman sırttı ve omuz silkti. İkimiz de işimizin başına döndük. Fakat yürüyüp giderken, “Kahrolası aptal robotlar!” diye söylendiğini duydum ve sesindeki utanmazlık hissinin kuvvetine hayret ettim.

Diğer mahkûmların sıralar arasında fısıldaştıklarını gördüğüm oldu. Bu genellikle robotlar onları fark edip de duruncaya kadar birkaç dakika sürüyor.

Robotlar bizimle birlikte sıraların arasında yürüyorlar; fakat tarlanın sonundaki alçak uçuruma yaklaşımadan önce duruyorlar. Belki uçurumdan aşağı düşmesinler –veya itilmesinler– diye öyle programlanmışlardır. Sonuçta ben sıranın denize bakan tarafına varıncaya kadar yeterince uzak oluyorlar ve böylece zemin uçurum kenarına varmadan önce aşağı meylettiğinden beni kısa bir süreliğine göremiyorlar.

Her bir sıranın sonlarına doğru hızlı davranıp müziğin her bir ritminde tabancayı iki defa sıkmayı öğrendim. Bu bana on altı ritim boyunca okyanusun kenarında duracak –ve *Oğlanlar ve Kızlar İçin Aritmetik*'e şükran duyacak– kadar zaman veriyor. Orada dikilerek okyanusa bakıyorum. Seyretmesi harika – geniş, kocaman ve huzurlu. Nefsimdeki bir şey ona tepki verir gibi oluyor. Kapıldığım hissi adlandıramasam da alışılmadık hislere kucak açmayı tekrar öğreniyorum. Bazen okyanusun üstünde kuşlar oluyor. Kıvrık kanatlarını açarak havada geniş, akıcı yaylar çiziyorlar. İnsanların ve makinelerin dünyası üzerinde anlaşılmaz uçuşlarını yaparlarken görenin nefesini kesiyorlar. Onlara bakarken bazen bir filminden öğrendiğim bir sözcüğü kendi kendime fısıldıyorum: “Fevkalade!”

Alışılmadık hislere kucak açmayı öğrendiğimi söylediğim ve bu dediğim doğru. Artık bir sarıdan kısa zaman önce, yatak-masamda sessiz filmler seyrederken olduğumdan ne kadar da farklı görünüyorum. Çocukken kendim dışındaki şeylere yönelik duygularım hakkında tüm öğrendiklerime itaatsizlik ettiğimim farkındayım ama umurumda değil. Hatta bir zamanlar yasak olanları yapmaktan zevk alıyorum.

Kaybedecek hiçbir şeyim yok.

Sanırım okyanus benim için en çok suyun ve göğün gri olduğu yağmurlu günlerde anlam taşıyor. Uçurumun aşağısında kumlu bir sahil var; boz rengi gri sulara karşı çok güzel görünüyor. Hele gri gökteki beyaz kuşlar! Manzarayı hücremde hayal ederken bile kalp atışlarım fark edilecek kadar hızlanıyor. O manzara eski filmdeki başında şapka olan o at gibi, yavaşça ve ağır ağır çok aşağılara düşen King Kong gibi, şimdi sesli söylediğim kelimeler gibi hüzünlü geliyor: “Or-

manın kenarında bir tek alaycı kuş şakır.” Mary Lou’yu yerde bağdaş kurmuş oturarak kitabına bakarken hatırlamak gibi.

Hüzün. Hüzün. Fakat hüznü kucaklayacağım ve ezberlediğim bu hayatın bir parçası haline getireceğim.

Kaybedecek hiçbir şeyim yok.

Doksan Yedinci Gün

Bugün tarlada hayret verici bir şey oldu.

Yaklaşık iki saattir çalışıyordum; neredeyse ikinci mola zamanı gelmişti. Arkamdan, yani normalde robot denetmenin durduğu yerden bir hışırtı geldi ve dönüp o tarafa baktım. Robot yine sıraların arasındaydı ve kesik kesik yürüyordu. Tam ben bakarken ağır ayağı bir Protein 4 bitkisinin üstüne indi. Bitki iğrenç bir sesle yarıldı ve robotun ayağını mor sıvıyla kapladı.

Robotun ağzı sert bir ifadeyle kıvrımış, gözlerini yukarıya çevirmişti. Birkaç saniye sendeleyerek başka bir bitkinin daha üstüne bastı, sonra da devre dışıymışçasına kısa bir süre hiç kıpırdamadan durdu. Derken cansız bir nesne gibi yere kapaklandı. Diğer robot yanına geldi, onun tepkisiz bedenine baktı ve, “Kalk,” dedi. Fakat öbürü kıpırdamadı. Ayakta duran robot eğilip yerde yatanı kaldırdı ve onu hapishane binalarına doğru taşımaya başladı.

Bir dakika sonra tarlada yüksek bir sesin bağırıldığını duydum: “Arıza oldu, çocuklar!” Koşma patırtıları geldi. Şaşkınlıkla baktığımda mavi üniformalı bir grup mahkûmun sıralar arasında koştuğunu gördüm. Derken ansızın bir kol omzumu sardı – bu hayatım boyunca hiç olmamış bir şeydi: Bir yabancının kolunu omzuma atması! Kolun sahibi kırçıl saçlı adamdı ve, “Gel hadi, ahbap! Sahile,” diyordu. Kendimi koşarak onu takip ederken buldum. Korkuyordum. Korkuyordum ama iyi de hissediyordum.

Uçurumun alçak olduğu ve aşınmış basamaklara benzer kayalardan aşağı inilebilen bir yer vardı. Diğerleriyle beraber oradan inerken, bir yandan da ötekilerin arasındaki sırt

sıvazlamalara ve dostane bağışmalara hayret ederken -çocukken bile hiç böyle davranıldığını görmemiştim- basamakların yanındaki uçurum kayalarının birinde garip bir şey fark ettim. Orada silik beyaz boyayla, "John, Julie'yi seviyor. '94'lüler Sınıfı," yazıyordu.

Her şey o kadar tuhaftı ki hipnotize olmuş gibiydim. Adamlar birbirleriyle konuşup gülüyorlardı. Yaşananlar tıpkı korsan filmlerindeki -veya ona bakarsanız bazı hapishane filmlerindeki- gibiydi. Fakat bir şeyi filmlerde görmek ile gerçek hayatta görmek birbirinden çok farklı.

Lakin şimdi hücremde düşünürken büyük ihtimalle o tür bir samimiyeti filmlerde gördüğüm için öteki türlü olabileceğim kadar tedirgin olmadığımı anlayabiliyorum.

Adamlardan bazıları çevreden yalos* toplayıp sahilde bir ateş yaktılar. İlk defa açıkta bir ateş görsem de hoşuma gitti. Sonra adamlardan bazıları giysilerini çıkardılar ve gülerek sahilden aşağı koşup suya girdiler. Kimi sığ sulara batıp çıkarak oyun oynarken kimileri de daha derine gitti ve tıpkı Sağlık ve Zindelik havuzlarındaki gibi yüzmeye başladı. Hem oyun oynayanların hem de yüzenlerin küçük gruplar halinde kaldıklarını fark ettim. Böyle olmasını ister gibi bir halleri vardı.

Geri kalanımızsa ateşin çevresine halka şeklinde oturduk. Kır saçlı adam kapaklı cebinden bir esrarlı sigara çıkardı ve ateşten bir dal parçası alıp onu yaktı. Ateşlere alışkın gibiydi - hatta hepsi de aynı şeyi daha önce pek çok kez yapmışa benziyordu.

Gülümseyen bir adam yanındakine, "Charlie, son arızadan bu yana ne kadar zaman geçti?" diye sordu. Charlie de ona, "Bir süre oldu. Bu seferki geç bile kaldı," cevabını verdi. İlk gülerek, "Evet!" dedi.

Kır saçlı adam gelip yanıma oturdu. Sigarayı uzattı ama başımı iki yana salladım. O da omuz silkip sigarayı öbür tarafındaki adama verdi. Ardından, "En az bir saatimiz var. Burada robotların onarımı yavaştır," dedi.

* Dalgaların sürüklemesiyle karaya vuran tahta parçaları. -çn

“Neredeyiz?” diye sordum.

“Emin değilim,” dedi. “Herkes mahkemede bayıltılır ve buraya gelene kadar ayılmaz. Ama bir keresinde adamın biri bana Kuzey Carolina’da olabileceğimizi söylemişti.” Sigarayı almış olan ve şimdi de yanındakine veren adama hitap etti. “Öyle değil mi, ustabaşı? Kuzey Carolina mıydı?”

Ustabaşı ona doğru döndü. “Ben Güney diye duymuştum,” dedi. “Güney Carolina.”

“Eh, oralarda bir yerde işte,” dedi kır saçlı.

Bir süre ateşin etrafında hep beraber oturup ikindi havasında alevleri seyrettik ve sahile vuran dalgaları dinledik. Ara sıra yukarıdaki bir martının çığlığını duyduk. Derken yaşlıca adamlardan biri benimle konuştu. “Seni buraya neden yolladılar? Birini mi öldürdün?”

Utandığım için ne diyeceğimi bilemedim. Okumaktan anlamazdı. “Biriyle beraber yaşıyordum,” dedim en sonunda. “Bir kadınla...”

Adamın yüzü bir anlığına güldü, sonra neredeyse hemen üzgün bir ifadeye büründü. “Eskiden ben de bir kadınla beraber yaşamıştım. Bir maviden uzun bir süre.”

“Öyle mi?” dedim.

“Evet. Bir mavi ve bir sarı. En az. Ama beni buraya o yüzden koymadılar. Kahretsin, ben bir hırsızım. Ama yine de hatırlıyorum...” Buruşuk, sıska ve kamburdu; kafasında tek tük saç vardı ve sigarayı tutarken elleri titriyordu. Ondan bir nefes çekti, sonra da yanındaki daha genç adama verdi.

“Kadınlar,” diyerek sessizliği bozdu yanımdaki kırçıl saçlı adam.

O tek kelimedeki bir şey sanki yaşlı adamın dilini çözdü. “Ona kahve yapardım,” dedi, “ve yatakta içerdik. İçinde gerçek süt olan gerçek kahve. Bazen bulabilirsem biraz meyve de. Belki bir portakal. Kahveyi gri bir kupadan içerdik. Ben de yatağın diğer ucunda ona dönük oturup kendi kahvemi düşünürmüş gibi yapardım. Ama asıl yaptığım onu seyretmekti. Tanrım, o kadını seyretmeye doyamazdım.” Başını iki yana salladı.

Hüznünü hissedebiliyordum. Böyle konuştuğunu duymak kollarımdaki ve bacaklarımdaki tüyleri diken diken etmişti. Başka birinin benim için böyle konuştuğunu hiç duymamıştım. Adam ne hissediyorsa onu söylemişti ve hüznüme rağmen duyduklarım bana huzur verdi.

Başka biri usulca, “O kadına ne oldu?” diye sordu.

Yaşlı adam bir süre cevap vermedi. Sonunda, “Bilmiyorum,” dedi. “Bir gün değirmenden eve geldiğimde orada yoktu. Onu bir daha görmedim.”

Kısa bir suskunluk yaşandı, sonra genç mahkûmlardan biri söz aldı. Sanırım yardım etmeye çalışıyordu. “Eh, çabuk seks en iyisidir,” dedi felsefi bir üslupla.

Yaşlı adam başını yavaşça çevirdi ve konuşan adama dik dik baktı. Sonra da sert ve ifadesiz bir dille, “Canı cehenneme. O dediğinin canı cehenneme,” diye konuştu.

Şaşırmış gibi olan genç adam bakışlarını kaçırdı. “Öyle demek-”

“Canı cehenneme,” dedi yaşlı adam. “Çabuk seksin canı cehenneme. Hayatım nasıldı biliyorum.” Sonra tekrar okyanusa doğru dönüp alçak sesle sözlerini tekrarlardı. “Hayatım nasıldı biliyorum.”

Bunu duymak ve yaşlı adamın soluk mavi renkli hapisane gömleğinin altında omuzlarını kasarak, yaşlı ve derisi gergin kafasındaki saçlar rüzgârda uçuşarak okyanusa nasıl baktığını görmek beni öyle bir hüzne boğdu ki gözyaşı bile akıtamadım. O sırada Mary Lou’yu ve bazı sabahlar çay içerken nasıl görüldüğünü düşünüyordum. Veya elini enseme koyuşunu ve kimi zaman bana uzun uzun bakıp gülümseyişini...

Orada uzun bir süre oturup yaşlı adamın arkasındaki okyanusa bakarak Mary Lou’ya dair anılarımı düşünmüş ve kendi hüznümü hissetmiş olmalıyım. Derken yanımdaki kırçıl saçlı adamın usulca konuştuğunu duydum. “Yüzmek ister misin?” diye sordu. İrkilip başımı kaldırdım ve belki biraz aceleyle, “Hayır,” dedim. Fakat bütün bu yabancılarla beraber soyunma fikri beni çarçabuk şimdiki zaman geri getirmeye yetti.

Aslında yüzmeye bayılırım.

Düşünür Yurtlarında her bir çocuk on dakika boyunca havuza tek başına girebilir. Yurtlar Bireysellik konusunda çok katıdır.

Ben bunu düşünürken kırçıl saçlı adam bir anda, “Adım Belasco,” dedi.

Gözümü ayaklarımın etrafındaki kumlara diktim. “Merhaba,” dedim.

Az sonra, “*Senin* adın ne, ahbap?” diye sordu.

“Ah,” dedim bakışlarımı kumlardan ayırmaksızın. “Bentley.” Elini omzumda hissedince irkildim ve başımı kaldırdım yüzüne baktım. Bana sırtıyordu. “Tanıştığımıza sevindim, Bentley,” dedi.

Bir süre sonra kalkıp su kenarına indim ama yüzücülerden uzak durdum. Ohio’dan ayrıldığımdan beri çok değiştiğimi biliyorum; fakat bütün o samimiyet ve hissiyatlılık tek seferde kaldırabileceğimden fazlaydı. Ayrıca Mary Lou hakkındaki düşüncelerimle baş başa kalmak istiyordum.

Su kenarındaki küçük, kıvrıl bir deniz salyangozu kabuğunun içinde bir pavuryaya rastladım. Onun bir pavurya olduğunu Mary Lou’nun bulmuş olduğu *Kuzey Amerika Deniz Kenarı Yaratıkları* adlı kitaptaki bir resimden biliyordum.

Su kenarı boyunca güçlü, tuzlu, temiz bir koku vardı. Islak kumları nazıkçe yalayan dalgalar daha önce hiç duymadığım bir ses çıkarıyordu. Güneşin altında öylece dikilerek denizi seyrettim, kokuyu içime çektim ve su sesini dinledim. Sonunda Belasco’nun sesi beni geri çağırdı. “Gitme zamanı, Bentley. O robotu çok geçmeden onarırlar.”

Hep beraber sessizce basamaklardan yukarı çıktık ve tarladaki yerlerimizi alıp bekledik.

Bir süre sonra robotlar geri geldiler. Yokluklarında hiç ilerleme kaydetmemiş olduğumuzu fark etmediler. Salak robotlar.

Müziğin ritmine göre işe koyuldum.

Sıranın deniz tarafındaki ucuna geldiğimde aşağıdaki sahile baktım. Ateşimiz hâlâ yanıyordu.

“Ateşimiz” yazdığım daha yeni fark ettim. Onun hepimize –bir grup olarak bize– ait olduğunu düşünmem ne tuhaf!

Sahilden tarlalara geri dönerken saçları ağarmış o yaşlı adamla yan yana yürüdüm. Bir süreliğine ona nazikçe bir şey söyleyesim, kendi hüznümü daha çekilir kıldığı için ona teşekkür edesim, hatta kendi kolumu onun narin görünümlü omuzlarına sarasım geldi. Fakat hiçbirini yapmadım. Öyle şeylerin nasıl yapıldığını bilmiyorum. Keşke bilseydim; bunu tüm kalbimle isterdim. Fakat bilmiyorum işte.

Doksan Dokuzuncu Gün

Geceleri hücremde yalnızken çok düşünüyorum. Bazen kitaplarda okuduklarımı, çocukluğumu veya Ohio’da bir profesör olarak geçirdiğim üç maviyi düşünüyorum. Bazen de iki sarıdan uzun zaman önce; içinde film, okuma kartları ve resimli küçük kitaplar olan kutuyu bulduktan sonra okumayı öğrendiğim günleri. Kutunun üstünde şöyle yazıyordu: *Okuyucuların Başlangıç Seti*. Bunlar hayatım boyunca gördüğüm ilk basılı kelimelerdi ve elbette onları okuyamamıştım. Acaba bir kitaptaki sözcükleri okuyana kadar inat edecek sabrı bana ne verdi?

Ohio’da okumayı öğrenmeseydim ve sonra New York’a gelip bir okuma profesörü olmaya çalışmasaydım şimdi hapisanede olmazdım. Mary Lou’yla da tanışmazdım. İçim bu hüznle dolup taşmazdı.

Mary Lou’yu diğer her şeyden daha çok düşünüyorum. Spofforth onu tutup kütüphanedeki odamın kapısından çıkarırken korkmuş gözükmemeye çalışması aklımdan gitmiyor. Onu en son o zaman gördüm. Spofforth’ın onu nereye götürdüğünü veya başına ne geldiğini bilmiyorum. Herhalde kadınlar için olan bir hapisanededir ama bundan emin değilim.

Düşünce otobüsüyle duruşmama giderken Spofforth’tan ona ne olacağını öğrenmeye çalıştım ama bana cevap vermedi.

Renkli pastel boyalar kullanarak çizim kâğıdı yapraklarına Mary Lou'nun bir resmini çizmeye çalıştım. Fakat olmadı; eskiden beri resim çizememişimdir.

Sarılar ve maviler önce yurdumda çok güzel resim çizebilen bir oğlan vardı. Bir keresinde dersteyken çizimlerinin bir kısmını masama koymuştu ve onlara huşuyla bakmıştım. Kuş, inek, insan, ağaç ve sınıfların dışındaki koridorda gözlemcilik yapan robotun resimler vardı. Hepsi de belirgin hatlara ve şaşırtıcı bir gerçekçiliğe sahip takdire değer resimlerdi.

Resimlerle ne yapacağımı bilememiştim. Mahrem şeyleri başkalarına alıp vermek feci bir şeydi ve ağır bir cezaya yol açabilirdi. O yüzden resimler masamda bırakmıştım. Ertesi gün ortadan kaybolmuşlardı. Birkaç gün sonra da onları çizen oğlan yok olmuştu. Başına ne geldiğini bilmiyorum. Ondan hiç bahsedilmedi.

Mary Lou'ya da aynı şey mi olacak? Her şey sona mı erdi? Bir daha dünyada ondan hiç bahsedilmeyecek mi?

Bu gece dört sopor içtim. Bu kadar çok hatırlamak istemiyorum.

135

Yüz Dördüncü Gün

Bu akşam yemeğin ardından Belasco hücreme geldi! Üstelik kolunun altında gri-beyaz renkli küçük bir hayvan vardı.

Sandalyemde oturmuş Mary Lou'yu düşünüyor ve sesli okuduğunda sesinin nasıl çıktığını hatırlıyordum. Derken ansızın kapımın açıldığını gördüm ve Belasco'yu kolunun altında o hayvanla karşımda sırtırken buldum.

“Nasıl...?” dedim.

Bir parmağını dudaklarına dayadı ve usulca konuştu. “Geceleri kapıların hiçbiri kilitlenmez, Bentley. Buna bir diğer arıza diyebilirsiniz.” Kapıyı iterek kapattı ve hayvanı yere bıraktı. Hayvan oturup beni bıkkın bir merakla süzdü, sonra da arka ayağıyla kulaklarını kaşımaya başladı. Köpeğe benziyordu ama daha küçüktü.

“Kapılar geceleri bir bilgisayar tarafından kilitlenir ama bilgisayar öyle yapmayı bazen unuttur.”

“Ah,” dedim küçük hayvanı seyretmeye devam ederek. “Bu ne?”

“Ne ne?” dedi Belasco.

“Hayvan.

Bana büyük bir şaşkınlıkla baktı. “*Kedi* nedir bilmiyor musun, Bentley?”

“Daha önce hiç görmemiştim.”

Başını iki yana salladı. Sonra aşağı uzanıp hayvanı birkaç kez okşadı. “Bu bir kedi. Evcil bir hayvandır.”

“Evcil bir hayvan mı?” dedim.

Belasco sırtarak bir kez daha başını sağa sola salladı. “Vay be! Okulda öğretmedikleri hiçbir şey bilmiyorsun, değil mi? Evcil bir hayvan, kendine sakladığın bir hayvandır. Bir dosttur.”

Tabii ya, diye aklımdan geçirdim. Okumayı öğrendiğim kitapta Robert ile Consuela’nın köpekleri Biff gibi. Biff onların evcil hayvanıydı. Ve kitapta, “Roberto, Consuela’nın dostudur,” yazıyordu. Demek bir dost oydu. Olman gerekenden daha fazla beraber olduğun biri. Anlaşılan bir hayvandan da dost oluyordu.

Eğilip kediye dokunasım geldi ama çekindim. “Bir adı var mı?”

“Hayır,” diyen Belasco gelip yatağımın kenarına ilişti. Hâlâ fısıltıdan azıcık yüksek bir sesle konuşuyordu. “Hayır. Ben ona ‘kedi’ deyip geçiyorum.” Gömlek cebinden bir esrarlı sigara çıkarıp ağzına koydu. Mavi hapishane ceketinin yenleri yukarı kıvrılmıştı ve her bir önkolunda, bileklerindeki bilekliklerin hemen üstünde mavi mürekkeple basılmış benzeyen bir tür süsleme olduğunu görebiliyordum. Sağ kolundaki süsleme bir kalp, soldakiyse çıplak bir kadının vücut hatlarıydı.

Sigarayı yaktı. “İstersen kediye bir isim takabilirsin, Bentley.”

“Yani ona ne denileceğine karar verebileceğimi mi kastediyorsun?”

“Aynen öyle.” Sigarayı uzattığında gelişigüzel aldım –paylaşmanın yasadışı olduğunu bilmeme rağmen– ve bir nefes çekip geri verdim.

Sigara dumanını üfledikten sonra, “Pekâlâ. Kedinin adı Biff,” dedim.

Belasco gülümsedi. “İyi. Hayvanın bir isme ihtiyacı vardı. Artık ona kavuştu.” Yavaşça yürüyerek odada keşif yapan kediyi baktı. “Öyle değil mi, Biff?”

Bentley, Belasco ve kedileri Biff, diye düşündüm.

Yüz Beşinci Gün

Hapishane binaları sanırım hayatım boyunca gördüğüm en kadim yapılar. Beşi de yeşile boyalı iri taş bloklardan inşa edilmiş. Kirli pencerelerinde paslı parmaklıklar var. Beş binadan yalnızca ikisinde bulundum – uyuduğum parmaklıklı hücrenin bulunduğu koğuş ve sabahları çalıştığım ayakkabı fabrikası binası. Diğer üç binada ne var bilmiyorum. Diğerlerinden biraz ayrı duran biri ötekilerden de eski gözüküyor ve Gloria Swanson’ın rol aldığı *İpin Ucundaki Melek* filmindeki yazlık ev gibi pencerelerine kalaslar çakılı. Öğle yemeği sonrası egzersiz teneffüsünde o binaya gidip daha yakından baktığım oldu. Taşları yumuşak, ıslak bir yosunla kaplı ve büyük metal kapıları daima kilitli.

Bütün binalar kalın tel örgü çekilmiş çok yüksek bir çift çitle çevrili. Bir zamanlar kırmızıya boyanmışsa da renkleri solarak pembeleşmiş çitte çalışmak için tarlalara giderken geçtiğimiz bir kapı var. O kapıda sürekli dört ahmak robot gardiyan nöbet tutuyor. İşe giderken bize geçit vermeden evvel bileklerimize temelli kenetlenmiş metal bantları kontrol ediyorlar.

Üniformamı ilk teslim aldığımda hapishane müdürü –iri yarı, güçlü kuvvetli bir Altıncı Yapım– tarafından beş dakikalık bir tanıtım faslından geçirildim. Açıkladığı şeylerden biri de eğer bir mahkûm bileklikleri gardiyanlarca devre dışı bırakılmadan hapishaneyi terk ederse bantların akkor teller

olup çıkacağını ve mahkûmun derhal geri dönmemesi halinde ellerini bileklerden kesip atacağını açıkladı.

Bantlar dar ve sıkı; son derece sert, donuk, gümüşü bir metalden yapılmışlar. Nasıl takıldıklarını bilmiyorum. Hapishanede ayıldığımda bileklerimdeydiler.

Sanırım kış mevsimine yaklaşıyoruz, çünkü dışarıda hava soğudu. Fakat bitkilerin bulunduğu tarla her nasılsa ısıtılıyor ve güneş parlamayı sürdürüyor. Çirkin bitkileri gübrelerken ayaklarımın altındaki toprak sıcak ama vücuduma değen hava soğuk. Ayrıca aptal müzik hiç kesilmiyor, hiç arıza olmuyor ve robotlar gözlerini üzerimizden ayırmıyor. Bir rüyada gibiyim.

Yüz On Altıncı Gün

Hayatım hakkında bir şeyler yazalı on bir gün geçti. Her akşam yemeğinden sonra pastel boyayla duvara bir işaret atmaya akıl etmeseydim günlerin hesabını şaşırırdım. İşaretler hücremin arka duvarının çoğunu kaplayan dev televizyon ekranının altında. Zemine vidalı sandalyem devamlı oraya dönük duruyor. Kucağımdaki panoya koyduğum kâğıttan ne zaman başımı kaldırsam onları görebiliyorum; televizyonun altındaki duvara derli toplu gri çizgilerle çizilmiş bir tasarıma benziyorlar.

Yazmaya duyduğum ilgiyi kaybediyorum. Bazen kitaplarımı geri almazsam veya yine sessiz filmler seyretmezsem okumayı unutacakmışım ve yazmak istemeyecekmişim gibi geliyor.

O ilk gecedен beri Belasco tekrar uğramadı. Herhalde bilgisayar akşam yemeğinden sonra kapıları kilitlemeyi unutmadığı içindir. Duvara işaret attıktan sonra kapıyı kontrol ediyorum ve her seferinde kilitli oluyor.

Daha önceden yaptığım gibi Mary Lou'yu sürekli düşünmüyorum. Hatta genel olarak pek düşündüğüm yok. Soporlarımı alıyorum, esrarlı sigaramı içiyorum, televizyonda

gerçek ebatlardaki üç boyutlu erotik fanteziler ile ölüm fantezileri seyrediyorum ve erkenden yatıyorum.

Aynı şovlar her sekiz-dokuz günde bir tekrarlanıyor. İstersem tanıtımda her mahkûma dağıtılan otuz BB kayıtlık bir dosyadan Kişisel Gelişim ve Rehabilitasyon şovları da seyredebilirim. Fakat BB'leri oynatmıyorum. Televizyonda her ne varsa onu seyrediyorum. Televizyon şovlarını seyretmeye ilgi duymuyorum; sadece televizyon seyrediyorum.

Bu kadar yazmak yeter. Bıktım usandım.

Yüz On Dokuzuncu Gün

Bu öğleden sonra biz tarlada çalışırken bir fırtına çıktı. Robot gardiyanlar uzun bir süre rüzgârdan ve sağanak yağmurdan şaşkına dönmüş gibiydiler. Kendimi uçurum kenarında bulduğumuzda bize seslenmediler. Yağmur vücutlarımızı kamçılarken orada dikilerek gökyüzüne ve okyanusa baktık. Gök çabucak griden siyaha, sonra tekrar griye dönüyordu. Şimşekler neredeyse hiç durmadan çakıyordu. Ve aşağıımızdaki okyanus kükreyerek kumsalı dövüyordu. Dalgaları kumsalı kaplayıp uçurumun dibini sertçe tokatlıyor, sonra kısa bir süreliğine geri çekilip tekrar geliyordu – siyaha varacak kadar koyu, köpüklü ve gürültülü bir şekilde.

139

Birlikte manzarayı seyrederken hiç kimse konuşmaya çalışmadı. Şimşeklerin ve okyanusun gürültüsü sağır ediciydi.

Derken fırtına biraz dinmeye başladığında hep beraber döndük ve koğuşa yollandık. Protein 4 tarlasında yürürken, artık daha hafif yağan yağmur hâlâ yüzüme ve sıırsıklam olmuş giysilerime vururken üşümekle kalmayıp tir tir titredimi fark ettim. Ansızın aklıma şu kelimeler geldi:

Ey Batı rüzgârı, ne zaman eseceksin,

Es de biraz yağmur yağsın.

Tanrım! Kollarımdaydı aşkım

Ve ben yine yatağımdaydım!

Tarlada dizlerimin üstüne yığılıp Mary Lou için, eskiden ya-

şadığım hayat için, zihnimin ve hayal gücümün kısacık bir süreliğine canlandığı o dönem için aptal aptal ağladım.

Yakınlarda hiç gardiyan yoktu. Belasco beni almaya geldi. Suskunca ayağa kalkmama yardım etti ve kolunu vücuduma dolayıp beni koğuşa götürdü. Hücremin kapısına varıncaya kadar birbirimizle konuşmadık. Sonra kolunu benden çekip yüzüme baktı. Gözlerinde ciddi ve güven verici bir bakış vardı. “Of be, Bentley,” dedi, “sanırım nasıl hissettiğini biliyorum.” Ardından omzuma nazikçe bir şaplak attı ve dönüp hücremine gitti.

Soğuk çelik parmaklıklara yaslanarak saçları ve giysileri sırlıslam olmuş diğer mahkûmların yürüyerek hücrelerine dönmelerini seyrettim. Her birine kolumu dolayasım geldi. Adlarını bilsem de bilmesem de hepsi birden *dostumdu*.

Yüz Yirmi Birinci Gün

Bugün pencerelerine kalas çakılı binaya girdim.

140

Çok basitti. Öğle yemeği sonrası egzersiz teneffüsü sırasında binaların arasındaki çakıllı alandaydım. İki robot gardiyanın binaya çıkan basamakları tırmanmasını, kapının kilidini açmasını ve içeri girmesini seyrettim. Az sonra geri geldiklerinde her biri içinden tuvalet kâğıdımızın çıktığına benzer bir kutu taşıyordu. Kutuları koğuş binasına götürdüler. Kapı açık kaldı. İçeri girdim.

İçeride zemin Permoplastiktendi. Başka bir maddeden yapılmış duvarlar pislik içindeydi ve dökülüyordu. Pencereler kapalı olduğundan içeriye çok az ışık giriyordu. Karanlık koridorlarda hızlı adımlarla yürüyerek kapıları açtım.

Odalardan bazıları boştu; diğerlerindeyse raflara sabun, kâğıt havlu, tuvalet kâğıdı ve yemek tepsileri gibi şeyler istiflenmişti. Bu günlük için bir deste kâğıt havlu aldım. Sonra bir koridorun ucundaki çift kanatlı bir kapının üzerinde koyu ve silik bir tabela gördüm. New York’taki kütüphanenin bodrumundakiler hariç bu şimdye kadar karşılaştığım tek yazılı tabelaydı.

Kelimeleri ilk başta çıkaramadım; silinmişler ve kirle kaplanmışlardı. Üstelik koridor karanlıktı. Fakat yaklaşıp dikkatle baktığımda onları okuyabildim: DOĞU KANADI KÜTÜPHANESİ.

“Kütüphane” kelimesini görünce neredeyse havaya sıçrayacaktım. Orada öylece dikilerek tabelaya bakarken kalbimin gümbür gümbür çarptığını hissettim.

Kapıyı denediğimde kilitli olduğunu keşfettim. İttim, çektim, tokmakları çevirmeyi denedim ama hiçbir şeyi kıpırdatamadım. Berbat bir durumdu.

Öfkeden gözüm döndü ve kapıyı yumrukladım. Fakat yerinden oynamadı ve sadece canım yandı.

Gardiyanların geri gelip depo odalarından birine girdiklerini duyunca binadan sıvıştım.

Ne yapıp edip o kütüphaneye girmeliyim! Tekrar kitaplara kavuşmalıyım. Okuyamazsam, öğrenemezsem ve düşünmeye değer şeyler bulamazsam yaşamaktansa kendimi yakarm daha iyi.

Hasat makinelerinde sentetik akaryakıt kullanılıyor. On-
dan bir miktar alıp kendimi yakabileceğimi biliyorum.

Artık yazmayı bırakıp televizyon seyredeceğim.

141

Yüz Otuz İkinci Gün

On bir gündür karamsarlığın pençesindeyim. Öğleden sonraları sıramın sonuna gelince gidip okyanusa bakmakla uğraşmadım ve akşamları yazmaya uğraşmadım. Çalışırken zihnim onu yapabileceğim kadar boş – yalnızca Protein 4 bitkilerinin yoğun, ekşi kokusuna yoğunlaşıyorum.

Gardiyanlar hiç konuşmuyorlar ama yine de onlardan nefret ediyorum. Kapıldığım tek his bu. Kalın, yavaş vücutları ve gevşek suratları beslediğim sentetik, kauçuksu bitkilere benziyor. *Tahammülsüzlük* filmindeki ifadeyle gözümde birer ucubeler.

Dört veya beş sapor alırsam televizyon seyretmek nahoş olmuyor. Televizyon duvarım kaliteli ve hiç bozulmuyor.

Vücudum ağrııyor. Artık güçlü. Kaslarım sert ve sıkı. Güneşte bronzlaştım ve gözlerim berrak. Ellerimde ve tabanlarımda sert nasırlar var. Sıkı çalışıyorum ve bir daha dayak yemedim. Fakat yüreğimdiki hüznün geri geldi. Ağır ağır, günden güne bastırdı ve hapishanedeki ilk günlerimde olduğumdan daha çaresizim. Her şey ümitsiz gözüküyor.

Bazı günler Mary Lou'yu hiç düşünmeden geçiyor. Ümitsizce.

Yüz Otuz Üçüncü Gün

Sentetik akaryakıtın nerede tutulduğunu gördüm. Tarlanın kenarındaki bilgisayar kulübesinde.

Bütün mahkûmların esrarlı sigaralarını yakmak için elektronik çakmakları var.

Yüz Otuz Altıncı Gün

142

Belasco dün gece bir kez daha hücreme geldi. İlk başta onu görmek istemedim. Hücremin kapısının kilitli olmadığını keşfedince tedirginleştım. Dışarı çıkmak istemiyordum. Bir başkasının içeri girmesini de.

Yine de Belasco odama girdi ve, "Seni gördüğüme sevindim, Bentley," dedi.

Gözümü ayaklarıma diktim. Televizyonum kapalıydı ve saatlerdir yatağımın kenarında öylece oturuyordum.

Bir süre konuşmadı. Sandalyeme oturduğunu duysam da kafamı kaldırmadım. İstesem de kaldırabileceğimi sanmıyordum.

Sonunda tekrar usulca konuştu. "Son birkaç gündür seni tarlalarda görüyorum, Bentley. Bir robota benziyorsun." Sesi anlayışlı, yatıştırıcıydı.

Kendimi konuşmaya zorladım. "Sanırım benziyorum," dedim.

Yine sessiz kaldık. Derken, "Nasıldır bilirim, Bentley," dedi. "Aklına ölmek gelir. Şehirlerde yaptıkları gibi yakıtla ve bir çakmakla. Tabii burada okyanus da var. Açılabilindikleri

kadar açılan adamlar gördüm. Hatta aynı şeyi ben de düşündüm: Yüzebileceğin kadar uzağa yüz ve arkana bakma...”

Başımı nihayet kaldırdım. “*Sen de mi öyle hissettin?*” Hayretler içerisindeydim. “Öyle metanetli görünüyorsun ki.”

Buruk bir kahkaha atmasıyla yüzüne baktım. “Yok be,” dedi. “Ben de diğer herkes gibiyim. Böyle yaşamamanın ölmekten pek de kalır tarafı yok.” Tekrar gülerek başını iki yana salladı. “Doğrusunu söylemek gerekirse hayat dışarıda da bundan çok daha matah değil. Burada yediğin haltın aynısı hariç yapacak gerçek bir iş yok. İşçi Yurtlarında bize, ‘Emek tatmin eder,’ derlerdi. Hadi oradan.” Cebinden bir sigara çıkarıp yaktı. “Mezun olduktan sonraki ilk mavimde kredi kartları çalışıyordum. Ömrümün yarısını hapiste geçirdim. İlk iki veya üç seferde ölmek istedim ama ölmedim. Şimdilerde kedilerimle meşgul oluyorum ve arada bir çaktırmadan ortalıkta geziniyorum...” Sonra kendi sözünü kesti. “Hey!” dedi. “Biff’in sende kalmasını ister misin?”

Ona bakakaldım. “Kendi... evcil hayvanım olarak mı?”

“Tabii. Neden olmasın. Bende dört tane daha var. Gerçi bazen mama bulmak çok uğraştırıyor. Ama sana nasıl bulacağını öğretebilirim.”

“Teşekkürler,” dedim. “Çok isterim. Bir kedim olsun isterim.”

“Gidip onu hemen alabiliriz,” dedi.

Bunun üzerine kendimi hücremden kolayca ayrılırken buldum. Kilidi açık kapıdan çıktığımız sırada Belasco’ya doğru dönüp, “Kendimi daha iyi hissediyorum,” dedim.

Sırtıma hafif bir şaplak attı. “Dostlar ne içindir?” dedi.

Ne diyeceğimi bilemeden orada biraz kalakaldım. Ve sonra neredeyse hiç düşünmeden uzanıp elimi onun koluna koydum. Ve aklıma bir şey geldi. “İçine girmek istediğim bir bina var. Sence oranın kapı kilidi de açık olabilir mi?”

Bana bakarak sırtıttı. “Hah şöyle,” dedi. Sonra da, “Gel gidip bakalım,” diye ekledi.

Binadan ayrıldık. Kolay oldu. Görünürde hiç gardiyan yoktu.

Boş binaya zorlanmadan girdik ama içerisi önümüzü göremeyeceğimiz kadar karanlıktı ve koridorlardaki kutulara takılıp tökezledik. Sonunda Belasco, “Bazen bu eski mekânların duvarlarında bir düğme bulunur,” dedi. Etrafı yokladığını, tökezleyip küfrettiğini işittim. Derken bir tıkırtı oldu ve koridor tavanında büyük bir ışık yandı. Bir an için gardiyanların ışığı görebileceklerinden korktum ama sonra kalas çakılmış pencereleri hatırlayıp rahat bir nefes aldım.

Fakat kütüphane kapısını bulduğumda yine kilitliydi! Zaten gergindim ve içimden çığlık atmak geldi.

Belasco bana baktı. “Girmek istediğin yer burası mı?”

“Evet,” dedim.

Odaya ne için girmek istediğimi bile sormadan kilidi incelemeye koyuldu. Böylesini daha önce hiç görmemiştim. Elektroniğe bile benzemiyordu.

Belasco hafif bir ıslık çaldı. “Vay be!” dedi. “Bu hergele amma da yaşlı.” Hapishane malı çakmağını buluncaya kadar ceplerini yokladı. Çakmayı yere koydu ve topuğuyla iki-üç defa ezerek kırdı. Aşağıya uzanıp oradaki tel, cam ve plastik yığınının ayıkladı. Kısa bir incelemenin ardından yaklaşık başparmağım uzunluğunda sert bir tel çekip aldı. Neden öyle yaptığı dair hiçbir fikrim olmadan onu sessizce seyrettim.

Kapıdaki kilide doğru dikkatle eğilip telin ucunu kilitteki bir yuvaya soktu ve içini dürtmeye başladı. Ara sıra kilidin içinden bir yerden hafif bir tıkırtı geldi. Belasco bir-iki kez usulca sövdü ve çabalamayı sürdürdü. Derken tam ona ne yapmaya çalıştığını soracaktım ki kilitten daha yumuşak bir ses çıktı ve sırttan Belasco kapı tokmağını tutup kapıyı açtı!

İçerisi karanlıktı ama Belasco yine duvarda bir düğme buldu ve tavanda bir çift sönük ışık yandı.

Duvarlarda dizi dizi kitap bulmayı umarak hevesle etrafıma bakındım. Fakat içerisi boştu. Uzun bir süre öylece baka kaldım. Bayılacak gibiydim. Odada kadim tahta masalar ve sandalyeler vardı. Ayrıca duvarlardan birinin önüne birkaç küçük kutu yığılmıştı. Fakat hiç raf yoktu ve oyuklu duvarlar resimlerden bile yoksundu.

“Sorun ne?” diye sordu Belasco.

Ona baktım. “Burada... kitaplar bulmayı umuyordum.”

“Kitaplar mı?” Belli ki o sözcüğü bilmiyordu. Yine de, “Şuradaki kutularda ne var?” diye sordu.

Fazla ümit beslemeden kafa salladım ve duvara dayalı kutulara bakmaya gittim. Açtığım ilk ikisi paslanmış kaşıklarla doluydu – hatta o kadar çok pas tutmuşlardı ki kızılımsı bir kütle halinde birbirlerine yapışmışlardı. Fakat üçüncüsünden kitaplar çıktı! Onları hevesle çekip almaya başladım. Toplamda on iki taneydiler. Üstelik kutunun dibinde neredeyse hiç sararmamış yaprak yaprak boş kâğıt vardı.

Başlıkları heyecanla okumaya koyuldum. En büyüğünün ismi *Kuzey Carolina Heykel Revizeleri: 1992* idi. Bir diğeri *Eğlence ve Kâr İçin Doğramacılık* adını taşıyordu. Diğerleri gibi çok kalın olan bir üçüncüsünün kapağındaysa *Rüzgâr Gibi Geçti* yazıyordu. Onları sadece elimde tutmak ve içlerindeki yazıları düşünmek bile harika bir histi.

Belasco beni hafif bir merakla seyrediyordu. Sonunda konuştu. “Onlar kitap mı?”

“Evet.”

Kutudakilerden birini alıp parmağını tozlu kapakta gezdirdi. “Hiç böyle bir şey duymamıştım,” dedi.

Ona baktım. “Gel kediye de alıp bunları hücreme götürelim.”

“Tabii,” dedi. “Dur sana yardım edeyim.”

Biff'i aldık ve en ufak bir sorun yaşamadan kitapları hücreme taşıdık.

Artık vakit çok geç oldu ve Belasco hücrelerine döndü. Şimdi yazmayı bırakıp kitaplarımı gözden geçireceğim. Onları su yatağım ile duvarın arasına, Biff'in uyuduğu yerin yakınına sakladım.

Yüz Otuz Dokuzuncu Gün

Çok yorgunum çünkü dün neredeyse bütün gece kitap okudum ve bugün sabahtan akşama kadar çalışmam gerekti. Fakat öyle bir heyecan buldum ki! Yorgun zihnim gün boyunca düşünecek bütün o yeni şeylerle meşguldü.

Sanırım yeni kitaplarımın bir listesini çıkaracağım:

- *Kuzey Carolina Heykel Revizeleri: 1992*
- *Eğlence ve Kâr İçin Doğramacılık*
- *Rüzgâr Gibi Geçti*
- *Kitabı Mukaddes*
- *Audel'in Robot Bakım ve Onarım Kılavuzu*
- *Bir İngilizce Dili Sözlüğü*
- *Nüfus Azalışının Nedenleri*
- *18. ve 19. Yüzyıllarda Avrupa*
- *Gezginler için bir Carolina Sahilleri Kılavuzu*
- *Birleşik Devletler'in Kısa Bir Tarihi*
- *Sahil Yemeklerinin Pişirilmesi: Buyurun Partiye!*
- *Dans Sanatı*

Birinden diğerine atlayarak tarih kitaplarını okuyorum ve yeni kelimelerin anlamlarını bulmak için sözlüğe bakıyorum. Artık alfabeyi bildiğim için sözlüğü kullanmak tam bir zevk.

Tarih kitaplarındaki pek çok şeyi anlamıyorum ve dünyada o kadar çok insanın yaşadığı fikrini kabullenmekte zorlanıyorum. Avrupa hakkındaki tarih kitabında Paris, Berlin ve Londra resimleri var. Binaların boyutları ve insanların sayısı dudak uçuklatıcı.

Bazen ben okurken Biff kucağıma sığıyor ve orada uyuyor. Öyle yapması hoşuma gidiyor.

Yüz Kırk Dokuzuncu Gün

On gündür bulabildiğim her ânı okuyarak geçiriyorum. Beni kimse rahatsız etmiyor; gardiyanlar ya umursamıyorlar ya da daha büyük ihtimalle programlamaları böyle bir fenomeni hesaba katmıyor. Sosyal zamana giderken bile yanıma bir kitap alıyorum ve filmler oynatılırken onu okuduğumu kimse fark etmişe benzemiyor.

Şimdiden biraz solan mavi renkli hapishane ceketimin büyük cepleri var ve onlarda hep daha küçük kitaplarımdan

birini taşıyorum. Hem *Birleşik Devletler'in Kısa Bir Tarihi*, hem de *Nüfus Azalışının Nedenleri* küçük ve ceplerime rahatlıkla sığıyorlar. Ayakkabı fabrikasındaki beş dakikalık molarımda bile okuyorum.

Nüfus Azalışının Nedenleri'nin ilk cümlesinde şöyle diyor: "Yirmi birinci yüzyılın ilk otuz yılında dünya nüfusu yarı yarıya azaldı ve hâlâ da azalıyor." Bütün insan yaşamının doğasını ilgilendiren ve çok eski zamanlardan kalan böyle şeyler okumak anlamadığım sebeplerden dolayı beni büyülüyor.

Yirmi birinci yüzyılın ne kadar önce olduğunu bilmesem de tarih kitabımın konu aldığı on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllardan sonra geldiğini anlıyorum. Fakat yurttayken "yüzyılları" hiç düşünmemiştim; kelimenin anlamını yalnızca sözlükten biliyorum: İnsanlık tarihini yüz yıllık -iki yüz sarılık- gruplara ayırıyor.

Yirmi birinci yüzyılın üstünden uzun bir zaman geçmiş olmalı. Her şeyden önce kitaplarda robotlardan bahsedilmiyor.

Audel'in Robot Bakım ve Onarım Kılavuzu'nun üstünde 2135 tarihi var ve okuduğum tarih kitapları sayesinde o tarihin yirmi ikinci yüzyılda yer aldığını biliyorum.

Kitabı Mukaddes şöyle başlıyor: "Başlangıçta Tanrı gökyüzünü ve yeryüzünü yarattı." Kitap "başlangıcın" yüzyılını vermediği gibi "Tanrı'nın" kim olduğu da net değil. *Kitabı Mukaddes*'in bir tarih, bakım veya şiir kitabı olduğundan emin değilim. İçinde gerçek gözükmeyen pek çok tuhaf insanın adı geçiyor.

Audel'in kitabındaki robotlar resimlerle ve şemalarla gösteriliyor. Hepsi de çiftçilik ve kayıt tutma gibi temel ayak işleri için üretilen çok basit türden.

Rüzgâr Gibi Geçti bildiğim bazı filmlere benziyor. Sanırım uydurma bir öykü. Büyük evlerde yaşayan bazı şapşal insanlar ve bir savaş hakkında. Çok uzun olduğu için onu bitireceğimi sanmam.

Diğer kitapların çoğu benim için hiçbir anlam ifade etmiyor. Yine de daha büyük ve belli belirsiz bir düzene uyar gibiler.

En çok hoşuma giden şey belirli cümleleri okurken ensembledeki tüylerde yaşadığım o garip his. Ve ne gariptir ki sık sık anlam veremesem de beni üzen cümlelerle karşılaşıyorum. Şunu New York'taki günlerimden hâlâ hatırlıyorum:

Işıktır hayatım, ölüm rüzgârını bekleyen,
Elimin tersine konmuş bir kuştüyü gibi.

Artık yazmayı bırakıp okumaya devam edeceğim. Çok tuhaf bir hayat yaşıyorum.

Yüz Altmış Dokuzuncu Gün

Durmaksızın okuyorum ve hiç sopor almadığım gibi esrar da içmiyorum. Daha fazla uyanık kalamayınca da okuyorum, sonra da yatağa devriliyorum. Orada kafam allak bullak yattarken geçmişte kalmış çehreler, insanlar ve fikirler zihnime üşüşüp beni şaşkına çeviriyor. Sonunda da uyuyakalıyorum.

148

Yeni kelimeler öğreniyorum. Günde otuz-kırk tane.

Robotlardan ve Mahremiyet'ten çok uzun zaman önce insanlığın şiddetli ve dudak uçuklatıcı bir geçmişi varmış. Okuduğum bazı ölü insanlar ve büyük olaylar hakkında ne düşüneceğimi veya hissedeceğimi bilemiyorum. Rus Devrimi, Fransız Devrimi, Büyük Yangın Seli, Üçüncü Dünya Savaşı ve Denver Hadisesi gibi. Çocukken bana bireysel haklara saygı gösterilmediği için İkinci Çağ'dan önceki her şeyin şiddetli ve yıkıcı olduğu öğretildi; fakat hiç bundan daha ayrıntılı bir açıklamada bulunulmadı. Asla bir tarih bilinci geliştirmedik; bir şeyler öğretildiğinde bile tek bildiğimiz bizden önce başkalarının da yaşadığı ve bizim onlardan üstün olduğumuzdu. Fakat hiç kimse kendisi haricinde bir konuda düşünmeye teşvik edilmedi. "Sorma; gevşe."

Başkanların ve imparatorların hırsları gerçekleşsin diye savaş meydanlarında çığlık çığlığa ölen insanların sayısını düşündükçe hayret ediyorum. Veyahut Amerika Birleşik Devletleri gibi diğer çoğu kimseden esirgenen büyük servet

ve güç rezervlerine sahip bazı kalabalık insan topluluklarının ellerinde topladıklarını.

Lakin tüm bunlara rağmen iyi kalpli, sevecen erkekler ve kadınlar yaşamış gibi gözüküyor. Hem de çoğu mutlu bir şekilde.

Yüz Yetmiş İkinci Gün

Kitabı Mukaddes'in arka kısmı Yüce İsa hakkında. Önceki bir okuyucu tarafından içindeki bazı cümlelerin altı çizilmiş.

Yüce İsa henüz gençken vahşice öldürülmüş ama ölmeden önce pek çok çarpıcı şey söylemiş ve yapmış. Hastaları iyileştirmiş ve diğer pek çok kişiye garip laflar etmiş. Altı çizili sözlerden bazıları Sofuluk derslerimde öğretilenleri andırıyor. Mesela “Tanrı’nın krallığı içinizdedir,” uyuşturucu ilaçlar ve Mahremiyet vasıtasıyla tatmini sadece içimizde aramayı öğretmeye benziyor. Fakat diğer sözleri bir hayli farklı. “Birbirinizi sevmelisiniz” bunlardan biri. “Yol, gerçek ve yaşam benim,” de bir diğer güçlü ifade. Bir diğeryse, “Ey bütün yorgunlar ve yükü ağır olanlar! Bana gelin, ben size rahat veririm.”

149

Biri gelip de bana, “Yol, gerçek ve yaşam benim,” diyecek olsa tüm gücümle ona inanasım gelir. O şeyleri istiyorum: bir yol, gerçek ve yaşam.

İsa anlayabildiğim kadarıyla Tanrı’nın, yani güya gökyüzünü ve yeryüzünü yaratan varlığın oğlu olduğunu iddia etmiş. Bu kafamı karıştırıyor ve bana İsa güvenilir biriymiş gibi hissettiriyor. Yine de diğerlerinin bilmedikleri şeyleri bilire benziyor. Ayrıca *Rüzgâr Gibi Geçti*’dekiler gibi şapşal veya Amerikan başkanları gibi gözünü hırs bürümüş biri değilmiş.

İsa her ne olursa olsun “büyük adam” denen bir şeymiş. “Büyük adamlar” fikrinden hoşlandığımdan emin değilim; beni tedirgin ediyor. “Büyük adamların” genellikle insanlık için çok kanlı planları varmış.

Sanırım yazım geliyor. Daha çok kelime biliyorum ve cümleleri daha kolay kuruyorum.

Yüz Yetmiş Yedinci Gün

Rüzgâr Gibi Geçti ile *Dans Sanatı* hariç bütün kitaplarımı okudum ve daha fazlasını istiyorum. Beş gece önce kapıların kilidi yine açık kaldı ve Belasco ile ben boş binaya gidip orada kapsamlı bir arama yaptık ama başka kitap bulamadık.

Okuyacak daha fazla şey bulmalıyım! New York kütüphanesinin bodrumundaki bütün o kitapları düşündükçe oraya dönmek için yanıp tutuşuyorum.

New York'ta mahkûmların kaçışını gösteren bazı filmler seyretmiştim. Üstelik o hapishanelerdeki gardiyanlar insan ve dikkatliydi. Bizimkilerse yalnızca ahmak robotlar.

Fakat her seferinden yarım günden daha fazla devre dışı bırakılamayan bu metal bileklikler var. Hem kaçabilsem bile New York'a nasıl gideceğim?

Gezginler kitabında Doğu Sahil Şeridi denen bir şeyin haritası bulunuyor; Kuzey ve Güney Carolina gibi New York da o haritada yer alıyor. Okyanusu sağımda tutarak kumsal boyunca yürürsem New York'a ulaşırım. Fakat ne kadar uzakta olduğuna dair hiçbir fikrim yok.

Sahil Yemeklerinin Pişirilmesi kumsallarda midye ve yenecek diğer şeyler bulmaktan bahsediyor. Kaçarsam kendimi o şekilde besleyebilirim.

Ve bu günlüğü daha küçük harflerle kitap kutusunda bulduğum ince kâğıda kopyalayıp cebimde taşıyabilirim. Fakat bütün kitapları yanımda götüremem.

Hem onları kesecek bir şey olmadıkça bileklikleri çıkarmanın bir yolu yok.

Yüz Yetmiş Sekizinci Gün

Ayakkabı fabrikasında ayakkabıların yapıldığı plastik tabakaları kesen çok büyük bir makine var. Tek bir vuruşla aşağı yukarı yirmi tabakayı birden kesebilen güçlendirilmiş çelikten yapılmış parlak bir bıçağa sahip. Makinenin yanında bir robot gardiyan bekliyor ve insan işçilerin oraya yaklaşmaması gerekiyor. Fakat gardiyanın bazen uyuyormuş gibi gözük-

mesi dikkatimden kaçmadı; robot belki bunamaya yaklaştığı için bir makinenin yanında beklemek gibi basit bir işte görevlendirilmiştir.

Uyuyormuş gibi gözüktüğü bir anda makineye gider ve ellerimi tam da doğru noktada tutarsam belki bıçak bilekliklerimi kesebilir.

Fakat bir hata yaparsam ellerimi de keser. Veya metali kesip atamaz ve bilekliğe takılır. Havaya kalktığında da kollarımı eklem yerlerinden çıkarır.

Çok korkutucu. Bu konuyu daha fazla düşünmeyeceğim.

Yüz Sekseninci Gün

Nüfus Azalışının Nedenleri dünyadaki insanların sayısı hakkında şöyle ilginç bir şey söylüyor:

Gezegenin sakinlerindeki azalış, çağdaş demografi açısından çeşitlilik gösteren ve çelişkili sebeplerle açıklanmaktadır. Bunlardan en ikna edicileri genellikle şu faktörlerin bir veya daha fazlasını önermektedir:

1. aşırı nüfus korkusu
2. kısırlaştırma tekniklerinin mükemmelleştirilmesi
3. ailenin ortadan kalkışı
4. “dahili” tecrübelerle ilgili yaygın endişeler
5. çocuklara ilgidaki bir azalış
6. sorumluluklardan kaçmaya yönelik yaygın bir arzu

Kitap daha sonra bu şeylerden her birini analiz ediyor.

Fakat hiçbir yerinde *hiç çocuk olmaması* gibi bir ihtimale yer vermiyor. Ve bence dünyanın düştüğü durum bu. Artık dünyada çocuk olduğunu sanmıyorum.

Biz de öldükten sonra geriye kimse kalmayabilir.

Bunun iyi mi yoksa kötü mü olduğunu bilmiyorum.

Lakin bir çocuğa babalık etmek ve Mary Lou'nun ona annelik etmesi pek çok açıdan iyi bir şey olabilirmiş gibime geliyor. Öyle bir durumda Mary Lou'yla beraber yaşamak ve

hep beraber bir aile olmamızı isterim – Bireyselliğime yönelik büyük risklere rağmen.

Hem zaten Bireyselliğim ne işe yarıyor? Gerçekten de kutsal mı, yoksa sırf beni eğitin robotlar bir zamanlar birileri tarafından öyle söyleyecek şekilde programlandılar diye mi bana öyle öğretildi?

Yüz Seksen Dördüncü Gün

Bugün Protein 4 bitkileri hasat edildi. Çalışmak için tarlaya gittiğimizde orada iki tane sarı renkli kocaman makine vardı. Devasa düşünce otobüsleri gibi bitki sıraları boyunca gürültüyle ilerliyorlar, havaya toz bulutları kaldırarak olgunlaşmış bitkileri her seferinde yirmişer-otuzar koparıyorlar ve onları haznelere atıyorlardı. Herhalde bitkiler orada soyagofretlere ve sentetik protein gevreğine dönüştürülmek için eziliyordu.

Her zamankinden bile daha ağır koku nedeniyle tarladan uzak durduk ve bir süre konuşmadan makineleri seyrettik.

152 Sonunda biri söz aldı. O kişi Belasco'ydu ve vahametle, "Bir mevsimin emeği daha uçup gidiyor, çocuklar," dedi.

Başka kimseden ses seda çıkmadı. *Bir mevsimin emeği daha.* Etrafıma ve arkama göz gezdirerek haftalardan beri ilk kez bir şeylere yakından baktım. Hapishanemin ötesindeki tepelerde bulunan ağaçlar bütün yapraklarını dökmüştü. Tenime değen hava soğuktu. Tenimdeki üşümeyi düşünürken, kafamı kaldırıp göğün soluk maviliğine bakarken bir karıncalanma hissettim. Tepelerin kenarında kocaman bir kuş sürüsü uçuyor, kuşlar hep beraber çark ederek dönüyordu.

İşte o anda bu hapishaneden kaçmam gerektiğine karar verdim.

Spofforth

Kadının yüzü güzel değildi ama her zamanki gibi Spofforth'ın korkulu bakışları üstüne çevriliydi. Göletin kenarındaki ıslak çamurda dururken Spofforth kadar uzun boyluydu. Beyaz ayakları çamura batmıyordu bile. Yüzünde şaşkın bir ifade mevcuttu ve gergin kollarla ellerindeki şeyi ona uzatırken uzun sabahlığının altında hafifçe titriyordu. Spofforth aralarındaki bir-bir buçuk metrelik mesafeden o şeyi görmek için ne kadar uğraşırsa uğraşsın ne olduğunu bir türlü kestiremedi. Kadının kendisine uzattığı şeye baktı da baktı, sonra kederle ve yenilgiyle boynunu büktü. Çamur kendi beyaz ayak bileklerini geçtiği için yerinden kıpırdamıyor, aynı-sının kadın için de geçerli olduğunu seziyordu. Gözlerini bir türlü odaklayamadığı şeyi hâlâ kendisine uzatan kadına tekrar baktı. Onunla konuşmaya, ne vermek istediğini sormaya çalıştı ama konuşamadı. Daha da korktu. Sonra da uyandı.

Rüya gördüğünü derinlerde bir yerde bilmişti. Zaten her seferinde bilir gibiydi. Uyandıktan sonra dairesindeki dar yatağın kenarında otururken her zaman yaptığı gibi rüyadaki kadını düşündü. Ardından düşünceleri siyah saçlı ve kırmızı pardösülü kıza kaydı. Uzun mu uzun hayatı boyunca onu rüyasında hiç görmemişti; rüyasında –yaşamadığı ve hakkında neredeyse hiçbir şey bilmediği bir hayattan kazara alınmış ikinci el rüyasında– gördüğü kadın hep sabahlık giyendi.

Rüyasındakine az biraz benzeyen birkaç kadın görmüştü. Parlak, metin gözleriyle ve dik duruşuyla Mary Borne onlar-

dan biriydi. Gerçi o rüyadaki kadından çok daha güçlü bir görünüme, çok daha özgüvenli bir duruşa sahipti.

Spofforth yıllar yılı rüyasındaki gibi bir kadına rastlar ve o kadınla beraber yaşarsa taşıdığı bilincin yaşamış olduğu diğer hayatı -beyni yaratılırken her kim kopyalandıysa onun hayatını- açacak bir anahtar bulabileceğini hissetmişti. Ve şimdi aynen öyle yapıyordu. Fakat anahtar falan bulmamıştı.

Her sekiz veya on gecede bir gördüğü rüya her seferinde tedirgin ediciydi ve Spofforth onu görürken kapıldığı korkuya asla tamamen alışamamıştı. Yine de onu hayatının bir parçası olarak kabullenmişti. Bazen konusunu kendi hafızasından alan başka rüyalar da görürdü. Tanımadığı konular üstüne kurulu rüyalar da yok değildi - bazıları balık yakalamayı, bazılarıysa yıpranmış bir duvar piyanosunu içerirdi.

Yataktan kalkıp ağır adımlarla pencereye gitti ve dışarıdaki erken sabaha baktı. Soluk şafakta dışarıdaki diğer her şeyden daha yükseklerle uzanan uzak ve belirgin bir şey vardı: Empire State Binası. New York'un upuzun mezar taşı.

Bentley

Belasco'nun hücrelerini bulmakta zorlanmadım. Biff'i benim için almaya gittiğinde oraya girmesini seyretmişim ve hücreyi elimle koymuş gibi buldum. Kilitlenmemiş kapıyı iterek açtığımda ve içeri girdiğimde Belasco turuncu bir kediyi okşayarak yatağında yatıyordu. Televizyonu açık değildi. Daha başka üç kedi bir köşede birbirine sokulmuş uyuyordu. Duvarlardan biri çıplak kadın resimleriyle kaplıyken diğerlerinde ağaçların, tarlaların ve okyanusların resimleri asılıydı.

155

Soluk yeşil kumaşla kaplı bir koltuk ve bir yer lambası vardı – eminim ikisi de yasadışı yollardan edinilmişti. Belasco okumayı bilseydi o işi benimkinden daha iyi bir yerde yapabilirdi.

Oturmadım. Fazlasıyla gergindim.

Belasco başını kaldırıp bana bakınca şaşırır gibi oldu. “Hücrenden niye çıktın, Bentley?” diye sordu.

“Kapılar yine açıktı.” Mecburi Kibarlık'ı boş verip dosdoğru yüzüne baktım. “Seni görmek istedim.”

Yatağında doğrulup oturdu ve kediyi nazikçe yere koydu. Hayvan gerindikten sonra köşedeki diğerlerinin yanına gitti. “Kaygılı görünüyorsun,” dedi Belasco.

Gözümü üstünden ayırmadım. “Korkuyorum. Kaçmaya karar verdim.”

Bana baktı, bir şey söyleyecek gibi oldu, sonra vazgeçti. Sonunda, “Nasıl?” dedi.

“Ayakkabı fabrikasındaki o kocaman bıçak. Sanırım onunla bunları kesebilirim.” Bileklikleri ona doğru uzattım.

Başını iki yana sallayıp hafif bir ısıklık çaldı. “Tanrım! Ya ıskalarsan?”

“Buradan ayrılmak zorundayım. Benimle gelmek ister misin?”

Beni uzun bir süre süzdü. Ardından, “Hayır,” dedi. Yatağında daha dik oturdu. “Dışarıda olmanın artık benim için pek bir anlamı yok. Hem ellerimi o bıçağım altında tutmaya cesaret edemem.” Gömlek cebini yoklayarak bir sigara aramaya başladı. “Peki sen edebileceğinden emin misin?”

Tuttuğum nefesi bir iç çekişle verdim, sonra da koltuğa oturup bileklerimdeki kelepçelere bir müddet gözümü diktim. Yeniyken olduklarından biraz daha gevşektiler; tarlalarda çalışmaktan zayıflamış ve sertleşmişim. “Bilmiyorum. Denemeden bilemem.”

Esrarlı sigarayı yakıp kafa salladı. “Dışarı çıkabilirsen ne yiyeceksin? Burası medeniyetten çok uzak.”

“Sahil boyunca midye bulabilirim. Belki yiyebileceğim şeyler yetişen tarlalar da vardır...”

“Hadi ama, Bentley. O şekilde sağ kalamazsın. Ya midye bulamazsan. Hem kış geldi. Baharı beklesen daha iyi olur.”

Ona baktım. Sözleri mantıklıydı. Fakat bahara kadar bekleyemeyeceğimi biliyordum. “Hayır,” dedim. “Yarın gideceğim.”

Bana bakarak başını iki yana salladı. “Peki. Peki.” Sonra yataktan kalktı, eğildi, yatak örtüsünü kaldırdı ve elini altına soktu. Büyük bir karton kutu çıkarıp açtı. Kutunun içinde kurabiye ve ekmek paketlerinin yanı sıra hepsi de şeffaf plastikle sarılı soyagofretler vardı. “Bunlardan taşıyabileceğin kadarını al.”

“Gerek yok..”

“Al dedim,” karşılığını verdi. “Ben daha fazlasını bulabilirim.” Ardından, “onları taşıyacak bir şeye ihtiyaç duyacaksın,” diye ekledi. Bir süre düşündükten sonra hücresinin kapısına gidip bağırdı. “Larsen! Buraya gel!” Az sonra Protein 4 tarlalarından hatırladığım kısa boylu bir adam çıkageldi. “Larsen,” dedi Belasco, “bana bir sırt çantası lazım.”

Larsen onu bir dakika süzdü. “O dediğin bir yığın iş gerektirir,” dedi. “Bir yığın dikiş. Üstelik branda bezi ve çerçeve için tüpler bulmalısın...”

“Hücrende zaten bir tane var. Hani bir pantolondan yaptığın. Bütün robotlar arızalandığı zaman oynadığım o poker oyununda görmüştüm.”

“Olmaz,” dedi Larsen. “Onu sana veremem. O kaçışım için.”

“Saçmalık,” dedi Belasco. “Hiçbir yere gideceğin yok. O poker oyunu üç-dört sarı önceydi. Hem bilekliklerini nasıl çıkaracaksın? Dişlerinle mi?”

“Bir törpü kullanabilirim...”

“O da saçmalık,” dedi Belasco. “Bu hapishaneyi ahmakça yönetiyor olabilirler ama o kadar da ahmak değiller. Bileklikleri kesmeye yetecek kadar sert bir el âleti yok ve bunu sen de biliyorsun.”

“Öyleyse sen buradan nasıl çıkacaksın?”

“Ben değil. Bentley.” Belasco uzanıp elini omzuma koydu. “Ayakkabı fabrikasındaki o büyük bıçağı kullanmaya çalışacak.”

Larsen bana bakakaldı. “Çok aptalca bir işe kalkışıyorsunuz.”

“Neye kalkıştığı sadece onu ilgilendirir, Larsen,” dedi Belasco. “Sırt çantasını ona verir misin?”

Larsen bir süre düşündü. Sonunda, “Karşılığında ne alacağım?” diye sordu.

“Duvardaki resimlerimden ikisini. İstediklerini seç.”

Larsen gözlerini kıstı. “Bir de kedi.”

Belasco kaşlarını çattı. “Yuh.” Sonra, “Tamam, siyah olan,” dedi.

“Turuncu,” dedi Larsen.

Belasco başını bıkkınlıkla iki yana salladı. “Git sırt çantasını getir,” dedi.

Çantayı aldığı anda onu benim için yiyeceklerle doldurdu ve gerekirse Biff'i nasıl taşıyacağımı gösterdi.

Sopor almayınca o gece uyumadım. Sabahleyin ayakkabı fabrikasına gittiğimde soporların etkisinde olmak istemiyordum. Yapmayı planladığım şeyi düşündükçe fena oluyordum: Sadece bıçak altında ağır yaralanma riskine girmeyecek, aynı zamanda geçeceğim yerler hakkında en ufak bir bilğim veya sahil yemekleri konulu bir kitap hariç karşılaşacağım zorluklara dair hiçbir eğitimim olmadan kış vakti ıssız bir bölgede sağ kalmaya çalışacaktım. Hayattan nefret eden aptalca eğitimimin hiçbir kısmı beni kalkışmak üzere olduğum işe hazırlamamıştı.

Bir parçam beklemem gerektiğini söylüyordu. Bahara kadar, bana cezamın bittiği söyleninceye kadar beklemem. Hapishanedeki yaşam bir Düşünür Yurdundakinden çok da kötü değildi ve Belasco gibi olmayı öğrenirsem burada kendime rahat bir hayat kurabilirdim. Gardiyanlarca dövölmekten nasıl kaçınılacığını öğrendikten sonra neredeyse disiplin diye bir şey yoktu. Tek yapman gereken gözünü üzerlerinde tutmaktı. Belli ki metal bilekliklerin aygıtı icat edildikten sonra diğer her şey gibi hapishane yönetimi de her yönüyle gevşemişti. Esrar boldu ve hem yemeklere hem de yaptığım işe alışmıştım. Televizyon ve kedim Biff de cabasıydı...

Fakat bunu söyleyen tek bir parçamdı. Daha başka, daha derin bir parçaysa, "Buradan ayrılmalısın," diyordu. Ve duyduğum dehşete rağmen o sesi dinlemem gerektiğini biliyordum.

Eski programlamam bana, "Şüpheye düştüğünde unut gitsin," derdi. Fakat o sesi de kesmem lazımdı. Çünkü *yanılıyordu*. Zorluklarına değer bir hayat yaşamayı sürdüreceksem gitmeye mecburdum.

O dev bıçağı veya soğuk, boş kumsalları ne zaman hayalimde canlandırırsam Mary Lou'yu piton kafesine taş atarken düşündüm. Bu da hücremde yalnız geçirdiğim geceyi çekilir kıldı.

Sabahleyin kahvaltıya giderken sırt çantasını da yanıma aldım. Protein gevreğimi ve çavdar ekmeğimi yerken onu sırtımdan çıkarmadım. Gardiyanlardan hiçbirini bunu fark etmedi bile.

Kahvaltım bitince Belasco'nun küçük masama geldiğini gördüm. Yemeklerde konuşmamamız gerekiyordu ama o, "İşte, Bentley. Fabrikaya giderken yolda bunu da ye," deyip benimkinden çok daha büyük olan ekmek somununu bana verdi. Bir gardiyan odanın karşısından, "Mahremiyet İhlali!" diye bağırdı ama ona kulak asmadım.

"Sağ ol," dedim. Sonra filmlerdeki adamların yaptıkları gibi elimi uzattım. "Hoşça kal, Belasco."

Jesti anladı ve elimi sıkıca tutup yüzüme baktı. "Güle güle, Bentley," dedi. "Bence doğru olanı yapıyorsun."

Kafa sallayıp elini sertçe sıktım. Dönüp gitti.

Vardiyamdaki diğerleriyle beraber kapıdan içeri girdiğimde bıçak daha şimdiden çalışıyordu. Durup ötekilerin yanımdan geçip gitmelerine izin verdim ve gözlerimi tam bir dakika bıçaktan ayırmadım. Görünüşüyle beni bunaltıyor, midem karnımda sanki taklalar atıyordu. Ona bakmak bile ellerimi titretmeye yetiyordu.

Aşağı yukarı bir erkeğin bacağı kadar uzun ve daha geniştii. Güçlendirilmiş çelik metal gümüşü griydi ve kıvrık ağzı o kadar keskindi ki yirmi kat kalın polimerik ayakkabı malzemesini doğrarken neredeyse hiç ses çıkarmıyordu. Malzeme ona bir taşıma kayışıyla besleniyordu ve bir dizi metal el tarafından bıçağın altındaki bir tür örsün üstünde sabit tutuluyordu; eller bir deste malzemeyi orada tutarken bıçak bir buçuk metre yükseklikten düşüyor, desteyi sessizce biçiyor, sonra tekrar havaya kalkıyordu. En yüksek noktasındayken bıçağın ağzının ışıldadığını gördüm ve bileklerime degerse ne olacağını düşündüm. Ellerimi nereye koyacağımdan nasıl emin olabilirdim? Üstelik bir kolumu başarıyla halletsem bile aynı şeyi diğeri için de yapmam gerekecekti. İmkânsızdı. Orada beklerken karamsarlığın bir dalga gibi beni yuttuğunu hissettim: *Kan kaybından öleceğim. Kanlar bileklerimden bir fıskiye gibi fışkıracak...*

Sonra yüksek sesle konuştum. "Ne olmuş yani? Kaybedecek hiçbir şeyim yok."

Montaj hattında yerlerini almakta olan diğer adamların

arasından geçip makineye gittim. Odadaki tek robot bıçağın başında bekleyendi. Kollarını kalın göğsünün üstünde kavuşturmuştu ve gözleri boş bakıyordu. Yanına kadar yürüdüm. Gözlerini bana çevirse de hareketsiz kalarak hiçbir şey söylemedi.

İşiltili bıçak feci bir süratle aşağı indi. Orada büyülenmişçesine dikilerek onu seyrettim. Bu sefer kesici ağzının çıkardığı hafif ısıltı işittim. Titremesinler diye ellerimi ceplerime soktum.

Otomatik ellerin daha başka kesilme işlemleri için kesik malzemeyi bir hazneye ittiği kayışa baktım. Orada kalp atışlarını daha da hızlandıran bir şey gördüm: Örsün üstünde, bıçak ağzının muhtemelen mavilerden ve sarılardan beri dokunduğu yerde ince ve koyu bir çizgi vardı. Bıçağın nereye indiğini tamı tamına gösteriyordu!

Bunun ardından planımı nasıl uygulayabileceğimi düşündüm. Ve daha fazla kafa yormadan, düşünerek korkumun daha da artmasına izin vermeden harekete geçtim.

Bir sonraki deste kesildiğinde eller onu örsten itemedi. Önce aşağıya uzandım ve yeni kesilmiş kenarlarının hizasını bozmadan yarım parçalardan bir avuç aldım. Eller diğerlerini örsten aldı ve kesilmemiş yeni bir desteyi uygun konuma getirdi. Bıçağın aşağı inmesine birkaç saniye vardı. Başımı kaldırmak veya bıçağı düşünmek için kendime izin vermeden yeni malzemeyi yere attım.

Öyle yapar yapmaz göz ucuyla yanımdaki robotun kıpırdadığını gördüm. Kavuşuk kollarını açtı. Onu yok saydım ve çoktan kesilmiş parçalardan oluşan destenin yeni kenarını örsteği ince çizgiyle tamı tamına bitıştirdim. Ardından daha önce hazırlamış olduğum tel kancayı alıp sol elimdeki bileklikten geçirdim ve elimi yumruk yaptım. İşte o zaman kafamı kaldırdım. Bıçak üzerimde kıpırdamadan duruyordu. Aşağı dönük kesici ağzı kalın ve ağır gövdenin altında dümdüz uzanıyordu.

Kendimi ürpermeye ve düşünmemeye zorladım. Yapabildiğim kadar süratle parmak eklemlerimi örsteği ince çiz-

giden yaklaşık iki buçuk santim uzak tutarak kayışa dayadım ve sağ elimi malzeme destesinin üstünde sabitleyip tel kancayla bilekliğe asıldım. Sol kolumu kancanın kuvvetine karşı çekerken bileğimin üstü ile bilekliğin metali arasında bir buçuk santime yakın bir boşluk kaldı. Başımı geriye, bıçaktan uzağa yatırdım. Vücudum adeta tas kesti.

Derken robot kulağıma bağırdı: “İhlal! İhlal!” Fakat hareket etmedim.

Tam o anda bıçak yüzümü yelleyerek yıkıcı bir melek gibi, bir mermi gibi aşağı indi. Ve acıyla haykırdım.

Gözlerimi kapamıştım. Onları açılmaya zorladım. Kan yoktu! Ayrıca bilekliğin kopuk bir parçası önümdeki kayışta duruyordu. Bilgisayar kontrollü eller parçayı daha şimdiden bidona atıyordu. Robot hâlâ bağırıyordu. Ona bakarak, “Bas git, robot,” dedim.

Beni kıpırdamadan süzdü. Elleri artık iki yanındaydı.

Sol bileğime baktım. Artık kopuk olan bilekliğin metali kıvrılarak deriye dayanmıştı. Gözünü benden ayırmayan robota aldırış etmeden sağ elimle onu gevşettim ve bileğimi oynattım. Canım acısa da kırık çıkık yoktu. Sonra bilekliğin kesik uçlarından birini örsün yakın kenarının altına taktım ve kancayı kullanarak diğer tarafı yukarı çektim. Bileklik yavaşça açıldı ve sonunda elimi içinden çıkarabildim. Ben öyle yaparken tekrar inen bıçak beni yaklaşık otuz santim farkla ıskaladı.

Derin bir nefes aldım, ardından kancayı sağ bileğimdeki bilekliğe aktardım.

Başka bir malzeme destesinin gelip kesilmesini bekledim ve önceki gibi ondan da bir avuç aldım. Sağ yumruğumu kayışa koymak için uzanırken bir el güçlü bir tutuşla koluma yapıştı. Elin sahibi robottu.

Hiç düşünmeden başımı eğdim ve göğsüne yapabildiğim kadar sertçe kafa attım. Böylelikle parmaklarını gevşettim ve onu geriye itip kayışa dayadım. Robot öne eğilerek iki büküm olurken geri çekilip karnına bir tekme attım. Ağır hapis-hane botlarımı giyiyordum ve gardiyana Protein 4 tarlaların-

da bir mevsim çalışmanın bacaklarıma kazandırdığı bütün kuvvetle vurdum. Hiç ses çıkarmasa da sertçe yere düştü. Fakat derhal ayağı kalkmak için çabalamaya başladı.

Ona sırtımı dönüp yukarı baktım. Bıçak yine tepedeki bekleme pozisyonuna geçiyordu. Arkamda adamların seslerini duydum, sonra robot tekrar, “İhlal! İhlal!” diye bağırdı.

Başımı çevirmeksizin sağ bileğimi bıçağın altına getirdim ve robot yerden kalkıp tam da bıçak aşağıya inerken kolumu tutarsa neler olacağını düşünmemeye çalışarak başımı geriye çektim.

Bekleme bitmek bilmedi.

Sonra yine oldu. Güçlendirilmiş elik ısıldayarak beni aniden yelledi. Canım yandı. Ve tıpkı önceki gibi kuru bir dalın kırılmasını andıran bir ses duyup haykırdım.

Gözlerimi açıp aşağıya baktım. Bileklik kesilmişti kesilmesine ama elim garip bir şekilde eğilmişti de. Neler olduğunu hemen anladım. Bileğimi kırmıştım.

162

Lakin bunu fark etmemin ardından acı çekmedim. Kulaklarım çınlıyordu ve darbenin ağrısını hatırlıyordum ama artık canım yanmıyordu. Üstelik zihnim açıktı – hem de hiç olmadığı kadar.

Sonra robotu akıl ettim ve onu devirdiğim yere baktım.

Hâlâ zeminde yatıyordu. Larsen ve ak saçlı yaşlı adam onun üstünde oturuyorlardı. Belasco da bir elinde ağır bir somun anahtarı, diğesindeyse kedim Biff’le gardiyanın başında bekliyordu.

Onlara aval aval baktım.

“İşte,” dedi Belasco sırtarak, “kedinı unuttun.”

Kancayı kullanarak diğeri bilekliği de çıkarıp cebime koydum. Sonra Belasco’nun yanına gittim ve sağlam elimle Biff’i ondan aldım.

“Bir askı nedir biliyor musun?” diye sordu Belasco. Biff’i almamın ardından somun anahtarını bir elinden diğeri aktararak ve gözünü artık kıpırdamayan robotta tutarak gömleğini çıkarmaya başladı.

“Bir askı mı?” dedim.

“Bekle yeter.” Gömleğini çıkarıp ikiye yırttı. Yen ile kuyruk arasında bir düğüm atıp onu boynuma, sırt çantası kayışının hemen üzerine taktı. Ardından bana sağ elimi gömleğin daha geniş kısmına nasıl geireceğimi gösterdi. “Biraz uzaklaştıktan sonra,” dedi, “bileğini okyanus suyuyla ıslat. Bunu ara sıra tekrarla.” Omzumu kavradı. “Cesur adammışsın,” dedi.

“Sağ ol,” dedim. “Sağ ol.”

“Kaldır kıcını, Bentley,” dedi Belasco.

Dediğini yaptım.

Okyanusu sağımda tutarak hapishanenin birkaç kilometre kuzeyine koşmamın ve y r memin ardından bileğim şiddetle ağrımaya başladı. Durup beni birkaç defa penelemiş, tırmalamış, yüksek sesle miyavlamış, en sonunda da sessiz kalmış Biff’i yere bıraktım. G ğs m koşmaktan ve diğer her şeyden hızla inip kalkarak su kenarına sırtüstü yatıp sakat bileğimi sığ ve soğuk kış denizine soktum. Suyun bir kısmı gelip yan tarafımı yaladı. Biff yakarırcasına miyavlamaya başladı. Hiçbir şey söylemeden ve yapmadan orada öylece yatarak buz gibi soğuk dalgaların beni yıkamasına izin verdim. En sonunda kalkıp sudan uzaklaştım. Acım geçmemişse bile soğuk su sayesinde azalmıştı. Geçmeyen bir diğer şey de önümdeki yolculuğa duyduğum korkuydu. Fakat buna rağmen yüreğimde coşku vardı. Özgür bir adamdım.

Hayatım boyunca ilk defa  zg r bir adamdım.

Tekrar su kenarına gittim ve sol elimi kullanarak ağzıma bir avuç su alıp içtim. İmemle birlikte boğazım düğümlendi.  ğ rerek suyun geri kalanını tükürdüm. Deniz suyunun içilir olmadığını bilmiyordum. Bunu bana kimse söylememişti.

Ansızın içimde bir şey koptu ve kendimi kumsala bırakıp öylece yattım, Yattığım yerde acıyla ve susuzlukla ağladım. Çok fazlaydı. Tüm bunlar çok fazlaydı.

Sert bir rüzgâr üstüme üstüme eserken, sağ kolumun tamamı acıyla zonklarken ve boğazım deniz tuzuyla yanar-

ken nereden su bulacağımı bilmeksizin soğuk, ıslak kumlarda yatmayı sürdürdüm. Su aramaya nereden başlayacağımı bile bilmiyordum. Küçük sırt çantamdaki erzak tükendikten sonra nasıl midye veya herhangi bir yiyecek bulacağımı da.

Fakat sonra birdenbire doğrulup oturdum. İçecek bir şeyim vardı. Belasco bana üç teneke sıvı protein vermişti.

Çantayı sırtımdan indirdim, tepesine Larsen'in dikmiş olduğu düğmeleri çözdüm ve bir teneke bulup dikkatle açtım. Sadece birkaç yudum içtim, Biff'e de biraz verdim, sonra da tenekenin tepesindeki deliği mendilimle tıkadım. İyi hislerimin bir kısmı geri geldi. Birkaç gün yetecek kadar içeceğim vardı; bir şekilde su da bulurdum. Ayağa kalkıp kuzeye doğru yürümeye başladım. Biff bazen yanımda, bazen de önümde veya arkamda kalarak bana ayak uydurdu. Su kenarındaki kumlarda yürümek kolaydı ve sağlam kolumu ileri geri sallayarak hızlı bir tempo tutturdum.

Bir süre sonra güneş bulutların arkasından çıktı. Kumsalda çulluklar belirdi ve yukarıda martılar uçmaya başladı. Havada okyanusun o güzel, temiz kokusu vardı. Kolum askıda rahatsız değildi ve aklımı ona verdiğimde epey acımasına karşın katlanabileceğimi biliyordum. Hapishanedeki ilk birkaç günümde daha kötüsünü hissetmiş ve sağ kalmıştım – hatta yaşadıklarım beni güçlendirmişti. Bunu da atlatacaktım.

O gece kumsalda otların çıkmaya başladığı yere yarısına kadar gömülü eski bir kütüğün yanında yattım. Birkaç parça yalosla kendime bir ateş hazırlayıp Belasco'nun üstünden çok uzun bir zaman geçmiş gibi gelen o gün yaptığı gibi tah-taları hapishane çakmağımla tutuşturdum. Ateşin yanında oturarak bir müddet kütüğe yaslandım ve hava kararınca, yıldızlar tepemizde ılık ılık parlayınca kadar Biff'i kucığımda tuttum. Sonra mavi hapishane kazağımanın içinde kumlara uzandım, ceketimle üstümü örttüm ve mışıl mışıl uyudum.

Şafakta uyandım. Ateş sönmüş, vücudum üşüyüp kaskatı kesilmişti. Sakat bileğim acıyla zonkluyordu. Diğer bileğim de bilekliğin büküldüğü yerden sızlıyordu ve tutulmuştu. Fa-

kat vücudumdaki ağırlara rağmen uzun uyku sayesinde bir güzel dinlenmiştim. Üstelik korkmuyordum.

Biff bana dayalı vaziyette kıvrılıp yatmıştı. Benimle beraber o da uyandı.

Dahası kahvaltı için midye bile buldum! Kitabın resimlerinde gösterildiği türden bir tırmığım yoktu ama uzun bir çomak kullandım ve kumsalın ıslak kumlarında midyelerin boyunlarını dışarı çıkardıkları yerlerde oluşan küçük hava kabarcıklarını aradım. Elimi çabuk tutarak birini daha derine gömülmeden önce sıkı kumlarda ters çevirmeyi öğreninceye kadar yedi-sekiz tanesini kaybettim. Fakat dördünü yakaladım – hepsi de iriydi.

Bir süre onları açmak imkânsız gözüktü. Kitabı –*Sahil Yemeklerinin Pişirilmesi: Buyurun Partiye!*– cebimden çıkarıp talimatlara baktım ama bunun pek faydası dokunmadı. Resimlerde kitabın deyişiyle “ufaklığı gizlenme yerinden çekip alacak” özel bir bıçak gösteriliyordu ama bende öyle bir şey yoktu. Hapishanede keskin bıçaklar bulunmazdı. Fakat sonra aklıma bir şey geldi. İkinci bilekliği çıkardıktan sonra iki parçasını da cebime koymuştum. Elimi cebime soktum, daha büyük metal parçasını çıkardım ve Biff beni kıt kanaat bir ilgiyle seyrederken bıçağın kesmiş olduğu sivri ucun yardımıyla ilk midyemi kanırtarak açtım. Bu iş biraz zaman aldı ve birkaç defa kendimi kesmeme ramak kaldı. Fakat başardım!

165

Midyeyi çiğ yedim. Daha önce hiç öyle bir şey tatmamıştım. Çok lezzetliydi. Üstelik yiyecek olduğu kadar içecekti de; her bir midyenin içinde epeyce içilebilir sıvı vardı.

O gün sahil boyunca pek çok kilometre kat ettim. Hâlâ takip edilmekten biraz endişeliydim. Fakat peşimden gelen birilerine ait hiçbir belirti görmedim veya işitmedim. Herhangi bir insan yerleşimi belirtisine de rastlamadım. Hava soğuktu ve öğleden sonra bir süre hafif bir kar yağdı; fakat hapishane kıyafetim yeterince sıcaktı ve kar yağışı bana ciddi bir rahatsızlık vermedi. Öğle yemeği için başka midyeler buldum ve onlarla beraber yarım bir soyagofret yiyip sıvı proteinden biraz daha içtim. Midyeleri büyük bir hevesle yalayıp ısırarak

kabuklarından çıkaran Biff onları yemeye kolayca alıştı. Fazla geçmeden midye bulmakta ve açmakta ustalaştım.

Kimi zaman biraz iç kesimlere girdim ve etrafa bakınarak temiz su içebileceğim bir yer –bir göl, nehir veya sulama kanalı– bulma amacıyla bir yükselti aradım. Fakat öyle bir yere rastlamadım. Zamanla midyelerden ve sıvı proteinden fazlasına ihtiyaç duyacağımın farkındaydım.

Bu böyle günlerce devam etti; sayısını unuttum. Bileğim aşama aşama düzeldi ve bir gece ateşimin başında otururken bir deney yaptım. Deneyim işe yaradı ve geleceğe çok daha güvenle bakmamı sağladı. Kumsaldan biraz uzaktaki bir kaya tabakasının altına büyükçe bir buz ve donmuş kar öbeği sıkışmıştı. Sırt çantamda sahil yemeklerimi içinde pişirmek amacıyla yanıma aldığım metal bir hapishane kâsesi vardı. Buz öbeğinin yanına gittim ve kırık bilekliğimle bir kısmını kırarak kâsemi doldurdum. Sonra küçük bir ateş yaktım, alevler sönmeye bıraktım ama kâseyi sıcak közlerin üstüne koydum. Buz eridiğinde onu içebildiğimi keşfettim! İçmekle kalmayıp biraz da Biff'e verdim. Sonra ateşime birkaç çomak daha ekledim, erimesi için kâseye biraz daha buz koydum ve beklerken iki avuç dolusu midye çıkardım. Midyeleri artık kaynayan suya attım ve birkaç dakika sonra lezzetli bir midye çorbasına kavuştum.

İçinde uyuyabileceğim sığınaklar bularak ve Belasco'nun bana verdiği yemekleri azar azar yiyerek o şekilde bir ay sağ kaldım. Fakat zamanla Belasco'nun yiyecekleri tükendi ve günlerce midyeyle beslenerek yaşamam gerekti – o sırada günlük tutmadığım için günlerin sayısını tam olarak bilmiyorum. Sonunda kumsalda yatan donmuş bir balık bulup pişirdim. Bu bana iki günlük bir beslenme değişikliği sağladı ama kısa zaman içinde o da bitti.

Biff kendine birkaç tane küçük sahil kuşu yakaladı ve birini ondan almayı becerdim. Fakat o günden sonra avlanırken sahilin ilerisinde gözden kaybolur oldu. Onu bir avcı kediye çevirmek iyi olurdu ama öyle bir şeyin nasıl yapılacağından habersizdim.

Okyanusun balıklarla, kabuklularla ve yiyecek diğer güzel şeylerle dolu olduğunu biliyordum ama onları sudan nasıl çıkaracağıma dair en ufak bir fikrim yoktu. *Sahil Yemeklerinin Pişirilmesi* böğürtlenlerden, bitki köklerinden ve patateslerden bahsediyordu ama onlardan elimde hiç yoktu. Su ve hapishanedeki gibi tarlalar arayışıyla düzenli olarak iç kesimlere açılısam da yabani, ölü otlardan ve bitkilerden başka bir şeyle karşılaşmadım. Arazinin bir zamanlar ekilip biçildiğine dair hiçbir emare olmadığı gibi herhangi bir yaşam belirtisi de yoktu. Denver Hadisesi veya okuryazarlığın ardından kitaplara geçmemiş daha sonraki bir savaş yüzünden toprağın tarih kitaplarımdaki deyiimiyle “bastırılmış” olup olmadığını merak ettim. Okuryazarlıkla beraber tarih de sona ermişti.

Bu dönemin sonlarına doğru midyelerden başka hiçbir şey yemeksizin yirmi veya daha fazla gün geçirmiş olmalıyım. Bazen onları bile bulmak zordu. Sabahları ağzımda metalik bir tatla ve karnımda bir sancıyla uyanıyor, sadece kısa bir mesafe yürüdükten sonra kumlara yatıp dinlenmem gerektiğini keşfediyordum. Dahası cildim kuru ve kaşıntılı bir hal almıştı. Beslenmemde başka bir şeye ihtiyacım olduğunu biliyordum ama başka bir şey yoktu. Uyuyan veya dinlenen martılara sinsice sokulmayı denesem de birine asla gerçekten yaklaşmadım. Bir keresinde kahverengi otların bulunduğu bir kırdan bir yılan görüp kovaladım ama yorgun bacaklarımın takip edemeyeceği bir süratle sürünerek uzaklaştı. Kıra bitkin bir halde yığıldım; yilandan dolu dolu bir yemek yapabilirdim. Bazen bir tavşan görüyordum ama bana göre çok hızlı koşuyorlardı.

Hastalanmaya başladım. Bileğim o zamana kadar iyileşmişti ama biraz eğri ve sertti. Ayrıca Biff'i sağ elimle tuttuğumda sızlıyordu. Fakat artık başım da şiddetle ağrımaya başlamıştı ve feci şekilde susuyordum. Sık sık buz eriterek su yapmak için durmam gerekiyordu ve bazen içtiğimi kusuyordum. Bir gece akşam yemeğimi de kustum ve dahasını hazırlayamayacak kadar zayıf düştüm. Sığınacak bir yer bile bulmadan ateşimin kalıntıları yanında yüzükoyun uyuyakaldım.

Uyandığımda tir tir titriyordum ve başım terden sırlıslıklam olmuştu. İnce bir kar tabakasıyla kaplıydım ve kar taneleri hâlâ üstüme yağıyordu. Gökyüzü koyu griydi ve çevremdeki kumlar donmuştu. Bütün eklemlerim sızlıyordu.

Kalkmaya çalıştığımda zar zor ayakta durabildim. Sonunda elimden gelenin en iyisi kumsalda oturmak ve ateş yakma amacıyla çevreme bakınarak odun aramak oldu. Fakat hiç yoktu; civardaki bütün çomakları bir gece önce toplamıştım. Bir ateşe çaresizce ihtiyacım vardı.

Biff usulca ağlaşarak kalçama sürtündü.

Bir yurttta veya hapisshanedede olsaydım bir robot bana tek bir Tıp Hap verirdi ve düzelirdim. Fakat yanımda hiç hap yoktu.

Orada bir saatten uzun süre oturarak gökyüzünün ağarmasını ve havanın ısınmasını beklemiş olmalıyım. Fakat beklediğim çıkmadı. Gök çok koyu kaldı ve esmeye başlayan soğuk bir rüzgâr kar tanelerini yüzüme savurarak yanaklarımı ve gözlerimi sızlattı.

168

Orada oturmaya devam edersem veya yatıp uzanırsam daha da hastalanacağımı biliyordum. T. S. Eliot'un şiirindeki o dizeleri düşünüp durdum:

*Işıktır hayatım, ölüm rüzgârını bekleyen,
Elimin tersine konmuş bir kuştüyü gibi.*

Sonunda dizeleri çıkarabildiğim kadar yüksek bir sesle rüzgâra okudum. Ayağa kalkmazsam muhtemelen öleceğimi, bedenimin martılar tarafından didik didik edileceğini, kemiklerimin zamanla o kumsaldaki rüzgârın ve suların etkisiyle yuvarlanıp gideceğini anladım. Ve öyle bir şey olsun istemedim.

Hafifçe inleyerek kendimi doğrulttum, sonra bir dizimin üstüne düştüm. "Kalk!" dedim yüksek sesle ve tekrar ayağa kalktım. Kısa bir süre yalpaladım. Dik tutamayacak kadar zayıf olduğum için kafam önüme düştü. Çektiğim acı ve baş dönmesi yoğundu. Fakat başımı kaldırıp yürümeye başladım. Birkaç kez suya girdim ve sendeleyerek tekrar çıktım.

Sonunda biraz odun buldum ve yaprak gibi titreyerek bir ateş yakabildim. Sahile vurmuş sağlam, uzun bir çomağıysa yürüyüş değneği olarak kullanmak üzere bir kenara ayırdım.

Kâsemin haricinde sırt çantam artık boştu. Yapımında kullanılan kot kumaşı hafif metal tüplerden sıyırmayı becerdim, ceketimi ve kazağımı çıkardım, sonra da soğuktan şiddetle titreyerek kumaşı bir yelek gibi gövdeme ilikledim. Ardından kazak ile ceketini tekrar giydim ve vücudumu ateşin karşısında ısıtarak soğuktan daha da korundum. Bir fular ile bir kep çok işime yarardı ama sakal bırakmıştım ve o da yüzüm ile boynumu sıcak tutmaya yardım etti. Biff'i öldürüp yiyebilir ve derisinden bir şapka yapabiliirdim; fakat öyle yapmak istemedim. Değişmiştim ve artık olmak için eğitim gördüğüm kişi değildim; bundan böyle yalnız, mahrem, hatta kendi kendine yeterli olmak gibi bir arzum yoktu. Biff bana lazımdı. Kendi kendine yeterlilik sadece bir uyuşturucu ve sessizlik meselesi değildi.

Kâseyi bir sicimle sırt çantamın iskeletine bağlayabildim. İskeleti tekrar omuzlarıma astım, yürüyüş değneğimi elime aldım ve boş kumsal boyunca kuzeye doğru yolculuğumu sürdürdüm. Hâlâ yüksek ateşten başım dönse de artık daha güçlüydüm.

Kar yağmaya devam etti ve saatler geçtikçe üşümem arttı. İki kez durup ateş yakmaya teşebbüs ettim ama bulabildiğim tahtaların ıslaklığından ve rüzgârın küçük çakmağımı söndürüp durmasından dolayı beceremedim. Susadığımda avuç avuç kar yutmaktan başka yapabileceğim bir şey yoktu. Kumsal donarak midye kazıp çıkaramayacağım kadar sertleşmişti. Yavaş adımlarla ilerlemeyi sürdürdüm ve endişelenmemeye gayret ettim.

Derken akşama doğru kumsaldaki bir dönemeci aşınca ileride, kıynın gerisindeki alçak bir falezin üstünde büyük ve eski bir bina gördüm. Pencerelerde ışık vardı. Kar yağışı hızlanmıştı. Sığınacak sıcak bir yer bulma ihtimali bana biraz kuvvet verdi ve acele ederek topallamalı bir koşu tutturdum. Fakat falezin dibine varınca umutlarım suya düştü. Yukarı

çıkan bir merdiven yoktu – okyanusa karşı bir siper olarak falezin etrafına gevşekçe kayalar yığılmıştı, o kadar.

Orada bir müddet dikilerek ne yapacağımı kara kara düşündüm. Sonunda yukarı tırmanmam *gerektiğini* anladım. Kumsalda uyuma ve sabahleyin doğrulup oturamayacak kadar bile güçsüz düşme riskine giremezdim.

Bir kayaya çıkarak, oradan dinlenerek ve kendimi bir sonrakine yavaşça iterek tırmanmaya koyuldum. Biff oyun oynadığımı sanmış olacak ki kayalarda kolayca yukarı-aşağı koştu. Benimse sağ bileğim sızlıyor, boğazım susuzluktan yanıyor, kayalar bacaklarımı ve dizlerimi soyuyordu. Tırmanış çok acı verici olmalıydı ama acıyı kafama takmadım. Sadece kar dolu kumsalın beni öldürebileceğini bilerek o kayalara tutuna tutuna tırmandım.

Tepeye vardığımda soluk soluğa yatıp kaldım ve yanıma sokulan Biff'in başını okşadım. Avucum çizilmişti ve kanıyordu. Ayrıca ceketimin yeninde uzun bir kesik mevcuttu. Yine de iyiydim.

170

Tırmanırken değneğimi yanıma alamadığım için binanın kapısına kadar kâh yürüyüp kâh süründüm. Tanrı'ya şükürler olsun ki kapı kilitli değildi ve itmemele açıldı. Kendimi ışığa ve sığa attım.

Uzun bir süre sırtımı içeri girdiğim kapıya dayayıp sert zeminde oturdum ve kafamı ellerimin arasında tuttum. Başım dönüyor, midem bulanıyordu. Yine de ısınıyordum.

Baş dönmem geçince etrafıma bakındım.

Yüksek tavanlı kocaman, ıslıl ıslıl aydınlatılmış bir odadaydım. Önümde ve her iki yanımda gri renkli ağır makineler ve uzun bir taşıma kayışı vardı. Sırtları bana dönük robotlar makinelerle ilgileniyorlardı. Çok az gürültü çıkıyordu.

Isının verdiği dermanla dev odada su aramaya başladım. Neredeyse hemen buldum da. Büyük makinelerden biri bir tür matkaptı ve parçaları bir hortumdan fişkırان seyrek bir spreyle soğutuluyordu; kullanılan sular taşıma kayışının önündeki küçük bir yalaktan aşağı akıp zemindeki bir tahliye deliğine boşalıyordu.

Makinenin yanında hiçbir şey yapmadan duran robot bana aldırış etmeyince ben de ona etmedim. Kayışın yanında diz çöktüm, ellerimi tahliye deliğinin üzerinde tuttum ve suyu avuçlarımda toplayıp içtim. Sıcak ve biraz yağlı olmasına rağmen içilebilirdi.

Susuzluğumu gidermemin ardından Biff hâlâ deliğin etrafındaki ıslaklığı yalarken o suyla bir de elimi yüzümü yapabildiğim kadar yıkadım. İçerdiği yağ cildimdeki çizikleri rahatlatır gibi geldi.

Sonrasında kendimi daha iyi hissederek ayağa kalktım ve etrafıma daha yakından bakmaya başladım.

Artık aslında üç taşıyıcı kayış olduğunu görebiliyordum; odanın üç duvarı boyunca birer tane uzanıyordu. Ve o kayışların üstünde düzenli aralıklarla artık parlak çelik ekmek kızartıcılar olarak tanıdığım cihazlar taşınıyordu. Küçük bir çocukken yurt mutfağında mutfak nöbeti tutarken böyle ekmek kızartıcılarla karşılaşmıştım ama o zamandan beri bir tane bile görmemiştim.

Kızartıcılar kayışlarda ilerlerken makineler tarafından üretilip tel çekiliyordu. Bazı makineler önlerinden geçen cihazlara bir parça ekleyip yerine kaynaklıyordu. Her bir makineyle bir İkinci Yapım robot –ayak sürüyerek yürüyen bir tür beyinsiz android– ilgileniyordu. Her bir robot kendi makinesinin yanında dikilerek çalışmasını seyreliyordu. Hattın başlangıcındaki devasa bir rulodan çelik tabakaları geliyor, tamamlanmış kızartıcılar en sondan dışarı çıkıyordu. Cihazlar o aşırı aydınlık ve mağaramsı odada hızlı bir tempoyla üretiliyordu. Metaller neredeyse hiç ses çıkarmayan makineler tarafından bükülüp biçimlendiriliyor ve üretilen parçalar gövdeye ekleniyordu. Nihayet ısınmış ama açlıktan midem kazınır bir halde orada beklerken kendimi ekmek kızartıcılara ne olduğunu ve neden otuz yıldır bir tane bile görmediğimi merak ederken buldum. Canım ne zaman kızarmış ekmek çekse bir dilim ekmeğe çatal batırmış ve dilimi açık bir alevin üstünde tutmuştum. Sanırım herkes aynını yapıyordu.

Derken hattın sonuna doğru yürürken neler olduğunu gördüm. Orada soluk gri üniformalı bir Üçüncü Yapım robot vardı. Diğerlerinin aksine hareketlerinde becerikliydi. Tamamlanan her bir ekmek kızartıcı ona ulaştığında cihazın yanındaki, küçük nükleer pilin hemen üzerindeki bir düğmeye basıyordu ve hiçbir şey olmayınca –ısıtma unsuru kıp-kırmızı kesilmeyince– kızartıcıyı büyük, tekerlekli bir sepete atıyordu.

Robot yuvarlak bir surata ve pörtlek denebilecek gözlere sahipti; biraz Peter Lorre’a benzese de zekâdan yoksundu. Ben yanında dikilirken sepet yepyeni ekmek kızartıcılarla ağzına kadar doldu ve bunu görünce derin, mekanik bir sesle, “Geri dönüşüm zamanı!” diye bağırdı. Ardından taşıma kayışının altına uzanıp bir manivelaya asıldı.

Kızartıcı hattı durdu ve bütün robotlar gri üniformaları içine hazırola geçti. Görebildiklerimin hepsi de Peter Lorre’unkine benzer bir çehreye sahipti.

172 Atılmış kızartıcılarla dolu sepet tekerlekleri üstünde ilerlemeye başladı; yolundan çekilmek için acele etmem gerekti. O şekilde üretim hattının başladığı odanın sonuna kadar gitti ve küçük bir arka kapının önünde durdu. Kapı açıldı ve dışarı çıkan bir robot kızartıcıları sepetten alarak kollarında beceriksizce taşımaya başladı. Kapının arkasındaki küçük bir odaya götürdüğü cihazları bir hazneye koyduğunu, haznenin de onları hapisanede gördüğüme benzer bir makineye aktardığını görebiliyordum. Makinenin görevi hurda çeliği yeni çeliğe dönüştürmektir. Ekmek kızartıcılar tekrardan metal tabakalarına dönüştürülüyordu.

Fabrika dışı kapalı bir sistemdi. Hiçbir şey içeri girmiyor, hiçbir şey dışarı çıkmıyordu. Asırlardır kusurlu ekmek kızartıcılar üretiyor ve tekrar bozuyor olması mümkündü. Yakınlarda bir robot onarım istasyonu varsa bu gerzek altı robot neredeyse ebediyen sağlam kalırdı. Ve belli ki yeni hammaddeye ihtiyaç yoktu.

Gecenin geri kalanını sırtımı duvara yaslayıp oturarak ve elimden geldiği kadar uyuyarak geçirdim. Sabahleyin

uyandıgımda pencerelerden günüşığı giriyordu ve lambalar kısılmıştı. Kurşuni sabah ışığında ekmek kızartıcılar halen üretim hattı boyunca ilerliyordu ve robotlar önceki akşam durdukları yerlerde duruyorlardı. Tutulmadık yerim kalmamıştı ve karnım açlıktan zil çalıyordu.

Yeniden ısınmak güzeldi ve yiyecek bulabilirsem kışın geri kalanını fabrikada geçirmeye karar verdim. Buldum da. Çok ilkel bir yapım olan robotlar *Audel'in Robot Bakım ve Onarım Kılavuzu*'ndakilere benziyordu. Canlı dokulardan seçmeli klonlamayla yaratılmışlardı ve gıdaya ihtiyaçları vardı. Uyanıldıktan kısa süre sonra montaj hattı otomatikman kapandı ve robotların tamamı geri dönüşüm odasının yanındaki bir kapı aralığında koyun sürüsü gibi toplandı. Denetmen robot -hattın sonundaki- kapıyı açtı. İçeride üç raflı büyük bir dolap vardı. Raflardan ikisine bir sigara paketinden azıcık daha büyük kutular, son rafaysa bir tür içeceklerle dolu teneke kutular yığılmıştı.

Açlıktan midem kazınarak robotlarla beraber içeri daldım. Bana da bir yiyecek kutusu ve bir içecek tenekesi verildi.

Yemek bir tür tatlandırılmamış soyagofretti. İçecek aşırı derecede tatlıydı ama ikisini de alelacele yiyip içtim. Sonra biraz çekinerek dolabı açtım ve on kutu yiyecek ile dört teneke içecek daha aldım. Robotların hiçbiri bana ilgi göstermedi. Derin bir oh çektim; açlıktan ölmeyecektim.

Daha sonra arka duvardaki taşıma kayışının altında koca bir yığın kullanılmamış nakliyat kutusu keşfettim. Kutulardan dördünü aldım ve geçen gece uyuduğum yere yayarak kendime epey rahat bir yatak hazırladım - bir süredir uyuduğum donmuş kumsallardan çok daha iyi olduğu kesindi.

Böylece ihtiyaçlarımı giderip kendi kendime, "Burası benim kış yuvam," deyip durdum. Fakat daha ağızımdan çıkarken bile bu sözlere inanmadım, zira hasta olmama rağmen bulunduğum yer yuva falan değildi. Tam tersine hem çevremde hiç durmadan sürüp giden şuursuzca üretim parodisiyle, hem de pilli ekmek kızartıcıların yapımı ve geri dönüşümü için korkunç miktarlarda heba edilen zaman ve

enerjiyle hayatım boyunca içinde uyuduğum en berbat yerdi. Gri üniformalar giyen o insan taklidi gerzek altı robotun yapacak gerçek bir işleri olmadan ayak sürüyerek ortalıkta gezmeleri de cabasıydı. Orada kaldığım beş gün boyunca denetmen hariç hiçbir robotun bir iş *yaptığını* görmedim. Zaten denetmenin yaptığı tek şey de ekmek kızartıcıları sepete atmak ve aşağı yukarı her saat başı, “Geri dönüşüm zamanı!” diye bağırıyordu. Tabii bir de ötekileri günde iki defa beslemek.

İki gün sonra kar dindi. Ertesi gün de hava ısındı. Yanıma sırt çantamda taşıyabileceğim kadar yiyecek-içecek alıp oradan ayrıldım. Orası sıcak, güvenli bir yerdi ve bol miktarda yiyeceğe ve içeceğe sahipti. Fakat benim için bir yuva değildi.

Kızartıcı fabrikasında sırt çantamı elli soyagofretle ve otuz beş teneke içecek tıka basa doldurarak gitmeye hazırlandıktan sonra montaj hattındaki makineleri yakın bir denetimden geçirerek her birinin işlevini inceledim. Hepsi de gri metaldendi ve oldukça büyüktü ama her biri farklı şekilde üretilmişti. Biri metal tabakalarını kızartıcı gövdesine dönüştürüyor, bir diğeri gövdeye bir ısıtma unsuru takıyor, bir üçüncüsü pili yerleştiriyor ve bu böyle sürüp gidiyordu. Her bir makinenin önünde durarak güya onunla ilgilenen robotlar bana hiç ilgi göstermiyorlardı.

Aradığımı nihayet buldum. Diğerlerinden biraz daha küçük makinenin yüzlük desteler halinde bir tür ufak metalik pul tutan bir haznesi vardı. Haznedeki dar bir boyundan aşağı düşüp metal parmaklar tarafından alınmaları ve kayıştaki kızartıcıya takılmaları gereken yerde pullardan biri yanlamasına düşmüş ve oraya sıkışarak diğer pulların geçmesini engellemişti. Orada bir süre durup pula baktım ve sıkışıp kalmış o küçük silikon mudur nedir parçanın ne kadar enerji israfına yol açtığını düşündüm. Yurumdaki bozulduktan sonra nasıl da ekmek kızartıcısız kaldığımız aklıma geldi.

Sonunda uzandım ve pul sıkıştığı yerden çıkıncaya dek sağ elimle hazneyi salladım.

Mekanik el pulu haznenin dibinden alıp bir sonraki kı-

zartıcının içine, yan taraftaki düğmenin hemen altına taktı. Küçük bir lazer ışını bir an yanıp sönererek onu oraya kaydattı.

Birkaç saniye sonra hattın sonundaki denetmen robot o kızartıcının düğmesine bastı ve ısıtıcı unsur kıpkırmızı parladı. Denetmen en ufak bir şaşkınlık sergilemeden düğmeyi tekrar kapalı konuma getirip kızartıcıyı boş bir kutuya koydu, sonra bu hareketi tekrarladı.

Kutuyu nakledilmeye hazır yirmi ekmek kızartıcıyla doldurmasını seyrettim. Kızartıcıların nasıl veya nereye gönderileceklerine dair en ufak bir fikrim olmasa bile yaptığım şey bana kendimi iyi hissettirdi.

Ardından sırt çantamı taktım, Biff'i kucağıma aldım ve oradan ayrıldım.

Mary Lou

176

Dün gece uyuyamadım. Yatakta bir saatten fazla yatarak sokaklardaki ıssızlığı, artık hiç kimsenin birbiriyle konuşmuyor gibi gözükmelerini düşündüm. Paul bir keresinde bana *Kayıp Akor* adlı bir film seyrettirmişti. Filmdeki “piknik” denen uzun bir sahnede on-on iki kişi açık havaya koyulmuş büyük bir masada oturuyor, koçanda mısır ve karpuz gibi şeyler yiyerek birbiriyle öylesine konuşuyordu. O gün Paul’ün kütüphane bodrumundaki şatafatlı odasında bulunan yatakmalarında otururken pek aldırış etmemiştim ama sahne her nasılsa beynimde yer etmişti ve zaman zaman aklıma geldiği oluyordu. Gerçek hayatta hiç öyle bir şey –koca bir grup insanın gömleklerini ve bluzlarını hafifçe dalgalandıran, kadınların saçlarını yüzlerinin etrafında nazıkçe uçuşturan bir rüzgârın estiği açık havada hevesli ifadelerle oturarak hep beraber ellerindeki basit yemekleri yediklerini ve yapacak daha iyi bir işleri yokmuşçasına sohbet ettiklerini– görmemişim.

Seyrettiğimiz bir sessiz film di ve o sırada ekrandaki kelimeleri okuyamadığım için hangi konuda konuştuklarını bilmiyordum. Fakat önemi yoktu. Dün gece yatakta yatarken o sohbetin bir parçası olmak, o kadim siyah-beyaz filmdeki tahta masada oturarak koçanda mısır yemek ve bütün o insanlarla konuşmak için yanıp tutuştum.

Sonunda yataktan kalktım ve Bob’un oturmuş tavana baktığı salona geçtim. Pencerenin önündeki koltuğa yerleş-

tiğim sırada beni başıyla selamlamasına rağmen konuşmadı.

Koltukta gerinerek esnedim. “Sohbetlere ne oldu?” diye sordum. “İnsanlar neden artık konuşmuyorlar, Bob?”

Bana baktı. “Evet,” dedi aynı şeyi kendisi de düşünüyormuş gibi. “Yeni üretildiğim sıralarda Cleveland’dayken şimdikinden daha çok konuşulurdu. Otomobil fabrikalarında robotlarla beraber hâlâ birkaç insan çalışırdı ve aynı anda beşi-altısı bir araya gelip konuşurdu. Öyle yaptıklarını görürdüm.”

“Neler oldu?” dedim. “Sohbet eden insan grupları hiç görmedim. Belki çiftler görmüşümdür – ama çok nadiren.”

“Emin değilim,” dedi Bob. “Uyuşturucuların mükemmelleştirilmesinin bununla epey ilgisi var. Ve tabii içe dönüklüğün. Herhalde Mahremiyet kuralları da durumu pekiştirdi.” Beni düşünceli gözlerle süzdü. Bob bazen belki Simon hariç tanıdığım her insandan daha insanca davranırdı. “Mahremiyet ve Mecburi Kibarlık bir diğer Dokuzuncu Yapım tarafından icat edildi. Kendilerini meşgul edecek uyuşturuculara kavuşmalarının ardından insanların aslında öyle istediklerini düşündü. Üstelik bu sayede suç neredeyse son buldu. İnsanlar eskiden bir sürü suç işlerlerdi. Onun bunu malını çarlarlar ve birbirlerinin vücutlarına şiddetli şeyler yaparlardı.”

“Biliyorum,” dedi o konuyu düşünmek bile istemeden. “Televizyonda görmüştüm...”

Bob kafa salladı. “Hayata gözlerimi ilk açtığımda –tabii sahip olduğum şeye hayat denirse– bana matematik öğretildi. Öğreten kişi Thomas adlı bir Yedinci Yapımdı. Onunla konuşmaktan keyif alırdım. Seninle konuşmaktan da alıyorum.” Bunları söylerken pencerenin dışındaki aysız geceye bakıyordu.

“Evet,” dedim. “Ben de seninle konuşmaktan hoşlanıyorum. Ama neler oldu? Neden sohbet etmek –ve okuyup yazmak– ortadan kalktı?”

Bob bana uzun gelen bir süre boyunca sessiz kaldı. Sonra parmaklarını saçlarında gezdirerek usulca konuşmaya başladı. “Endüstriyel İdarecilik öğrenirken bana Otomobil

Tekeli'nin her yönüyle ilgili filmler izletildi. Üst düzey bir yönetici olmak üzere eğitiliyordum –zaten Dokuzuncu Yapımlar aslen o amaçla tasarlanmıştı– ve General Motors, Ford, Chrysler, Sikorsky gibi şirketlerin filmlerindeki, kasetlerindeki ve ses kayıt dosyalarındaki her şey benimle paylaşılıyordu. Filmlerin birinde büyük, gümüşü bir araba boş bir otoyolda bir tayf –veya bir düş– gibi sessizce ve kayarcasına ilerliyordu. Petrolün Ölümü'nden, hele hele Nükleer Pil Çağı'ndan çok önce üretilmiş akaryakıtla çalışan kadim bir araçtı.”

“Petrolün Ölümü mü?”

“Evet. Akaryakıtın viskiden daha pahalı hale geldiği ve çoğu kimsenin evinde oturduğu bir dönem. Petrolün Ölümü işte oydu. Yirmi birinci yüzyıl denilen bir zamanda gerçekleşti. Ardından Enerji Savaşları çıktı. Derken Solange üretildi. O Dokuzuncu Yapımların ilkiydi ve insanlığa sahip olmak istediklerini vermesi için benim aksime yoğun bir şekilde programlanmıştı. Nükleer pili Solange icat etti. Kontrollü füzyon; güvenli, temiz ve sınırsız. Onunla kendi vücuduna enerji vermeyi öğrendi ve ondan sonra geri kalanlarımız nükleer güçle çalışacak şekilde üretildik. Bir pil bana dokuz mavi boyunca yeter.”

“Solange da zenci miydi?” diye sordum.

“Hayır. Bembeyazdı. Gözleri maviydi.”

Kendime biraz kahve yapmak için kalktım. “Sen neden zencisin?” diye sordum.

Ben kahve tozuna sıcak su dökünceye kadar cevap vermedi. “Nedenini hiç öğrenemedim,” dedi. “Sanırım üretilmiş tek zenci robot benim.”

Kahvemi getirip tekrar oturdum. “Peki ya o film ne oldu?” dedim. “Hani arabalısı.”

“İçinde tek bir adam vardı,” dedi. “Pastel mavisi spor bir gömlek ve gri bir polyester pantolon giyen bir adam. Arabanın camlarını kapatmıştı ve stereoda müzik dinliyordu. Aracın kliması ve hız sabitleyicisi açıktı. Adamın beyaz ve yumuşak elleri direksiyonu hafifçe tutuyordu. Ve yüzü –ah o yüzü!– ay kadar donuktu.”

Bob'un ne anlatmaya çalıştığından emin değildim. "Küçük bir kızken yurtlardan ayrıldığım ilk zamanlarda çok sabırsız ve tedirgindim. Kendimle ne yapacağımı bilmezdim. Simon, 'Sakin ol ve hayatını yaşa,' derdi. Ben de öyle yapmaya çalışırdım. Arabadaki adam da öyle mi yapıyordu?"

"Hayır," dedi Spofforth. Ayağa kalktı ve tıpkı bir insan gibi kollarını esnetti. "Tam tersine. Hayatını yaşadığı falan yoktu. Güya 'özgürdü' ama hiçbir şey olmuyordu. Kimse adını bilmiyordu ama insanlardan biri ona Daniel Boone* -son göçmen- diyordu. Filmin bir müziği de vardı. Müzik çalarken derin, otoriter, erkeksi bir ses, 'Özgür ve canlı ol. Bırak ruhun yollarda kanatlısın!' diyordu. Araba dışarıdaki havadan, hatta kendi çıkardığı seslerden yalıtılmış olarak bomboş yolda saatte yüz on kilometre hızla gidiyordu. Amerikan Bireyi. Özgür Ruh. Göçmen. Bir ahmak robotundakinden ayırt edilemeyecek bir insan suratı. Evinde veya otelinde dünyayı ondan uzak tutacak bir televizyonu vardı. Cebinde de hapları. Ve stereosu. Gerçek hayattakinden daha güzel, daha parlak yiyecek ve seks resimleri dolu dergileri."

179

Bob odada yalınayak volta atıyordu. "Otur, Bob," dedim ve sonra, "Bütün bunlar nasıl başladı?" diye sordum. "Arabalar - kontrollü çevre?"

Oturdu ve kapaklı cebinden kısmen içilmiş bir esrarlı sigara çıkarıp yaktı. "Arabalardan -onları yapıp satmaktan- çok para kazanılıyordu. Televizyon ortaya çıktığında icat edilmiş en büyük kâr kaynaklarından biri haline geldi. Dahası da vardı; insanlığın derinlerinde bir şey arabaya, televizyona, uyuşturucu ilaçlara tepki verdi.

"Uyuşturucu ilaçlar ve televizyon onları üretip dağıtan bilgisayarlar tarafından mükemmelleştirildiğinde arabalara gerek kalmadı. Ve hiç kimse arabaları insan bir sürücünün ellerinde güvenli hale getirmenin bir yolunu bulmadığı için onlardan vazgeçilmeye karar verildi."

"O kararı kim verdi?" diye sordum.

* 1734-1820 yılları arasında yaşamış ünlü bir Amerikalı kâşif ve halk kahramanı. -çn

“Ben verdim. Solange ve ben. Onu en son o zaman gördüm. Kendini bir binadan aşağı attı.”

“Tanrım,” dedim. Sonra da, “Ben küçükken hiç araba yoktu,” diye ekledim. “Ama Simon onları hatırlardı. Peki düşünce otobüsleri o zaman mı icat edildi?”

“Hayır. Düşünce otobüsleri yirmi ikinci yüzyıldan beri var. Hatta yirminciye insan sürücülerin kullandıkları otobüsler vardı. Ayrıca tramvaylar ve trenler de. Kuzey Amerika’daki çoğu büyük şehir yirmi yüzyılın başlarında metro denen bir şeye sahipti.”

“Onlara ne oldu?”

“Otomobil ve petrol şirketleri onlardan kurtuldu. Tramvay hatlarını söktürmeleri için şehir yöneticilerine rüşvetler verildi ve gazetelerde kamuyu bunun gerekli olduğuna ikna eden reklamlar yayınlandı. Daha çok araba satılsın ve o arabalar daha çok akaryakıt tüketsin diye. Şirketler büyüsün, az sayıdaki kişi çok zengin olup uşaklara kavuşsun ve köşklere yaşasın diye. Bu gelişmeler insanlığın yaşantısını baskı makinesinden daha çok değiştirdi. Banliyöler ve otomobile bağımlı daha başka yüz farklı şey –cinsel ve narkotik– ortaya çıkardı. Otomobil de televizyona ve ardından robotlara bağımlı daha köklü –daha içe dönük– şeylere zemin hazırladı. Tüm bunların nihai ve öngörülebilir sonucu, zihnin kimyasının mükemmelleştirilmesi oldu. Siz insanların kullandığınız uyuşturucu ilaçlar yirmin yüzyıldakilerle aynı adları taşıyor ama onlardan çok daha güçlüler ve yaptıkları işte çok daha etkililer. Hepsi de otomatik ekipmanlar tarafından üretilip insanların bulundukları her yere dağıtılıyor.” Bob oturduğu koltuktan bana baktı. “Herhalde tüm bunlar mağaraları ısıtmak ve yırtıcıları uzak tutmak için ateş yakmayı öğrenmekle başladı. Ve zaman ayarlı Valium’la sonlandı.”

Onu bir dakikalığına süzdüm. “Ben Valium içmem,” dedim.

“Biliyorum,” dedi. “Paul’ü senden o nedenle ayırdım. Bir de doğuracağın bebek nedeniyle.”

“Bebek meselesini anlıyorum. Evcilik oynamak istiyor-

sun. Ama uyuşturucuların -veya eksikliklerinin- bununla bir ilgisi olduğunu bilmiyordum.”

Başını bana doğru azarlarcaasına sağa sola salladı. “Her şey apaçık ortada sanıyordum,” dedi. “Sohbet edebileceğim bir kadın istedim. Ve de âşık olabileceğim.”

Ona bakakaldım. “Âşık olabileceğin mi?” dedim nihayet. “Kesinlikle. Neden olmasın?”

Cevap vermeye davransam da vazgeçtim. İstedikten sonra neden âşık olamasındı? “Peki oldun mu?” diye sordum.

Beni bir müddet süzdükten sonra izmaritini küllüğe bastırarak söndürdü. “Evet, oldum,” dedi. “Maalesef.”

Âşık olmak. Gecenin bir yarısı salonda otururken bu kadim tabirin garipliği kısa bir süre aklımı meşgul etti. Kelimelerde bana çarpıcı gelen bir şey vardı. Sonra onları söylenirken hiç duymamış olduğumu fark ettim; yaşadığım hayata değil de sessiz filmlere ve kitaplara aittiler. Bir keresinde Simon’ın, “Aşk bir dalaveredir,” dediğini duymuştum ve hatırlayabildiğim kadarıyla o sözcüğü başka bir yerde kullanmamıştı. Zaten “aşk” bizi eğittikleri yurtlarda kelime dağarcığımızın bir parçası bile değildi: “Çabuk seks en iyisidir.” Fakat hepsi bu kadardı. Fakat şimdi mahzun ve genç bir surata, uzun mu uzun bir geçmişe ve de derin ve nazik bir sese sahip bu robot bana *âşık olmayı* göze aldığını söylüyordu.

Kahvem soğuyordu. Onu biraz yudumladım. “‘Aşk’ derken ne kastediyorsun?”

Uzun bir süre cevap vermedi. Sonra dedi ki: “Karında kıpırtılar. Ve de kalpte. Senin mutlu etmeye yönelik bir arzu. Çenenin eğik duruşuna ve bazen gözlerinin dalıp gidişine duyduğum bir saplantı. Ellerinin o kahve fincanını tutuş şekli. Geceleri burada otururken horlamayı dinlemem.”

Şoke olmuştum. Bunlar bazen okuyup hiçe saydığım sözlerdi. Seksle ve kadim dünyanın bir parçası olan *ailelerle* ilgileri olduğunu hiç düşünmeden biliyordum ama asla hayatımın bir parçası olmamışlardı. Peki bu üretilmiş insanın, esmer bir tene ve kıvrıkcık keratin saçlara sahip bu zarif insansının “hayatının” bir parçası nasıl olabilirlerdi?

Ona cinsiyet verecek bir annesi ve bir penisi bulunmayan, yemek yiyip su içemeyen bu sahte adamın – hisli kahverengi gözlere sahip bu pilli bebeğin? Bahsettiği şu aşk meselesi neydi? Üretimine ve sentetik zekâlar yaratmaya yönelik son cüretkârca gayrete –kötü sonlu Dokuzuncu Yapım serisinin aşırı insancılığına– dadanan deliliğin, bunamanın bir ürünü müydü?

Lakin ona bakarken onu öpesim geliyordu. Geniş ve yakışıklı sırtına sarılasım, dudaklarımı onun nemli dudaklarına bastırasım.

Derken –aman tanrım, Yüce İsa aşkına– ağladığımı keşfettim. Gözlerimden yaşlar boşalıyordu. Yüzümü ellerime gömdüm ve çocukken dünyada yalnız olduğumu öğrenince yaptığım gibi hıçkırı hıçkırı ağladım. Sanki içimde sıcak bir fırtına kopuyordu.

Ağlamamın ardından yatışıp sakinleştim. Bob’a baktım. Onun yüzü de benim kendiminkini hissettiğim gibi sakin ve huzurluydu. “Bunu daha önce hiç yapmış mıydın?” diye sordum. “Âşık olmuş muydun?”

“Evet. O zamanlar... gençtim. Uyuşturucu kullanmayan insan kadınlar vardı. İçlerinden birine âşık oldum. Bazen yüzünde bir şey olurdu... Ama bugüne kadar bir kadınla beraber yaşamayı hiç denememiştim. Şimdi ikimizin yaşadığı gibi.”

“Neden ben?” diye sordum. “Paul’le yeteri kadar mutluydum. Bir aile kuracaktık. Neden bana âşık oldun?”

Beni süzdü. “Sen sonuncusun,” dedi. “Ben ölmeden önceki sonuncu. Gömülü hayatımı, hafızamın o silinmiş kısmını canlandırmak istedim. Ölmeden önce hayat boyu olmaya çalıştığım gibi bir insan olmanın neler hissettireceğini bilmek istedim.” Bakışlarını benden ayırıp pencereden dışarı yöneltti. “Hem zaten hapishane Paul’e iyi gelir. Yeterince büyürse kaçacaktır. Dünyada artık hiçbir şey düzgün çalışmıyor; makinelerin ve robotların çoğu bozuluyor. Hapishaneden çıkmak isterse çıkar.”

“Bir şeyler hatırlayabildin mi?” diye sordum. “Yani birlik-

te yaşamaya başladığımızdan beri? Beynindeki boşluklardan herhangi birini doldurabildin mi?”

Başını iki yana salladı. “Hayır, dolduramadım. Tekini bile.”

Kafa salladım. “Bob,” dedim, “benim yaptığım gibi hayatını ezberlemelisin. Bütün öykünü bir kaydediciye okumalı-sın. İstersen onu senin için yazabilir ve sana nasıl okuyacağını öğretebilirim.”

Tekrar benden tarafa baktı. Yüzü bu sefer çok yaşlı ve üzgün gözüktüyordu. “Gerek yok, Mary. Hayatımı istesem de unutamam. Unutma imkânım yok. O kısım benden esirgenmiş.”

“Tanrım,” dedim. “Bu korkunç bir şey olmalı.”

“Evet, öyle,” dedi. “Korkunç bir şey.”

Bob bir keresinde bana, “Paul’ü özlüyor musun?” diye sordu.

Bira bardağımdan kafamı kaldırmadım. “Ormanın kenarında bir tek alaycı kuş şakır.”

“O neydi?” dedi Bob.

“Paul’ün söylediği bir söz. Bazen onu düşündüğümde aklıma gelir.”

“Bir daha söyle,” dedi Bob. Sesinde bir telaş vardı.

“Ormanın kenarında bir tek alaycı kuş şakır,” dedim.

“Orman,” dedi Bob. “Bu kimin ormanı sanırım biliyorum.’ Mısra böyle.” Ayağa kalkıp bana doğru yürüdü. “Bu kimin ormanı sanırım biliyorum. Onun evi...”

Böylece Bob bir asrı aşkın merakının ardından şiirindeki kelimeyi nihayet bulmuş oldu. Ona bir şey verebildiğim için mutluyum.

Bentley

Kış sona eriyor olmalıydı, zira ekmek kızartıcı fabrikasını terk etmemin ardından hava bir daha hiç o kadar soğumadı. Ve oranın tekinsiz güvenliğini geride bırakırken hâlâ biraz dermansız olsam da bir daha hiç o kadar hastalanmadım.

184 Kuzeye yaptığım yolculuk hızlandı ve fabrikadan aldığım gıdanın kötü bir tadı olmasına rağmen bana kuvvet verdi. Midye ve daha sonra istiridye bulmayı sürdürdüm. Ayrıca kumsaldaki bir martıyı korkutarak daha yeni yakaladığı bir balığın başından kaçırdım; onunla hazırladığım çorba bana üç gün yetti. Zamanla sağlığım hiç olmadığı kadar düzeldi. Son derece sıkı ve dayanıklı bir hal almıştım ve bütün gün düzenli bir tempoyla hiç yorgun düşmeden yürüyebiliyordum. Mary Lou'yu ve onu bulma ihtimalini ciddi ciddi düşünmek için kendime izin vermeye başladım. Fakat daha gidecek uzun bir yolum olduğundan emindim; yine de ne kadar uzağa gitmem gerektiğine dair en ufak bir fikrim yoktu.

Derken bir ikindi vakti ileriye baktığımda bir kırk kat edip kumsala inen eğri büğrü bir yol gördüm.

Oraya koşunca yer yer ot bürümüş kadim ve çatlak bir asfalt tabakası buldum. Yüzeyi eski, soluk ve ufalanmış olmasına rağmen yol hâlâ yürünebilir durumdaydı. Onu takip ederek sahilden uzaklaştım.

O aşınmış yolun kenarlarındaki yüksek otların arasında daha önce hiç rastlamadığım bir şeye rastladım: Bir yol ta-

belası. Onları filmlerde fark etmiş ve kitaplarda okumuştum ama kendi gözümle hiç görmemiştim. Rengi solmuş yeşil-beyaz Permoplastik tabelanın üstündeki harfler toz toprak ve sarmaşıklar tarafından örtülmüştü ama sarmaşıkları itin-ce yazıyı okuyabildim:

MAUGRE*
ŞİRKET SINIRI

Ona uzun uzun baktım. Bahar başlarının zayıf güneşi altında o kadim şeyin varlığı nedense tüylerimi ürpertti.

Biff'i kucağıma aldım ve yolda tez adımlarla ilerleyerek bir virajı döndüm.

Dönmemle birlikte karşımda kısmen ağaçların ve çalılardan altına gömülmüş bir Permoplastik ev öbeği buldum. Sayıları belki beş yüzü bulan evler aşağıdaki bir tür sıg vadiyi dolduruyordu. Birbirlerinden epeyce ayrı duran yapıların arasında bir zamanlar muhtemelen park ve beton sokaklar olan şeyler bulunuyordu. Fakat insan yerleşimine dair bir iz yoktu. Kasaba merkezi olması gereken yerde iki büyük bina ve beyaz renkli kocaman bir dikilitaş yükseliyordu.

Kasabaya yaklaşırken kışın soğuğuyla ölmesine ramak kalmış gül çalılarını ve hanımelileri yarmaya başladım. Eski-den parlak renklere boyalı evlerin hep beraber solarak tek tip bir kemik beyazına bürünmüş olması dikkatimden kaçmadı.

Maugre'a kaygıyla girdim. Biff bile tedirgin gözüküyor ve kollarımda kıpırdanarak sırt çantamın kayışlarını tırmalıyordu. Kasabanın başladığı yerde evlerin arasındaki çalılıklardan geçen gelişigüzel bir patika mevcuttu; onu izlemeye başladım. Önleri yabancı bitkilerle kaplandığı için evlerin sundurmaları olup olmadığını kestiremedim; çalıların, otların ve hanımelilerin arasında sadece birkaçının kapısı görülebiliyordu.

Dikilitaşa doğru gidiyordum. Yapılacak en mantıklı şey buymuş gibi geliyordu.

* Eski İngilizcede "rağmen, karşın" gibi anlamları olan bir kelime. -yhn

Önünden geçtiğim evlerden birinin kapısıyla aramda diğerlerinden daha az engel vardı. Biff'i yere bırakıp çalılan yardım ve oraya doğru yürürken güllerin dikenleriyle birkaç yerimden çizildim. Fakat bir rüyada veya hipnotik bir transta olma hissi o kadar yoğundu ki çizildiğimi fark etmedim bile.

Biraz ot söktükten sonra ön kapıya ulaşabildim ve bir tür huşuyla eve girdim. Büyük bir salondaydım ve içeride hiçbir şey yoktu. Hem de hiç. Küf ve toz kaplı pencerelerden giren ışık loştu.

Kesif Permoplastik insanlığın tasarladığı en dirençli -en ölü- malzemedir ve salonun tamamı ondan yapılmış kocaman, kesintisiz bir küptü. Pembe duvarların köşeleri yuvarlaktı. Orada birilerinin yaşadığına dair en ufak bir belirti yoktu ama malzemenin doğasından ötürü evde yüzlerce mavi yaşanmış olsa bile geride hiçbir iz -zeminde çizikler, duvarlarda el izleri, tavanda duman lekeleri, oyun oynayıp kavga eden çocuklara veya ailenin orada geçirdiği zaman boyunca hep beraber oturduğu gözde bir masaya ait belirgin bir emare- kalmayacağını biliyordum.

Her neden, "Evde kimse var mı?" diye bağırdım. Bu tabiri filmlerden öğrenmiştim.

Yankı bile olmadı. Filmde büyük bardaklardan içerek gülüşen o insanları düşünüp hüznümlendim. *Ormanın kenarında bir tek alaycı kuş şakır.* Evden ayrıldım. Biff beni bekliyordu ve giderken onu tekrar kucağıma aldım.

Tekrar dikilitaşa yollandık. Oraya yaklaştıkça patika genişleyerek daha kolay yürünür oldu ve o iki büyük bina ile dikilitaşın bulunduğu meydan denebilecek yere beklediğimden daha çabuk ulaştık.

Dikilitaş bütün binaların kemik beyazından daha beyazdı. Tabanının genişliği on sekiz, yüksekliğiyle altmış metre kadardı. Pek çok kitapta ve filmde gördüğüm, Washington D.C. şehrinden geriye kalmış tek şey olan Washington Anıtı'na benziyordu.

Alt kısmı mavi çadırçiçekleriyle kısmen örtülmüş çift kanatlı bir cam kapı vardı. Dikilitaşın etrafını dolaşırken yapı-

nın her dört cephesinde de kocaman bir kapının bulunması gözümünden kaçmadı. Ayrıca dördüncü cephenin yukarılarında büyük kabartma harflerle şu sözcükleri gördüm:

**TAM GÜVENLİKLİ SİĞINAK VE ALIŞVERİŞ MERKEZİ
BU KALKANIN ALTINDA TÜM YAŞAM GÜVENDEDİR
SAVUNMA BAKANLIĞI: MAUGRE**

Yazıyı iki kez okudum. “Kalkan” dikilitaşın kendisi miydi? Yoksa kapıların ardında mıydı?

Biff'i yere koyup kapıları denemeye başladım. Üçüncüsü zahmetsizce kayarak açıldı.

İçeride kapı camlarından giren ışığın aydınlattığı bir lobi vardı. Her iki yanımda geniş birer merdivenden aşağı inilirken daha dar üçüncü bir merdivenden yukarı çıkılıyordu. Sadece bir dakika tereddüt edip solumdaki merdivenden aşağı inmeye koyuldum. Altı-yedi basamağın ardından tam her iki yanımdaki sarı duvarlardan kısık, loş bir ışık gelmeye başlamışken duvarların birinde şu kelimeleri okudum:

SARSINTI BARIYERİ KATI

187

Altı veya sekiz basamak daha indiğimde daha başka loş ışıklar yandı ve duvarda başka kelimeler gördüm. Bu kattakiler farklı bir renkteydi – gri.

RADYASYON BARIYERİ KATI

Merdivenin dibine vardığımda kendimi devasa, uzun, geniş bir koridorda buldum. Yaklaşmamla beraber tavandaki cam avizelerden pembe renkli loş bir ışık yayıldı ve her iki yanımda tabelalar parladı:

GÜVENLİ BÖLGE. ALIŞVERİŞ MERKEZİ

Flütlerle ve obualarla çalınan hafif, oynak bir müziğin başlamasıyla şaşıtm kaldım. Yaklaşık elli metre ilerimdeki geniş bir havuzdan kocaman bir su fiskiyesi püskürdü ve fiskiye rengârenk ışıklar –mavi, yeşil, sarı– vurdu. Bunu bir süs çeşmesinden çıkan düşen suların şırıltısı izledi.

Hayretler içerisinde çeşmeye doğru yürüdüm. Biff kollarımdan atlayıp önümden koştu. Hiç tereddüt etmeden havuzun kenarına çıktı ve başını eğip su içmeye başladı.

Ona yavaşça yaklaşıp eğildim ve avuçlarımı serin, taze suyla doldurdum. Suyu sıcak ve kuru yüzüme götürüp kokladım. Tertemiz ve saftı. Avuç avuç içip yüzümü yıkadım.

Havuzun yanları, aralarından beyaz harç çizgilerinin geçtiği gümüşü renkte binlerce küçük fayanstan yapılmıştı. Havuzdaki suyun dibinde sırtını bükmüş, yüzgeçlerini açmış bir kambur balinanın siyah, gri ve beyaz fayanslardan devasa bir mozaigi vardı.

Çeşmenin suyu siyah taştan oyulmuş kıvrık ve dikey üç yunusluk bir grubun arasından fışkırıyordu. *Roma'nın Süs Çeşmeleri* adlı resimli bir kitapta benzerini görmüştüm. Yüzüme ve vücuduma su damlacıklarının sıçradığını hissedererek, flütlerin müziğini dinleyerek geride durup tüm bunlara –havuzun gümüşü kenarına, dev balina resmine, yunuslara, upuzun su fiskiyesine– bakarken kollarımdaki ve ensemdeki tüyler neredeyse acı verecek kadar yoğun bir karıncalanmayla dimdik oldu.

Sanki deniz kenarında uçan kuşların hep beraber döndüğünü, kurşuni okyanusta bir fırtınanın koptuğunu veya dev maymun Kong'un yavaşça, zarifçe düştüğünü görüyordum.

Koca koridor süs çeşmesinin ötesinde bir “T” kavşağıyla sonlanıyor, iki yana ayrılan dallarda çift kanatlı dev kapılar bulunuyordu. Soldaki kapının üstünde şu kelimeler yazıyordu:

ACİL DURUM ALANI

KAPASİTE: 60,000

Diğer kapının üstündeyse yalnızca şöyle deniyordu:

ALİŞVERİŞ MERKEZİ

Yaklaştığımda bu kapı otomatikman açıldı ve kendimi bir diğer uzun, geniş, fayanslı koridorda buldum. Koridorun her iki yanında şimdiye kadar gördüğümden çok daha fazla

mağaza girişı vardı. New York'ta ve hem yaşayıp hem eğitim verdiğim üniversitede ürünlerin sergilendiğı vitrinler görmüştüm ama hiç bu ölçekte ve bu bollukta bir şeyle karşılaşmamıştım.

En yakındaki mağazanın adı Sears'tı ve kocaman bombeli vitrinlerinde neredeyse akıl almayacak kadar geniş bir ürün çeşitliliğı vardı. Bunların yarısı tanımadığım şeylerden teşkildi. Bazılarına aşınaydım ama oyuncak mı yoksa silah mı olduğunu bilmediğim renkli toplar, elektronik cihazlar ve gizemli rengârenk eşyalar da yok değildi.

Sürgülü kapıyı açtım ve afallamış bir halde içeri girdim. İçinde kıyafetler bulunan dev mağazanın bir bölümündeydim. Onları yüzlerce yıldır dış etmenlere karşı korumuş bir tür şeffaf plastikle sarılı giysilerin hepsi de yepyeni ve tertemiz görünmekteydi.

Kendi giysilerim yırtık ve sökük olduğundan yenilerini seçmeye başladım.

Derken üstüme uyacakmış gibi gelen mavi bir ceketin plastik ambalajını çıkarmaya çalışırken tesadüfen ayaklarımdın altındaki fayans kaplı zemine baktım.

Fayansların üstünde çamurlu ayak izleri vardı. İzler yeni gibiydi.

Diz çöktüm ve elimi uzatıp çamura dokundum. Biraz nemliydi.

Doğrulup etrafıma göz gezdirsem de askılar dolusu giysiden ve daha ötede her türlü parlak renkli mallarla dolu raflardan başka bir şeye rastlamadım. Raflar göz alabildiğine uzanıyordu ama hiçbir şey yerinden kıpırdamıyordu. Sonra tekrar zemine baktığımda ayak izlerinin her yerde olduğunu fark ettim – bazıları yeni, bazıları eskiydi. Ayrıca farklı boy-larda ayakkabılar tarafından bırakılmışlardı ve şekilleri birbirinden farklıydı.

Biff alıp başını gitmişti ama seslendiğimde çıkagelmedi. Ona aramaya koyulup koridorlarda kaygıyla yürüdüm. Ya ayak izlerini bırakanlar hâlâ ortadaysa? Fakat öyleyse başka bir insandan korkacak neyim vardı? Veya aynı şekilde

bir robottan? Sonuçta hapishaneden çıktığımda hiçbir peşime düşmemiştii ve bir Saptayıcının veya başka birinin beni aradığına dair bir belirti yoktu. Yine de korkuyordum – veya *Amerikan Argoları Sözlüğü*’nin tabiriyle “tırsıyordum.”

Biff’i en sonunda bir kutudan kurutulmuş fasulye yerken buldum. Fasulyeler benzer ama açılmamış yüzlerce kutuyla birlikte bir tezgâhın üstünde duruyordu. Biff kudretle mırıldıyordu ve fasulyeleri dişleriyle ezerken çıkardığı çıtırtıları duyabiliyordum. Yanındaki açılmamış kutulardan birini aldım; Biff başını kaldırıp bana bakmaya bile tenezzül etmedi. Daha önce gördüğüm yiyecek kutularının aksine bu seferkinde yazılar yazıyordu:

RADYASYON VERİLMİŞ VE STABİLİZE EDİLMİŞ
BENEKLİ FASULYELER
RAF ÖMRÜ: ALTI ASIR

KATKI MADDESİ İÇERMEZ

190

Kutunun yanında üstüne bir dilim domuz pastırması serilmiş dumanı tüten bir tabak fasulye resmi vardı. Fakat Biff’in hâlâ tüm dikkatini adadığı fasulyeler kuru, pörsük ve iştah kaçırıcı görünüyordu. Elimi kutuya sokup avucuma biraz aldım. Biff başını kaldırıp bana baktı ve bir an için dişlerini gösterdi. Fakat dikkatini tekrar yemeye verdi. Fasulyelerden birini ağzıma koyup çiğnedim. O kadar da kötü değildi ve karnım açtı. Avucumdakilerin geri kalanını da ağzıma attım ve lokmamı çiğnerken kapalı kutulardan birini inceleyerek nasıl açılacağını belirlemeye çalıştım. Tepede beyaz bir noktaya bastırmayı, sonra da kırmızı bir çıkıntıyı çevirerek çekmeyi esas alan talimatlar vardı. Aklıma gelen her türlü kombinasyonu denesem de kutu bir türlü açılmadı. O zamana kadar ağzımdaki fasulyeleri yemiştii ve Biff’inkiler de bitmişti. İştahım kabarmıştı ve açılması imkânsız gözüken kutuya giderek kızıyordum. Dünyada bir kutu fasulyeyi açma talimatlarını okuyabilen tek adamdım ama bu kabiliyetim hiçbir işe yaramıyordu.

Derken çeşitli el âletlerinin sergilendiği bir koridordan geçtiğimi anımsadım. Oraya gittim. Öfkem ve açlığım bana az önceki kaygımı unutturmuştu; sert ve yüksek sesli adımlarla paldır küldür yürüyordum. *Eş Katili Firarda* filmindeki ne çok benzeyen bir nacak buldum ama o da plastiğe sarılıydı ve onu da bir türlü açamadım.

Artık çileden çıkıyordum ve hiddetim o fasulyelere duyduğum iştahı arttırıyordu. Nacağın plastiğini ısırarak koparmayı denedim ama dişlerime çok sert geldi. Derken başka bir koridorda küçük kutular içeren bir camekan gördüm. Oraya gidip nacağını havaya kaldırdım ve hızla indirerek camı kırdım. Camekanın çerçevesinde birkaç sivri cam parçası kaldı. Birinin ucunu plastiğe takıp asıldım. Plastik yırtılmaya başladı ve nihayet onu kıvrırarak naktan ayırmayı başardım.

Sonra fasulyelere geri döndüm ve yırtılınca dek kütunun tepesine vurdum. Fasulyeler dışarı saçıldı. Nacağı tezgâha bırakıp yemeye koyuldum.

Üçüncü lokmamı çiğnerken gür bir sesin arkamda, “Sen ne halt yiyorsun, bayım?” dediğini duydum.

Hızla o tarafa döndüğümde iri yarı iki kişiyle karşılaştım. Siyah sakallı yaşlı bir adam ile iri cüsseli bir kadın orada durmuş bana dik dik bakıyorlardı. Her biri bir elinde büyük bir köpeğe bağlı bir tasma, diğerindeyse uzun bir kasap bıçağı tutuyordu. Köpekler de bana insanlar kadar dikkatle bakıyorlardı. İkisinin de rengi beyazdı –sanırım albinoydular– ve gözleri pembemsiydi.

Yanımdaki Biff sırtını kabartarak köpeklere dişlerini gösterdi. İşte o zaman hayvanların muhtemelen bana değil de Biff’e baktıklarını anladım.

İnsanlar benden yaşıca daha büyük olmalarının yanı sıra daha iriydiler. Bakışları Mahremiyet sınırlarının çok ötesine geçse de hasmaneden ziyade meraklıydı. Fakat bıçakları uzun ve korkutucuydu.

Ağzım hâlâ kısmen fasulyelerle doluydu. Birkaç defa çiğneyip, “Yemek yiyorum. Karnım acıkmıştı,” dedim.

“Yediklerin,” dedi adam, “bana ait.”

Kadın söz aldı. “Bize,” dedi. “Aileye.”

Aile. Filmler dışında bu sözcüğün kullanıldığını hiç duymamıştım.

Adam kadını duymazdan geldi. “Hangi kasabadansın, bayım?”

“Bilmiyorum,” dedim. “Ohio’danım.”

“Eubank’tan gelmiş olabilir,” dedi kadın. “Bir Dempsey’ye benziyor. Onlar epey cılızdırlar.”

Ağzımdaki son fasulyeleri de yutmayı becerdim.

“Veya bir Swisher,” dedi adam. “Ocean City’den.”

Biff aniden köpekler sırtını dönüp üstünde durduğu tezgâhın arkasına atladı ve şimdiye dek hiç görmediğim bir süratle tezgâhların üstünde koşarak bizden uzaklaştı. Onu gözleriyle takip eden köpekler tasmalarına asıldılar. Adam ile kadınsa hayvanlara aldırış etmediler.

“Yedi kasabanın hangisinden geliyorsun?” diye sordu adam. “Ve neden yiyeceklerimizi yiyerek kanunu çiğniyorsun?”

“Ve,” dedi kadın, “buradaki ibadethanemizi ihlal ediyorsun?”

“Yedi kasaba diye bir şey hiç duymadım,” dedim. “Ben buralardan geçen bir yabancıyım. Acıkmıştım ve burayı bulunca içeri girdim. Buranın bir... ibadethane olduğunu bilmiyordum.”

Kadın bana bakakaldı. “Bir yaşayan Tanrı kilisesi gördüğün zaman tanımaz mısın?”

Etrafımdaki plastik kaplı ürünlerle dolu raflara, rengârenk giysi sıralarına, elektronik cihazlara, tüfeklere, golf sopalarına ve ceketlere göz gezdirdim. “Ama burası bir *kilise* değil ki,” dedim. “Burası bir mağaza.”

Uzun bir süre konuşmadılar. Köpeklerden biri Biff’in çekip gittiği istikamete bakmaktan usanmış olacak ki yere uzanıp esnedi. Diğer adamın ayaklarını koklamaya başladı.

“Bu düpedüz kâfirlik,” dedi adam en sonunda. “Kutsal yiyeceğimizi izinsiz yiyerek zaten kâfirlik ettin.”

“Özür dilerim,” dedim. “Hiçbir fikrim yoktu...”

Adam aniden öne çıkıp son derece güçlü bir kavrayışla beni kolumdan tuttu ve bıçağının ucunu karnıma dayadı. O böyle yaparken cüssesine göre çok hızlı hareket eden kadın tezgâha yaklaşıp kullandığım nacağı aldı. Herhalde onunla kendimi savunmaya çalışacağımı sanmıştı.

Dehşet içindeydim ve hiç konuşmadım. Adam bıçağını kemerine taktı, arkama geçti, kollarımı bitıştirdi ve kadına biraz ip getirmesini söyledi. Kadın birkaç sıra uzakta büyük bir rulo Senlon kablonun durduğu yere gidip nacağı oraya bıraktı. Ruloyla beraber geri geldi ve adam ellerimi birbirine bağladı. Köpekler tüm bunları ilgisizce seyretti. Korkuyu aşarak bir tür sakinliğe kapılıyordum. Bu tür şeyleri televizyonda görmüştüm ve içinde bulunduğum durum bana gerçek bir tehlike teşkil etmiyormuş, onu sadece seyrediyormuşum gibi gelmeye başlıyordu. Fakat kalbim hızla çarpıyordu ve titrediğimi hissedebiliyordum. Yine de zihnim her nasılsa bunların üstüne çıkmıştı ve üstüme bir sükûnet çökmüştü. Biff'e ne olduğunu –ve bundan sonra ne olacağını– merak ediyordum.

“Ne yapacaksınız?” diye sordum.

“Kutsal kitaba uyacağım,” dedi adam. “Kutsal mekânımda kâfirlik eden kişi ebediyen yanan ateş gölüne atılır.”

“Yüce İsa aşkına!” dedim. Niye öyle konuştum bilmiyorum. Herhalde adamın kullandığı Kitabı Mukaddes dilinden dolaydır.

“Ne dedin bakayım?” diye sordu kadın.

“Yüce İsa aşkına’ dedim.”

“Sana o adı kim söyledi?”

“Kitabı Mukaddes’ten öğrendim,” dedim. Ne Mary Lou’dan ne de yanarak ölürken İsa’nın adını haykıran adamdan bahsettim.

“Ne Kitabı Mukaddes’i?” dedi kadın.

“Yalan söylüyor,” dedi adam. Sonra tekrar bana döndü. “Bana o Kitabı Mukaddes’i göster.”

“Artık yanımda değil,” dedim. “Geride bırakmam gerekti...”

Adam bana dik dik bakmakla yetindi.

Sonra beni Alışveriş Merkezi'nin süs çeşmesini de içeren koca koridoruna çıkarıp mağazaların, lokantaların ve mediyasyon salonlarının önünden geçirip tabelasında şöyle yazan bir yere götürdüler:

JANE'İN GENELEVİ

ECZANE yazan bir tabelaya sahip büyük bir dükkânın önünden geçerken adam yavaşladı. "Titremene bakılırsa, bayım, sanırım biraz yardıma ihtiyacın var." Dükkânın kapısını iterek açtı. Girdiğimiz yerde her ebattan ve şekilden haplarla dolu büyük, kapaklı kavanozların sıra sıra diziliydi. Adam o kavanozlardan "SOPORLAR: Bağımlılık yapmayan. Doğurganlık kısıtlayıcı" yazan bir tanesine gitti, elini pantolon cebine soktu, bir avuç eski ve solmuş kredi kartı çıkardı, destenin içinden mavi bir tane seçti ve kartı tezgâhtaki kavanozun dibinde bulunan mekanik yuvaya soktu.

194

Cam kavanozlar ilkel bir tür otomattı. Alışkın olduğum dükkân makineleri kadar şık ve çabuk olmadıkları kesindi – Mary Lou'ya o sarı elbiseyi satın aldığım Beşinci Cadde'deki mağazada bulunanlar gibi. Kartı iade etmeden önce en az bir dakika tıkırtılar çıkardı ve tabanındaki metal kapağın açılıp bir avuç mavi hap vermesi yarım dakika daha sürdü.

Adam hapları kapıp, "Kaç sopor istersin, bayım?" diye sordu.

Başımı iki yana salladım. "Onlardan kullanmam," dedim.

"Bunlardan *kullanmaz* mısın? Peki ne kullanırsın?"

"Hiçbir şey," cevabını verdim. "Uzun zamandır hiçbir şey kullanmıyorum."

Kadın söz aldı. "Bayım, yaklaşık on dakika sonra ebediyen yanan bir ateş gölüne atılacaksın. Yerinde olsam o haplardan her birini içerdim."

Ses çıkarmadım.

Adam omuz silkti. Haplardan birini kendisi içti, kadına da bir tane verdi ve geri kalanları cebine koydu.

Hap dolu yüzlerce şişelik ve kavanozluk sıraların art arda

uzandığı dükkândan ayrıldık. Dışarı çıkarken dükkânın otomatik aydınlatması arkamızdan söndü.

Bir köşeyi döndüğümüzde ışıklara ve daha yumuşak bir müziğe sahip yenip bir süs havuzuyla karşılaştık. Bu seferki ilkinden bile daha büyüktü.

Artık her iki yanımızda yer yer kapı aralıklarıyla bölünen paslanmaz çelik duvarlar vardı. Her bir kapı aralığının üstündeki tabelada şu yazıyordu:

UYUMA SALONU B

KAPASİTE: 1600

Veya:

UYUMA SALONU D

KAPASİTE: 2200

“Buralarda kimler uyuyor?” diye sordum.

“Hiç kimse,” dedi kadın. “Oralar kadimler içindi. Eskiden yaşayanlar için.”

“Ne kadar kadim?” dedim. “Ne kadar eski?”

Kadın başını iki yana salladı. “Kadim günler. Toprakta devlerin olduğu ve Tanrı’nın gazabından korktukları zamanlar.”

“Sema’dan yağacak ateş yağmurundan korkarlardı,” dedi adam. “Ve İsa’ya güvenmezlerdi. Fakat ateş yağmuru hiç yağmadı ve kadimler ölüp gittiler.”

Daha başka uyuma salonlarının ve sadece DEPO yazılı tabelalarla işaretlenmiş en az yarım kilometrelik paslanmaz çelik duvarların önünden geçtik. En sonunda koridorun en ucuna ulaştık. Oradaki devasa bir kapıya kırmızı bir tabela asılmıştı: GÜÇ KAYNAĞI: SADECE YETKİLİ PERSONEL GİREBİLİR.

Adam cebinden küçük bir metal levha çıkarmıştı. Onu kapının ortasındaki levhayla uyumlu bir dikdörtgene dayadı ve, “Krallık’ın anahtarı,” dedi.

İçeride daha küçük bir koridor vardı ve koridordaki hava fark edilir derecede sıcaktı. Köpekler dışarıda bırakıldı ve o koridordan başka bir kapıya doğru yürüdük. Biz ilerledikçe

hava daha da ısındı. Terlemeye başlıyordum; ellerim hâlâ arkamda bağlı olmasaydı alnımı silerdim.

Başka bir kapıya ulaştık. Üstündeki tabela turuncu renkli büyük harflerle şöyle diyordu:

YAPAY BİR GÜNEŞE YAKLAŞIYORSUNUZ
FÜZYON PROJESİ ÜÇ: MAUGRE

Adam bu kapıya farklı bir kart dayadı. Kapı açıldığında ısı elle tutulur ve yoğundu. Bu seferkinin hemen gerisinde bir kapı daha vardı. Adam onun yanındaki bir yuvaya üçüncü bir kart soktu ve kapı yaklaşık altmış santim genişliğe kadar aralandı. Arkasında parlak turuncu bir ışık devasa bir tür odayı aydınlatıyordu. Odanın zemini yoktu. Daha doğrusu zemini turuncu ışıktandı. Isı boğucuydu.

Adamın sesi arkamdan konuştu: “İşte ebedi ateş.” Arkadan itildiğimi hissetmemle kalbim duracak gibi oldu. Konuşmadım. Aşağıya bakıp gözlerimi bir saniyeliğine azıcık aralayabildim; fakat bu bile ayaklanmanın tam önünde kocaman ve yuvarlak bir çukur. o çukurun akıl almaz derinliklerindeyse güneşe benzer bir ateş olduğunu görmeme yetti.

Derken geriye çekildim ve adamın elleri pelteye dönmüş vücudumu kendine doğru döndürdü. Alçak sesle, “Söyleyecek son bir sözün var mı?” diye sordu.

Yüzüne baktım. İfadesiz. sakin, terliydi. “Ben diriliş ve yaşamım.” dedim. “Bana inananlar ölseler de yaşarlar.”

Kadın. “Tanrım. Edgar! Tanrım!” diye haykırdı.

Adam beni sert bakışlarla süzdü. “Bu kelimeleri nereden öğrendin?” dedi.

Söyleyecek bir söz aradım ve nihayet sadece gerçeği bulabildim. Adamın beni anlamayacağını düşünmeme rağmen onu dile getirdim. “Kitabı Mukaddes’i okudum.”

“Okudun mu?” dedi kadın. “Kutsal kitabı okuyabiliyor musun?”

Bir dakikadan kısa sürede oradan çıkmazsam sırtıma vuran ısıyla öleceğimi hissettim. Adamın yüzünde belki ısıdan belki de kuşkudan doğan acılı bir ifade görebiliyordum.

“Evet,” dedim. “Kutsal kitabı okuyabiliyorum.” Adamın gözlerinin içine baktım. “Her şeyi okuyabilirim.”

Adam geniş suratını buruşturarak beni feci bir an daha süzdü, sonra birdenbire öne –ateşten uzağa– çekip kapıdan dışarı itti ve kapıyı kapattı. Kendi kendine kapanan ikinci kapıdan da geçtik ve hava dayanılır bir hal aldı. “Pekâlâ,” dedi adam. “Kitaba gideceğiz ve onu okuyabiliyor musun göreceğiz.”

Ardından bıçağını çıkarıp ellerime bağlı ipleri kesti.

“Önce Biff’i bulmalıyım,” dedim.

Onu Sears’a kadarki yolun ortalarında bir yerde bulup kollarıma aldım.

Korku içinde Ateş Gölü’ne giderken başka bir süs çeşmesinin yanından geçmiştik; Sears’a geri dönerken o çeşmeye yaklaştığımızda aklıma kadim bir filmde bir sahne geldi: *Krallar Kralı*’nda aktör H. B. Warner, John adlı bir adamdan kendisini bir nehirde ıslatarak “vaftiz etmesini” ister. Bu belli ki büyük bir öneme sahip gizemli bir andır. Alışveriş Merkezi’nin geniş ve boş koridorunda yürürken kendimi hafiflemiş hissediyordum. Adam ile kadın iki yanımda duruyorlardı ama bu sefer beni zaptetmiyorlardı; bağlarımı çözmüşlerdi. Köpekleri sessiz ve itaatkârdı; duyulabilen tek şey ayak seslerimizin düzenli patırtısı ve görünmez hoparlörlerden çıkarak bizi oynak bir ezgiyle yıkayan müzikti. Ayrıca yüksek tavana doğru zarif bir yay çizen fıskiye suyunun havuza düşerken çıkardığı şırıltı artık daha şiddetliydi.

Aklıma Şeria Nehri’nde sakallı ve dingin İsa geldi. Aniden durup, “Vaftiz edilmek istiyorum. Bu havuzda,” dedim. Sesim berrak ve güçlüydü. Yanımdaki yuvarlak havuzu dolduran suya bakıyordum ve yüzüme damlacıklar sıçırıyordu.

Göz ucuyla kadının bir rüyadaymışçasına dizlerinin üstüne çöktüğünü gördüm. Öyle yaparken uzun kot eteği belinin çevresinde yavaşça kabardı. Artık zayıf çıkan sesiyle, “Tanrım. Bu sözleri ona Kutsal Ruh söylettirdi,” dedi.

Kulağıma tekrar adamın sesi çalındı. “Ayağa kalk, Bereni-

ce. Bunu bir yerlerden duymuş olabilir. Herkes Kilise sırlarını kendine saklamaz.”

Dönüp kadının dizleri üstünden kalkmasını ve mavi hırkasını geniş kalçalarının üstüne çekmesini seyrettim. “Ama görünce pınarı tanıdı,” dedi. “Kutsal suyun çıktığı yeri bildi.”

“Sana söyledim,” dedi adam ama sesinde kuşku vardı. “Bunu diğer altı kasabadaki birilerinden duymuş olabilir. Sırf Baleenlerin yoldan çıkmamaları Graylinglerin de çıkmayacakları anlamına gelmez. Sen onu bırak, bu adam bir Grayling bile olabilir. Belki onu Kilise’den saklamışlardır.”

Kadın başını iki yana salladı. “Onu vaftiz et, Edgar Baleen,” dedi. “Âyin’i reddedemezsin.”

“Biliyorum,” dedi adam usulca. Kot ceketini çıkarmaya başladı. Bana bakarken yüz ifadesi ciddiydi. “Otur. Kenara.”

Süs çeşmenin kenarına iliştim. Kadın tekrar diz çöküp ayakkabılarımı ve ardından çoraplarımı çıkardı, pantolonumun paçalarını sıyırdı. Sonra o bir yanıma, artık ceketsiz olan adamsa diğer yanıma oturdu ve ikisi de kendi ayakkabılarını ve çoraplarını çıkardı. Köpekleri bırakmışlardı ve iki beyaz hayvan az ileride sabırla bekleyerek hem bizi hem de yere kıvrılıp yatmış Biff’i seyreliyordu.

“Pekâlâ,” dedi adam. “Pınara gir.”

Ayağa kalktım ve kenarı aşıp suya girdim. Soğuktu. Aşağı baktığımda havuzdaki fayansların sahilde bulup yediğime çok benzeyen dev bir balık –gümüşi yüzgeçlere ve solungaçlara sahip kocaman bir balık– şeklinde düzenlenmiş olduğunu gördüm. Su dizlerime kadar çıktı ve vücudumun geri kalanı fiskiyeinin serpintisiyle ıslandı. Çok soğuk olmasına rağmen rahatsızlık duymadım.

Ben üstünde durduğum dev balığa bakarken ikili yanıma geldi. Adam eğilip ellerini bitıştirdi, kısa bir süre suyun altına soktu, sonra da avuçlarından sular damlayarak başıma kaldırdı. Artık açık duran ellerini kafamın üstünde hissettim. Sonra onlardan dökülen sular yüzümden aşağı aktı.

“Seni Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adına vaftiz ediyorum,” dedi.

Kadın uzanıp iri ve yumuşak elini başıma koydu. “Âmin ve Tanrı’ya şükür,” dedi usulca.

Havuzdan çıktık. Ben adamla, köpeklerle ve Biff’le orada beklerken kadın Sears’a gitti ve ayaklarımız için havlularla beraber geri geldi. Ayaklarımızı ve bacaklarımızı kuruladık, ayakkabılarımızı giydik ve konuşmadan yolumuza devam ettik.

Artık öncekinden bile daha hafiflemiş ve dünyadan kopuk gibiydim. Fakat aynı zamanda gerçekten bilinçliydim ve hem dışımda hem de içimde yaşananlara karşı aşırı derecede hassastım. Sanki Ohio’yu terk ettiğimden beri beni bekleyen görünmez bir sınırı geçmiş, artık hayatımın “elimin tersine konmuş bir kuştüyü gibi” hafif olduğu ve yalnızca o hayatı bizzat tecrübe etmek –uyuşturucuların etkisi altında kalmadan tecrübe etmek– için yaşadığım sembolik bir âleme girmiştım. Eğer o tecrübe Ateş Gölü’nde ölmek anlamına geliyorsa varsın olsun.

Şimdi bunları yazarken kendilerini yakanlar öyle yapmaya karar verdiklerinde bu tür hislere mi kapılıyorlar merak ediyorum. Ama onlar uyuşturucunun etkisi altında ve bilinçsiz oluyorlar. Üstelik okuma bilmiyorlar.

Vaftiz olmak gerçekten işe yarayabilir mi? Kutsal Ruh diye bir şey olabilir mi? Olduğuna inanmıyorum.

Geniş koridorda sessiz sedasız yürüyüp o büyük merdivenlerden çıktık. Biz giderken arkamızdaki ışıklar kısılıp kardı, müzik kesildi ve süs çeşmelerinin fıskiyesi durdu.

Merdivenin tepesine yaklaştığımızda kısa bir süre için arkama dönüp aşağıdaki engin ve boş Alışveriş Merkezi’ne bakabildim. Avizeler sönüyor, havuzlar duruluyor, dükkân vitrinleri asla gelmeyecek müşterileri beklercesine hâlâ ışık saçıyordu. Mekânın hüznünlü vakarını, muazzam ve temiz tenhaliğini sezebiliyordum.

Beni havanın kararmış olduğu dışarı çıkardılar ve yine hiç konuşmadan dikilitaşın iki yanındaki büyük binalardan birine götürdüler. Resmi görünümlü binanın bakımlı bir çimenliği vardı ve etrafı yabancı otlardan yoksundu. Binanın

arkasına gittiğimizde orada bir bahçe ve sonradan eklenmiş tahta bir sundurma gördüm. Binayla uyumsuz sundurma, *Bir Ulusun Doğuşu*'nda gördüğüme benziyordu.

Sundurmadaki bir kapıdan içeri girdiğimizde kendimi koskoca, yüksek tavanlı bir odada buldum. Odada tamamı sade giyimli otuz kadar insan vardı. Hepsi de beni beklercesine devasa bir tahta masanın çevresinde oturuyordu. Biz içeri girdiğimizde masadakiler konuşmuyorlardı; yaşlı adam ile karısı beni odada yürüterek masanın etrafından dolaştırırlarken de kimseden çıt çıkmadı – mekân bir öğrenci yurdunun veya bir hapishanenin yemekhanesi kadar sessizdi.

Dar bir koridor bizi ilki kadar büyük başka bir odaya götürdü. İçeride bir podyuma dönük olarak sıra sıra tahta sandalyeler diziliydi. Podyumun arkasındaki duvar ebatlı bir televizyon o sırada kapalıydı.

Baleen beni podyuma çıkardı. Orada siyah renkli büyük bir kitap vardı ve kapağında bulunabilecek harfler şimdiye kadar çoktan aşınarak silinmişse de kitabın Kitabı Mukaddes olduğundan emindim.

Alışveriş Merkezi'ndeyken hissettiğim hafiflik ve kuvvet beni terk ediyordu. Orada dikilerek yıpranmış tahta sandalyelere, duvarlarında İsa'nın yüzünün resimlerine ve koca bir televizyona sahip bu تنها ve eski odaya bakarken az biraz utanmamak elimde değildi. Fazla geçmeden mutfaktaki insanlar odaya girip oturmaya başladılar. İkişerli üçerli erkek ve kadınlar usulca yürüyerek konuşmadan yerlerine oturdular, sonra da mahcup denebilecek bir merakla bana baktılar. Hepsi de bir kot pantolon ve basit bir gömlek giymişti. Adamlardan birkaçı benim gibi sakallıysa da çoğu değildi. Onları genç insanlar görme umuduyla seyrettim ama umutlarım suya düştü; benden daha genç biri yoktu. El ele tutuşan bir çiftin sevgiliye benzemesine rağmen kırklı yaşlarında oldukları belliydi.

Bütün sandalyeler dolduğunda Edgar Baleen ayağa kalktı ve avuçları yukarı dönük olarak kollarını birdenbire iki yana açtı. "Kardeşlerim!" dedi yüksek sesle.

Herkes onu dikkatle seyretti; sevgililer birbirlerinin elini bıraktılar. İnsanların çoğu çiftti ama ikinci sırada yalnız oturan benim yaşlarımdaki bir kadın vardı. Uzun boylu kadın kot gömleğiyle ve onun üstüne geçirdiği mavi bir önlükle tıpkı diğerleri gibi sade giyimliydi ama yine de çarpıcı bir görünüme sahipti. Tedirginliğime rağmen belli etmeksizin onu elimden geldiğince süzmekten kendimi alamadım. Sahiden de güzel bir kadın olduğunu görmeye başlıyordum; ona bakmak hoştu. Ayrıca az evvel Ateş Gölü'nde başımdan geçenleri ve beni nelerin bekliyor olabileceğini az biraz aklımdan çıkarmamı sağlıyordu. Bundan sonra her ne olursa olsun kriz ânının geride kaldığını hissediyor, kasıtlı bir çabayla kendimi o kadını düşünmeye zorluyordum.

Sarı saçları yüzünün kenarlarında hafifçe kıvrıcıklaşıyordu. Giysilerinin kabalığına rağmen teni bembeyaz ve kusursuzdu. Gözleri iri ve açık renkli olup yüksek alnıyla zeki görünüyordu.

“Kardeşlerim,” diyordu Baleen, “hepinizin de bildiği gibi bu yıl ailemiz için iyi oldu. Komşularımızla barış içinde yaşadık ve Tanrı'nın Koca Alışveriş Merkezi'ndeki nimetleri bereketli bir bollukla devam etti.” Sonra başını önüne eğdi, kollarını öne ve yukarıya uzattı. “Gelin dua edelim.”

Grubun geri kalanı da başını eğdi. Tek istisna seyrettiğim kadındı. O boynunu belli belirsiz büktü. Riske girmek istemediğim için ben de başımı eğmekten geri kalmadım. Filmelerde bunun gibi toplantılar görmüştüm ve ana fikrin boyun büküp sessiz kalmak olduğunu biliyordum.

Baleen törensel bir duayı ezberden okur gibiydi: “Tanrım, bizi geçmiş ve gelecek musibetlerden koru. Bizi bütün Sap-tayıcılardan sakın. Bize sevgini bahşet ve Mahremiyet günahından alıkoy. İsa üstüne dua ediyoruz. Âmin.”

“Mahremiyet günahı” sözleri karşısında irkilmemek elimde değildi. Bu ifade bana öğretilenlerle taban tabana zıttı ama içimdeki bir şey ona olumlu tepki verdi.

Baleen sözünü bitirdiğinde grupta birkaç öksürme ve kıpırdanma yaşandı. Herkes tekrar başını kaldırdı.

“Tanrı Baleenlerden ihsanını esirgemedi,” dedi artık daha sıradan bir ses tonuyla. “Tabii Ova Şehirleri’ndeki Yedi Aile’nin geri kalanından da.” Sonra kürsüsünde öne eğildi ve kürsünün kenarlarını sıkıca tutarak fısıltı denebilecek kadar alçak bir sesle konuştu. Ansızın iyi manikürlü ellerinin ufak, beyaz ve kadınsı olduğunu fark ettim. “Dahası Tanrı şimdi bize sözlerinin bir tercümanını veya bir peygamberini göndermiş olabilir. Aramıza bir yabancı geldi, gözlerimin önünde ateş imtihanını geçti ve Tanrı hakkında bilgi sahibi olduğunu gösterdi.”

Herkesin bana baktığını gördüm. Kendimi içinde bulduğum yeni sükûnete rağmen bu son derece huzur kaçıracı bir durumdu. Daha önce hiç böyle ilgi odağı olmamıştım. Yüzümün kızardığını hissettim ve insanların birbirlerine uzun uzun bakmalarını yasaklayan eski Mahremiyet kurallarını özledim. Orada otuz kişi olmalıydı – hepsi de beni merakla veya kuşkuyla süzüyordu. Titremesinler diye ellerimi ceplerime soktum. Ayaklarımın dibindeki Biff ayak bileklerime sürtünüyordu. Bir an için onun bile çekip gitmesini, bana ilgi göstermekten vazgeçmesini arzuladım.

“Yabancı bana eski bilgilerin bir taşıyıcısı olduğunu söyledi,” diyordu Baleen. “O bir Okuyucuymuş.”

Gruptakilerden birkaçı şaşırmış gibiydi. Bana çevrili bakışları daha da yoğunlaştı. Seyrettiğim kadın daha yakından bakmak istercesine biraz öne eğildi.

Sonra Baleen dramatik bir edayla kolunu benden tarafa savurdu. “Öne çıkıp Yaşam Kitabı’na yaklaş ve onu oku. *Eğer* okuyabilirsen.”

Ona bakarken sakın kalmaya çalışsam da kalbim gümbür gümbür atıyor ve dizlerim titriyordu. Bütün bu insanlar tek bir yerde toplanmıştı! Böyle bir şeyle karşılaşacağımı tahmin etmişim ama gerçekten karşılaşmamın ardından bir zamanlar olduğum kişiye –Roberto ile Consuela’dan, Mary Lou’dan, hapishaneye atılmamdan ve oradan kaçmamdan, âsi ve kendine yeterli bir hal almamdan önceki halime– dönmüş gibiydim. Zihin kontrolü hakkında ezberlediğim ve daha önce

defalarca kez söylediğim sözleri tekrarlayarak ders veren utangaç bir profesörken bile en kalabalık sınıflarımın –aynı anda on-on iki öğrencinin– huzurunda tedirginleşirdim. Üstelik öğrencilerin tamamı beni dinlerken gözlerime bakmaktan kaçınmaları için münasip bir eğitimden geçerlerdi.

Her nasılsa kitabın durduğu kürsüye kadarki birkaç adım-lık yolu yürüyebildim. Öyle yaparken Biff’e takılıp düşmeme ramak kaldı. Baleen yana çekilerek bana geçit verdi ve, “En baştan itibaren oku,” dedi.

Kitabın kapağını titreyen bir elle açtım ve cemaatin göz-lerinden sakınarak aşağı bakabildiğim için minnet duydum. Sayfayı uzun bir süre konuşmadan inceledim. Üstüne keli-meler basılmıştı ama nedense harfler anlamsızdı. Bazıları çok büyük, bazılarıysa çok ufaktı. Bir başlık sayfasına bak-tığımın farkındaydım ama kafamı bir türlü çalıştıramadan ona bakmayı sürdürdüm. Yazıların yabancı bir dilde olmadı-ğını her nasılsa biliyordum; fakat beynimin harfleri sararmış bir sayfadaki mürekkep lekeleri olmaktan çıkararak tutarlı bir hale getirmesini bir türlü sağlayamıyordum. Titremeyi bırakmış ve donakalmıştım. Bu durum katlanılamayacak ka-dar uzun bir süre devam etti. Zihnimde önümdeki kürsüde duran sayfanın ansızın bomboş kaldığı korkutucu bir görün-tü canlandı. Onu alışveriş merkezindeki çukurun dibinde yanan sarı-turuncu ateşin, yani vücudumu buharlaştırabilecek nükleer çekirdeğin görüntüsü izledi. Oku, dedim kendi kendime. Fakat hiçbir şey olmadı.

Baleen’in bana sokulduğunu, kalbimin duracak gibi oldu-ğunu hissettim.

Derken ansızın önümden berrak, güçlü bir kadın sesi gel-di: “Kitabı oku,” dedi ses. “Bizim için oku, kardeşim.” Şaşırarak kafamı kaldırıncı konuşanın tek başına oturan ve şimdi bana yalvarırcasına bakan o güzel, uzun boylu kadın oldu-ğu gördüm. “Yapabilirsin!” dedi. “Bize oku.”

Tekrar kitaba baktım. Ve ansızın her şey basitleşti. Sayfa-nın çoğunu dolduran büyük, siyah sözcükler büyük harflerle “Kitabı Mukaddes” diyordu.

Okudum:
KİTABI MUKADDES

Onun altındaki harfler daha ufaktı:
“Modern okurlar için kısaltılmış ve güncellenmiştir.”

Sayfanın altında da şöyle yazıyordu:
“Reader’s Digest” Özetlenmiş Kitaplar. Omaha. 2123.”

Sayfadakiler bundan ibaretti. Baskıyla dolu bir sonrakine geçtim ve artık daha sakin bir sesle okumaya başladım:

“Hilkat, Musa. Tanrı ilk başta yeri ve göğü yarattı ama dünyanın bir şekli yoktu ve üstünde kimse yaşamıyordu. Üstelik karanlıktı da. Tâ ki Tanrı, ‘Bize biraz ışık ver!’ deyinceye kadar. Ve o zaman ışık yandı...”

Giderek daha rahat ve sakin bir tavırla okumayı sürdürdüm. Bu kitap hapishanedeyken okuduğum Kitabı Mukaddes’e hiç benzemiyordu ama sonuçta o çok daha eskiydi.

204

Sayfayı bitirince kafamı kaldırdım.

Güzel kadın bana kocaman aralanmış gözlerle ve hafifçe sarkan bir ağızla aval aval bakıyordu. Yüzünde bir huşu ve hayranlık ifadesi mevcuttu.

İçimi yine huzur kaplamıştı. Ansızın kendimi öyle yorgun, öyle yıpranmış, öyle kullanılmış ve tükenmiş hissettim ki kürsüde başımı önüme eğip gözlerimi yumdum ve zihnimi şu kelimeler hariç her şeyden arındırdım:

*İşıktır hayatım, ölüm rüzgârını bekleyen,
Elimin tersine konmuş bir kuştüyü gibi.*

Adamlar ve kadınlar ayağa kalkarlarken sandalyelerin yere sürttüğünü, büyük odadan konuşmaksızın ayrılan insanların ayak seslerini işittim; fakat kafamı kaldırmadım.

Sonunda omzumda kuvvetli ama nazik bir el hissedip gözlerimi açtım. Elin sahibi o yaşlı adam Edgar Baleen’di.

* Ünlü bir Amerikan aile dergisi. -çn

“Okuyucu,” dedi, “benimle gel.”

Ona bakmakla yetindim.

“Okuyucu. İmtihanı geçtin. Vaftiz edildin. Ateşten güvendesin. Dinlenmen lazım.”

İç geçirdim. “Evet. Evet, dinlenmem lazım.”

Böylece hapishaneden buna geldim – bir grup Hristiyan için “Okuyucu,” yani bir tür rahip olup çıktım. O günden itibaren aylarca beni konuşmadan dinlerlerken onlara sabahları ve akşamları Kitabı Mukaddes okudum. Ben okudum, onlar dinlediler ve hiçbir şey söylenmedi.

Şimdi Maugre’daki evimde yalnız, güvenli ve iyi beslenmiş bir halde bunları yazarken Baleenlerle beraber yaşamının tuhaflığını zar zor hatırlıyorum. Kısa süre sonra bir akşam okumasına iştirak etmem beklense de Mary Lou’ya ve sessiz filmlere dair eski anılarım bana pek çok açıdan daha canlı ve taze geliyor. Sabah okumamdan beri bugünün tamamını yazarak geçirdim. Artık duracağım ve Biff’i besleyip bir bardak viski içeceğim. Yarın da hayatımın bu yeni dönemini tamamlamaya çalışacağım. Ve de Annabel’in üzücü öyküsünü anlatmaya.

205

O ilk gece ihtiyar Edgar uyumam için beni üst kattaki bir odaya götürüp yalnız bıraktı. Odada saatin durduğu ve köpeğin ağlaştığı filmdeki yaşlı adamın yattığına benzer pirinç tüplerden başlıklara sahip iki yatak vardı. Ayakkabılarımı çıkarıp giysilerimle yatağa uzandım. Biff de yorganın üstüne atladı ve ayaklarımın dibine kıvrılıp derhal uykuya daldı. Onu kıskanmadan edemedim. Bitkinliğime ve hem kalın mı kalın bir şilteye, hem de etiketinde SEARS’IN EN İYİSİ – KAZ TÜYÜ yazan çiçek desenli büyük bir yorgana sahip yatağın şimdiye kadar üstünde uyuduğum en rahat şey olmasına rağmen içim geçmedi. Zihnim dolup taşıyordu. Yorgunluğun keskinleştirdiği duyularımla o karanlık odada geçmişime ait pek çok şeyi olağanüstü bir netlikle hayalimde canlandırmaya başladım. Sanki net, sanrısız imgeleriyle Ohio’da eğitimini aldığım ve öğrettiğim detaylı zihin kontrolü gibi bir şeyin etkisindeydim; fakat içinde bulunduğum

durum her zamanki uyuşturucu ilaçlardan kaynaklanmadığı gibi üstünde herhangi bir kontrolüm de yoktu.

Kütüphane zemininde kitap okuyan Mary Lou'nun; Ohio'daki küçük seminerimde kot cüppeleriyle gözleri aşağıya çevrili, kafaları sakın ve dumanlı bir şekilde ifadesiz yüzlerle oturan yaşı ilerlemiş öğrencilerimin; ve de uzun boylu, zeki, korkutucu, koyu kahverengi ve akıl sır ermez Dekan Spofforth'ın berrak imgelerini gördüm. Kendimi bir çocuk olarak öğrenci yurdundaki Ergenlik Öncesi Yatakhane'si'nin dışında bulunan meydanın orta yerinde dikilirken gördüm. Yemeğimi başka bir çocukla paylaşmış ve Mahremiyet İhlali'nden dolayı bir günlüğüne Tecziye'ye koyulmuştum. Tecziye Kuralları hareketsiz dikilerek meydandan geçen her öğrenci tarafından dokunulmamı gerektiriyordu – yüzüme, kollarıma veya göğsüme. Her bir dokunuşla içten içe kıvranıyordum ve yüzüm utançtan kıpkırmızı kesiliyordu.

206 Sonra dar, sert, manastırdakileri andıran yatağıyla ve Soul Muzak yayınlanan ses geçirmez Permoplastikten yapılmış duvarlarıyla içinde uyuduğumu hatırladığım ilk yer olan küçük Mahremiyet odacığını gördüm. Yerdeki küçük Mahremiyet kiliminin üstünde dualarımı ederdim: “Yöneticiler iç gelişimimi sağlasınlar. Haz ve Dinginlik'ten geçerek Nirvana'ya ulaşayım. Dışarıdan kimse bana dokunmasın...” Tüm dikkatimi vermeyi öğrendiğim kişiye özel duvar ebatlı televizyona bakarak çocuk bedenimi her seferinde saatlerce terk eder, televizyonun ısıtılı ve holografik yüzeyinde zevk, neşe ve huzur imgeleri yanıp sönerken vücudum beynime boş bir pasiflik için ihtiyaç duyduğu kimyasalları tedarik etmekten başka bir işe yaramazdı. O kimyasallar televizyonda menekşe rengi sapor ışığı yanıp sönmeye başladığında doğardı.

Akşam yemeğinden yatma zamanına kadar televizyon seyrederdim ve uyurken rüyamda da televizyonu görürdüm: Parlak, hipnotik, bedenden ayrılmış zihin için devamlı bir tatmin kaynağı.

Suyla vaftiz edildiğim, nükleer ateşle yanıp kül olmaktan kıl payı kurtulduğum ve bir yabancılar ailesine Hilkat

Kitabı'ndan bölümler okuduğum o günün sonunda yabancı bir yatak odasında yatarken artık kontrol edemediğim hayal gücüm sebebiyle gözüme uyku girmede. Modern dünyanın gerçek bir çocuğu olarak geçirdiğim eski yaşantımın basitliğine yönelik bir arzuyla dolup taşım. Soporlarıma, esrarıma ve zihne çiçek açtıran diğer uyuşturucularıma; Kimyasal Dinginliğime, televizyon tecrübeme ve “Yönetici” her neyse ona ettiğim dualara; havalandırmalı, sessiz, minicik -yeni hayatımı teşkil eden kafa karışıklıklarından, özlemlerden, huzursuzluktan ve yeisten yoksun- Permoplastik odamda çektiğim tatlı, uyuşuk, rüya dolu uykulara istek ve hatta *hasret* duydum. Artık *gerçek* denen şeyle yaşamak istemiyordum; o çok ağır bir yükü. Perişan edici, ağır bir yük.

Kulakları hasır şapkasındaki deliklerden dışarı çıkan o filmdeki atı düşündüm. Ve de “Ormanın kenarında bir tek alaycı kuş şakır” sözlerini. Kendimi ve Mary Lou'yu, muhtemelen dünyadaki -hiçbir çocuğun ve hiçbir geleceğin olmadığı bir yerdeki- son insan neslini düşündüm. Burger Şef'te ırkın nihai ölümünün ateşli sonunu kucaklayan o tutuşmuş suratları düşündüm.

Kendimi hüzne kaptırdım. Yine de ağlamadım.

Çocukken bakımımızı üstlenen robotların ifadesiz ve ciddi suratlarını gördüm. Duruşmamdaki yargıcın suratını. Bilge, yaşlı, alaycı gözlerle bana sırtıtan Belasco'yu.

Nihayet imgelerin yorgun zihnime doluşmaktan asla vazgeçmeyeceklerini düşünmeye başladığımda yatağımın başucundaki pilli lambayı yaktım, küçük *Audel'in Robot Bakım ve Onarım Kılavuzu* kitabımı buldum ve arka kısmındaki boş sayfaları açtım. Hapishaneden ayrılmadan önce oraya bazı şiirler kopyalamıştım. Kof Adamlar'ı, yani Spofforth beni tutukladığında Mary Lou'yla okumakta olduğumuz şiiri okudum:

Böyle sona erecek dünya

Böyle sona erecek dünya

Böyle sona erecek dünya

Bir patlamayla değil bir sızlanmayla.

Şiirin sözleri kulağa doğru gelse de içimi rahatlatmadı. Yine de hayalimdeki görüntülerin kaybolmasına yardımcı oldu.

Derken tam Robert Browning'in bir şiirini okuyarak gevşemeye başlamışken çok rahatsız edici bir şey yaşandı.

Odamın kapısı açıldı ve ihtiyar Baleen'in oğlu Roderick içeri girdi. Konuşmadan beni başıyla selamladı. Sonra da hafifçe mırıldanarak Mahremiyet'e, Edep'e veya Bireysel Haklarıma aldırış etmeden kıllı vücudu çırılçıplak kalıncaya kadar soyundu. Diğer yatağın yanında diz çöktü ve sesli bir dua etti: "Ey tanrım, sen ki en güçlü ve en zalimsin. Sefil elemlerimi ve günahlarımı affet. Beni alçakgönüllü ve sana yaraşır kıl. İsa adına, âmin." Ardından yatağa girdi, kıvrılıp yattı ve kaşla göz arasında horlamaya başladı.

Daha evvelden Baleenlerin "Mahremiyet günahı" tabirine neredeyse istemsiz bir onayla kafa sallamıştım; fakat yatak odamdaki başka birinin bu katıksız ihlali çok fazlaydı. Üstelik öyle uzun bir zamandır boş kumsallarda Biff'le yalnız yaşamıştım ki.

"Caliban'dan Setobos'a" şiirini okumaya devam etmeyi denedim ama zaten her zaman zor gelen kelimeler bu sefer en ufak bir anlam ifade etmedi ve gevşeyemedim.

Lakin ne ilginçtir ki bir süre sonra uyuyakaldım ve kuşluk vakti taptaze uyandım. Roderick gitmişti ve Biff odanın köşesinde patisiyle küçük bir tiftik topunu dürtüyordu. Dantelli perdelerden içeriye günışığı doluyor, burnuma alt kat-tan yemek kokuları geliyordu.

Odamın dışındaki uzun koridorun sonunda büyük bir müşterek banyo vardı; yatak odasına gitmeden önce ihtiyar Edgar Baleen bana orayı göstermişti. Banyo kapısının üstündeki kadim, yeşilimsi bir metal levhada kabartılmış harflerle ERKEK yazıyordu. İçeride altı adet temiz, beyaz lavabo ve altı adet tuvalet bölmesi mevcuttu. Orada elimden geldiğince temizlenip saçlarımı ve sakalımı taradım. Yıkanmam lazımdı ama nasıl banyo yapacağıma dair hiçbir fikrim yoktu ve giysilerim eskiyip kirlenmişti. Yeni aldıklarım Sears'ta kalmıştı.

Banyodaki işimi bitirince büyük ön merdivenden aşağı inip mutfığa gittim.

Binanın giriş kapısının üzerindeki taş kemere şu kelimeler oyulmuştu: ADALET SARAYI: MAUGRE. Tabela dün bende fazla bir izlenim bırakmamıştı ama şimdi mutfakta dururken odanın bir zamanlar tıpkı içinde Kitabı Mukaddes okuması gerçekleştirdiğim gibi bir mahkeme salonu olduğunu tahmin ettim; hem çok büyük ve yüksek tavanlıydı, hem de uzun duvarlarının her birinde yüksek, ince, kemerli pencereler vardı. Odanın ortasındaki devasa ve o sırada boş masa uzun zaman önce bir Sears zincirli testeresiyle kabaca yapılmışa benziyordu; etrafına basit banklar koyulmuştu.

Bir duvardaki pencerelerin altına siyah, geniş, sanayi tipi bir ocak yerleştirilmişti. Ocağın her iki yanına odun yığılmıştı. Ahşap mutfak tezgâhlarının üzerleri cilalanıp ovalanmış gibiydi. Ocağın üzerinde beyaz renkli emaye fırın kapakları bulunurken her iki yanına odanın uzunluğunun yarısına kadar giden birer sıra tencere ve tava asılmıştı. Karşı duvara pille çalışan sekiz adet beyaz buzdolabı dayalıydı; her birinin önünde KENMORE yazıyordu. Buzdolaplarının yanında uzun ve derin bir lavabo dikkat çekiyordu. O lavabonun önünde yere kadar inen mavi elbiseler giymiş iki kadın duruyordu. Sırtları bana dönük kadınlar bulaşıkları yıkıyorlardı.

Her şey dün gece olduğundan tümüyle farklı görünüyordu. Masaya yeni kesilmiş sarı laleler içeren cam kâseler koyulmuştu. Güneşli dolu oda domuz pastırması ve kahve kokuyordu. Çıplak zemindeki ayak seslerimi duyduklarından emin olsam da kadınlar dönüp bana bakmadılar.

Lavaboya kadar gidip tereddüt ettim. Sonunda, “Affedersiniz,” dedim.

İkiliden biri –ak saçlara sahip kısa boylu ve tombul bir kadın– dönüp bana baksa da konuşmadı.

“Bir şeyler yiyebilir miyim merak ediyordum.”

Kadın beni kısa bir süre süzdü, sonra dönüp elini uzattı ve lavabonun üzerindeki bir raftan sarı bir kutu alıp bana ver-

di. Kutudaki yazılar şöyleydi: HAYATTA KALMA KAHVESİ, HAZIR CİNS. SAVUNMA BAKANLIĞI: MAUGRE. BOZULMAYI ÖNLEMEK İÇİN RADYASYON VERİLMİŞTİR.

Ben bunları okurken kadın bana lavabonun yanındaki bulaşık selesinden kabaca yapılmış büyük bir seramik kupa ile bir kaşık getirmişti. “Semaveri kullan,” diyerek başıyla odanın karşısındaki ocağı işaret etti.

Gidip kupamı koyu sade kahveyle doldurdum, masaya oturdum ve kahvemi yudumlamaya koyuldum.

Diğer kadın bir buzdolabını açıp içinden bir şey çıkardı, sonra da dönüp ocağa gitti. Onun dün gece okuma odasında gözümü dikip seyrettiğim ve beni yüreklendiren kadın olduğunu gördüm. Bana bakmıyordu. Utangaç görünüyordu.

Ocağın üzerindeki fırınlardan birinin kapağını açıp bir şey çıkardı ve bir tabağa koyup masaya getirdi. Gözlerime bakmaktan kaçınarak bir tabak tereyağı ve bıçakla beraber yemeği önüme bıraktı. Tabaklar ağır ve koyu kahverengiydi.

210 Başımı kaldırıp ona baktım. “Bu nedir?” diye sordum.

Gözlerini bana çevirdi. Sanırım cehaletime şaşırmıştı. “Kahveli pasta,” dedi.

Daha önce hiç böyle bir şey görmemiştim ve onunla nasıl başa çıkacağımı bilmiyordum. Kadın bıçağı eline alıp pastadan bir dilim kesti ve üstüne tereyağı sürüp bana verdi.

Tadına baktım. Aynı anda hem tatlı hem de acımsı olup üstünde cevizler vardı. Pek lezzetliydi. Pastamı bitirince utangaç bir tebessüm ederek bir dilim daha verdi. Tedirgin bir hali vardı ve dün gece bir hayli gözüpek davrandığı için bunu garipsedim.

Pasta ile kahve o kadar güzeldi ve kadının utangaçlığı insanlardan beklemek için aldığım eğitime o kadar uygundu ki cesaretlenip ona dostane bir dille hitap ettim. “Bu pastayı sen mi yaptın?” diye sordum.

Kafa salladı. “Bir omlet ister misin?”

“Bir omlet mi?” dedim. Bu kelimeyi daha önce de duymuştum ama omlet diye bir şey hiç görmemiştim. Bildiğim kadarıyla yumurtadan yapıliyordu.

Cevap vermediğimde buzdolabına gitti ve üç tane iri, gerçek yumurtayla geri geldi. Gerçek yumurtaları sadece öğrenci yurdundan mezuniyetim gibi nadir durumlarda yemişliğim vardı. Kadın yumurtaları ocağa götürüp kahverengi bir seramik kâsenin içine kırdı, ardından ocağın üstüne siyah renkli küçük ve sığ bir tava koydu. Tavaya tereyağı atıp ısınmaya bıraktı. Yumurtaları hızla çıırttı, onları tavaya döktü ve hatırı sayılır bir hünerle tavayı ocağın üstünde ileri geri oynatarak bir yandan da çatal yardımıyla yumurtaları karıştırdı. Bunları yaparken çok güzeldi. Sonunda tavayı ocaktan aldı, masaya getirdi ve sapı ters çevirerek sarı renkli bir yumurta hilalini tabağıma ustaca kaydırđı. “Çatalla ye,” dedi.

Bir ısırık aldım. Harikuladeydi. Omletimi konuşmadan bitirdim. Şimdi bile o omletin ve kahveli pastanın hayatım boyunca yediğim en güzel yemek olduğuna inanırım.

Karnımı doyurduktan sonra daha bile cesaretlendim ve hâlâ yanımda duran kadına baktım. “Bana nasıl omlet yapacağının öğretir misin?”

Adeta şok geçiren kadın sesini çıkarmadı.

Bu sefer lavabonun oradaki diğerkadın konuştu. “Erkekler yemek pişirmezler.”

Yanımdaki kadın kısa bir süre tereddüt etti. “Bu adam farklı, Mary. O bir Okuyucu,” dedi.

Mary arkasına dönmedi. “Erkekler tarlalarda çalışırlar,” dedi. “Orada Tanrı’nın buyurduğu işleri yaparlar.”

Yanımdaki kadın utangaçtı ama kendinden haberdardı da. Mary’ye aldırış etmeden bana, “Sana verdiğimde kahve kutusundaki yazıları okudun mu?” diye sordu.

“Evet,” diye cevapladım.

Ocağa gidip kutuyu bırakmış olduğum yerden aldı. “Bana oku,” dedi. Okudum. Ağzımdan çıkan kelimelere son derece ilgiliydi ve okumayı bitirdiğimde, “‘Maugre’ nedir?” diye sordu.

“Bu kasabanın adı,” dedim. “Daha doğrusu öyle sanıyorum.”

Ağzı açık kaldı. “Kasabanın bir adı mı var?”

“Sanırım.”

“Evin bir adı var,” dedi. “Baleena.” Bu adı böyle yazmayı seçtim. Ben çok daha sonra ihtiyar Edgar için kaleme alınca-ya dek adı hiçbir yerde yazmıyordu.

“Eh, Baleena evi Maugre kasabasında yer alıyor,” dedim.

Kadın düşünceli bir edayla kafa salladı, sonra da buzdolabına gidip bir kâse yumurta çıkardı. Nasıl omlet yapıldığını bana göstermeye başladı.

Annabel Baleen’le işte böyle tanıştım.

Annabel bana o sabah omletin yanı sıra sufle yapmayı da öğretti. Benimle birlikte bir kahveli pasta hazırlayarak undan nasıl hamur yapıldığını ve mayanın nasıl kullanıldığını gösterdi. Unu üstünde çalıştığımız tezgâhın altındaki büyük bir bidondan aldı; onun “tarlalarda yetiştirildiğini” söyledi. Ailenin diğer bütün mensupları oradaydı. Annabel daima mutfaktan sorumluydu; söylediklerine göre bir “münzevi” olduğu için kendisine o iş verilmişti. Diğer kadınsa yemeklerden sonra bulaşıkların yıkanmasına yardım etmekle görevlendirilmişti. Diğer zamanlarda da evin dışındaki çiçek bahçesinde çalışıyordu. Annabel tarlalarda birkaç yıl çalışmıştı ama gerek yaptığı işten, gerekse çalışma sırasında kim-
senin konuşmamasından nefret etmişti. Mutfaktan sorumlu daha yaşlı bir kadın ölümce Annabel işin kendisine verilmesini istemiş ve isteği kabul edilmişti. Söylediğine bakılırsa on üç yıldır yemek pişiriyordu. Bunu ilk başta evli bir kadın, şimdiyse bir dul olarak yapıyordu. Zamanı yıllarla saymak ve “evli” olmak artık benim için yeni kavramlar değilse bile onları Annabel’den duyup da anlamak garipti.

Unun ve yumurtaların haricinde diğer bütün yemek malzemeleri alışveriş merkezindeki sığınaklardan geliyordu. Annabel maya paketlerindeki, bir biber konservesindeki, radyasyon verilmiş bir pikan kutusundaki etiketleri bana tek tek okuttu. Bütün kutularda SAVUNMA BAKANLIĞI: MAUGRE yazıyordu.

Annabel bana nasıl yemek pişirileceğini gösterirken sus-

kun ve sevimliydi. Kutu etiketlerini okuma ricaları dışında hiç soru sormadı. Birkaç kez ona kendisi, ailesi ve görünüşte modern yaşam tarzından nasıl kaçındıkları gibi konularda sorular sorasım geldi ama ne zaman ağzımı açsam aklımdan *Sorma; gevşe düşüncesi* geçti ve bu bir kerecik olsun iyi bir tavsiyeymiş gibi gözüktü. Annabel çok güzeldi ve mutfaktaki hareketleri hem marifetli hem de zarifti; onu çalışırken seyretmek bir zevkti.

Fakat öğle vakti yaklaşırken giderek daha telaşlı ve ne gariptir ki biraz üzgün bir tavır takınmaya başladı. Sonunda elini tezgâhın altındaki bir dolaba soktu ve mavi renkli büyük bir kutu çıkarıp okumam için bana verdi.

Kutuda büyük harflerle VALIUM yazıyor, altında da daha küçük harflerle başka kelimeler bulunuyordu: *Doğurganlık kısıtlayıcı*. Onun altındaysa: *ABD Nüfus Kontrolü. Yalnızca hekim tavsiyesi doğrultusunda alınmalıdır.*

Yazıyı okuduğumda, “Hekim’ nedir?” diye sordu.

“Kadim zamanlarda yaşamış bir tür şifacı,” dememe rağmen kendim de pek emin değildim. Aynı zamanda aklımdan şunları geçiriyordum: *Bu yüzden mi hiçbir yerde çocuk yok? Bütün yatıştırıcılar ve soporlar böyle olabilir mi? Doğurganlık kısıtlayıcı?*

Annabel haplardan ikisini alıp kahveyle beraber içti. Kutuyu bana uzattığında başımı iki yana salladım. Beni merakla süzmesine rağmen konuşmadı. Önlük cebine küçük bir avuç Valium koymakla yetindi ve kutuyu tekrar tezgâhın altına yerleştirdi. Sonra da, “Öğle yemeğini hazırlamalıyım,” dedi.

Sonraki bir saat boyunca yüksek hızda çalışarak iki tencere çorba ısıttı ve bir bıçakla kestiği koca koca buğday ekmeği dilimleriyle peynirli sandviçler hazırladı. Ona yardım teklif etmeme rağmen sorumu duymuş gibi gözükmedi bile. İri kahverengi tabaklarla ve çorba kâseleriyle sofrayı kurdu. Faydalı olma gayretiyle dolapların birinden masaya bir deste tabak taşıırken, “Bunlar sıra dışı tabaklar,” dedim.

“Sağ ol,” dedi. “Onları ben yaptım.” İşte bu şaşırtıcıydı; birinin tabak gibi şeyler yaptığını hiç duymamıştım. Üstelik

Sears mağazasında koca bir tabak-çanak departmanı vardı. Bir insanın nasıl kendi elleriyle tabak yapabileceğine dair en ufak bir fikrim yoktu.

Annabel şaşkınlığımı fark edince tabaklardan birini alıp ters çevirdi. Altında bana nedense tanıdık gelen bir iz vardı. “O ne?” dedim.

“Çömlekçilik damgam. Bir kedi patisi.” Bana hafifçe gülümsedi. “Senin bir kedin var.”

Haklıydı. İz Biff’in kumda yürürken bıraktığıyla aynı ama daha küçüktü.

Annabel daha sonra, “Kocam ve ben de bir kedi beslerdik,” dedi. “Buralarda tekti. Fakat kocamandan önce öldü. Onu köpeklerden biri öldürdü.”

“Ah,” deyip tabakları masaya dizmeye koyuldum.

Bir süre sonra dışarıdan sesler geldiğini duyup başımı kaldırdım. Pencerenin önüne yeşil renkli iki düşünce otobüsü yanaşmıştı. Adamlar ve köpekler araçlardan sessizce iniyorlardı.

Dışarıdaki gürültüsüne çıkınca binanın arkasındaki bir çift muslukta ellerini yüzlerini yıkadıklarını gördüm. Sessiz ve özenli davranıyorlardı. Şaşırmıştım; hapishanedeki mahkûmların yaptıkları gibi gülüşmelerini ve birbirlerine su sıçratmalarını beklerdim. Köpekler bile suskundu. Bana göre adamların öbür tarafında beyaz vücutlarını birbirine dayamış bekliyorlar, arada bir pembe gözleriyle bana bakıyorlardı.

Çiçek bahçesinden ve çalıştıkları bazı küçük ek binalardan kadınlar da çıkageldi. Hepsi de sırayla mutfağa girip yerine oturdu. Baleen bana da oturmamı işaret etti ve bulabildiğim kadar تنها bir bankta kendime bir yer buldum.

Annabel hariç herkes yerini aldığı anda başlar tabakların üzerine eğildi ve ihtiyar Baleen tıpkı geçen gece Rod’un yaptığı tarzda dua etmeye başladı. “Ey tanrım, sen ki en güçlü ve en zalimsin. Sefil elemelerimizi ve günahlarımızı affet.” Fakat duayı farklı bir şekilde sürdürdü. “Bizi Sema’dan yağacak

nükleer yağmurdan ve Eski Zaman İnsanlarının günahlarından korusun. Bu son çağda insanların yaşamları üstündeki mutlak hakimiyetini bize bildir ve hissettir.”

Herkes sessizce yemeğini yedi. Çorbayı överek yanımdaki adamla konuşmaya çalıştım ama beni duymazdan geldi.

Kimse yemek için Annabel’e teşekkür etmedi.

Öğleden sonrayı odamda yalnız başıma kitap okuyarak geçirdim.

Akşam yemeğinde Annabel’i tekrar görünce sevindim ama konuşamayacak kadar yemek servisiyle meşguldü. Elimden geldiğince yüzünü seyrettim. Masaya yemek koyarken ve boş tabakları toplarken yüzü nedense üzgün ve melankolik gibiydi. Çok sıkı çalışıyordu. Birilerinin bulaşıkları yıkamaktan fazlasını yaparak ona yardım etmesi lazımdı.

Yemekten sonra Annabel’i görmeyi ve mümkünse onunla konuşmayı umuyordum. Fakat Baleen beni apar topar İncil Odası’na götürdü ve Annabel bulaşıkları yıkamak için mutfakta kaldı.

215

İncil Odası’na girdiğimizde televizyon açıldı. Sandalyeler kısa sürede yerlerine oturup televizyonu sessizce seyreden Baleen erkek ve kadınlarıyla doldu. Program o eski Gerçekçi Videolardan biriydi – aktörler aracılığıyla mantıklı, akla yatkın bir hikâye anlatan eski ve nadir bir tür televizyon yayını. Aktörlerin insan mı yoksa robot mu olduğunu kestirmek imkânsızdı. Hikâye bir Bırakma Bölgesinden kaçmış Mahremiyet karşıtı bir çete tarafından kaçırılan ve tekrar tekrar tecavüze uğrayan genç bir kız hakkındaydı. Benzer programlar çocukken eğitimimin ve üniversitede okurken çalışmalarımın bir parçası olsa da onu seyrederken birkaç yıl önce duymayacağım kadar rahatsızlık duydum.

Programın yarısında gözlerimi sıkıca yumdum ve daha fazla seyretmedim. Etrafımdaki Baleenlerden ara sıra yükselen tepkisel homurtuları duyabiliyordum. Baştan itibaren hepsi de kendini ekrandaki hikâyeye kaptırmıştı. Berbat bir durumdu.

Televizyon gösterisi sona erdiğinde –film müziğine bakalırsa Saptayıcılar kızı kurtarıyorlardı– ekran kapatıldı ve okumam için kürsüye çıkarıldım.

Okuma sırasında fazla geçmeden hapishaneden hatırladığım Nuh’la ilgili kısma geldim. Nuh, Tanrı’nın dünyadaki bütün yaşamı yok eden bir selde boğulmaktan kurtarmaya karar verdiği bir adamdı. Metinde şöyle bir bölüm vardı:

Tanrı, Nuh’a demiş ki, “İnsanlığın iğrençliği bana acı veriyor, zira onlar yüzünden dünya şiddet dolu. Niyetim onları yok etmek.”

“Niyetim onları yok etmek,” diye okuduğumda yanımdaki ihtiyar Baleen’in çok yüksek bir sesle, “Âmin!” diye bağırdığını duydum. Önümdeki insanların arasından başka bir “Âmin!” bağıışı yükseldi. İrkilsem de okumayı sürdürdüm.

216 Okumanın ardından Annabel’le konuşmayı umuyordum ama ihtiyar Baleen beni Alışveriş Merkezi’ne götürdü ve ben Sears’tan kendime bazı yeni giysiler seçerken dışarıda bekledi. Bir süre orada kalıp dev mağazadaki bütün o kadim eşyaları gözden geçirmek istedim ama Baleen, “Burası kutsal topraktır,” deyip geçti ve bana izin vermedi. O yönde bir laf etmemesine rağmen bir daha burada tek başıma yakalanmasam iyi olacağını hissettim.

Oraya geri dönmeye niyetliydim. Kurallar’a eskisi kadar huşu duymuyordum. Edgar Baleen’den de korkmuyordum.

Alışveriş Merkezi’nden ayrıldık. Tenime değen yeni bir kot pantolon ve siyah bir balıkçı yaka kazakla ne gariptir ki kendimi coşkulu hissediyordum. Baleena’ya kadarki kısa, mehtaplı mesafeyi kat ederken aklıma bir fikir geldi. “Birkaç gün Annabel’e mutfakta yardım etmemin sakıncası var mı? Çiftlik işlerinde pek iyi değilimdir.” Bu sözüm doğru sayılmazdı; çiftlik işlerinden *nefret ederdim*, o kadar.

İhtiyar Baleen yürümeyi bırakıp bir süre sessiz kaldı. Sonra, “Çok konuşuyorsun,” dedi.

Nedense yorumu beni biraz kızdırdı. “Neden konuşmıyorum ki?” dedim.

“Konuşmak ucuzdur,” dedi. Ben de, *Bunun konumuzla ne ilgisi var?* diye merak ettim.

Sessizlik bir süre daha devam etti, sonra Baleen, “Hayat ciddidir, Okuyucu,” dedi.

Ne diyeceğimi bilemeden kafa salladım. Davranışım onu gönlünü almış olacak ki, “Annabel’e yardım edebilirsin,” dedi.

Annabel konuşmanın ucuz olduğu görüşünde değildi ve aralarında öyle düşünen bir tek o vardı. Bir bakıma onlardan biri sayılmazdı. Aslen diğer Yedi Aile’den biri olan Swisherlardandı ve ihtiyar Baleen’in oğullarından biriyle evlendiğinde soyadını Baleen olarak değiştirmişti. Swisherlar Baleenlerden daha konuşkan bir aile olmakla beraber onlar kadar doğurgan değildi. Geriye sadece üç Swisher kalmıştı: çok yaşlı iki adam ve Annabel’in annesi olan yarı deli, yaşlı bir kadın. Sahilin birkaç kilometre yukarısındaki Swisher Evi denen bir yerde yaşıyorlar, Alışveriş Merkezi’ndeki gıdalara ve giysilere karşılık Baleenlerle akaryakıt veriyorlardı. Ova Şehirleri adlı bölgede bulunan ailelerin geri kalanı Baleenlerden daha küçük ve zayıftı. Hepsi de az biraz tarımla uğraşıyordu. Annabel’in bana anlattıklarına göre Baleenler diğerlerinden daha dindardı ama hepsi de “Hristiyan”dı.

217

Ona Nuh’u anlatırken aldığım tepkiyi sordum. Topuz yapılmış açık renkli saçlarıyla, elinde bir kupa kahveyle ve hem utangaç hem de kederli bakan mavi-gri gözleriyle bana cevap verirkenki halini zihnimde hâlâ apaçık canlandırabiliyorum.

“Mesele kayınpederim,” dedi. “Bir peygamber olduğunu sanıyor. Artık çocuk doğmamasını Tanrı’nın işlenen günahlara karşılık dünyayı cezalandırmasına bağlıyor – Nuh’ta olduğu gibi. Nuh’un hikâyesini herkes bilir. Onu bana ilk anem anlatmıştı – ama senin okuduğundan farklıydı. Nuh’un sarhoş olmasına ve oğullarına değinmemişti.”

“Edgar Baleen de Nuh gibi kurtarılmayı mı bekliyor?”

Annabel gülümsedi. “Cidden bilmiyorum. Nasıl *kurtarılabilir*ğine dair hiçbir fikrim yok. Çocuk sahibi olamayacak kadar yaşlandı.”

Ona daha kişisel bir soru sordum. Baleenlerin öyle bir kurala inanmamalarına rağmen Mahremiyet İhlali’ne alışmakta zorlanıyordum. “Kocana ne oldu?”

Kahvesini yudumladı. “İntihar etti. İki yıl önce.”

“Ah,” dedim.

“O ve erkek kardeşlerinden ikisi otuz sapor içtiler, sonra da üzerlerine akaryakıt döküp tutuşturdular.”

Şoke olmuşum. Bu New York’taki Burger Şef’te gördüğümün aynısıydı. “İnsanlar New York’ta da öyle yapıyorlar,” dedim.

Gözlerini indirdi. “Burada da oldu – bütün ailelerde,” dedi. “Kocam gruptaki dördüncü kişi olmamı istedi. Teklifi aklıma yatsa da reddettim. Biraz daha yaşamak istiyorum.” Oturduğumuz masadan kalktı ve tabakları lavaboya götürmeye başladı. “En azından yaşamak istediğimi sanıyorum.”

Ansızın sesine karışan bıkkınlık dilimi düğümledi.

Masayı boşalttıktan sonra kendine bir kupa daha kahve koyup tekrar oturdu.

Bir dakika sonra konuştum. “Sence yeniden evlenir misin?”

Beni hüznü gözlerle süzdü. “Öyle bir şey yasak. Bir Baleen’le evlenmek için bir... bir bakire olmalısın.” Yüzü hafifçe kızardı ve bakışlarını kaçırdı.

Daha önce hiç evli insanlarla karşılaşmadığım için bu tür bir sohbet bana epey tuhaf geliyordu. Fakat öyle şeylere hem kitaplardan hem de filmlerden aşınaydım ve eskiden bir adamın Gloria Swanson’ın sıklıkla olduğu türden “düşkün bir kadınla” evlenmesinin bir Hata kabul edildiğini biliyordum – fakat bir dulun “düşkün” diye anılabileceği hiç aklıma gelmemişti. Yine de bütün bu konular esasen eğitimime yabancıydı. Bana “çabuk seks en iyisidir” diye öğretilmişti. Dünyanın benimle aynı eğitimi almamış insanlarla dolu olabileceğini daha yeni yeni fark ediyordum.

O sohbeti sabahın ortalarında yapmıştık ve şimdi hatırlıyorum da Annabel'i ilk kez o zaman cinsel açıdan çekici buldum. Yüzünde melankolik bir ifadeyle, elinde büyük seramik kahve kupalarından biriyle sessiz sedasız oturuyordu. O kupaları gül bahçesinin öbür tarafındaki çömlek kulübesinde yaparken kendisini seyretmeme izin vermişti. Tekerin başında oturduğu o gün ona huşuyla bakmış, ıslak kili kusursuz bir silindire şekillendirirken hareketlerindeki özgüvene hayran kalmıştım. Elleri ve bilekleri killi suyla ıslanıp griye boyanmış, gözleri tam ve zeki bir dikkatle işine odaklanmıştı. Olay ânında ona büyük bir saygı ve beğeni duymuştum ama fiziksel bir hisse kapılmamıştım.

Fakat şimdi büyük masada onunla beraber otururken tahrik olduğumun farkına vardım. Değişmiştim. Mary Lou beni değiştirmişti; onun ardından filmler, kitaplar ve hapis-hane de beni değiştirmişti. Annabel'le yapmak istediğim son şey çabuk seksti. Onunla sevişmek ama daha da önemlisi ona *dokunmak* ve onu teselli ederek ruhunu pençesine almış gibi gözüken hüzünden onu kurtarmak istiyordum.

219

Kahve kupasını masaya bırakmış ve bakışlarını pencere-lerden tarafa çevirmişti. Elimizi uzatıp nazikçe önkoluna koydum.

Kolunu birdenbire çekip kurtarıırken kahvesinin geri kalanını döktü. "Hayır," dedi bana bakmadan. "Bunu yapmalısın."

Lavabodan bir bez alıp döktüğünü sildi.

Sonraki birkaç hafta boyunca Annabel sevimli fakat mesafeli kaldı. Bana buzdolaplarındaki donmuş mısırdan mısır mahllebisi, peynirli pasta, dereotu turşusu, dondurma, çorba ve fasulye yemeği yapmayı öğretti. Öğle ve akşam yemeklerinde masayı kuruyor, çorbaları hazırlıyor ve temizliğe yardım ediyordum. Böyle işlerle uğraştığım için Baleen erkeklerinden bazılarının bana tuhaf tuhaf baksa bile kimse ağzını açmıyordu. Zaten ben de onların ne düşündüklerini umursamıyordum. Yeterince keyif alıyordum almasına ama böy-

le yinelemeli bir işin Annabel'i ne kadar üzdüğünü görmek beni kahrediyordu. Sık sık yemeklerini övüyordum ve sanki bunun biraz yardımı dokunuyordu.

Bir keresinde yalnız kaldığımızda ona kederini sordum. Fiziksel bir ilişkimiz olmamasına rağmen gerek beraber yürüttüğümüz iş, gerekse ikimizin de Baleen ailesine asla benzemeyeceğimiz yönündeki sezgim nedeniyle onunla aramda bir samimiyet hissederek olmuştum.

"Hep böyle mutsuz muydun?" dedim bir dizi kahveli pastayı saklama amacıyla radyasyon torbalarına koyduğumuz sırada. Ben pastaları plastik poşetlere sararken Annabel onları mühürleyen Sears makinesini kullanıyor ve üzerlerine sarı renkli koruyucu ışığı tutuyordu.

İlk başta bana cevap vermeyeceğini sandım. Fakat daha sonra, "Genç bir kızken çok mutluydum," dedi. "Sık sık şarkı söylerdim. Ayrıca annemin anlattığı öyküleri dinlemeye bayılırdım. Ondan Swisher Evi'nde buradakinden çok daha fazla vardı." Büyük ve boş mutfak kapsayacak şekilde kolunu salladı.

"Oraya geri dönmek ister misin?" diye sordum.

"Faydası olmaz," dedi. "Artık hepsi de çok yaşlandı."

"Sana okumayı öğretmeme izin vermelisin," dedim. Bu konuyu daha önce de konuşmuştuk.

"Hayır," dedi. "Çok meşgulüm. Hem öyle bir çaba harca-yabileceğimi sanmıyorum." Utangaç bir tebessüm etti. "Ama *senin* okumanı dinlemeye bayılıyorum. Okudukların kulağ... bambaşka bir dünya gibi geliyor."

Kahveli pastalardan sonuncusunu da sarmayı bitirip Annabel'e verdim ve kendime bir bardak kahve koydum. Bahçeye ve tavuk kümesine doğru baktı. "Seni üzen kocanın ölümü mü?"

"Hayır," dedi. "Kocam benim için asla... önem taşımadı. En azından çocuk doğuramayacağımı öğrenmemin ardından. Çocuklarımın olmasını hep çok istemişimdir. Onlara iyi bir anne olurdum."

Konuşmadan önce sözlerini düşündüm. "Hap almayı bı-

rakırsan...” Ona Valium kutusundaki etiketten daha önce bahsetmiştim.

“Hayır,” dedi. “Artık çok geç. Bütün bunlar beni gerçekten yıprattı. Ayrıca hap içmeden burada yaşayabileceğimi sanmıyorum.”

“Annabel,” dedim, “ikimiz birlikte buradan ayrılabiliriz. Ve eğer bir sarı boyunca hap içmezsen bir bebek doğurabilirsin. *Benim* bebeğimi.”

Bana tuhaf tuhaf baktı. Aklından ne geçtiğini kestiremedim. Bir şey söylemedi.

Ona doğru bir adım attım ve uzanıp omuzlarını nazikçe kavradım. Gömleğinin kumaşı altındaki kemikleri hissettim. Bu sefer benden uzaklaşmadı. “Biz bu insanlardan farklıyız. Birlikte yaşayabiliriz ve belki çocuk sahibi olabiliriz.”

İşte o zaman yüzüme baktı. Ağladığını gördüm. “Paul,” dedi, “Edgar Baleen beni sana vermedikçe ve bizi kilisede evlendirmedikçe seninle gelemem.”

Ne diyeceğimi bilemeden ona baktım. Gözyaşları keyfimi kaçırmıştı. “Kilisenin” Sears mağazası olduğunu biliyordum. Orası evlilik törenleri ve cenazelerde kullanılıyordu. Eski günlerde vaftiz edildiğim havuzun aynısında çocuklar vaftiz ediliyordu.

Nihayet aklıma söyleyecek bir şey geldi. “Ben bir Baleen değilim. Sen de.”

“Doğru,” dedi. “Ama bir erkekle nikahsız yaşayamam. Öyle bir şey... ahlaksızlık olur.”

Son cümleyi söyleyiş biçiminde nasıl başa çıkılacağını bildiğimden daha fazla hissiyat vardı. “Nikahsız yaşamadan” haberdardım; onu sessiz filmlerden öğrenmiştim. Fakat Annabel’in böyle bir fikre âşina olduğunu bilmiyordum.

“Nikahsız yaşamamıza gerek yok,” dedim. “İstersen gecelerin Alışveriş Merkezi’nde kendi törenimizi düzenleyebiliriz.”

“Hayır, Paul,” diyen Annabel önlüğünün eteğiyle gözlerini sildi. Davranışı içimi acıttı. O anda ona âşıktım.

“Ne var, Annabel?” diye sordum.

“Paul... sevişmekten hoşlanan kadınlar duydum,” dedi ve gözlerini yere dikti. “Erkeklerle yatıp kalkmayı, zina yapmayı uygun buluyor olabilirler. Fakat biz Ovalı kadınlar Hıristiyanız.”

Sözlerine nasıl bir anlam vereceğimi bilemedim. “Hıristiyan” sözcüğünden haberdardım; İsa’nın bir tanrı olduğuna inanan insanlar için kullanılırdı. Fakat Kitabı Mukaddes’te onun hakkında okuduklarımı anlayabildiğim kadarıyla İsa cinsel davranışlara çok hoşgörülü biriydi. “Kâtipler” ve “Farisiler” adlı bazı kimselerin zina yapan kadınları cezalandırmak istediklerini anımsıyordum. Fakat İsa onlara karşı çıkmıştı.

Yine de konuyu Annabel’e üstelemedim. Sebep muhtemelen “Hıristiyan” kelimesini telaffuz biçimindeki bir nihai-likti. Onun yerine, “Anladığımı sanmıyorum,” dedim.

Yarı rica yarı öfkeyle bana baktı. Ardından, “Seksten hoşlanmam, Paul. Ondan nefret ederim,” dedi.

Ne diyeceğimi şaşırdım.

222

O baharın geri kalanında Annabel ve ben meseleyi orada noktaladık. Fakat birlikte çalışmayı sürdürdük ve birbirimizin huyunu suyunu çok iyi öğrendik ve kendimi ona hayatımdaki diğer herkesten daha yakın hissederek oldum – pek çok kereler her ikimizin de büyük ve derin bir zevk alarak seviştiğim Mary Lou’dan bile daha yakın. Annabel öyle iyi biriydi ki. Ne kadar iyi –ve melankolik– olduğunu hatırladıkça ağlayasım geliyor. Ve de işinde ne kadar becerikli olduğunu. Onu çömlekçi tekerinin veya ocağın başında dururken, yahut mavi önlüğü rüzgârda uçuşarak tavukları beslerken, yahut alnına düşmüş açık renkli bir tutam saçını geriye iterken hayal edebiliyorum. O gün karşımda dikilerek ve yanaklarından aşağı gözyaşları akarak bana birlikte yaşayamayacağımızı söylüyorlar de.

Biff’i pirelerinden kurtaran ve sabah erken saatlerde aşağıya indiğimde bana hep kahvaltı hazırlayan oydu. Bu eski evi elden geçirerek daha yaşanır bir hale getirmeyi düşünmem gerektiğini bana o söyledi. Maugre dikilitaşından bir

buçuk kilometre uzakta ve okyanusa tepeden bakan bir kepezin üstünde bulunan evi bana yine ilk o gösterdi.

Burası küçükken bildiği, yıllar önce ölen bir münzevinin içinde yaşadığı bir evdi. Şehirli çocuklar buraya “hayaletlerin dadandığını” düşünmüşlerdi. Annabel bana bir keresinde arkadaş baskısıyla gizlice içeri girdiğini ama bir dakikadan fazla kalamayacak kadar korktuğunu anlattı.

Şimdi salonuma göz gezdirirken Annabel’i korkmuş bir çocuk olarak orada dikilirken görür gibi oluyorum. Eğer eve dadanan bir şey varsa bu ondan başkası değil. Şarkı söylemeye bayılan güzel, utangaç bir çocuk.

Annabel’i sevdim. Ona beslediğim hisler eskiden –ve bir dereceye kadar hâlâ– Mary Lou’ya beslediklerimden farklıydı. Annabel’in ihtiyaç duyduğu şey yeteneğini ve enerjisini kullanmanın bir yoluydu. Çok iş yapıyordu ama hiç kimse çabaları karşılığında ona teşekkür etmiyordu ve işinin büyük bölümünü bir Üçüncü Yapım halletse Baleenler değişikliğin farkına bile varmazlardı. Yıllar yılı büyük bir özenle ve beceriyle pişirilen yemekler; bütün o süpürmeler, bulaşık yıkamalar ve çömlekçilikler... Ve ona teşekkür eden tek bir kişi bile yoktu.

Yaz başlarının bir sabah vaktinde burada oturarak günlüğümün bu bölümünün sonlarına yaklaşırken bunları çabucak yazmalıyım, yoksa kapıldığım duygular beni felç edecek.

Annabel ve ben birlikte mutfak işleri yaparak ve sabahları okumalarım hakkında konuşarak öyle devam edip gittik. Gerek yemek pişirme sanatı gerekse sadece Annabel’in değil Ovanın Yedi Kenti’nin kültürünün de temel bir parçası olan cinsel püritenlik hakkında pek çok şey daha öğrendim. Annabel nesiller önce hem Kitabı Mukaddes hem de ona eşlik eden okur-yazarlık aşama aşama kayboluncaya kadar gezgin vaizler olmaları dışında Baleenlerin nereden geldiklerini bilmiyordu. Kendisi Swisher Evi’nde doğmuş ama annesi gençliğinde bir gezginmiş. Bir zamanlar ailecek dini şarkılar

söyleyen şarkıcılarımı ama Annabel genç bir kızken “Çocuk-suzluk illeti” ihtiyar Baleen’in onları şarkı söylemekten men etmesine yol açmış. Annabel Şehirler’de doğan son kişiymiş.

Onunla bir daha asla sevişmeye çalışmadım. O zamandan beri denememekle hata ettiğimi düşünmüşümdür ama seviş-mek hakkında neler hissettiğini bana söylemesinin ardından fazlasıyla kararsız kaldım. İkisine de sevgi besleyerek, ikisi-nin de ulaşılmaz olduğunu bilerek Annabel ile Mary Lou’yu hayal ederdim. Ve nedense bunun güzel bir tarafı vardı. Öyle yapmak *risksizdi*.

Daha doğrusu bir sabah aşağıya inip de kirli bir mutfak buluncaya kadar öyle sandım. Masanın üstünde ve ailenin kendi kahvaltılarını hazırlamış olduğu lavaboda ekmek kırıntıları ile yumurta kabukları vardı. Annabel ortalarda yoktu. Onu aramak için dışarıya çıktım.

Tavuk kümesinin yakınlarında değildi. Etraftan dolaşarak Baleena’nın yan tarafına gidip boş, ot bürümüş Maugre şeh-rine baktım. Orada hiçbir yaşam izi göremedim. Tam dikili-taşa yollanıyordum ki ani bir dürtüyle çömlek kulübesinin kapısını açtım.

Kulübedeki koku boğucuydu. Derisi yanıp kararmış, ka-fatası bir zamanlar saçları olan simsiyah bir keçeyle sarılı kaskatı ve cılız bir beden sırtı bana dönük olarak çömlekçi tekerinin önünde oturuyordu. Kollar dümdüz uzanıyor, eller hâlâ tekerin kenarlarını tutuyordu.

Küçük oda yanık et kokusuna ek olarak leş gibi akaryakıt kokuyordu.

Döndüğüm gibi okyanusa kadar koştum. Kumsala oturdum ve Rod Baleen akşamleyin beni buluncaya kadar sulara baktım.

Annabel’i ertesi gün gömdük. Rod ve Arthur adındaki yaşlıca bir adamla beraber bir tabut bulmaya gönderildim.

Tabutlar Alışveriş Merkezi’nin şimdiye dek bilmediğim daha derin bir katındaydı. Oraya tabelasında DERİN SIĞI-NAK yazan bir merdivenden iniliyordu.

İç i tabut dolu bir depo vardı. Tabutların hepsi de yeş i le boyalı metaldendi. Her birinin üstünde SAVUNMA BAKANLIĞ I: MAUGRE kelimeleri yazılıydı. ZAYİAT ODASI adlı bir odada dü zğün sıralar halinde tavana kadar istiflenmişlerdi.

Merdivenlerden çıkacağımıza boş tabutu deponun öbür tarafındaki bir koridorda taşıdık. REKREASYON ALANI tabelalı bir kemerin altından, devasa boyutlardaki boş bir yüzme havuzunun yanından ve son olarak KÜTÜPHANE VE OKUMA ODASI yazan bir kapının önünden geçtik. O vahim ve çirkin tabutu taşıırken duyduğum hüzne rağmen tabelayı görünce kalbim hop etti ve Annabel'in tabutunu oraya bırakıp kapıdan içeri dalmamak için kendimi zor tuttum.

Koridorun sonunda GARAJ VE PARK YERİ yazılı bir tabelaya sahip büyük bir kapı vardı. Rod kapıyı iterek açtı ve düşünce otobüsleriyle dolu bir odaya girdik. Araçlar sıralar halinde yan yana dizilmişti. Ön taraflarını görebildiklerimin hepside SADECE MAUGRE VE BANLİYÖLER yazıyordu.

225

Uzun bir otobüs sırası boyunca ilerleyip odanın sonuna vardığımızda bir otobüsün sığabileceği kadar büyük bir sürgülü kapıyla karşılaştık. Rod'un duvardaki bir düğmeye basmasıyla kapı kanatları kayarak açıldı. Tabutu taşıyarak kapı aralığından geçtik ve büyük bir asansörle yukarı çıkıp dikilitaşın arkasından tekrar günışığına adım attık. Tabutu yüklediğimiz otobüsü çömlek kulübesine kadar sürdük. Kadınlar Annabel'in naşına ellerinden geldiğince çekidüzen vermişler, üstüne siyah renkli yeni bir elbise ve mavi bir önlük geçirmişlerdi. Fakat o tabuta koyduğumuz şeyde Annabel'den en ufak bir iz görmedim.

Çömlek kulübesindeki bir rafta güzel ve ince bir vaz o vardı. Annabel bana onu yıllar önce yaptığını ama ihtiyar Baleen'in "çok narin" diye mutfakta kullanılmasına izin vermediğini söylemişti. Gidip vazoyu aldım ve tabutun içine, Annabel'in kollarından geriye kalanın arasına koydum. Sonra kapağı kapatıp kilitledim.

Cenaze töreni Sears'ta düzenlendi. Annabel'in bir düşünce otobüsünde taşınan tabutu asansörle aşağıya indirildi. Tabuta omuz vermeme müsaade ettiği için ihtiyar Baleen'e minnettarım; hiçbir şey söylemese de sanırım Annabel için neler hissettiğimi biliyordu.

Işıkların kısık bir ayarda yakıldığı ayakkabı departmanında sandalyelere oturduk ve Baleen bir tür konuşma yaptı. Sonra yanında getirdiği Kitabı Mukaddes'i bana verdi ve ondan okumamı istedi.

Reader's Digest'in yayımladığı Kitabı Mukaddes'ini açmama rağmen orada yazanları okumadım. Öyle yapacağıma önümdeki Annabel'in tabutuna bakarak konuştum. "Ben diriliş ve yaşamım," dedi Tanrı. 'Bana inananlar ölseler de yaşarlar.'

Kelimeler teselli edici değildi. Annabel'in canlı ve yanımda olmasını istiyordum. Karşımda hürmetle başlarını eğen bütün o Baleenlere bakarken onlarla ve inançlarıyla aramda bir bağ hissetmedim. Annabel yokken tekrar yapayalnızdım.

226

Mezarlık Maugre'in birkaç kilometre kuzeyinde, dört şeritli kadim bir otoyolun yakınındaydı. Üzerlerinde yazılar bulunmayan ve sıra sıra uzanıp giden binlerce küçük, beyaz Permoplastik mezar taşı vardı. Annabel'i bir düşünce otobüsüyle oraya götürdük.

O gece herkes uyuduğunda evden usulca ayrıldım, Alışveriş Merkezi'ne gittim ve kütüphaneyi buldum. Baleena'daki mutfaktan daha büyük odanın bütün duvarları kitaplarla kaplıydı. Gece vakti binlerce kitabın bulunduğu o sessiz odada dikilirken ensemdeki tüyler diken diken oldu.

Ceket ceplerime küçüklerden iki tane koydum: Joseph Conrad'ın yazdığı *Gençlik* ve R. H. Tawney'nin yazdığı *Din ve Kapitalizmin Yükselişi*. Ardından düşünce otobüsü garajına gittim ve otobüslerin önlerine bakarak bir saat geçirdim.

SADECE MAUGRE VE BANLIYÖLER yazmayan bir tane bile yoktu.

Üst kattaki Sears'ta bir raf kalası, bir miktar siyah boya ve bir fırça buldum. Boyayla kalasın üstüne ANNABEL SWIS-

HER yazdım ve hırdavat departmanından aldığım bir çekiç ve birkaç çivi yardımıyla kalası bir kazığa beceriksizce çaktım. O iş de bitince Baleenlerin otobüslerinden birine binip mezarlığa gittim ve çekicimle mezar taşını Annabel'in mezarı başındaki toprağa diktim. Sonrasında otobüse beni New York'a götürmesini söyledim. Otoyola çıkan rampaya kadar gidip durdu. Daha ileri gitmedi.

O gece hiç uyumadan Joseph Conrad'ın kitabını okudum. Okuduklarımı kısmen anlayabildim. Sabahleyin kahvaltıyı Mary ile Helen adlı bir kadın hazırladılar; aileyle beraber yedim.

Kahvaltının ardından Edgar'a bir süre sonra bu eve taşınmak istediğimi söyledim. İtiraz etmedi. Hatta benden böyle bir şey bekler gibiydi.

Baştan aşağı kızılçam ve cam kullanılarak yapılmış bina farelere ve kuşlara yuva olmuştu. Ben kuş yuvalarını dışarı çıkarırken Biff de ancak profesyonelce diye tarif edebileceğim bir tavırla farelere girişti. Bir hafta bile geçmeden mekânı son fareden de arındırdı.

Eski mobilyalar çürümüşü; onlarla kumsalda bir ateş yaktım. Belasco'yu ve Carolina'daki o büyülü ânı düşünerek bir saat ateşin yanmasını seyrettim.

Sears'tan bir şeyler almamam gerekiyordu ama bir hafta boyunca her gece oraya gittim ve kimse itiraz etmedi. Sanırım gizli gizli davrandığım sürece Baleenler bunu dert etmiyorlardı. Galiba cinsel ahlakları da o şekilde işliyordu ve Annabel ile ben gizli bir aşk ilişkisi yaşasaydık kimse gıcunmazdı. Tahminimce zaten ikimizin sevgili olduğunu sanıyorlardı.

Sears'tan mobilyalar, mutfak ekipmanları ve kitap rafları aldım. Ve kütüphaneden topladığım kitaplarla bir koleksiyon oluşturmaya başladım.

Cenaze töreninin ardından duyduğum kederle çekip gitmek istemiştım ama o dürtü şimdilik durulmuştu. Sanırım sebep kitapları bulmamdı. Denizin yanındaki evde eğitimi-

mi tamamlamaya ve günlüğümü güncellemeye karar verdim. Sonrasında Mary Lou'yu aramaya devam mı etsem yoksa orada mı kalsam karar verecektim. Tabii oradan ayrılıp bambaşka bir yere de gidebilirdim – batıya, belki Ohio taraflarına ve ötesine yollanabilirdim.

Alışveriş Merkezi'nin altından alıp okuduğum pek çok kitabın birinden kadim dünyada yaz sonrası mevsime Yılın Sonbaharı dendiğini öğrendim. Bu güzel tabirin yüreğime hitap eden bir tarafı var.

Denizin yanındaki evimin dışında bulunan ağaçlar yeşil renklerini kaybetmeye ve geçen her gün daha sarı, kırmızı, turuncu bir hal almaya başladı. Göğün maviliği artık daha soluk ve martıların çığlıkları daha uzaktan gelir gibi. Sabahları boş kumsalda uzun yürüyüşlere çıktığım zaman havada hafif bir ayaz oluyor. Bazen kendilerini kuma gömmüş midyeler görüyorum ama onları hiç kazıp çıkarmıyorum. Güz havasında –Yılın Sonbaharı'nın havasında– yürüyüp koşuyorum ve her gün Maugre'dan ayrılıp New York'a doğru kuzeye devam etmeyi daha çok düşünüyorum. Lakin burada yaşanacak güzel bir yerim var ve Alışveriş Merkezi'nden aldığım gıdalarla karnımı güzelce doyuruyorum. İyi bir aşçı olup çıktım. Arkadaşlık istersem bazen yaptığım gibi Baleenleri ziyaret edebilir ve onlara kitap okuyabilirim. Yanlarından her ayrılışımda rahatlar gibi olmalarına rağmen beni gördüklerine sevinmiyorlar değil.

Tuhaf bir durum. Sanırım Kitabı Mukaddes'teki kelimele-
rin sesli okunduğunu duymaya başlayınca mucizevi bir şey-
ler olmasını, o gizemin –hürmet etmeyi öğrendikleri akıl sır
ermez bir kitaptaki mesajın– kendiliğinden çözülmesini bek-
liyorlardı. Fakat mucize falan yaşanmadı ve kısa süre içinde
duydıkları ilgiyi yitirdiler. Bence o kelimeleri anlamak bel-
ki ihtiyar Edgar hariç hiçbirinde bulunmayan bir dikkat ve
bağlılık gerektiriyordu. İsa, Musa ve Nuh hakkındaki birkaç
basmakalıp lafla beraber baskıcı sofuluklarını, sessizliği ve
cinsel kısıtlamaları hiç düşünmeden kabullenmeye razıydı-
lar; fakat dinlerinin asıl kaynağı olan literatürü anlamak için
gerekecek çaba onlara fazla geldi.

Bir keresinden ihtiyar Edgar'a neden Maugre'da hiç robot olmadığını sordum. "Burayı Şeytan'ın o vekillerinden arındırmamız on yılımızı aldı," dedi. Fakat bunu nasıl yaptıklarını sorduğumda cevap vermedi. Öyle bir şeye on yıllarını adayabilirken yanlarında geçirdiğim süre boyunca artık "düşman" anlamına geldiğini bildiğim "Şeytan" kelimesine ciddi ciddi kafa yormaya vakit ayırmamaları garipti.

Galiba Annabel'in ölümünden önce onlarla beraber yaşayacak kadar halimden hoşnuttum. Hem yemekler de harikaydı: patates püresi, strudel,² bisküvi, domuz pastırması (maymun pastırması diye bir şey duymamışlardı bile), omlet ve de çorbalar – hepsi de sıcak ve yanında krakerle servis edilen tavuksuyu çorba, sebze çorbası, bezelye çorbası, lahana çorbası ve mercimek çorbası.

O aylarda hapishanedeyken hissetmeyi öğrendiğim bir şeyi çok yoğun hissettiğim zamanlar da oldu: Bir topluluğun parçası olmak. Çıt çıkarmayan koca bir aileyle beraber mutfak masasında oturup çorba içerken ve o durgun, gürbüz, çalışkan insanların varlığını sezerken karnımda başlayıp bütün vücuduma yayılan bir tür ruhsal sıcaklığa kapılıyordum. Birbirlerine epeyce dokunuyorlardı – masada dip dibe otururlarken bir elin bir kola hafifçe konması veya dirseklerin birbirine nazikçe teması gibi ufak dokunuşlarla. İlk başta kibar bir çekingenlikle ama ilerleyen zamanlarda daha üstünlük ve rahat bir tavırla bana da dokunuyorlardı. Hapishanedeyken diğer adamlar için hissettiklerim beni bu duruma hazırlamıştı ve ondan hoşlanır –hatta ona ihtiyaç duyar– oldum. Zaten bu yüzden ara sıra oraya uğruyorum. Sırf onlarla beraber olmak, onlara dokunup insani varlıklarını duyumsamak için.

Fakat gördüğüm filmlerdeki ailelerin aksine Baleenler birbirleriyle hemen hemen hiç konuşmuyorlardı. Akşam okumalarımın her birinden sonra kürsünün arkasındaki dev televizyon ekranı açılıyordu. Onun arkasındaki zeminde du-

² Hem tuzlu hem de tatlı hazırlanabilen bir tür hamur işi. -çn

ran akaryakıtlı jeneratörden yoğun bir patırtı kopuyor, sonra ekran zihin şovlarının veya seks-ve-acı şovlarının veya ateş-ten gömlek şovlarının göz kamaştırıcı renklerdeki hologramlarıyla –soyut şekillerle, hipnotik renklerle ve dinleyeni sersemletecek kadar yüksek sesli müzikle– aydınlanıyordu. Ve herkes yatma zamanına kadar tıpkı yurtlarda veya üniversite dersliklerindeki gibi çıt çıkarmadan ekrandakileri seyrediyordu. İnsanlar bazen bir parça kızarmış tavuk veya bir teneke bira ile biraz fıstık almak için kalkıp mutfağa gidiyorlardı (biralara ve atıştırma malımları aşığı yukarı her on günde bir el arabalarıyla Alışveriş Merkezi'nden getiriliyordu) ama mutfakta hiç gerçek bir *sohbet* edilmiyor, hiç kimse şovların ruh halini bozmaya yanaşmıyordu.

Daha önce pek çok kez o şekilde televizyon seyretmiş olmama rağmen artık seyrederken düşünmemek elimde değildi. “Kendini Ekran’a ver,” diye öğretmişlerdi bize. Bu da “sorma; gevşe” kadar temeldi. Fakat artık kendimi ona veremiyordum. Zihnimin sessiz kalmasını veya kopuk bir zevke aracı olmasını istemiyordum. Benim istediğim okumak, düşünmek ve konuşmaktı.

Annabel’in ölümünden sonra bazen onun yapmış olduğu seramik şekerleme tabaklarıyla evin orasında burasında tutulan soporlardan alayım geliyordu. Fakat sonra Mary Lou’yu ve ihtiyar Baleen beni “ebediyen yanan Ateş Gölü’ne” götürmeden önce sopor teklif ettiğinde verdiğim kararı hatırlıyordum ve uyuşturucu kullanmıyordum.

Bir ailenin parçası olmanın, bazı geceler Rod’la paylaştığım odada uyanıp onun hafif horlamalarını duymanın ve evdeki bütün o insanların varlığını sezmenin sıcaklığını hissetmek güzeldi. Kimi zaman içimdeki çok güzel bir şeyin canlandırmaya başladığını hissediyordum. Fakat sonra o kocaman televizyon açılıyordu ya da insanlar kalkıp kendi odalarındaki televizyonlara gidiyorlardı ve konuşacak kimse olmazsa –sohbet edemezsem– aklımı kaçıracaktım gibi geliyordu. Beraber yaşadığım mahkûmlar imkân buldukça konuşurlardı ve öyle yapabilmek için fırsat kollamaları gere-

kirdi. Aynı şey kumsalda geçirdiğimiz zaman için de geçerliydi. Fakat Baleenler farklıydılar; birbirlerinin ahbablığından hoşlanıyorlardı hoşlanmasına ama arada bir “Tanrı’ya şükür” demekten başka birbirlerine söyleyecek şeyleri olmuyordu.

Böylelikle onları yalnızca insanlar asgari düzeyde temas kurmama yetecek kadar görüyorum. Bu kadarı yetermiş gibime geliyor. Yaz ortasında buraya taşındığımdan beri Sears’taki plakları dinliyorum, oradan alınmış hesap defterlerini kullanarak günlüğüme yazıyorum ve kitaplar okuyorum. Yanımda artık şişmanlamış Biff’le beraber gündüzleri okyanusa tepeden bakan balkonumda oturarak veya geceleri aşağıdaki büyük odada gazyağı lambasını kullanarak yüzden fazla kitap okudum. Ayrıca Mozart, Brahms, Prokofiev ve Beethoven’ın senfonilerinin yanı sıra oda müziği, operalar ve de Bach, Sibelius, Dolly Patron, Palestrina ve Lennon’a ait müzikal eserlerin kayıtlarını tekrar tekrar oynattım. Müzik bazen geçmişe yönelik algımı kitaplardan bile daha fazla genişletiyor. Ve o algının genişlemesi, nefsimin yurttan eğitilmiş ufacık özü olan şeyden başlayarak sempatinin dışı doğru büyümesi –benimle aynı dünyada yaşamış nesillerce akranıma da kapsayacak şekilde zamanda *geriye doğru* büyümesi– bu son aylarda tek tutkum oldu.

231

Şu an mutfaktaki meşe masada oturmuş, bu günlüğü bir Sears tükenmez kalemle yeni bir hesap defterine yazıyorum. Biff yanımdaki bir sandalyede kıvrılmış uyuyor. Masada yarım şişe viskinin –J.T.S. Brown Burbon– yanı sıra bir sürahi su ve bir bardak var. Vakit öğleden sonranın ilerleyen saatleri ve lavabonun üzerindeki pencereden içeriye sonbahar ışığı giriyor. Masanın yukarısındaki tavana iki tane gazyağı lambası asılı ve gerektiğinde onları yakacağım. Bir süre daha yazdıktan sonra Biff ile kendime yiyecek bir şeyler hazırlayacağım ve eğer yeterince akaryakıtım varsa muhtemelen alt kattaki jeneratörü çalıştırıp bir-iki plak çalacağım.

İşin başında niyetim insanlık tarihiyle ve o tarihin nasıl bir sona yaklaşıyormuş gibi gözüktüğüyle ilgili öğrendiklerimi özetlemektir. Fakat bunca zaman kafa yorduktan son-

ra öyle bir şeyi gerçekten *yapmaya* çalışma fikri kaldırabileceğimden ağır geliyor. Hâlâ pek çok kereler Mary Lou'ya kavuşma arzusuyla yanıp tutuştuğum oluyor; ve şimdi işin zorluğunu düşünürken o arzuyu tekrar hissediyorum. Mary Lou'nun benden daha keskin zekâlı olduğuna şüphe yok. Çalışmalarımda gösterdiğim sabır onda bulunmayabilir ama ondaki entelektüel dinçliğin ve kıvraklığın yanı sıra hızlı kavrama yetisinin bir kısmına sahip olabilmeyi çok isterdim. Bende bulunmayan bir şevk taşıması da cabası.

Ona hâlâ aşık olduğumdan emin değilim. Aradan çok uzun bir zaman geçti ve pek çok şey olup bitti. Üstelik halen Annabel'in yasını tutuyorum.

Bunu yazarken kendimi bileklerime, o hapishane bilekliklerinin fabrikadaki bıçak altında derime battığı yerlerde kalmış beyaz yara izlerine bakarken buluyorum.

Hayatımın o döneminde ölmeye, o bıçağın altında kan kaybından can vermeye ya da vücudumu akaryakıtla yakmaya –dünyanın uzun ve üzücü intihar vakalarına katılmaya– hazırdım. Yalnızlıktan ve Mary Lou'nun kaybından dolayı ölümü göze almıştım.

Eh, ölmedim. Ve bir parçam Mary Lou'ya halen âşık ama ne zamandan beri onu bulma maksadıyla kuzeye yollanmış değilim. Bazen taşra otobüslerinin güzergâh olarak kullandığı bir yol bulmayı ve tıpkı uzun zaman önce Ohio'dan ilk defa gelirken yaptığım gibi o otobüslerden birine binip New York'a gitmeyi düşünüyorum. Fakat öyle bir şey ahmaklık olur. O tür bir otobüsteki tarayıcı bir kaçak olduğumu pekâlâ saptayabilir. Hem artık bir kredi kartım da yok; hapishane-deyken onu elimden aldılar.

Şimdi o zaman olduğumdan ne kadar da farklıyım. Ve vücudum ne kadar da kuvvetli. Ve ne kadar da korkusuzum.

Yakında Maugre'dan ayrılacağım. Yılın sonbaharı devam ederken.

Mary Lou

Bebek doğdu doğacak. Bir bebek dünyaya getirmek için yılın en mükemmel zamanındayız: Baharın başları. Şu an Üçüncü Cadde'ye tepeden bakan salon penceresinin önünde oturuyorum. Boş parsellerin ve alçak binaların üzerinden batıya baktığımda kent merkezindeki Empire State Binası'nı görebiliyorum. Bob genellikle bu sandalyede oturup o tarafa bakar; bense pencerenin dışındaki ağacı seyretmekten hoşlanırım. Büyük bir ağaçtır ve uzun zaman önce devasa gövdesiyle etrafındaki aşınmış kaldırımını çatlatmış olsa gerek; üç katlı binamızın çok yukarılarına kadar yükselir. Bulunduğum yerden alt dallarda çıkmaya başlamış küçük yaprakları görebiliyorum; onlara bakmak, o taze ve soluk yeşili görmek bana kendimi iyi hissettiriyor.

233

Bob başlıkları okuyamadığından iki hafta önce onunla beraber gidip bebek bakımı ve doğumbilim konulu kitaplar bulmam gerekti; dört tane buldum da – ikisi resimliydi. Hayatım boyunca doğum konusunda hiçbir talimat almadım ve elbette bebek sahibi birini tanımadım; hamile bir kadın dahi görmedim. Fakat kitaplardan birini okurken ve resimlerine bakarken büyük ihtimalle öğrenci yurdundaki ufak tefek bir haylazken yaşça büyük kızlardan bazı çağrışımlar edinmiş olduğumu fark ettim: Sancılı ağrılar, kan, sırtüstü yatmak ve önkolunu ısırarak haykırmak, “göbek bağının kesilmesi” denen iç karartıcı bir süreç. Eh, artık öyle şeyleri biliyorum ama kendimi daha iyi hissediyorum. Bu iş bir an önce olsun bitsin istiyorum.

Yaklaşık üç hafta önce bir öğleden sonra Bob eve erken döndü. Bütün günü bebekler hakkında ne kadar az şey bildiğimi düşünerek geçirmiştım. Sonra Bob yanında âletlerle, teneke kutularla ve boya fırçalarıyla dolu kocaman, çirkin mi çirkin bir kutuyla çıkageldi. Benimle konuşmaya bile zahmet etmeden mutfığa girdi ve lavabo deliği üstünde çalışmaya başladı. Şaşır kaldım ve birkaç dakika sonra lavabodan akan suyun şırıltısını, sonra da delikten boşalırken çıkan gürültüleri duydum. Kalkıp mutfak kapısına gittim.

“Tanrım!” dedim. “Bunu yapmak nereden aklına esti?”

Ellerini bir bulaşık bezine silip bana doğru döndü. “Çalışmayan şeylerden bıktım usandım,” dedi.

“Bunu duyduğuma sevindim. Duvardaki o kitapların düşüp durduğu deliği de onarır mısın?”

“Evet,” dedi. “Salonu boyadıktan sonra.”

Ona boyayı nereden bulduğunu soracak gibi olsam da vazgeçtim. Bob New York’taki her şeyin yerini bilire benziyor. Bütün New York’un en yaşlı vatandaşı o olsa gerek.

Kutusunda birkaç tane eski ve tozlu boya tenekesi vardı. Salona girip tornavidayla birinin kapağını kanırtarak açtı ve boyayı karıştırmaya başladı. Boya kullanılabilir gibiydi ve o bir süre karıştırdıktan sonra rengin beyaza çaldığını gördüm. Derken birkaç dakikalığına dışarı çıktı ve bir merdivenle geri geldi. Merdiveni kurup gömleğini çıkardı, merdivene tırmandı ve pencereden giren ışıktaki kitap dolaplarımın üzerindeki duvarı boyamaya başladı.

Onu bir müddet konuşmadan seyrettim. Sonra, “Çocuk doğurmak hakkında bir şeyler biliyor musun?” diye sordum.

Bana bakmadan boya yapmayı yapmayı sürdürdü. “Hayır. Tek bildiğim acı verdiği. Ve herhangi bir Yedinci Yapımın bir gebeliği sonlandırabilecek olması.”

“Herhangi bir Yedinci Yapım mı?”

Boyayı bırakıp bana doğru döndü ve aşağı baktı. Yanağında beyaz bir benek vardı. Kafası yüksek tavana değer gibiydi. “Yedinci Yapımlar çok fazla gebe kalındığı bir dönemde tasarlandılar. Biri onları kürtaj için programlamayı akıl etti

- hem de dokuzuncu aya kadar. Tek yapman gereken birine gidip istekte bulunmak.”

“Hem de dokuzuncu aya kadar,” lafı beni bir saniyeliğine sarstı. Bob bunu gelişigüzel söylemişti ama duymak hoşuma gitmemişti. Sonra bir Yedinci Yapım kürtajcı hayal edip güldüm. Yedinci Yapımlar genellikle işyerlerinin, yurtların veya mağazaların idaresinden sorumludurlar. Çalışma masasının arkasında oturan birine gidip, “Kürtaj olmak istiyorum,” dediğimi ve robotun masadaki bir çekmecedен küçük bir neşter çıkardığını hayal edebiliyordum. Gel gör ki bunun gülünç bir tarafı yoktu.

Gülmeyi kestim. “Bana bebek doğurmakla ilgili bir kitap bulabilir misin?” Korumacı bir edayla ellerimi karnımın üstüne koydum. “Ne bekleyeceğime dair bir fikir edinebilmem için?”

İlginçtir ki cevap vermeyip beni bir müddet süzdü. Sonra hafif bir ısıklık çaldı. Derin düşüncelere dalmış gibi bir hali vardı. Böyle zamanlarda Bob’un *insaniliğine* hayret ederim. Benimle baş başayken yüzünün Paul’ün ve Simon’inkinden daha fazla duygu yansıttığı olur. Sesi bazen o kadar derin, o kadar üzgün bir hal alır ki ağlayasım gelir. Böyle bir robotun bu kadar çok sevgi ve melankoli -insanlığın kendini arındırdığı güçlü duygular- içermesi o kadar tuhaf ki.

Sonunda konuşarak sözleriyle beni şoke etti. “Bebeği doğurmanı istemiyorum, Mary,” dedi.

İçgüdüsel olarak ellerimi karnıma bastırdım. “Sen neyden bahsediyorsun, Bob?”

“Bebeği aldırmanı istiyorum. Binamda o işi halledebilecek bir Yedinci Yapım var.”

Ona kuşku ve hiddetle bakakalmış olmalıyım. Ayağa kalktığımı ve ona doğru birkaç adım attığımı hatırlıyorum. Kafamdaki tek şey yıllar önce Simon’dan öğrendiğim sözlerdi ve onları söyledim: “Siktir git, Bob. Siktir git.”

Gözünü benden ayırmadı. “Mary,” dedi, “eğer o çocuk hayatta kalırsa zaman içinde dünyadaki tek insan olup çıkacak. Ve o yaşadığı sürece benim de yaşamam gerekecek.”

“Canın cehenneme,” dedim. “Hem artık çok geç. Diğer kadınları hap içmekten vazgeçirip doğurgan hale getirebilirim. Kendim de başka çocuklar doğurabilirim.” Bütün bu düşünceler beni aniden yordu ve tekrar oturdum. “Sana gelince; neden yaşamaya devam etmeyesin ki? Çocuklarıma babalık edebilirsin. Beni Paul’den ayırırken istediğin bu değil miydi?”

“Hayır,” dedi, “değildi.” Bakışlarını benden ayırdı ve elinde boya fırçasıyla pencereden dışarıya –oradaki ağaca ve boş caddeye– baktı. “İstediğim tek şey rüyalarını gördüğüm adamın yüzlerce yıl önce yapmış olabileceği gibi seninle beraber yaşamaktı. O sayede zihnimin ve hafızasının kenarlarında yatan geçmişî açığa çıkarabileceğimi, huzur bulabileceğimi düşündüm.”

“Peki çıkarabildin mi?”

Düşünceli gözlerle beni tekrar süzdü. “Hayır, çıkaramadım. İçimde hiçbir şey değişmedi. Seni sevmem hariç.”

Mutsuzluğu beni pençesine aldı; odadaki canlı bir varlık –duyulmaz bir ağlayış, bir hasret– gibiydi. “Peki ya bebek?” diye sordum. “Babalık edebileceğin bir bebek olursa...”

Başını bezgince iki yana salladı. “Hayır. Bütün bu tertip bir hataydı. Onun aracılığıyla geçmişe birazcık dokunabileyim diye Bentley’ye o filmleri okutmam gibi. Seni ondan almadan önce hamile kalmana göz yummam gibi. Hepsi de ahmaklıktı – duygularına boyun eğdiğinde sebep oldukları türden bir şey.” Merdivenden inip bana yaklaştı ve iri ellerini nazikçe omuzlarıma koydu. “Tek isteğim ölmek, Mary.”

Kafamı kaldırıp üzgün, esmer yüzüne baktım. Geniş alnı kırışmıştı ve gözlerindeki ifade yumuşaktı. “Eğer bebeğim doğarsa–”

“Hizmet edecek insanlar olduğu sürece yaşamak için programlandım. Sizden geriye kimse kalmayıncaya dek ölemem. Siz...” Ne gariptir ki sesi yükseliverdi. “Televizyonunuzla ve uyuşturucularınızla siz *Homo sapiens*’ler.”

Öfkesi beni bir an için korkuttu ve gıkımı çıkarmadım. Sonra, “Ben de *Homo sapiens*’im, Bob. Ama öyle biri değilim. Ve sen neredeyse insansın. Hatta insandan bile *fazlasın*.”

Ellerini omuzlarımdan çekip bana sırtını döndü. “Evet, insanım,” dedi. “Doğum ve ölüm hariç.” Merdivene geri gitti. “Ve yaşamaktan usandım. Bunu asla istememiştim.”

Ona uzun uzun baktım. “Zaten işin özü budur. Ben de doğmayı istemedim.”

“Fakat sen ölebilirsin,” dedi ve yeniden merdivene tırmandı.

Aniden aklıma korkunç bir fikir geldi. “Hepimiz öldüğümüzde... bu nesil de öldüğünde kendini öldürebilecek misin?”

“Evet,” dedi. “Sanırım öldürebileceğim.”

“Yani emin değil misin?” diye sordum sesimi yükselterek.

“Hayır,” dedi. “Ama hizmet edecek insanlar kalmazsa...”

“Aman Tanrım!” dedim. “*Hiç bebek doğmamasının sebebi sen misin?*”

Bana baktı. “Evet,” dedi. “Eskiden Nüfus Kontrol’ü ben yönetirdim. Kullanılan ekipmandan anlarım.”

“Tanrım! Sırf intihar etmek istediğin için dünyayı doğum kontrolle besledin. İnsanlığı yeryüzünden siliyorsun...”

“Ölebileyim diye. Ama insanlığın da intihara ne kadar meyilli olduğuna bak.”

“Sırf sen geleceğini yok ettiğin için. İnsanlığı uyuşturdun, onu yalanlarla besledin, yumurtalıklarını çürüttün ve şimdi de onu gömmek istiyorsun. Ben de kalkmış senin bir tür tanrın olduğunu sanıyordum.”

“Ben sadece olmam için üretilmiş olanım. Ben ekipmam, Mary.”

Gözlerimi ondan ayıramadım ve tüm çabalarıma rağmen fiziksel güzelliğini zihnimde çirkinleştiremedim. Çok güzel görünüyordu ve kederi bana bir uyuşturucu gibi geliyordu. Çıplak ve boya sıçramış göğsüyle orada dikilirken derinlerimdeki bir şey ona özlem duyuyordu. Hayatım boyunca gördüğüm en güzel şeydi ve huşum ile öfkem o güzelliği onun ağır, durgun, *cinsiyetsiz*, son derece eski ve bir o kadar genç vücudunun etrafında adeta ısılatıyordu.

Başımı iki yana sallayarak bu güçlü histen sıyrılmaya ça-

lıştım. “Sen bize yardım etmek için üretildin. Ölmemizi kolaylaştırmak için değil.”

“Belki asıl istediğiniz ölmektir,” dedi. “Pek çoğunuz onu seçtiniz. Yeterince cesur davranırsanız geri kalanınız da seçecektir.”

Ona bakakaldım. “Kahretsin,” dedim. “Ben seçmiyorum. Yaşamak ve bebeğimi büyütmek istiyorum. Yaşamaktan hoşlanıyorum.”

“O bebeği büyütemezsin, Mary,” dedi. “Günde yirmi üç saat uyanık kalarak bir yetmiş yıl daha yaşamaya dayanamam.”

“Kendini kapatsan olmaz mı?” diye sordum. “Veya yüze rek Atlantik’e açılın?”

“Hayır,” dedi. “Vücudum zihnime itaat etmez.” Boya yapmaya yapmaya devam etti. “Bak sana ne diyeceğim. Bir yüzyıldan uzun zamandır Beşinci Cadde’den Empire State Binası’na yürür, çatıya çıkar ve aşağı atlamayı denerim. Galiba yaşantım bu ritüelin çevresinde dönüyor. Fakat bir türlü atlayamam. **Bacaklarım** beni kenara kadar taşımaz. Gece boyunca kenardan iki-üç adım uzakta dururum ve hiçbir şey olmaz.”

Onu filmdeki o maymun gibi orada hayal edebiliyordum. Ben de aynı filmdeki kızdım. Ansızın aklıma bir şey geldi. Fakat öncelikle, “Bebeklerin doğmasını nasıl önlüyorsun?” diye sordum.

“Ekipman otomatik,” cevabını verdi. “Nüfus sayımından gebelikleri arttırmasını veya azaltmasını bildiren bir girdi alıyor ve soporları dağıtan ekipmanı kontrol ediyor. Eğer gebelikler artmışsa doğum kontrol soporlarının miktarını arttırması gerekiyor. Yok eğer azalmışsa soporlar sadece birer sopor olarak kalıyor.”

Çocuklara anlatılan bir Mahremiyet dersini dinlercesine orada oturup ona kulak verdim. Türümün ölümünü öğreniyordum ama sanki duyduklarım benim için en ufak bir anlam ifade etmiyordu. Bob elinde boya fırçasıyla dikilerek bana otuz yıldır neden hiç çocuk doğmadığını anlatıyordu ve ben hiçbir şey hissetmiyordum. Hayvanat bahçesindeki o

küçük, münasebetsiz, beyaz gömlekli robotlar hariç yaşadığım dünyada çocuk diye bir şey yer almamıştı. Hayatım boyunca hiç kendimden daha genç biriyle karşılaşmamıştım. Eğer çocuğum yaşamazsa insanlık benim neslimle, Paul'le ve benimle son bulacaktı.

Bob'a baktım. Döndü, eğildi, fırçasını boyaya batırdı ve kitap dolaplarımın üzerindeki duvarı boyamaya devam etti.

“Senin doğduğun zamanlarda,” dedi, “girdi amplifikatöründeki bir rezistans bozuldu. Makine nüfusun çok yüksek olduğunu söyleyen sinyaller almaya başladı. Onları hâlâ alıyor ve yurtlarda neslinizin neredeyse tamamını kısırlaştırmış olmasına rağmen yumurtlamayı durduran soporlar dağıtarak hâlâ nüfusu azaltmaya çalışıyor. Orada bir sarı daha kalsaydın yumurtalıkların ortadan kalkardı.” Üst köşeyi boyamayı bitirdi. Duvar temiz ve parlak görünüyordu.

“O rezistansı onarabilir miydin?” diye sordum.

Fırçayı yanında tutarak merdivenden sessizce indi. “Bilmiyorum,” dedi. “Hiç denemedim.”

İşte o zaman onu, yani yaşananların muazzam boyutunu hissetmeye başladım. İnsan yaşamı Afrika'daki ağaçların, mağaraların ve düzlüklerin karanlık kadimliğinde dik ve maymunsu bir başlangıç yapmış, oradan her yere yayılarak ilk putları ve ardından şehirleri kurmuştu. Ve daha sonra arızalı bir makine, hatta arızalı bir makinenin ufacık bir parçası yüzünden azaldıkça azalarak uyuşuk bir kalıntıdan ibaret hale gelmişti. Ve insandan öte bir robot onu onarmayı bile denemiyordu.

“Tanrım, Bob,” dedim. “Tanrım.” Ansızın ondan –soğukkanlılığından, kuvvetinden, kederinden– nefret ettim. “Seni gidi kahrolası *canavar*,” dedim. “Şeytan. Şeytan. Bu şekilde ölüp gitmemize göz yumuyorsun. Üstelik intihar etmek isteyen sensin.”

Boyamayı bırakıp yeniden bana doğru döndü. “Doğru,” dedi.

Derin bir nefes aldım. “Peki istersen o doğum kontrol soporlarının bu ülkede üretilmesini durdurabilir misin?”

“Evet. Hatta bütün dünyada.”

“Ya soporları durdurabilir misin? Tamamını?”

“Evet.”

Yeniden derin bir nefes aldım. “Empire State binasından bahsediyordun,” dedim usulca. Kent merkezine, o tarafa baktım. “Seni kenardan itebilirim.”

Bakışlarımı tekrar ona yönelttim. Gözlerini bana dikmişti.

“Bebğim doğduktan ve kendimi yine iyi hissedip ona nasıl bakacağımı öğrendikten sonra,” dedim, “seni kenardan itebilirim.”

Bentley

1 Ekim

New York'a gidiyor ve bunları yolda antika bir Sears kasetçalarına dikte ediyorum.

Yanımda yine Sears'tan almış olduğum bir takvim var ve hem bugüne 1 Ekim demeye, hem de kitaplarımda olduğu gibi günleri aylarla saymaya karar verdim. Ekim ayı bir zamanlar Yılın Sonbaharı için önemli bir aymış. Onu yine öyle kıldım.

241

Maugre'da geçirdiğim zamanın açıklamasını bitirdiğim gece uyuyamadım. Denizin yanındaki kızılçam evin onarımı ve dayanıp döşenmesi hakkında yazmamaya ve anlatılması gereken her şeyi anlattığıma karar verdikten sonra heyecanlandım. Ne zaman istersem çekip gidebilirdim.

O gece Maugre'in boş ve ot bürümüş sokaklarında gezindim, sonra da dikilitaşa gidip kütüphanenin, düşünce otobüsü garajının ve tabutlarla dolu odanın bulunduğu Sears'ın altındaki kata indim. Garajda yerel otobüslerden başka hiçbir şey görmediğimi hatırlıyordum ve Baleenlerden biri bana zaten garajdaki araçlardan hiçbirinin çalışmadığını –hatta kapılarını bile açmadıklarını– söylemişti. Yine de uzun, karanlık sıralar boyunca aralarında gidip geldim.

Ve bir keşif yaptım. Bir duvarın yakınında diğerleriyle tıpatıp aynı gözükmelerine rağmen önlerinde TAŞRA EKSPRES yazan beş otobüs vardı. Şok geçirerek onlara uzun süre

bakakaldım. Bir Baleen olsaydım Tanrı'nın o otobüsleri ayrılışımın akşamına kadar benim için sakladığına inanırdım. Onları daha önce nasıl gözden kaçırmıştım?

Fakat yanlarında durduğumda ve hem zihinsel hem de sesli olarak kapılarını açmalarını buyurduğumda hiçbir şey olmadı. Kapıları parmaklarımla aralamayı denedim ama sımsıkı kapalı kaldılar. Birinin yan tarafını ümitsizce tekmedim.

Derken o öfkeli ve yılgın halimle aklıma bir şey geldi. *Audel'in Robot Bakım ve Onarım Kılavuzu*'nu düşündüm.

Audel'in Kılavuzu iri bir soyagofreti geçmeyen küçük bir kitap. Arka kısmında her birinin tepesinde "Notlar" kelimesi yazan otuz boş sayfa var. Hapishanedeyken o sayfaları en çok hoşuma giden şiirlerden bazılarını kopyalamakta kullanmıştım. Çoğu fazla iri olmamakla beraber uzun bir yolculukta rahatça taşınamayacak kadar büyük ebatlı T. S. Eliot'ın kitabındandı.

242

Gerek teknik ve sıkıcı geldiği gerekse asla robot bakımı ve onarımı yapmak gibi bir niyetim olmadığı için *Kılavuz*'u hiç baştan sona okumamıştım. Fakat orada, koskoca düşünce otobüsü garajında kitabın sonlarına doğru birkaç sayfa yazıya ve şemaya sahip "Vücutsuz Yeni Robotlar: Düşünce Otobüsleri" başlıklı bir bölümün bulunduğunu anımsadım.

Çarçabuk evime döndüm. Kitap büyük boy çift kişilik yatağımın yanındaki sehpadaydı. Onu oraya en son Kül Çarşamba'yı -Baleenlerin dinine karşı hissettiğim çirkin duygulardan bazılarını alıp götürürmüş gibi gözüken üzücü bir dini şiiri- okuduğum zaman bırakmıştım.

Kitabın düşünce otobüsleriyle ilgili bölümünü buldum; tıpkı hatırladığım gibiydi. İçinde tam da istediğim türden bir başlık vardı: "Düşünce Otobüsü Deaktivasyonu." Fakat okumaya başlayınca umutlarım suya düştü.

Kitapta şöyle yazıyordu:

Düşünce otobüsleri Yöneticiler Tebliği'ne dayanarak burada basılamayacak bir bilgisayar koduyla aktive ve deaktive edi-

lir. Deaktivasyon gerektiğinde şehirler dahilindeki hareketleri kontrol etmek için bir ihtiyaçtır. Deaktivasyon devreleri farlar arasındaki güzergâh arayıcı Zekâ Birimi'nin "ön bey-nindedir." Şemaya bakınız.

Bir düşünce otobüsü ön diyagramının şemasını gerçek bir ümit beslemeden inceledim. "Deaktivasyon Devreleri" etiketli kısım, beynin ta kendisinin dantelli küresinin tepesinde bulunan bir tür sert yumruydı. Aslında her ikisi de küre şeklinde iki "beyin" vardı; biri otobüsü süren ve ona nereye gideceğini söyleyen Güzergâh Arayıcı, diğeryse telepatik olan ve tıpkı diğer beyindeki Deaktivasyon Devresi gibi üstünde bir yumru bulunan İletişim Birimi'ydi. "Yayın Kısıtlayıcı" adını taşıyan parça hakkında başka bir açıklama yapılmamıştı.

O şemayı ve ilişigindeki metni yıldıyla okurken kafamda bir fikir belirtmeye başladı. Deaktivasyon Devresi'yle beraber yumruyu *sökmeyi* deneyebilirdim!

Bu sıra dışı düşünce –Hassas Devlet Malı'nı bilerek değiştirmek ve bir ihtimal yok etmek!– eğitimimdeki her şeyle çelişiyordu. Otoriteye karşı bütün ilgisizliğine rağmen Mary Lou bile hayvanat bahçesindeki sandviç makinesine zarar vermemişti. Yine de o taşı piton kafesine fırlatıp robot pitonu dışarı çıkarmıştı. Dahası öyle yaptığında hiçbir şey olmamıştı. Robot güvenlikçiye basıp gitmesini söylemiş, robot da aynen öyle yapmıştı. Hem Maugre civarında korkmamı gerektirecek bir robot yoktu.

Korkmak mı? Aslında hiçbir şeyden *korktuğum* yoktu. Eski ve neredeyse unutulmuş edep anlayışım bir düşünce otobüsünün beynine bir keski ve çekikle girişme fikri karşısında titriyordu, o kadar. Kapıldığım his delice yetiştirilişimin –güya tam "gelişim," "kişisel bilinç" ve "kendine yeterlilik" için zihnimi özgürleştiren ama bir üçkâğıdın ve hilenin ötesine geçmeyen bir yetiştirilişin– bir parçasıydı. Düşünür Sınıfımın diğer bütün fertlerinde olduğu gibi yetiştirilişim beni hayal gücünden yoksun, bencil, uyuşturucu müptelası bir budala haline getirmişti. Okumayı öğreninceye dek hep-

si de ılın bir Kendini Tatmin rüyasında kendi Mahremiyet Kurallarına göre yaşıyan bencil, uyuşturucu müptelası budalalara kalmış nüfusu kıt bir dünyada yaşamıştım.

Bütün zamanların en absürt zamanında allak bullak bir kafayla ve kucağımda *Audel'in Kılavuzu*'yla orada oturmuş bir düşünce otobüsüne çekiçle saldırmaya hazırlanırken bütün edep anlayışımın gerek zihnime gerekse davranışlarıma bilgisayarlar ve robotlar tarafından, o bilgisayarların ve robotların da öleli çok olmuş sosyal mühendisler, zorbalar veya budalalar tarafından programlanmış olduğunun farkına vardım. Uzak geçmişte dünyadaki insan yaşamının amacına karar verip öğrenci yurtlarını, Nüfus Kontrol'ü, Mahremiyet Kuralları'nı ve hep beraber ölüp dünyayı kedilere, köpeklerle ve kuşlara bırakıncaya dek insanlığın uyacağı daha başka düzinelerce katı, tekbenci yönergeyi, hatayı ve de kuralını yaratan insanları o anda hayalimde canlandırabiliyordum. Hiç şüphesiz kendilerini ağırbaşlı, ciddi, ilgili kişiler olarak görüyorlardı – "ilgili" ve "şefkatli" kelimeleri dudaklarından düşmüyordu. Şakakları ağarmış saçlarıyla, kıvrılmış yenleriyle ve muhtemelen ağızlarında pipolarıyla William Boyd'a veya Richard Dix'e benziyorlar, kâğıt ve kitap yığılı çalışma masalarının üzerinden birbirlerine bildiriler yolluyorlar, *Homo sapiens* için mükemmel bir dünya planlıyorlardı: Fakirliğin, hastalığın, geçimsizliğin, nevrozun ve acının olmayacağı; D. W. Griffith, Buster Keaton ve Gloria Swanson filmlerindeki dünyadan –melodramla, tutkularla, risklerle ve heyecanla dolu bir dünyadan– teknolojik güçlerinin ve "şefkatlerinin" mümkün kılabildiği kadar uzak bir dünya.

Tuhaf bir durumdu; zihnimi bütün bunları düşünmekten ancak *Audel'in Kılavuzu*'nu bağrıma basıp yataktan kalkarak ve evden çıkarak vazgeçirebildim. Artık kalbim gümbür gümbür atıyordu ve gerekirse otobüslerin narin beyinlerinin tamamını yok etmeye razıydım.

Dışarıda parlak gümüş bir diski andıran dolunay çıkmıştı. Arka sundurmamda büyük, dramatik bir örümcek ağı vardı. Herhalde ben karmakarışık bir kafayla içeride otururken ya-

pılmıştı. Örümcek dış halkayı daha yeni bitiriyor, mehtabın aydınlattığı gergin ağ telleri saf ışıktan oluşmuşa benziyordu. Göz kamaştırıcı, geometrik ve gizemliydi. Durup ona, böyle bir tasarım yaratabilen hayatın özenine ve gücüne bakmak bile beni sakinleştirmeye yetti.

Ben seyrederken örümcek karmaşık işini bitirdi, sonra da uzun bacaklarıyla ağın merkezine gitti. Oraya konuşlanıp beklemeye başladı. Onu biraz daha izledim, sonra da tıpkı ağ gibi mehtabın gümüşe boyadığı dikilitaşa yöneldim.

Kılavuz nelere ihtiyaç duyabileceğime dair bana bir fikir vermişti. Sears'ta bir âlet çantası bulup içine kerpeten, tornavida, keski ve bir tükenmez kalem attım. Evimi onarıırken âlet kullanmaya bir hayli alışmıştım ama onlarla hâlâ biraz beceriksizdim. Normalde insanlar asla böyle şeyler yapmazlardı; aletler ahmak robotların kullandıkları şeylerdi.

Sırf ön tarafındaki kapağı çıkarmaya yönelik sakarca çabalarım yüzünden üstünde çalıştığım ilk taşra ekspres otobüsü sanırım mahvettim. Kapak panelinin zorluğu kafamı kızdırdı ve öfkeye kapılıp ona çekiçle birkaç defa vurarak birkaç teli koparmamın yanı sıra panelin iç kısmına tutturulmuş diğer bazı parçaları kırdım. Baktım ki onunla bir yere varamıyorum, en sonunda bir başkasına geçtim. Bu seferkinin kapağını açmayı becerdim ama ön beyindeki yumruyu keski ve çekiçle kanırtmaya başladığımda beyin yarılarak ikiye ayrıldı.

Bir üçüncüyü denerken yumruya birkaç kez nazikçe vurdum. İşin ruhuna alışmaya başlıyordum; iki kez başarısız olmama rağmen içime işlemiş bütün edep ve temkin anlayışından arınmıştım. Düşünce otobüslerini kanırtarak açmanın ve onlara hasar vermenin gerektirdiği saygısızlıktan *keyif alıyordum*. İçimdeki öfke yatışmıştı; azimli ve pervasızdım. Ve bu histen hoşlanıyordum.

Derken ansızın yanlış yumruyu kanırtmakta olduğumu gördüm. İletişim Birimi'nin tepesindekiyle uğraşıyordum. Tam bunu fark etmişken ve üçüncü otobüsü de mahvettiğimi düşünürken müzik duymaya başladım! Şen, enerjik bir

ezgiydi ve onu bir süre hayretle dinlerken yavaş yavaş müziğin kafamda çaldığını anladım. Dinlediğim şey *telepatik* müzikti. Yüksek lisans yaparken Zihin Gelişimi derslerimin bir parçası olarak böyle bir şeyi daha önce de tecrübe etmiştim. İçinde bulunduğum dev otobüs garajında bu olağanüstü bir şeydi ve ilk başta açıklama getiremedim. Derken müziğin İletişim Birimi'ndeki telepatik kısımdan gelmesi gerektiğini anladım. Yayın Kısıtlayıcı cihazla arasındaki bağlantıyı koparmış olmalıyım ki artık yayın yapıyordu.

Bir denemede bulundum. *Lütfen müziğin sesini alçalt*, diye düşünmeye yoğunlaştım. İşe yaradı da! Müzik sesi iyice alçaldı.

Bu beni epey cesaretlendirdi. Ekipmanın o parçasını geri kalandan ayırabildiysem ve aslen tasarlandığı gibi faaliyet göstermesini sağlayabildiysem aynı şeyi beynin diğer yarısında da yapabilmeliydim.

Yapabildim de. Keskiyi özenle ve güvenle kullandım. Çekişle hafif hafif indirdiğim beşinci veya altıncı darbede diğer küredeki yumru yerinden sağ salim çıktı. Otobüsün ön kapağını yerine taktım ve âletlerimi alelacele kutuya geri koydum. O tedirgin ve heyecanlı halimle kapıya hitap ettim. "Açıl," dedim.

Kapı açıldı!

İçeri gidip otobüsün ön koltuklarından birine oturdum ve âlet kutumu yanıma koydum. Sonra yoğunlaşarak, *Beni Alışveriş Merkezi'nden çıkar ve dikilitaşın önüne kadar götür*, diye düşündüm. Tedbir olsun diye dikilitaşın önündeki alanı hayalimde canlandırmaktan da geri kalmadım.

Otobüs derhal kapısını kapatıp hareketlendi. Geri geri giderek içinde yer aldığı otobüs sırasından çıktı, vites değiştirdi ve süratle geniş, ahırimsı alanın sonuna kadar gitti. Kapıya yaklaşırken duvarlardan yansıyan ışığa bakarak farlarını yakmış olduğunu anladım.

Duvarda durup korna çaldı. Oradaki büyük kapı açıldı. Otobüs asansöre girdi ve kapı arkamızdan kapandı. Yükseldiğimizi hissettim.

Dikilitaşın arkasından kapıdan çıkıp yapının etrafından dolaştık ve ön tarafta durduk. Müzik kesildi. Dışarıdaki ay ışığında ortalık halen karanlık ve tenhaydı.

Otobüsle evime gittim ve eşyalarımı toplamaya başladım. Valizime yaklaşık elli kitabın yanı sıra gramofonumu ve plakları da koydum. Küçük jeneratörü ve iki kavanoz akaryakıtı sığdırmakta zorlandım. Jeneratör gerekliydi, çünkü kadim gramofon plakları doğru düzgün çalmanın tek yoluydu ve nükleer pillerdeki akımla çalışmıyordu.

Yanıma iki kasa viski, gazyağı lambası ve Biff için radyasyon verilmiş birkaç kutu mama da aldım. Giysilerimden bazılarını otobüse taşıdım ama oraya vardığımda Alışveriş Merkezi'ndeki giyim mağazasından kendime yepyeni bir gardırop seçmeye karar verdim. Yeni giysilerle yola çıkmak hoş olurdu.

Otobüsle evden uzaklaşırken hava hafiften aydınlanıyordu ve ay solmuştu. Biff'le beraber oradan gitmeden önce son bir kez örümcek ağının önünde durdum. Ağ artık göz kamaştırmıyordu; göğün soluk ışığında daha ciddi ve meşum görünüyordu. Yine de örümceğe şans diledim; görebildiğim kadarıyla içinde yaşadığım yer ona miras kalacaktı.

Sears Gıda Departmanı'ndan kutu kutu fasulye, yulaf ezmesi, kurutulmuş domuz pastırması ve mısıra ilaveten plastik poşetlerde puding karışımı ve meşrubat tozu aldım. Ardından o güne dek hiç girmedığım mağazaya gittim ve içerideki kıyafetlerin Sears'takilerden çok daha güzel gözüktüğünü keşfettim. Lacivert bir Senlon ceket, siyah bir balıkçı yaka kazak ve ilk defa karşılaştığım "pamuk" adlı bir kumaştan yapılmış birkaç gömlek seçtim.

Onu bulabileceğime veya bulsam dahi Spofforth'ın beni yeniden tutuklamasını engelleyebileceğime güvenmememe rağmen ani bir dürtüye kapılıp Mary Lou için de eşyalar almaya başladım. Fakat şimdi düşününce artık Spofforth'tan korkmadığımı anlıyorum. Hapishaneden, utanmaktan veya hut herhangi bir kimsenin Mahremiyetini ihlal etmekten de korkmuyorum.

Sağımda okyanus, solumda boş kırlarla parlak bahar güneşi altında tekerlek izli, kadim, yeşil otoyollarda ilerlerken kendimi özgür ve güçlü hissediyorum. Eğer bir kitap okuyucusu olmasaydım böyle hissedemezdim. Bundan böyle başıma ne gelirse gelsin okuyabildiğim, diğer insanların zihinlerine gerçekten dokunabildiğim için Tanrı'ya şükürler olsun.

Keşke bu kelimeleri dikte etmekten yazabilseydim. Zira bana yeni benliğimin bu güçlü algısını okumak kadar yazmak da vermiş olmalı.

Boyunu elimden geldiğince tahmin ederek Mary Lou'ya iki yeni elbise seçtim. Şu an bir pardösü, bir ceket ve bir kutu şekerlemeyle beraber otobüsün arkasında askılardan sarkıyorlar. Biff zamanının çoğunu oradaki koltuklardan birinde kıvrılmış yatarak, yanındaki camdan giren günışığında başını geriye atıp bacaklarını açarak geçiriyor. Tüm bunları büyük bir dikkatle dikte etmekten benim de uykum geldi. Sears şiltemde kendime bir yer açıp uyumalıyım.

2 Ekim

Otobüste dört adet çiftli koltuk var. Dün gece dikte etmeyi bitirdikten sonra âletlerimi aldım ve okyanus tarafındaki koltuklardan ikisini sökerek şilteme yer açtım. Sonra otobüsü bir süreliğine durdurup söktüğüm koltukları dışarı attım.

Yatak rahattı ama iyi uyumadım. Geceleyin birkaç defa uyanıp tekerleklerin yolda çıkardıkları sesi dinleyerek ve uyuyabilmeyi dileyerek şilteme yattım. Üçüncü veya dördüncü kez uyanmamın ardından karnımın rahatsızlık verecek kadar sıkı olduğunu ve huzurludan çok uzak zihnimin tanıdık gelse de adını koyamadığım bir tür çaresizlikle kaydığını fark etmeye başladım. Karanlıkta kulaklarım otobüs tekerleklerinin yumuşak sesiyle doluyken gerçek kademe kademe netlik kazandı: *Yalnızdım*. Acı verecek kadar yalnızdım ve bunun farkına bile varmamıştım.

Yatağımda doğrulup oturdum. Tanrım! Ne kadar da basitti. Kızmaya başlıyordum. Böyle hissettikten sonra Mah-

remiyetime, Kendime Yeterliliğime ve Özgürlüğüme sahip olmanın ne anlamı vardı? Bir *hasret* hali içerisindeydim ve yıllardır böyle olagelmıştim. Mutlu değildim – neredeyse hiç mutlu olmamıştım.

Bu ne korkunç bir şey! diye düşündüm. *Bütün o yalanlar!* Artık gerçekleri görebiliyordum ve bu durum beni fiziken hasta ediyordu. Bir çocuk olarak televizyonun karşısında ağzım bir kırı açığa otururken, derslerde robot öğretmenler bana hayatın amacının “içe gelişim” olduğunu, “çabuk seksin en iyisi” olduğunu, yegâne gerçekliğin bilincimde yer aldığını ve kimyasal yollarla değiştirilebileceğini anlatırlarken sevmek istiyor, hatta sevilme hasreti çekiyordum. Ve de sevmeme. Üstelik bana o kelimeyi öğretmemişlerdi bile.

Ayak ucunda köpeklerle yatağında ölen o yaşlı adamı sevmek istiyordum. Kulakları hasır şapkadan çıkıntı yapan o yorgun atı sevmek ve beslemek istiyordum. Akşam vakti eski tavernada atletleriyle oturarak maşrapalardan bira içen o adamlara eşlik etmek, insan ebatlarındaki ve şekillerindeki o تنها odada bira ve vücut kokularını içime çekmek istiyordum. Hava kararırken seslerinin ve onlarınkine karışan kendi sesimin mırıltısını duymak istiyordum. Sol bileğimde ki benle, karın çevremdeki ince kas tabakasıyla ve ağzımda sapasağlam dişlerle o odanın havasında kendi gerçek bedenimi duyumsamak istiyordum.

Ve seks istiyordum. Mary Lou’yla yatağa girmek istiyordum. Asla sahip olmadığım anneden öteye geçmeyen Annabel’le değil Mary Lou’yla. Korkutucu sevgilim, aşkım Mary Lou’yla.

Düşünce otobüsünde bunlarla adeta kıvranıyordum. Sevgiyle, şehvetle ve Mary Lou’nun hatıralarıyla. Ona duyduğum tutkuyla ve artık en baştan beri istediğimin o olduğu bilinciyle. Aklımdan geçeni haykırmak istiyordum. Haykırdım da:

“Mary Lou!” diye haykırdım. “Seni istiyorum!”

İşte o zaman kafamda alçak, cinsiyetsiz bir ses konuştu: “Biliyorum. Umarım onu bulursun.”

Bir an için yatağın ucunda afallayıp kalakaldım. Duyduğum şey kendi düşüncelerimin sesi değildi. Konuşma kafamın içinde olmuştu ama sanki başka bir yerden gelmişti. Nihayet yüksek sesle, “O da neydi öyle?” dedim.

“Umarım onu bulursun,” dedi ses. “Onu bulmayı ne kadar çok istediğini baştan beri biliyorum.”

Tanrım! diye aklımdan geçirdim. *Sanırım sesin nereden geldiğini biliyorum.* “İyi de kimsin sen?” diye sordum.

“Bu otobüsüm. Sevecen Hislere sahip bir Metalik Zekâyım.”

“Peki zihnimi okuyabiliyor musun?”

“Evet ama çok derinden değil. Bu seni biraz rahatsız ediyor.”

“Evet,” diye konuştum. Sesim bir tuhaf çıktı.

“Ama o kadar da kötü sayılmaz. Yalnız kalmaktan beter olmadığı kesin.”

Otobüs sahiden de zihnimi okuyordu. Konuşmadan ona bir düşünce yöneltmeyi denedim. *Sen hiç yalnızlık çeker misin?*

“Sesli konuşman benim için sorun değil. Hayır, hiç siz insanlar gibi yalnızlık çekmem. Daima bir yerlerle temas halindeyimdir. Biz bir şebekeyiz ve ben de onun bir parçasıyım. Biz size benzemeyiz. Sadece bir Dokuzuncu Yapım size benzer. Ben bir Dördüncünün zekâsına sahibim ve telepatiğim.”

Zihnimdeki ses beni yatıştırıyordu. “Bir ışık yakar mısın – kısık bir tane?” dedim. Tepemdeki bir ampul loş bir ışık saçmaya başladı. Ellerime, kirli tırnaklarıma baktım. Ardından yenlerimi sıyırdım. Kollarıma, üzerlerindeki incecik ve seyrek tüylere bakmak nedense hoşuma gidiyordu. “Biff kadar zeki misin?” diye sordum.

“Elbette,” dedi ses. “Biff çoğu açıdan fazlasıyla aptal. Mesele şu ki o son derece *gerçek* –tümüyle bir kedi– ve bu da onu zeki görmene yol açıyor. Biff’in zihninin tamamını tek bakışta okuyabiliyorum ve orada çok az şey var. Ama kendini iyi hissediyor. Kediden başka bir şey olmak istemez.”

“Peki ben kendimi iyi hissetmiyor muyum?”

“Çoğu zaman üzgün ve yalnızsın. Veya hasret çekiyorsun.”

“Evet,” dedim esefle. “Üzüntü duyuyorum. Bol bol hasret çekiyorum.”

“Ve artık bunu biliyorsun,” diye konuştu ses.

Dediği doğrudu. Ve bunu dile getirmekten sevinç duymaya başlıyordum. Şafaktan bir iz var mı diye camdan dışarı baktım ama henüz yoktu. Süregiden bu garip ama çok rahat sohbetle ansızın aklımdan bir düşünce geçti. “Bir tanrı var mı?” diye sordum. “Demek istiyorum ki herhangi bir tür tanrıyla telepatik olarak temas halinde misin?”

“Hayır. Öyle bir şeyle temas halinde değilim. Bildiğim kadarıyla bir tanrı yok.”

“Ah,” dedim.

“Bu seni rahatsız etmiyor,” dedi ses. “Ettiğini düşünüyor olabilirsin ama etmiyor. Sahiden de kendi başınasın. Bir süredir bunu öğreniyorsun.”

“Ama programlamam–”

“Onu çoktan kaybettin,” dedi ses. “Artık sadece bir alışkanlık. Ama artık alışkanlıklarından ibaret değilsin.”

“Öyleyse neyim?” diye sordum. “Tanrı aşkına, neyim ben?”

Ses cevap vermeden önce biraz bekledi. “Yalnızca kendin-sin,” dedi tatlı bir sesle. “Yetişkin bir insan erkeğisin. Âşık-sın. Mutlu olmak istiyorsun. Şu anda âşık olduğun kişiyi bulmaya çalışıyorsun.”

“Evet,” dedim. “Galiba doğru söylüyorsun.”

“Söylüyorum ve sen de bunu biliyorsun,” dedi ses. “Ve sana başarılar dilerim.”

“Teşekkürler,” dedim, sonra da, “Uyumama yardım edebilir misin?” dedim.

“Hayır. Ama zaten yardıma ihtiyacın yok. Yeterince yorulduğunda uyuyacaksın. Yok eğer uyumazsan yakında güneş doğacak.”

“Bunu görebilir misin?” diye sordum. “Güneşin doğuşunu görebilir misin?”

“Pek sayılmaz,” dedi otobüs. “Sadece önümdeki yola bakabilirim. Gündoğumunu görmemi istediğin için teşekkürler.”

“Dert etmiyor musun? İsteddiğin şeye bakamamayı?”

“Görmek istediğimi görüyorum,” dedi otobüs. “Ayrıca yapmam gereken işten keyif alıyorum. O şekilde üretildim. Benim için neyin iyi olduğuna karar vermem gerekmiyor.”

“Neden bu kadar... bu kadar cana yakınsın?” diye sordum.

“Hepimiz öyleyizdir,” dedi otobüs. “Bütün düşünce otobüsleri cana yakındır. Hepimiz de Sevecen Hislerle programlanız ve işimizden hoşlanınız.”

Bu insanlara layık görülenden daha iyi bir programlama, diye biraz hararetle aklımdan geçirdim.

“Evet,” dedi otobüs. “Evet, öyle.”

3 Ekim

Otobüsle konuştuktan sonra sakinleşip yoruldu ve küçük yatağında kolayca uykuya daldı. Uyandığında hava halen karanlıktı.

“Sabaha az mı kaldı?” dedim sesli olarak.

252

“Evet,” dedi otobüs. “Yakında.” Tepede loş bir ışık yandı.

Benimle şiltede yan yana uyuyan Biff de benimle beraber uyandı. Ona bir avuç kuru mama verdim ve bir teneke protein-peynir çorbası açarak kendime kahvaltı hazırlamaya koyuldum. Fakat sonra aklıma Protein 4 bitkileri geldi ve ürperdim: Bir daha o tür bir gıda tüketmek istemiyordum. Otobüse camlarından birini indirmesini söyleyip konserve tenekesini dışarı attım. Ardından kendime bir omlet ile bir bardak kahve hazırladım ve yatağımın kenarına oturup yavaş yavaş yerken hareketli otobüsün karanlık camlarından dışarıya bakarak günışığını bekledim.

Bütün bu zaman zarfında otobüs sağlam Permoplastik bir asfaltta yol alıyor olmalıydı, zira yolculuk son derece sarsıntısızdı. Yol bazen birkaç kilometre boyunca bozuluyor. Bu durumu dün birkaç kez yaşadım; soluk yeşil Permoplastik ya oyuklu siyah bir yolla aniden son buluyor, ya da yol diye bir şey kalmayıp önümüzde bir kır belirliyor. Öyle anlarda otobüs iyice yavaşlıyor ve engellerin etrafından dikkatle dolaşı-

rak en düzgün güzergâhı belirlemeye çalışıyor. Yine de bazen şiddetle sarsıldığı oluyor. Bu beni rahatsız etse de otobüsün hasar göreceğinden endişelenmiyorum. Ağır kapak levhasının altındaki beynin görünüşteki kırılganlığına rağmen otobüs sağlam, iyi inşa edilmiş bir makine.

Maugre'dan ayrılmadan önce otobüsü Annabel'in mezarı başında durdurup dışarı çıktım ve bahçeden topladığım birkaç gülü mezara bıraktım. Gülleri tahtadan yapıp üstüne Annabel'in adını yazdığım haça dayadım. Bu büyük ihtimalle asırlardan beri ilk isimli mezar taşı. Orada birkaç dakika bekleyerek Annabel'i ve benim için ne kadar çok anlam ifade ettiğini düşündüm. Fakat ona gözyaşı dökmedim – dökmemi o da istemezdi.

Ardından otobüse binip beni New York'a götürmesini söyledim. Otobüs ne yapılacağını tamı tamına bilir gibiydi. Dev mezarlığın merkezi koridorundan aşağı yavaşça ve dikkatle yol alarak erken sabah saatlerinin ışığında sessiz sedasız yükselen binlerce küçük, isimsiz Permoplastik mezar taşının arasından geçti. Sonunda Maugre etrafında yaptığım yürüyüşlerde daha önce de gördüğüm ama hiç üstüne basmadığım geniş, yeşil otoyola ulaştı. Robot bakım ekiplerince döküntülerden arındırılan düzgün yüzeye çıktığında hızlanmaya başlayarak geniş ve boş yolda ilerledi.

Oradan uzaklaşmanın verdiği ferahlık müthişti. Herhangi bir pişmanlık duymuyor, kendimi iyi hissediyordum. Şimdi gecenin karanlığında yardımsever ve sabırlı otobüsümle, yiyecek stokumla, kitaplarımla, plaklarımla ve kedimle beraber otururken de kendimi iyi hissediyorum.

Camların dışında hava aydınlanmaya başladı. Yol bazen okyanusa yaklaştığında kumsalın ve suyun ötesine, güneşin doğacağı göğün solgun ve yalnız kurşuniliğine bakıyorum. Gördüklerimin güzelliği bazen nefesimi kesiyor. Bu hapishanedeyken Protein 4 sıralarının sonunda durunca kapıldığım hissin aynısı değil; manzaranın güzelliği daha da derin ve es-

rarlı geliyor - o tuhaf, şaşkın ifadesiyle bana bakarken Mary Lou'nun gözlerinin olduğu gibi.

Okyanus uçsuz bucaksız olmalı; benim için özgürlük ve olasılık anlamına geliyor. Adeta zihnimdeki gizemli bir şey açığa çıkarıyor; bazen kitaplarda okuduklarımın yaptığı gibi bana kendimi hissedebileceğimi sandığımdan daha canlı, daha *insansı* hissettiriyor.

Kitaplarımın birinde bazı insanların eskiden okyanusa bir tanrı olarak taptıkları yazıyor. Bunu kolayca anlayabiliyorum. Evet.

Fakat Baleenler buna asla akıl erdiremezler; böyle bir fikre "kâfirlik" der geçerler. Onların taptıkları tanrı tıpkı bir bilgisayar gibi zalimce bir ahlaka sahip soyut bir varlık. Ayrıca İsa adındaki ikna edici, gizemli hahamı bir tür ahlak Saptayıcısına çevirmiş durumdalar. Bunlardan hiçbiri bana göre değil. Eyüp Kitabı'nın Yehova'sı da.

Sanırım daha şimdiden okyanusa tapıyor olabilirim. Yeni Ahit'i Baleenlere sesli okurken mahzun ve son derece bilgiç bir peygamber kimliğiyle İsa'ya büyük bir hayranlık geliştirdim. O hayat hakkında çok önemli bir şeyi idrak etmiş ve bunun ne olduğunu söyleme çabaları büyük ölçüde başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Kendimde ona yönelik bir tür sevgi duyumsuyorum. Aynı şey, "Cennetin Krallığı içinizde," gibi sözleri için de geçerli, zira düşünce otobüsünün camından güneşin doğmak üzere olduğu Atlantik Okyanusu'nun durgun ve kurşuni yayılımına doğru bakarken ne kastettiğini anlar gibi oluyorum.

O anlamı bizzat dile getiremiyorum. Fakat ona çocukken öğrenci yurtlarında öğrendiğim her türlü saçmalıktan çok daha fazla güveniyorum.

Kurşuni okyanusun üzerindeki gökyüzü artık çok daha açık renkli. Güneş doğmak üzere. Bu kaydı şimdilik sonlandırıp otobüsü durduracağım ve dışarıda yürüyerek güneşin yükselişini seyredeceğim.

Tanrım, dünya bazen ne kadar da güzel olabiliyor.

4 Ekim

Gündoğumu güç vericiydi. Sonrasında su kenarına kadar yürüyüp soyundum ve suya girip dalgalarla yıkandım. Su soğuktu ama dert etmedim. Havada kışın soğuğunun ilk izleri vardı.

Yüzdükten sonra otobüse bir müddet kafamda müzik çaldırdım. Fakat fazla geçmeden kararımdayı caydım. Oynak ve boş ezgi aptalcaydı. Gramofonumu jeneratöre bağlamayı becerdim ama plakları çalmayı denediğimde tam da korktuğum gibi otobüs hareket halindeyken iğnenin ucu oluklarda kalmadı. Bunun üzerine Mozart'ın Jüpiter Senfonisini ve Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band'in bir kısmını dinlemeye yetecek kadar otobüsü yolda beklettim. Öylesi çok daha iyi oldu. Sonra kendime küçük bir kadeh viski koydum, jeneratörü kapattım ve yolculuğuma devam ettim.

Maugre'dan ayrıldığımdan beri başka bir araca ve herhangi bir insan yerleşimine rastlamış değilim.

Tanrım, Ohio'yu terk ettiğimden beri okuduklarımın ve öğrendiklerimin haddi hesabı yok! Ve bunlar beni o kadar çok değiştirdi ki kendimi tanımakta zorlanıyorum. Sırf insan yaşantısının bir geçmişi olduğunu bilmek ve o geçmişe dair az buçuk fikir edinmek bile zihnimi ve davranışlarımı tanınamayacak hale getirdi.

Yüksek lisans yaparken öyle şeylere ilgi duyan daha başka bir avuç kişiyle beraber konuşmalı filmler görmüştüm. Fakat o filmler –*Harikulade Saplantı*, *Dracula Saldırıyor*, *Müziğin Sesi*– insanın aklını başından alan cinstendi. Zevk ve içe dönüklük uğruna kişinin zihin hallerini manipüle etmenin farklı, daha ezoterik yollarıydı, o kadar. O zamanki okuma-yazma bilmez ve beyni yıkanmış halimle öyle filmleri geçmişe yönelik değerli bir şeyler öğrenmenin bir yöntemi olarak gözlemlemek aklımın ucundan bile geçmezdi.

Fakat şimdi düşünüyorum da bende en büyük değişiklik ilk başta eski kütüphanedeki duygu yüklü sessiz filmlerden, sonrasında da okumuş olduğum şiirlerden, romanlardan, ta-

rihlerden, biyografilerden ve el kitaplarından *hislerimi* bilecek ve sezecek cesareti yavaş yavaş kazanmam oldu. Bütün o kitaplar –sıkıcı, neredeyse anlaşılmaz olanlar bile– insan olmayı daha açıkça anlamamı sağladı. Ayrıca çoktan ölmüş başka birinin zihnine dokunduğum ve bu dünyada yalnız olmadığımı anladığım zamanlarda kapıldığım huşu hissinden de ders çıkardım. Benim hissettiklerimi hissetmiş, yer yer söylenemeyecek olanları söylemiş başkaları vardı. “Ormanın kenarında bir tek alaycı kuş şakır.” “Yol, gerçek ve yaşam benim. Bana inananlar ölseler de yaşarlar.” “Işıktır hayatım, ölüm rüzgârını bekleyen. Elim tersine konmuş bir kuştüyü gibi.”

Hem okuma becerisi olmadan beni New York’a ve ölmeden önce tekrar görmeye çalışmak zorunda olduğum Mary Lou’ya götüren bu düşünce otobüsünü hareket ettirmenin bir yolunu asla bulamazdım.

5 Ekim

Bugün sıcak ve güneşli bir sabah vardı. Ben de Zasu Pitts’in oynadığı *Kayıp Akor*’daki gibi yol kenarında piknik yapmaya karar verdim. Öğle vakti civarında otobüsü küçük bir korulukta durdurdum, kendime bir tabak pastırma ve fasulyeyle beraber bir bardak viski ve su hazırladım, ağaçların altında rahat bir yer buldum, sonra da Biff çimlerde kelebek kovalarken yavaş ve düşünceli bir şekilde karnımı doyurdum.

Sabahın büyük bölümü boyunca otobüs okyanusun görüş mesafesinin dışında kalmıştı; saatlerce su görmemiştim. Yemek yedikten ve birkaç dakika kestirdikten sonra yerimizi kestirebilecek miyim diye bir yükseltiye tırmanmayı kararlaştırdım. Oraya çıktığımda hem okyanusu hem de soluma gelecek şekilde uzaklarda New York’un binalarını gördüm! Ani bir heyecana kapıldım ve elimde yarı boş bardağımla hafifçe titreyerek orada büyülenmişim gibi dikildim.

Central Park’taki Mahremiyet Heykeli’ni, yani kapalı gözlere ve içe dönük huzurlu bir tebessüme sahip o vakur,

kurşun figürü seçebiliyordum; heykel hâlâ Modern Dünya Harikaları'ndan biridir. Gri renkli devasa kütlesi kilometrelerce uzaktan bile görülüyordu. Otobüse beni götürmesini söylediğim ve Mary Lou'yu ya da ondan bir iz bulmayı umduğum NYÜ'nün binalarını da görmeye çalıştım ama başaramadım.

Bir ucunda Empire State Binası'yla, diğerindeyse kasvetli ve kurşuni Mahremiyet Heykeli'yle uzaklardaki New York'a bakarken yüreğime bir ağırlık çöktü.

Mary Lou'yu istediğimi biliyordum ama New York'a, o ölü kente tekrar gitmek istemiyordum.

İşte Maugre'dakiler kadar ot bürüme aşamasındaki o New York sokaklarını düşündüğüm o anda üstümde ağır bir baskı hissettim. O can çekişen sokaklarda sersem sersem gezinen aptal insanlar, İç Dönüklük'ün kafası dumanlı suratları, bir zamanlar benimkinin de olduğu gibi yaşamaya değmez hayatların durgun zihinler. Ölümün kol gezdiği ama bunu fark edemeyecek kadar hayattan kopuk bir toplum. Hele o grup yanmaları! Burger Şef'teki yanmalar ve robotlarla dolu bir hayvanat bahçesi.

Şehir sonbahar başları güneşinin altında bir kabir gibi bekliyordu. Oraya geri dönmek istemiyordum.

Derken zihnimde alçak bir ses duydum. "New York'ta sana zarar verebilecek hiçbir şey yok." Ses otobüsüme aitti.

Söylenenleri kısa bir süre düşünüp sesli konuştum. "Korktuğum şey zarar görmek değil." Hâlâ biraz eğri duran bileğime baktım.

"Biliyorum," dedi otobüs. "Korkmuyorsun. New York'tan ve oranın senin nezdinde taşıdığı anlamdan hazzetmiyorsun, hepsi bu."

"Bir zamanlar orada mutluydum," dedim. "Bazen Mary Lou'yla beraberken. Bazen de filmlerimi seyrederken..."

"Ormanın kenarında bir tek alaycı kuş şakır," dedi otobüs.

Bunu duyunca irkildim. "O kelimeleri aklımdan mı aldın?" diye sordum.

“Evet. Aklından sık sık geçiyorlar.”

“Ne anlama geliyorlar?”

“Bilmiyorum,” dedi otobüs. “Ama sende güçlü duygular uyandırıyorlar.”

“Hüzünlü duygular mı?”

“Evet. Hüzünlü. Ama o hüznü hissetmek sana iyi geliyor.”

“Evet,” dedim. “Biliyorum.”

“Ve eğer Mary Lou’yu görmek istiyorsan New York’a gitmek zorundasın.”

“Evet,” dedim.

“Bin haydi,” dedi otobüs.

Tepecikten inip Biff’i yanıma çağırdım ve otobüse bindim. “Yola koyulabiliriz,” dedim yüksek sesle.

“Hayhay,” diyen otobüs kapısını çabucak kapattı ve harekete geçti.

6 Ekim

258

Devasa, boş, paslı ve eski köprüden Manhattan Adası’na geçtiğimizde vakit akşama yaklaşmıştı; Riverside Yolu üstündeki ufak Permoplastik evlerden bazılarında ışıklar şimdiden yanıyordu. Beşinci Cadde’deki satış otomatlarına doğru hammadde dolu bir el arabası iten tek tük robot veya çöp toplayan bir atık ekibi hariç kaldırımlarda kimse yoktu. Park Caddesi’nin kaldırımında yaşlı bir kadın gördüm; şişmandı ve gri renkli biçimsiz bir elbise giyiyor, elinde bir demet çiçek tutuyordu.

Sokakta karşılaştığımız birkaç düşünce otobüsünün çoğu boştu. Yine boş bir Saptama arabası yanımızdan hızla geçip gitti. New York çok huzurluydu ama giderek tedirginleşiyordum. Piknikteki küçük öğle yemeğimden beri hiçbir şey yememişim; öğleden sonrayı baştan sona kaygılı geçirmiştim. Bir zamanlar yapacağım gibi *korkmuyordum* ama gergindim. Bu durum hoşuma gitmiyordu ama ona tahammül etmekten başka çarem yoktu. Birkaç kez daha fazla viski içmeyi veya otobüsü bir uyuşturucu makinesinin önünde durdurup onu tahrip ede-

rek sopor almayı düşündüm –ne de olsa artık bir kredi kartım yoktu– ama uzun zaman önce kimyasalları vücudumdan uzak tutmaya karar vermiştim. Sonuçta öyle fikirleri kafamdan atıp kendimi rahatsız ve huzursuz hissetmeye katlandım. En azından etrafımda neler olup bittiğinin farkındaydım.

NYÜ’nün çelik binaları batan güneşte göz kamaştırıcıydı. Washington Meydanı’ndan geçerken her biri kendi yoluna giden kot cüppeli dört-beş öğrenciye rastladık. Meydanı yabancı otlar bürümüşü. Süs çeşmelerinden hiçbirisi çalışmıyordu.

Otobüsü kütüphanenin önüne park ettim.

Arşivde çalıştığım ve Mary Lou’yla birlikte yaşadığım eski, yarısı paslanmış bina işte karşımdaydı. Onu orada yabancı otlarla çevrili görünce kalbim çok hızlı atmaya başladı. Ortalarda hiç kimse yoktu.

Otobüsümü başka bir yere gitmek isteyebilecek birine kaptırabileceğimi fark edecek kadar aklım başımdaydı. Âlet çantamı alıp ön paneli yerinden söktüm. *Audel’in Kılavuzu*’nun “Kapı Aktivasyon Montaj Servosu” dediği parçanın bağlantısını kestim ve kapıya açılmasını söyledim. Açılmadı. Âlet çantasını beyin boşluğunun içine yerleştirdim. Ona kimsecikler ilişmezdi.

Binaya girerken önceki kadar sarsak değilsem de hâlâ çok heyecanlıydım. İçeride kimse yoktu. Koridorlar ve içlerine baktığım odalar boştu. Kendi ayak seslerim hariç çıt çıkmıyordu.

Mekânın tenhaliği bir zamanlar yapabileceği gibi beni ne huşuya ne de kaygıya sevk ediyordu. Maugre’dan aldığım yeni kıyafetlerimden birini giyiyordum: sıkı bir kot pantolon, siyah bir balıkçı yaka kazak ve açık siyah ayakkabılar. Havanın sıcaklığından dolayı günün daha erken saatlerinde kazağımın kollarını sıyırmıştım; önkollarım bronz, sıırımsı ve kaslıydı. Görünüşleri kadar vücudumda ve zihnimde uyardıkları genel his de hoşuma gidiyordu: enerjik, dinç ve kuvvetli. Bu can çekişen bina artık beni aşırı derecede etkilemiyordu; içinde birini arıyordum, o kadar.

Eski odam boştu ve orayı terk edişimden beri değişmemişti ama sessiz film koleksiyonum ortadan kaybolmuştu. Bundan sonra düşünce otobüsümle nereye gidersem gideyim onları yanımda -veya yanımızda- götürmeyi aklımın bir köşesinde planladığım için bu durum beni hayal kırıklığına uğrattı.

Mary Lou'nun hayvanat bahçesinden aldığı yapay meyve hâlâ eski yatak-masamda duruyordu.

Meyveyi alıp kot pantolonumun yan cebine tıktım. Odaya göz gezdirdim. İçinde istediğim başka bir şey yoktu. Kapıyı arkamdan çarparak oradan ayrıldım. Nereye gideceğime karar vermiştim.

Dışarıdaki sokak lambasının ışığında düşünce otobüsünün kablolarını yerlerine bağlarken başımı kaldırıncı şişman, saçları dökülen bir adamı bana aval aval bakarken buldum. Ben çalışırken bana fark ettirmeden yanıma yaklaşmış olmalıydı. Şişkin ve karakersiz yüzünde görmenin beni bir an için şoka uğrattığı kafası dumanlı bir içe dönüklük vardı. Kısa süre içinde onun şimdiye kadar gördüğüm yüzlerce surattan pek de farklı olmadığını ama bu sefer öyle bir adama bakış şeklimde iki şeyin değişmiş olduğunu anladım: Artık Mahremiyet'i kafama takmıyordum ve o nedenle adamı bir yıl önce yapacağım daha dikkatli inceliyordum. Hem Baleenlere yakın olmaya alışkındım ve onlar da uyuşturucu kullanmalarına rağmen çoğu sıradan insanın aksine yüzleri küstahça bir aptallıktan yoksundu.

Bir süre bakışmamızın ardından adam gözlerini indirip ayaklarına dikti. Dikkatimi otobüsün servosuna yeniden bağlamakta olduğum tellere verdim ve adamın hırıltılı bir sesle konuştuğunu işittim. "Yaptığın yasadışı," diyordu. "Devlet Mali'nı kurcalıyorsun."

Ona tekrar bakmadım bile. "Ne devleti?" dedim.

Bir müddet ses çıkarmadı. Sonra, "Yaptığın *kurcalamak*. Kurcalamak bir Hata'dır. Hapse girebilirsin."

Dönüp ona baktım. Sağ elimde bir somun anahtarı tutu-

yordum ve biraz terliyordum. Gözlerinin içine ve budalaca, şuursuz, hamurumsu yüzüne baktım. “Benden derhal uzaklaşmazsan,” dedim, “seni öldürürüm.”

Ağzı bir karış açıldı ve bana bakakaldı.

“Kıpırda, seni salak,” dedim. “Hemen.”

Dönüp gitti. Elini cebine sokup bazı haplar çıkardığını ve başını geriye atıp onları yutmaya başladığını gördüm. So-mun anahtarını ona fırlatasım geldi.

Telleri bağlamayı bitirip otobüse bindim ve ondan beni Beşinci Cadde’deki Burger Şef’e götürmesini istedim.

Mary Lou orada değildi ama zaten olmasını da bekleme-miştim. Mekân nedense bana farklı gözüktü. Derken sebe-bin bölmeler olduğunu anladım. İkisi tamamen sökül-müş-tü ve diğerlerinin neredeyse tamamı kapkara kesilmiş-ti. Geçen seferki ziyaretimden bu yana birkaç yanma vakası yaşanmış olmalıydı.

Tezgâha gidip kadın İkinci Yapıma bana iki algburger ve semaverden bir bardak çay vermesini söyledim. Biraz ağır-dan alarak istediklerimi getirdi ve tezgâhın üstüne koyup bekledi. Ansızın ne beklediğini anladım: Kredi kartımı. Öyle bir şeyim olmadığı gibi onları tamamen unutmuştum.

“Kredi kartım yok,” dedim.

Kadın bana o aptalca robot ifadesiyle –hapishane gardi-yanlarının suratlarından hiç eksik olmayanla– baktı. Sonra tepsiyi tekrar eline aldı, döndü ve onu bir çöpe doğru götür-meye başladı.

Arkasından bağırdım. “Dur! Onu geri getir!”

Durdu, hafifçe döndü, sonra tekrar çöp tenekesine yönel-di. Yeniden ama bu sefer daha yavaşça oraya doğru ilerleme-ye başladı.

“Dursana, seni salak!” diye bağırdım. Sonra hiç düşün-medem tezgâhın üstünden atladım, çabucak robotun yanına gittim ve elimi omzuna koydum. Onu kendime doğru çevirip tepsiyi elinden aldım. Bana bir süre alık alık bakmakla yetin-di. Derken odanın tavanında bir yerde bir alarm zili şiddetle çalmaya başladı.

Hemen bir kez daha tezgâhın öbür tarafına atladım ve oradan ayrılmaya davrandım. Aniden yeşil üniformalı büyük, ağır bir ahmak robotun bir arka odadan çıkıp bana doğru geldiğini gördüm. Hayvanat bahçesindeki benziyordu ve bana bakarak, “Tutuklusun,” dedi. “Sessiz kalma hakkına–”

“Bas git, robot,” dedim ona. “Mutfağa geri dön ve müşterileri rahat bırak.”

“Tutuklusun,” diye tekrarladı ama sesi bu sefer daha zayıftı. Ayrıca hareket etmeyi bırakmıştı.

Üstüne yürüdüm ve boş, insandışı gözlerinin içine baktım. Robotlardan korkacak ve onlara saygı gösterecek şekilde yetiştirildiğim için şimdiye dek birine hiç o kadar yakından bakmamıştım. Ve robotun aptal, üretilmiş suratına bakarken bu ahmakça insanlık parodisinin anlamı ilk kez kafama dank etti: O bir hiçti. Robotlar eskiden icat edilmelerime imkân tanımış teknolojiye yönelik fütursuzca aşktan ortaya çıkmış şeylerdi “İhtiyaç” gereği birer silah olarak yapıp insanların dünyasına kazandırılmalarının ardından o dünyayı neredeyse yok etmişlerdi. Dahası yapımındaki binlerce çehreyle tıpatıp aynı o boş ve ifadesiz suratın altında horgörü seziyordum – onu yaratmış insan teknisyenlerin de bir parçası oldukları erkek ve kadınların sıradan yaşantısına yönelik bir horgörü. O teknisyenler bizi zahmetten kurtaracakları veya angarya işleri devralarak kendi içimizde büyüüp gelişmemizi sağlayacakları yalanıyla dünyaya robotları vermişlerdi. Ancak insan yaşantısından nefret eden birileri böyle bir şey –Tanrı’nın gözünde böyle bir ucube– yaratabilirdi.

Bu sefer ona –o şeye– hiddetle hitap ettim. “Yıkıl karşımdan, robot!” diye bağırdım. “Derhal gözümün önünden kaybol.”

Robot dönüp benden uzaklaştı.

Burger Şef’te her biri kendi bölmesinde oturan dört-beş kişiye göz attım. Hepsi de tam bir Mahremiyet Çekilmesi’yle omuzlarını büzmüş ve gözlerini yummuştu.

Orayı çabucak terk ettim ve tekrar düşünce otobüsüne binip rahat bir nefes aldım. Ona içimden beni Bronx Hayva-

nat Bahçesi'ndeki Sürüngenler Evi'ne götürmesini söyledim. "Seve seve," dedi.

Hayvanat bahçesindeki ışıklardan hiçbiri yanmıyordu. Ay yükselmeye daha yeni başlamıştı. Otobüs Sürüngenler Evi'nin kapısı önüne yanaştığında gazyağı lambam elimdeydi. Tenime değen hava serin olsa da ceket giymedim.

Kapı kilitli değildi. Onu açıp odaya girdiğimde çevremi tanımakta zorlandım. Bunun bir sebebi gazyağı lambasının zayıf ışığı altında mekânın ürkütücülüğüydü ama asıl sebep arka duvardaki camekanların üstüne havluya benzer beyaz kumaşlar serilmiş olmasıydı.

Mary Lou'nun daha önceleri uyuduğu banka baktım. Orada yoktu. Oda bir tuhaf kokuyordu – sıcak ve mayhoş. Ayrıca ısı yükseltilmişçesine içerisi sıcak ve bunaltıcıydı. Orada bir süre dikilerek kısıp ışıpta o değışmiş mekâna alışmayı dene-dim. Camekanlarda herhangi bir sürüngen göremiyordum ama ışık zayıftı. Piton kafesinde bir tuhafılık vardı ve ortasından bir tümsek yükseliyordu.

263

Duvar da bir düğme bulup ışıkları yaktım ve aydınlıkta gözlerimi kırptırdım.

Derken önümden bir ses geldi. "Bu da ne...?"

Konuşan Mary Lou'ydu. Camekanın ortasındaki tümsek ayaklandı ve onun Mary Lou olduğunu gördüm. Saçları ke-çeleşmişti ve gözleri kısıktı. Uzun zaman önce tedirginliğimin beni buraya sürüklediği ve onu uyandırmamın ardından oturup sohbet ettiğimiz o geceki haline benziyordu.

Konuşmak için ağzımı açsam da ses çıkarmadım. Artık camekanın içinde bacaklarını yandan aşağı sarkıtmış oturuyordu. Camekânda artık hiç cam yoktu –bir pitonun da olmadığı gibi– ve Mary Lou oraya bir şilte sererek kendine bir yatak hazırlamıştı. Şu an gözlerini ovuşturarak ve onları bana odaklamaya çalışarak üstünde oturduğu şey oydu.

Sonunda konuştum. "Mary Lou," dedim.

Gözlerini ovuşturmayı bırakıp onları bana dikti. "Bu sensin, Paul," dedi usulca. "Öyle değil mi?"

“Evet,” cevabını verdim.

Yavaşça yere indi ve ağır adımlarla bana doğru yürümeye başladı. Üstünde çok kırışmış beyaz renkli uzun bir gecelik vardı ve yüzü uyumaktan şişmişti. Ayakları çıplaktı; yürürken sessizce inip kalkıyorlardı. Yanıma yaklaştığında durdu ve keçeleşmiş saçlarının altından beni süzdü. Gözleri mahmur olsa da içlerindeki bakış eskisi kadar yoğundu. Boğazımın düğümlendiğini hissettim ve konuşmayı denemedim.

Beni o şekilde yakından süzdü. Sonra, “Tanrım, Paul. Değişmişsin,” dedi.

Ağzımı açmadan kafa salladım.

Başını merakla iki yana salladı. “Sanki... her şeye hazır gibisin.”

Ansızın kelimeler dilimin ucuna kadar geldi. “Öyleyim,” dedim. Ardından bir adım öne çıkıp kollarımı üstüne koydum ve onu sertçe yanıma çektim. O da kollarını gövdeme dolayıp bana daha bile sıkı sarıldı. Vücudunu kendiminkine bastırırken, saçlarındaki ve bembeyaz ensesindeki sabun kokusunu burnuma çekerken, memelerini göğsümde ve karnını karnımda hissederken, eli artık enseme okşarken kalbim şişermiş gibi geldi.

Daha önce hiç olmadığı kadar yoğun bir tahrik duydum. His bütün vücuduma yayıldı. Ellerimi sırtından aşağı gezdirerek kalçalarına kadar indirdim ve onu kendime çektim. Boynunu öpmeye başladım.

Sesi tedirgin ve yumuşaktı. “Paul,” dedi. “Daha yeni uyan-dım. Yüzümü yıkamam ve saçlarımı taramam lazım...”

“Hayır, gerek yok,” deyip ellerini arkasına çektim ve ona daha sıkı sarıldım.

Avucunu yanağıma koydu. “Tanrı aşkına, Paul!” dedi usulca.

Onu elinden tutup piton kafesine serdiği büyük yatağa götürdüm. Birbirimizi sessizce seyrederek soyunduk. Kendimi hiç olmadığı kadar kuvvetli ve özgüvenli hissediyordum.

Yatağa uzanmasına yardım ettim ve çıplak bedenini -kollarının iç kısımlarını, memelerinin arasını, karnını, uyluk-

larının içini- öpmeye başladım. Bir çığlık attı. Kalbim hızla çarpısa da ellerim titremiyordu.

Sonra yavaşça onun içine girdim, biraz duraksadım ve daha derinlere indim. Mest olmuştum; istesem bile konuşamazdım.

Birbirimizin yüzüne bakarak aynı anda hareket etmeyi sürdürdük. Ben onu seyrettikçe güzelleşiyordu ve yaptığımız şeyin verdiği zevk dudak uçuklatıcı, inanılmazdı. Şimdiye dek bildiğim ve bana öğretilen sekse hiç benzemiyordu. Böyle sevişmenin mümkün olabileceğini bile düşünmemiştim. Orgazm olduğumda kendimden geçtim; Mary Lou'yu kendime bastırarak yüksek sesle bağırdım.

Sonunda birbirimizden ayrıldık. İkimiz de terden sıırılsıklamdık. Karşılıklı bakiştık.

“Tanrım,” dedi Mary Lou usulca. “Tanrım, Paul.”

Bir dirseğimin üstünde yatarak hiç konuşmadan onu uzun uzun süzdüm. Her şey farklı -daha iyi, daha net- görünüyordu.

Nihayet, “Seni seviyorum, Mary Lou,” dedim.

Bana bakarak kafa salladı. Ardından gülümsedi. Uzun bir süre sessiz sedasız yattık. Sonra tekrar geceliğini giydi. “Çeşmeye gidip yüzümü yıkayacağım,” dedi ve oradan ayrıldı.

Kendimi gevşemiş, çok mutlu ve sakin hissederek orada birkaç dakika yattım. Sonra kalkıp giyindim ve Mary Lou'ya katılmak için odadan çıktım.

Dışarıda hava karanlıktı. Fakat Mary Lou bir düğmeye basmış olacak ki süs çeşmesinin ışığı yandı ve bir tür atlıkarınca müziğı çalmaya başladı.

Patikadan ışığa, suya ve müziğe doğru yürüdüm. Çeşmenin havuzuna eğilmiş olan Mary Lou harıl harıl yüzünü yıkıyordu. Bir-iki metre yakınına kadar gittiğimde beni hâlâ görmüş değildi. Yıkanmayı bıraktı, oturdu ve geceliğinin eteğiyle yüzünü kurulamaya başladı. Öyle yaparken geceliğı dizlerinin üstüne sıırıldı.

Onu bir müddet seyrettim. “Tarağımlı kullanmak ister misin?” diye sordum.

İrkilip başını kaldırdı ve geceliğini aşağıya çekti. Ardından mahcup bir tebessüm etti. “Evet, Paul,” dedi.

Ona tarağını verdim ve onunla yan yana küçük süs çeşmesinin kenarına oturup suya vuran spot lambaların ışığında saçını taramasını seyrettim.

Saçlarındaki düğümlerin çözülmesiyle ve yüzünün yıkanıp parlamasıyla hayret verecek kadar güzelleşti. Teni ıslı ıslıldı. Konuşmak istemedim; ona öylece bakarak görüntüsünün tadını çıkardım; ta ki gözlerini indirip gülümseyinceye kadar.

Çekinerek konuştu. “Seni hapishaneden serbest mi bıraktılar?”

“Kaçtım.”

“Ah,” deyip bana tekrar baktı. Beni ilk kez görür gibi bir hali vardı. “Kötü müydü? Hapishaneyi kastediyorum.”

“Oradayken bazı şeyler öğrendim. Daha kötü de olabilir-di.”

“Ama kaçtın.”

Sesimin kuvveti beni bile şaşırttı. “Sana dönmek istedim.”

Kısa bir süreliğine gözlerini tekrar yere dikti, sonra bir kez daha bana çevirdi. “Evet,” dedi. “Ah, tanrım. Geri gelmene sevindim.”

Kafa salladım. Ardından, “Karnım aç. Bize bir şeyler hazırlayacağım,” dedim. Dönüp patikadan aşağı yollandım.

“Bebegi uyandırma...” dedi.

Durup ona doğru döndüm. Ne yapacağını şaşırmış gibiydi. “Ne bebeği?” diye sordum.

Ansızın başını iki yana sallayıp güldü. “Tanrım, Paul. Unuttum. Artık bir bebek var.”

Ona bön bön baktım. “Yani baba mı oldum?”

Çabucak ayağa kalktı. Tazecik yüzüyle patikada koşarak yanıma geldi, kollarını boynuma doladı ve genç bir kız gibi beni yanağımdan öptü. “Evet, Paul,” dedi. “Artık bir babasın.” Sonra beni elimden tutup Sürüngenler Evi’ne götürdü. İçerideki havlu benzeri beyaz kumaşların ne olduğu kafama dank etti; çocuk beziydiler.

May Lou beni eskiden iguanaların tutulduğu daha küçük camekanlardan birine götürdü. Orada tombul karnı üstünde yatarak hafifçe horlayan bir bebek uyuyordu. Poposuna bağlı beyaz renkli büyük çocuk beziyle soluk renkli ve şişkoydu. Ağzının kenarları köpük köpük tükürük olmuştu. Orada öylece dikilerek onu uzun uzun süzdüm.

Sonunda Mary Lou'ya, "Kız mı?" diye usulca sordum.

Kafa salladı. "Ona Jane adını verdim. Simon'ın karısından esinlenerek."

Bence sakıncası yoktu. İsim hoşuma gitti. Baba olmak da. Başka birinden, kendi çocuğumdan sorumlu olmak iyi bir şeymiş gibi geldi.

Sonra üçümüzü eski siyah-beyaz filmlerdeki gibi bir aile olarak hayal etmeyi denedim. Fakat filmlerdeki hiçbir şey buna benzemiyordu. Boş yılan ve kertenkele camekanlarından çocuk bezlerinin sarktığı, içine sıcak süt kokusunun ve hafif bir horlama sesinin hâkim olduğu Sürüngenler Evi'ndeaydık. O aciz, intihara meyilli halimle Mary Lou'ya hasret çektiğim hapishane günlerimde yaptığım gibi kendimi bir baba olarak hayal etmeye çalıştım; fakat o zamanlar sahip olabileceğim çocukları Roberto ve Consuela gibi kısmen büyümüş bir halde düşünmüş olduğumu fark ettim. Fark ettiğim bir diğer şey de o ikisinin üstünde yaşadığım dünyaya değil de bir dostane postacılar, Chevrole arabalar ve Coca-Colalar dünyasına ait olduğuydu.

Ama o postacılar ve Chevroleler dünyasına ihtiyacım yoktu; ne kadar yüzeysel olursa olsun bu dünya işimi görürdü. Önümde bir yastığa yüzünü bastırmış yatan bu tombul, sıcak görünümlü, kötü kokulu küçük şey kızım Jane'di. Bu da beni mutlu etmeye yetiyordu.

"Bize bir sandviç bulabilirim. Paprika peynirli."

Başımı hayır anlamında sallayıp dışarı çıktım. Sessizce peşimden geldi. Açık havadayken koluma girdi. "Paul, nasıl kaçtığını öğrenmek istiyorum."

"Daha sonra," dedim ve ekledim: "Bize biraz yumurta hazırlayacağım."

Bana şaşkın gözlerle baktı. “Yanında *yumurta* mı var?”

“Gel hadi,” dedim ve onu binanın etrafından dolaştırarak düşünce otobüsünü park ettiğim yere götürdüm. Sonra önden gidip lambamı tavana astım. Hapishane çakmağımla diğer lambayı da yaktım ve alevi mümkün olduğunca açtım.

Mary Lou’yu içeri aldım. Koridorda durup etrafına bakındı. Konuşmadım.

Arka tarafta koltuklardan birini yan çevirerek bir kitap rafı yaratmıştım ve kitaplarımın hepsi de orada muntazaman diziliydi. Biff kitapların üstüne kıvrılıp uyumuştı.

Kitaplarımın yanında yeni giysilerimle beraber Mary Lou’ya getirdiklerim de asılı duruyordu. Otobüsün ortalarında, uyuma alanımın karşısında yeşil bir kamp ocağıyla, tavalarla, tabaklarla, konserve yiyecek kutularıyla ve Annabel’le beraber yaptığım beş tane kahveli kekle mutfak alanım bulunuyordu. Mary Lou’nun yüzüne baktım. Etkilenmişse benzerse de ağzını açmadı.

268

Omlet tavaasını ocak başlıklarından birinin üstüne koyup ısıtmaya başladım. Yumurtaları kırıp Tabasco sosuyla ve tuzla çırpıttım. Sonra Rod Baleen’in keçi sütünden yaptığı bir tür peynir rendeleyip biraz maydanozla karıştırdım. Tava yeterince ısındığında yumurta karışımının yarısını içine döküp hızla çırpıtmaya başladım. Bir yandan da tavayı ateşin üzerinde ileri geri kaydurdum. Sonra yumurtalar kararmadan önce ve omletin merkezi hâlâ ıslakken peynir ile maydanozu kattım, peynirin hafifçe erimesine izin verdim, omleti ikiye katladım ve bir tabağa aktardım. Tabağı Mary Lou’ya verdim. “Otur,” dedim, “ve bir çatal al.” Oturdu.

Ona çatalı verirken, “Zor muydu? Bebeği doğurmak? Acı çektin mi?” diye sordum.

“Tanrım, evet,” dedi. Omletten bir ısırık alıp yavaşça çiğnedi ve yuttu. “Hey,” dedi, “bu çok lezzetli! Ona ne diyorsun?”

“Bir omlet,” dedim. Sonra diğer ocak başlığının üstüne kahve için biraz su koydum ve kendime de bir omlet pişirmeye koyuldum. “Kadim günlerde,” dedim, “kadınlar bazen çocuk doğururlarken ölülmüş.”

“Eh, ben ölmedim,” dedi. “Hem Bob bana yardım etti.”

“Bob mu?” dedim. “Bob kim?”

“Bob Spofforth,” dedi Mary Lou. “Robot. Ve Dekan. Eski patronun.”

Omletimi pişirmeyi bitirdim. Ardından Annabel’in elinden çıkmış bardaklara ikimiz için de kahve koydum ve Mary Lou’ya göre koridorun karşısına, ona dönük olarak yatağımın üstüne oturdum.

“Spofforth bebeği doğurmana yardım mı etti?” diye sordum. O koskoca robotu *Pelin Doktor* filmindeki William S. Hart gibi doğum yapmak üzere olan bir kadının yatağının yanında dikilirken hayal ettim. Fakat Spofforth’ı bir kovboy şapkasıyla gözümün önüne getiremedim.

“Evet,” dedi Mary Lou. Spofforth’tan bahsederken yüzünde tuhaf, hafiften dertli bir ifade vardı. Bana söylemek istediği ama henüz söylemeye hazır olmadığı bir şey varmış gibi me geldi. “Göbek bağını o kesti. Veya en azından sonrasında bana kestiğini söyledi; emin olamayacak kadar serseme dönmüştüm.” Başını iki yana salladı. “Ne garip. Hayatımda ilk defa gerçekten bir hap istediğimde Bob’a onların dağıtımını durdurtalı bir hafta geçmişti.”

“Dağıtımı durdurtmak mı?” dedim. “Hapların mı?”

“Doğru. Bazı değişiklikler olacak.” Gülümsedi. “Şiddetli baş ağrıları gibi.”

Bu dediği umurumda değildi. “Serseme mi döndün?” diye sordum. “Seni o şekilde hayal edemiyorum.”

“Uyuşturucularla olduğu gibi değil. Canım çok yandı ama acı katlanılmaz değildi.”

“Ve Spofforth sana yardım etti, öyle mi?”

“Seni alıp götürdükten sonra... hamileliğim boyunca bana göz kulak oldu. Bebek doğduğunda da bana Burger Şef’ten süt getirdi ve bir yerlerdeki bir depodan kadim bir biberon buldu. Sanırım New York’taki *her şeyin* yerini biliyor. Çocuk bezleri. Ve de onları yıkamakta kullanılan çamaşır sabunu.” Kısa bir süre camdan dışarı baktı. “Bir keresinde bana kırmızı bir pardösü getirdi.” Anıyı aklından çıkarmak istercesine ba-

şını iki yana salladı. “Çocuk bezlerini süs çeşmesinde yıkıyordum. Jane artık ezilmiş sandviçler yiyebiliyor. Ayrıca onun için bol bol süt tozum da var.”

Omletimi bitirdim. “Yalnız yaşıyordum,” dedim. “Tamir ettiğim ahşap bir evde. Bazı dostların yardımıyla.” Bu kelime –“dostlar”– kulağa garip geliyordu. Daha önce Baleenleri hiç o şekilde anmamıştım. Yine de doğru kelimeydi. “Sana bir şeyler getirdim,” dedim.

Otobüsün arka kısmına gittim. Maugre’daki mağazadan Mary Lou için almış olduğum elbiseleri, kot pantolonları ve tişörtleri toplayıp bir koltuğun üstüne serdim. “İşte bunlar,” dedim. “Ve de bir kutu şekerleme.” Yiyecekleri tuttuğum panelli bölmeden kalp biçimli bir kutu çıkarıp ona verdim. Mary Lou elinde tuttuğu kutuyla şaşıp kaldı ve ne yapacağını bilemedi. Kutuyu geri alıp açtım. Şekerlemelerin üstünde “Sevgilim ol” yazan bir kâğıt vardı. Kelimeleri üzerlerine basa basa sesli okudum. Okuması güzel bir şeydi.

Başını kaldırıp bana baktı. “Sevgili nedir?”

“Aşkla bir ilgisi var,” deyip kâğıdı aldım.

Kâğıdın altında her biri bozulmayı önleyici şeffaf plastik ambalajla sarılı şekerlemeler vardı. Büyük bir çikolata çıkarıp Mary Lou’ya uzattım. “Ambalajı tırnağınla aç. Dipten – düz olan taraftan,” dedim.

Şekerlemeyi alıp tırnağıyla denedi. “Buna ne deniyor?” diye sordu.

“Şekerleme. Yenir.” Şekerlemeyi alıp plastiği çıkardım. Geçen bir yıl boyunca Sears’taki çeşitli şeyleri yemeyi öğrenirken bu konuda uzmanlaşmıştım. Şekerlemeyi geri verdiğim Mary Lou onu parmakları arasında çevirerek bir süre inceledi. Muhtemelen daha önce hiç çikolata görmemişti; Maugre’dan önce ben de görmemiştim. “Tadına bak,” dedim.

Şekerlemeyi ısırıp çiğnemeye başladı. Sonra yüzünde hoş bir sürpriz ifadesiyle bana baktı. “Tanrım,” dedi ağzı kısmen dolu bir halde. “Harika bir şey bu!”

Sonra ona giysileri verdim. Hepsine heyecanla baktı. “Bana mı?” dedi ve ekledi: “Bunlar da harika, Paul. Sahiden öyleler.”

Ben kucağımda şekerleme kutusuyla, Mary Lou ise yeni giysileriyle orada bir müddet konuşmadan oturduk. O sırada yüzünü seyrettim.

Otobüsün kapısı açıldı. Aniden yüksek bir feryat sesi içeri doldu. Ses bir sireni andırsa da insansı ve kızgındı.

“Tanrım!” diyen Mary Lou kollarında giysilerle hemen ayağa kalktı. “Bebek!” Otobüsten koşarak çıkarken bana seslendi. “Bana on dakika ver. Giysileri denemek istiyorum.”

Ben de otobüsten inip çeşmeye geri gittim ve kenarına oturdum. Müzik, ışık ve de arkamdaki suyun şen ve nazik ses hoştu. Yukarı baktım; ay hâlâ gökteydi ve şafaktan bir iz yoktu. Kendimi tamamıyla rahat hissediyordum.

Derken Mary Lou kolları dolu olarak Sürüngenler Evi’nden çıktı. Dirseğini kullanarak kapıyı arkasından kapadı. Bir kot pantolon, beyaz bir tişört ve sandaletler giyiyordu. Bebeği beşik yaptığı bir kolunda ustaca tutarken diğer kolunda yeni giysilerini, onların üstünde de bir çocuk bezi yığını taşıyordu. Giydiği kıyafet üstüne cuk oturmuştu. Saçları düzgünce taralıydı ve üstüme gelirken çeşmenin ışığının vurduğu yüzü pırıl pırıldı. Bebek ağlamayı bırakmıştı; annesinin kolunda yatarken rahat ve hoşnut bir hali vardı. Onlara bakarken bir an soluğum kesildi.

Sonra tuttuğum nefesi verdim ve usulca, “Otobüs koltuklarından biriyle bir bebek yatağı yapabilirim. Ve hep beraber buradan gidebiliriz,” dedim.

Bana baktı. “New York’tan ayrılmak mı istiyorsun?”

“California’ya gitmek istiyorum,” dedim. “New York’tan mümkün olduğunca uzaklaşmak istiyorum. Robotlardan, uyuşturuculardan ve diğer insanlardan da. Kitaplarıma, müziğime, sana ve Jane’e sahibim. Bu kadarı bana yeter. Artık New York’u istemiyorum.”

Cevap vermeden önce beni uzun uzun süzdü. Sonunda, “Pekâlâ,” dedi. Duraksadı. “Fakat yapmam gereken bir şey var...”

“Spofforth için mi?” diye sordum.

Gözleri genişledi. “Evet,” dedi. “Spofforth için. Ölmek is-

tiyor. Onunla bir... bir anlaşmaya vardım. Ona yardım edeceğim.”

“Ölmesine mi?”

“Evet. Bu da beni korkutuyor.”

Onu süzdüm. “Sana yardım ederim,” dedim.

Bana bakarken rahatlamış gibiydi. “Jane’in eşyalarını toplayacağım. Sanırım New York’u terk etme vakti geldi. Bu otobüs bizi California’ya götürebilir mi?”

“Evet. Ben de yiyecek bulabilirim. Oraya sağ salım varacağız.”

Otobüse, onun sağlam ve ağır şekline baktı, sonra bakışlarını tekrar bana yöneltti. Yüzümü uzun bir süre dikkatle ve hafif bir şaşkınlıkla inceledi. Sonunda da, “Seni seviyorum, Paul. Cidden,” dedi.

“Biliyorum,” dedim. “Haydi gidelim.”

Spofforth

Tıpkı 1932'de olduğu gibi görünüyor – sadece yüksekliğe ve gösterişe yoğunlaşmış mimarisiyle esasen aptalca, insana yakışmayan bir bina. Şimdi, yani 3 Haziran 2467'de o zaman kiyle aynı sayıda kata sahip: Yüz iki. Fakat artık o katların tamamı ofis mobilyalarından bile yoksun. Bina üç yüz seksen bir metre yükseklikte. Neredeyse yarım kilometre. Ve şu an hiçbir işe yaramıyor. O yalnızca bir anıt; insanlığın fazla büyük şeyler inşa etme becerisinin sessiz bir kanıtı.

273

İçerdiği bağlam onu yirminci yüzyıl New York'unun yapı yapabileceğinden çok daha fazla büyütüyor. New York'ta ondan başka yüksek bir bina yok; biçim ve amaç tekliğiyle mimarlarının umutlu zihinlerinde kendine bir yer bulduğu günlerdeki gibi Manhattan'a sahiden de tepeden bakıyor. New York neredeyse bir mezarlık. Empire State Binası da onun mezar taşı.

Spofforth platformun kenarına yaklaşabildiği kadar yakın durarak yalnız başına Bentley ile Mary Lou'nun tırmanmayı bitirmelerini bekliyor. Mary Lou'nun bebeğini onun yerine taşıdı ve şimdi bebeği rüzgârdan koruyarak kucağında tutuyor. Bebek kollarında uyumakta.

Gökyüzü yakında Spofforth'ın sağından, Doğu Nehri'nin ve Brooklyn'in üzerinden başlayarak ağaracak ama şimdilik karanlık. Aşağıda düşünce otobüslerinin ışıkları görülmekte. Araçlar Beşinci, Üçüncü, Lexington, Madison ve Broadway

caddeleri kadar daha ileride Central Park'ta da yavaş yavaş gidip gelmekte. Elli Birinci Sokak'taki bir binada ışık yanıyor ama Times Meydanı'nda ışık yok. Spofforth bebeği korumacı bir edayla tutarak ışıkları seyrediyor ve bekliyor.

Derken arkasındaki ağır kapının açıldığını ve ikilinin ayak seslerini duyuyor. Soluk soluğa kalmış Mary Lou'nun sesi hemen konuşuyor. "Bebek, Bob. Artık onu geri alabilirim." Tırmanmaları üç saatten aşkındı.

Spofforth dönünce çiftin gölgelerini görüp bebeği uzatıyor. Mary Lou'nun karanlık sureti bebeği alıyor. "Hazır olduğunda söyle, Bob. Bebeği yere bırakmam gerekecek."

"Gün ağarana kadar bekleyeceğiz," diyor Spofforth. "Görebilmek istiyorum."

İki insan otururken artık onlara dönük duran Spofforth sarı bir alev in rüzgârda titreştiğini fark ediyor. Bentley bir sigara yakmış. O kısa süreli ışıktaki Mary Lou'nun kuvvetli bedenin in çocuğununkine eğildiğini ve saçlarının yanlamasına uçuştüğünü görüyor.

Orada dikilerek yine bir gölgeden ibaret hale gelen kadına bakıyor. Hemen yanındaki Paul Bentley'nin gölgesi onunkine değişiyor. Uyuşuk ve amaçsız bir şehirdeki bu grotesk binanın tepesinde bir insan ailesinin eski mi eski modeli yer almakta. İnsanları için uyuşturuculu bir uyku, robotları içinse menfur bir sahte yaşam sunan şehrin tek parlak tarafı boş sokaklarda devriye gezen dertsiz tasasız otobüslerinin ufacık ve mülayim zihinleri. Spofforth'ın robot zihni telepatik düşünce otobüsü vızıltısını sezebiliyor ama bu durum bilinç halini etkilemiyor. Zihnine yavaşça ve nazıkçe bir şey geliyor. Dingin ruhu onun gelmesine izin veriyor. Dönüp kuzeye bakıyor.

Derken birdenbire karanlığın içinden rüzgârda uçuşan bir şey çıkıyor; Spofforth'ın hareketsiz sağ önkoluna küçük, koyu bir mahluk konuyor. O mahluk aniden donup kalan silüetiyle bir kuş halini alıyor. Koluna tünemiş şey bir serçe, bir şehir serçesi - çetin ceviz, tedirgin ve fazlasıyla yükseklerle çıkmış bir serçe. Ve hayvan orada onunla kalarak şafağı bekliyor.

Sonunda şafak Brooklyn'in alçaklarında başlayıp Yukarı Manhattan'a, oradan da Harlem'e, White Plains'e ve bir zamanlar Columbia Üniversitesi olan yere yayılıyor. Kızılderililerin pis hayvan postlarında yattıkları ve daha sonraları beyaz adamların hırçın güçlerini, paralarını ve hırslarını odaklayarak gururla ve delice bir kibirle binalar diktikleri, sokakları taksilerle ve tedirgin insanlarla doldurdukları, en sonunda da kendilerini uyuşturucuya ve içe dönüklüğe kaptırdıkları topraklara kurşuni bir ışık vuruyor. Şafak yayıldıkça yayılıyor ve güneş ortaya çıkarak Doğu Nehri'nin gerisinde kıpkırmızı kabarıyor. Derken serçe başını oynatıp minicik canını koruyarak Spofforth'ın çıplak kolundan uçup gidiyor.

Bir süredir Spofforth'ın zihnine yavaş yavaş sızmakta olan şey artık onu pençesine alıyor: Sevinç. Spofforth yüz yetmiş yıl önce Cleveland'dayken bilinçliliği ilk defa tecrübe ettiğinde, ölüm döşegindeki bir fabrikada öğürerek canlandığında, dünyada yapayalnız olduğunu ve daima öyle kalacağını henüz bilmediği bir zamanda olduğu kadar sevinçli.

Çıplak ayaklarının altındaki sert yüzeyi, yüzüne vuran güçlü rüzgârı ve kalbinin kendinden emin atışlarını zevkle hissetmekte. Gençliğini ve kuvvetini sezmekte, kısa bir süreliğine de olsa onları sırf kendi hatırlarına sevmekte.

Yüksek sesle, "Artık hazırım," diyor. Arkasına bakmıyor.

Mary Lou'nun kapı aralığında yere bıraktığı bebeğin cıyıkladığını işitiyor. Belinde eller hissedip onların kadına ait olduğunu biliyor. Hemen sonra o ellerin üstünde daha irilerini hissediyor. Alınıp verilen soluklar işitiyor. Gözleri dümdüz ileriye, Manhattan Adası'nın üst ucunun bulunduğu tarafa çevrili.

Derken çıplak sırtına Mary Lou'nun saçları sürtüyor ve gövdesi öne eğilmeye başlarken kadının dudakları tenine değiyor. Mary Lou tarafından öpülürken onun yumuşak ve sıcacık soluğunu hissediyor. Kollarını iki yana açıyor. Ve düşüyor.

Heyhat, düştükçe düşüyor. Yukarı esen soğuk rüzgârın kamçıladığı yüzünde dingin bir ifadeyle, çıplak ve öne çıkmış

göğsüyle, ayak parmakları aşağı dönük olarak dümdüz uzanmış güçlü bacaklarıyla, onca zamandır hasretini çektiği şeye doğru hızla ilerlerken neşe dolan metalik beyniyle insanlığın en güzel oyuncağı Robert Spofforth, avazı çıktığı kadar Manhattan şafağına haykırıyor ve iki yana açık kudretli kollarıyla Beşinci Cadde'yi kucaklıyor.

SON

